This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06908994 8

435720

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. BOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

33

Drie en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1896;
BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1669—1895
ALPHABETISCH REGISTER OVER 1896.

'S GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1897.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND.

DRIE EN DERTIGSTE VERVOLG.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 8 *Januari* 1896, *n°.* 104 *Afdeeling Waterstaat,* 1e *onderafd., aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Zuidholland, in zake bescherming van ijsbanen op de Rijkskanalen.*

Naar aanleiding van een door de besturen der langs den Gekanaliseerden Hollandschen IJssel in de provincie Utrecht gelegen gemeenten tot mij gericht adres, waarin verzocht werd dat maatregelen mogen worden genomen tot bescherming der ijsbanen op het genoemde Rijkskanaal tegen moedwillige vernieling door stoombooten, heb ik de adressanten doen verwijzen naar den Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht, die krachtens de 2e zinsnede van artikel 23 van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz., onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Kon. besluit van 13 Augustus 1891 (Staatsblad n°. 158), het bevaren van het kanaal bij besloten water kan verbieden.

Ik acht het niet ondienstig ook de aandacht van U.H.E.G. te vestigen op de genoemde reglementsbepaling, door welke de gelegenheid is gegeven om bij besloten water de vaart door een Rijkskanaal te doen ophouden, indien het U in eene gegeven omstandigheid mocht voorkomen, dat de belangen van het kanaal of die van het verkeer over de ijsbanen zouden moeten gaan boven het belang eener voortgezette scheepvaart.

Bovenstaande circulaire is mede ter kennis gebracht van de Inspecteurs van den Rijkswaterstaat in de 1e en 2e Inspectie, ten einde hiervan mededeeling te doen aan de betrokken Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, die zich met voorstellen tot sluiting der vaart tot den Commissaris der Koningin zullen kunnen wenden.

KON. BESLUIT *van* 9 *Januari* 1896, *n°.* 6, *houdende aanwijzing der perceelen, die, gelegen in de gemeenten Besoijen, Vrijhoeven-Cappel, Capelle, Waspik en Raamsdonk, ingevolge de wet van* 13 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 111), *ten name van den Staat moeten worden onteigend voor het maken van werken ten behoeve van de afwatering der gronden, gelegen ten zuijden van den Nieuwen Maasmond tusschen Vlijmen en de Dorpe.*

KON. BESLUIT *van* 11 *Januari* 1896, *n°.* 6, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordbrabant van* 20 *November* 1895:

a. tot oprichting van het waterschap over eenige gronden, gelegen in de gemeente Linden, onder de benaming van de polder van Linden;

b. tot wijziging van het besluit tot oprichting van een waterschap van de rivier de Raam, goedgekeurd bij Kon. besluit van 2 *December* 1893, *n°.* 24, *en*

c. tot vaststelling van een reglement voor dat waterschap.

Zie Prov. bladen n°s. 2, 3 en 4.

KON. BESLUIT *van* 15 *Januari* 1896 (*Staatsblad n°.* 5), *tot nadere wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvaart en het Veenhuizerkanaal (Norger- en Kolonievaart), vastgesteld bij Kon. besluiten van* 23 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 106) *en* 4 *Januari* 1894 (*Staatsblad n°.* 3).

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 18 November 1895, litt. E, afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 31 December 1895, n°. 1 *b*);

Gelet op het nader rapport van den voornoemden Minister van 11 Januari 1896, n°. 120, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In het bijzonder reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvaart en het Veenhuizerkanaal (Norger- en Kolonievaart), vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (Staatsblad n°. 106), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 4 Januari 1894 (Staatsblad n°. 3) de navolgende wijzigingen te brengen.

Art. 1, 2°. *b*, wordt gelezen als volgt:

de Kolonievaart, van en met de Koloniesluis tot de Haulerwijkstervaart, met hare zijkanalen en wijken voor zoover deze met de daarin of daarover liggende kunstwerken in beheer zijn bij het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Art. 2, wordt gelezen als volgt:

De grootste geoorloofde afmetingen der vaartuigen zijn:

diepgang: op de Drentsche Hoofdvaart voor vaartuigen met een breedte van ten hoogste 4,85 M., gemeten over de koppen der zwaarden en met inbegrip van de lading, 1,41 M.; voor breedere vaartuigen of voor vaartuigen met breedere lading, 1,25 M., terwijl op het ge-

deelte van dit kanaal tusschen de Veenebrug en den steiger der bij die brug geplaatste bergloods de diepgang 1,60 M. kan bedragen;

op de overige kanalen voor alle vaartuigen 1,25 M.;

breedte: met inbegrip van de lading 0,10 M. minder dan de breedte der door te varen sluizen en bruggen;

lengte: naar gelang der schutkolken.

Art. 6, wordt gelezen als volgt:

Het maximum van snelheid, waarmede stoomvaartuigen met een diepgang van ten hoogste 1,25 M. zich mogen bewegen, bedraagt per minuut:

op de Hoofdvaart 100 M.,

op het Veenhuizerkanaal 80 M., en

voor stoomvaartuigen, welke in sleepdienst zijn, op beide kanalen 80 M.

Stoomvaartuigen met meer dan 1,25 M. diepgang mogen zich op deze kanalen niet door eigen kracht voortbewegen.

Het is verboden de overige in art. 1 genoemde kanalen met stoomvaartuigen te bevaren.

De Minister kan van dit verbod tijdelijk ontheffing verleenen.

Tusschen de artikelen 11 en 12 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

Artikel 11 *a*.

Waar wijken of andere vaarten aan de kanalen aansluiten en bevonden wordt dat langs die wijken of vaarten water uit de kanalen wordt afgeleid tot schade van de belangen van de scheepvaart, kunnen door den Minister aan den eigenaar dier wijken of vaarten zoodanige voorwaarden worden opgelegd als strekken om de wateronttrekking te beperken.

Het is verboden in strijd met die voorwaarden te handelen.

In art. 12, litt. *a* wordt in plaats van „art. 5 en art. 11" gelezen „art. 5, art. 11 en art. 11 *a*, 2de lid."

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 17 *Januari* 1896 (*Staatsblad n°.* 7), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad der op* 16 *Mei* 1895 *te 's Gravenhage tusschen Nederland en Duitschland gesloten overeenkomst betreffende de verbetering en het onderhoud van de Beneden-Niers en het Geldernsche Nierskanaal, goedgekeurd bij de wet van* 2 *December* 1895 (*Staatsblad n°.* 193).

Gezien de op 16 Mei 1895 te 's Gravenhage tusschen Nederland en Pruisen gesloten overeenkomst betreffende de verbetering en het onderhoud van de Beneden-Niers en van het Geldernsche Nierskanaal,

van welke overeenkomst een afdruk aan dit besluit gehecht blijft en daarvan een onafscheidelijk deel uitmaakt;

Gezien de wet van 2 December 1895 (Staatsblad n°. 193);

Gelet dat genoemde overeenkomst door Ons, namens de Koningin, den 30sten December 1895 is bekrachtigd, alsmede dat de akte, houdende die bekrachtiging den 13den Januari d. a. v. te 's Gravenhage is uitgewisseld tegen de akte van gelijke strekking van Zijne Majesteit den Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen;

Op de voordracht van den Minister van Buitenlandsche Zaken van den 14den Januari 1896, n°. 347;

Hebben goedgevonden en verstaan, de bekendmaking van bedoelde overeenkomst te bevelen door plaatsing van dit besluit in het Staatsblad.

De Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering der bepalingen in meergenoemde overeenkomst vervat.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en in Hoogst-Derzelver naam de Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk der Nederlanden, eenerzijds, en Zijne Majesteit de Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, in naam van het Duitsche Rijk, anderzijds, wenschende omtrent de verbetering en het onderhoud van de beneden-Niers en van het Geldernsche Nierskanaal eene overeenkomst te sluiten, hebben te dien einde tot Gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk der Nederlanden:

den heer Jonkheer Joan Röell, Minister van Buitenlandsche Zaken van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden,

en den heer Philipe Willem van der Sleyden, Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden;

Ihre Majestät die Königin der Niederlande, und in Allerhöchst Ihrem Namen die Königin-Regentin des Königreichs der Niederlande, einerseits, und Seine Majestät der Deutsche Kaiser, König von Preussen, im Namen des Deutschen Reichs, andererseits, von der Absicht geleitet, über die Verbesserung und Unterhaltung der unteren Niers und des Geldernschen Nierskanals einen Vertrag abzuschliessen, haben zu diesem Zwecke zu Bevollmächtigten ernannt:

Ihre Majestät die Königin-Regentin des Königreichs der Niederlande:

den Herrn Jonkheer Joan Röell, Minister der Auswärtigen Angelegenheiten Ihrer Majestät der Königin der Niederlande,

und den Herrn Philipe Willem van der Sleyden, Minister für Waterstaat, Handel und Industrie Ihrer Majestät der Königin der Niederlande;

Zijne Majesteit de Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen:

den heer Franz von Reichenau, HoogstDeszelfs Gezantschapsraad, tijdelijk Zaakgelastigde van het Duitsche Rijk te 's Gravenhage;

die, na wederkeerige mededeeling hunner volmachten, welke in goeden en behoorlijken vorm bevonden zijn, omtrent de navolgende bepalingen zijn overeengekomen:

I. *De Niers van den Villerschen molen tot aan het boveneinde van het grensscheidend gedeelte.*

De Pruisische Regeering zal zorg dragen dat:

1. de Niers van den Villerschen molen tot aan het grensscheidend gedeelte wordt onderhouden ter bodemsbreedte van ten minste 12 meter met wederzijdsche glooiingen van 1½ op 1 en volgens eene bodemlijn ter hoogte van 9,58 m. + A.P. (9.39 m. N. N.) aan de benedenzijde van den Villerschen molen en van 9,20 m. + A.P. (9,01 m. N. N.) aan het grensscheidend gedeelte;

2. de lossluizen van den Villerschen molen van den 1 April tot den 31 October elken Zaterdag voor middernacht getrokken worden en tot Zondag namiddag 4 uur open blijven en voorts dat het trekken der sluizen bij grooten watertoevoer tijdig en geleidelijk plaats hebbe, ten einde plotselinge overstrooming der benedenwaartsche landen te voorkomen.

Seine Majestät der Deutsche Kaiser, König von Preussen:

den Herrn Franz von Reichenau, Allerhöchst Ihren Legationsrath, interimistischen Geschäftsträger des Deutschen Reichs im Haag:

die, nach gegenseitiger Mittheilung ihrer in guter und gehöriger Form befundenen Vollmachten, über folgende Bestimmungen übereingekommen sind:

I. *Die Niers von der Villerschen Mühle abwärts bis zum Anfange der Grenzstrecke.*

Die Preussische Regierung wird dafür Sorge tragen, dass:

1. die Niers von der Villerschen Mühle bis zur Grenzstrecke in einer Sohlenbreite von mindestens 12 Meter mit 1½ fachen Uferböschungen und auf einer Sohlenlinie erhalten wird die im Unterwasser jener Mühle auf 9,39 m. N. N. (9,58 m. + A.P.) und an der Grenzstrecke auf 9,01 m. N. N. (9,20 m. + A.P.) liegt;

2. die Schützen der Villerschen Mühle vom 1sten April bis zum 31sten Oktober jedes Jahres alle Samstage vor Mitternacht gezogen werden und bis Sonntags Nachmittag 4 Uhr offen bleiben und das ferner bei starkem Wasserzufluss das Ziehem der Schützen behufs Verhütung einer plötzlichen Ueberströmung der abwärts liegenden Grundstücke rechtzeitig und allmälig stattfindet.

II. *De Niers op het grensscheidend gedeelte.*

De Nederlandsche en de Pruisische Regeeringen zullen gemeenschappelijk zorg dragen dat:

3. het gedeelte der Niers dat de grens tusschen Nederland en Pruisen vormt, wordt onderhouden ter bodemsbreedte van ten minste 12 meter volgens eene bodemlijn die aan het boveneinde op 9,20 m. + A.P. (9,01 m. N. N.) ligt en aan het benedeneinde op 8,62 m. + A.P. (8,43 m. N. N.) en met wederzijdsche glooiingen van 1½ op 1, zullende, waar noodig, de oevers met rijshout of steen ook steiler mogen worden opgezet, mits het bovenomschreven normaal-profiel daardoor niet vernauwd worde;

4. de werkzaamheden tot reiniging en instandhouding van dit riviervak gelijktijdig op de beide rivierhelften driemaal 'sjaars plaats hebben en jaarlijks zullen aanvangen op 26 April, 1 Juli en 31 Augustus of den volgenden dag, voor zooveel eerstgenoemde dagen Zon- of feestdagen zijn.

III. *De Niers van den mond der Kendelbeek tot Gennep.*

De Nederlandsche Regeering zal zorg dragen dat:

5. het bed van de Niers van den mond van de Kendelbeek tot aan den Genneper molen, ter

II. *Die Niers auf der Grenzstrecke.*

Die Niederländische und die Preussische Regierung werden gemeinschaftlich dafür Sorge tragen, dass:

3. die Niersstrecke, so weit sie die Grenze zwischen den Niederlanden und Preussen bildet in einer Sohlenbreite von mindestens 12 Meter auf einer Sohlenlinie, die am oberen Punkte dieser Strecke auf 9,01 m. N. N. (9,20 m. + A.P.) und am unteren Punkte auf 8,43 m. N. N. (8,62 m. + A.P.) liegt und mit 1½ fachen Uferböschungen erhalten wird, während, wo nöthig, die Ufer mit Deckwerken aus Faschinen oder Stein auch steiler hergestellt werden dürfen, vorausgesetzt, dass dadurch eine Verengung des oben bezeichneten Normal-Profils nicht herbeigeführt wird;

4. die Reinigungs- und Räumungsarbeiten auf dieser Strecke gleichzeitig in beiden Flusshälften dreimal im Jahr und zwar so vorgenommen werden, dass sie jährlich am 26 April, am 1 Juli und am 31 August, oder, wenn dies Sonn- oder Feiertage sind, am folgenden Tage ihren Anfang nehmen.

III. *Die Niers von der Mündung des Kendelbachs bis Gennep.*

Die Niederländische Regierung wird dafür Sorge tragen, dass:

5. das Bett der Niers von der Mündung des Kendelbachs bis zum Stauwerk bei Gennep in einer

bodemsbreedte van ten minste 12 meter, volgens het aan deze overeenkomst gehechte lengteprofiel I, waarop de hoogte der ontworpen bedding is aangeduid, bij de Kendelbeek op 8,62 m. + A.P. (8,43 m. N. N.) en bij den Genneper molen op 7,30 m. + A.P. (7,11 m. N. N.) en met wederzijdsche glooiingen van 1½ op 1 worde genormaliseerd en verdiept en in dezen toestand voortdurend onderhouden, zullende, waar noodig, de oevers met rijshout of steen ook steiler mogen worden opgezet, mits het bovenomschreven normaal-profiel daardoor niet vernauwd worde;

6. het stuwpeil van den Genneper molen, hetwelk in den zomer op 9,01 m. + A.P. en in den winter op 9,17 m. + A.P. bepaald is, alsmede de onderdorpels der lossluizen, welke ter gemiddelde hoogte van 8 m. + A.P. liggen, niet zullen worden verhoogd en eene vernauwing van de gezamenlijke vrije opening dezer sluizen tot minder dan 16 meter niet zal plaats hebben.

7. de lossluizen van den Genneper molen getrokken zijn van 1 April tot 31 October wekelijks van Zaterdag-avond 11 uur tot Zondag-namiddag 3 uur en voorts zoo dikwijls door grooteren watertoevoer het stuwpeil overschreden wordt.

Breite von mindestens 12 Meter Sohle und nach dem diesem Vertrage angehefteten Uebersichts-Höhenplan I, der die Höhe der Sohle am Kendelbache auf 8,43 m. N. N. (8,62 m. + A.P.) und bei Gennep am Stauwerk auf 7,11 m. N. N. (7,30 m. + A.P.) festsetzt, mit 1½ fachen Ufer-Böschungen normalisirt, ausgetieft und in diesem Zustande dauernd erhalten wird, während, wo nöthig, die Ufer mit Deckwerken aus Faschinen oder Stein auch steiler hergestellt werden dürfen, vorausgesetzt, dass dadurch eine Verengung des oben bezeichneten Normal-Profils nicht herbeigeführt wird;

6. das Stauziel der Genneper Mühle das im Sommer auf 9,01 m. + A.P. und im Winter auf 9,17 m. + A.P. festgesetzt ist, sowie der Fachbaum der Freigerinne, der im Mittel auf 8 m. + A.P. liegt, nicht erhöht wird, und eine Verengung der Freigerinne unter einer lichten Weite von 16 Meter nicht stattfindet;

7. die Schützen der Genneper Mühle von dem 1sten April bis zum 31sten Oktober jedes Jahres alle Samstage vor 11 Uhr Abends gezogen werden und bis Sonntags Nachmittag 3 Uhr offen bleiben, was ausserdem jeder Zeit geschehen soll, so oft durch Stärkeren Wasserzufluss das Stauziel überschritten wird.

IV. *Het Nierskanaal.*

8. Door de zorg van de Nederlandsche Regeering zal de bodem van het Geldernsche Nierskanaal van de Pruisische grens benedenwaarts over 1500 meter lengte, ter breedte van ten minste 4,50 m., met glooiingen van 2 op 1, volgens het aan deze overeenkomst gehechte lengte-profiel II, waarop de hoogte van den ontworpen bodem aan de grens op 19,18 m. + A.P. en 1500 meter meer benedenwaarts op 18,13 m. + A.P. is aangeduid, worden gegraven en voortdurend in dien toestand onderhouden.

9. Door de zorg van de Pruisische Regeering zal het Nierskanaal van de Nederlandsche grens bovenwaarts over 1500 meter ter bodemsbreedte van ten hoogste 4,50 m., met wederzijdsche glooiingen van 2 op 1 en volgens eene bodemlijn ter hoogte van 20,04 m. N. N. op 1500 meter bovenwaarts de grens en van 18,99 m. N. N. nabij de grens gegraven en voortdurend in dien toestand onderhouden worden en bij hooge standen geene grootere hoeveelheid water dan 7 kubieke meters in de seconde aan de Niers worden onttrokken om langs dit kanaal te worden afgevoerd.

V. *Hoogtemerken.*

10. Op gemeenschappelijke kosten van de Nederlandsche en de Pruisische Regeeringen zullen hoogtemerken worden geplaatst:

IV. *Der Nierskanal.*

8. Durch Fürsorge der Niederländischen Regierung soll das Bett des Geldernschen Nierskanals von der Preussischen Grenze abwärts auf 1500 Meter Länge in einer Breite von mindestens 4,50 Meter Sohle mit 2 fachen Böschungen nach dem diesem Vertrage angehefteten Uebersichts-Höhenplan II, worin die Höhe der Sohle an der Grenze auf 19,18 M. + A.P. und 1500 Meter weiter abwärts auf 18,13 M. + A.P. festgesetzt ist, regulirt, vertieft und in diesem Zustande dauernd erhalten werden.

9. Durch Fürsorge der Preussischen Regierung soll der Nierskanal von der Niederländischen Grenze aufwärts auf 1500 Meter Länge in einer Sohlenbreite von höchtens 4,50 Meter mit zweifachen Böschungen und in der Sohle auf einer 1500 Meter oberhalb der Grenze auf 20,04 m. N. N. und an der Grenze auf 18,99 m. N. N. liegenden Linie regulirt, vertieft und dauernd in diesem Zustande erhalten werden; bei Hochwasser soll keine grössere Wassermasse als 7 Kubikmeter in der Sekunde der Niers zum Abfluss durch diesen Kanal entzogen werden.

V. *Nivellements-Marken.*

10. Auf gemeinschaftliche Kosten der Niederländischen und der Preussischen Regierung sollen Nivellements-Marken errichtet werden:

A. *langs de Niers.*

a. beneden den Villerschen molen;

b. aan het boveneinde van het grensscheidend gedeelte;

c. aan het benedeneinde van het grensscheidend gedeelte;

d. bij het klooster Roepaan;

e. boven den Genneper molen.

B. *langs het Nierskanaal.*

a. op 1500 meter bovenwaarts de grens;

b. aan de grens;

c. op 1500 meter benedenwaarts de grens.

VI. *Schouwcommissiën.*

11. Ten einde voor de goede en voortdurende naleving van de bij deze overeenkomst gemaakte bepalingen te waken, worden schouwcommissiën ingesteld, die ten minste eenmaal 's jaars eene locale inspectie zullen houden. Zij zijn bevoegd een deskundig persoon met het verrichten van de noodig geoordeelde opmetingen te belasten.

Voor het gedeelte van de Niers van den Villerschen tot den Genneper molen zal de schouwcommissie bestaan uit twee van Nederlandsche zijde en twee van Pruisische zijde te benoemen leden.

Voor het Geldernsche Nierskanaal zal evenzoo eene dergelijke schouwcommissie worden benoemd.

Deze commissiën zullen een proces-verbaal opmaken van hunne

A. *an der Niers.*

a. unterhalb der Villerschen Mühle;

b. am Anfang der Grenzstrecke;

c. am Ende der Grenzstrecke;

d. bei dem Kloster Roepaan;

e. oberhalb der Genneper Mühle.

B. *am Nierskanal.*

a. auf 1500 Meter oberhalb der Grenze;

b. an der Grenze;

c. auf 1500 Meter unterhalb der Grenze.

VI. *Schaukommissionen.*

11. Für die Kontrolle der vollständigen und dauernden Ausführung der in diesem Vertrage enthaltenen Bestimmungen werden Schaukommissionen eingesetzt, die jährlich mindestens einmal eine örtliche Besichtigung vorzunehmen haben. Sie sind befugt einen Sachverständigen mit der Vornahme der für nöthig erachteten Vermessungen zu beauftragen.

Für die Niersstrecke von der Villerschen bis zu der Genneper Mühle soll die Schaucommission aus zwei Niederländischerseits und zwei Preussischerseits zu ernennenden Mitgliedern bestehen.

Für den Geldernschen Nierskanal soll eine in gleicher Weise zusammengesetzte Kommission eingerichtet werden.

Die Kommissionen haben über ihren Befund ein Protokoll auf-

bevindingen en aan de wederzijdsche Regeeringen elk een exemplaar daarvan inzenden.

De gewone tijd voor de jaarlijksche inspectiën zal zijn in de maand Juli.

zunehmen und den beiderseitigen Regierungen je ein Exemplar davon mitzutheilen.

Die jährlichen Besichtigungen sollen in der Regel im Monat Juli stattfinden.

VII. *Slotbepalingen.*

12. De Nederlandsche en de Pruisische Regeeringen verbinden zich, elk voor zooveel haar aangaat, te zullen zorg dragen, dat de in deze overeenkomst beschreven werken zullen zijn uitgevoerd binnen twee jaar na de goedkeuring dezer overeenkomst.

13. Door de tegenwoordige overeenkomst komt die van 5 October 1847 te vervallen.

14. Deze overeenkomst zal worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig doenlijk te 's Gravenhage worden uitgewisseld.

Ter oirkonde waarvan de Gevolmachtigden deze overeenkomst hebben onderteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan, in dubbel, te 's Gravenhage, den 16 Mei 1895.

(*L. S.*) (*get.*) J. RÖELL.
(*L. S.*) („) VAN DER SLEYDEN.
(*L. S.*) („) VON REICHENAU.

VII. *Schluss-Bestimmungen.*

12. Die Niederländische und die Preussische Regierung verpflichten sich, jede für ihren Theil, dafür Sorge zu tragen, dass die in diesem Vertrage vorgesehenen Einrichtungen innerhalb zwei Jahren nach Ratifikation des Vertrags ausgeführt werden.

13. Durch den gegenwärtigen Vertrag wird der Vertrag vom 5 Oktober 1847 ausser Kraft gesetzt.

14. Der gegenwärtige Vertrag soll ratifizirt und der Austausch der Ratifications-Urkunden sobald als möglich im Haag bewirkt werden.

Dessen zu Urkunde haben die Bevollmächtigten den gegenwärtigen Vertrag unterschrieben und mit ihren Insiegeln versehen.

So geschehen im Haag in doppelter Ausfertigung den 16 Mai 1895.

(*L. S.*) (*get.*) J. RÖELL.
(*L. S.*) („) VAN DER SLEYDEN.
(*L. S.*) („) VON REICHENAU.

KON. BESLUIT *van* 18 *Januari* 1896, *n°.* 20, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zuidholland van* 19 *November* 1895, *tot vaststelling van nieuwe bepalingen en voorschriften voor het onderhoud der zee- en rivierwaterkeerende dijken, welke in het gemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten bestaan en moeten worden onderhouden, met intrekking van de bepalingen en voorschriften, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 2 *December* 1873, *n°.* 32.

Zie Prov. blad n°. 1.

KON. BESLUIT *van* 18 *Januari* 1896, *n°.* 21, *houdende goedkeuring:*

I°. van de besluiten der Staten van Friesland;

1°. *van* 19 *November* 1895:

n°. 5 *A en* 5 *B, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Zwemmer in de gemeente Kollumerland en Nieuwkruisland, en*

2°. *van* 20 *November* 1895, *n°.* 2, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Surhuisterveen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 1 *Januari* 1877, *n°.* 14, 26 *Juli* 1879, *n°.* 23 *en* 25 *Januari* 1895, *n°.* 28;

II. van de besluiten der Staten van Groningen van 19 *November* 1895:

n°. 28, *tot vergrooting van het waterschap de Westerleesche Lagemeeden, en tot wijziging van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 19 *Augustus* 1877, *n°.* 16 *en* 18 *October* 1878, *n°.* 23;

n°. 29*a, tot wijziging van hun besluit tot oprichting van het waterschap de Garreweersterpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 26 *Augustus* 1868, *n°.* 19, *en*

n°. 29*b, tot wijziging van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 11 *Juni* 1871, *n°.* 18.

Zie Prov. bladen van Friesland n°s 7 en 11, en van Groningen n°s 13, 14 en 15.

KON. BESLUIT *van* 23 *Januari* 1896, *n°.* 10, *houdende op verzoek eervol ontslag van den heer W. T. Koster, Administrateur aan het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid, als lid der bij Kon. besluit van* 21 *April* 1892, *n°.* 4 *ingestelde Staatscommissie ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur.*

KON. BESLUIT *van* 27 *Januari* 1896, *n°.* 38, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zuidholland van* 19 *November* 1895, *n°. XX, tot wijziging van het reglement voor den polder Oude Nieuwland (gemeente Ouddorp), goedgekeurd bij Kon. besluit van* 4 *Januari* 1858, *n°.* 40.

Zie Buiteng. Prov. blad n°. 234.

KON. BESLUIT *van* 29 *Januari* 1896, *n°.* 6, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 19 *November* 1895, *n°.* 24, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Groote polder, onder de gemeenten Termunten en Delfzijl.*

Zie Prov. blad n°. 19.

KON. BESLUIT *van* 1 *Februari* 1896, *n°.* 10, *houdende verleening van vrijdom van port voor de briefwisseling over dienstzaken van den Directeur en Commandant der Marine te Hellevoetsluis, tevens Commandant der stelling van de monden der Maas en van het Haringvliet, o. a. met den Ingenieur van den 's Rijks-Waterstaat te Brielle, de Ingenieurs in het* 4*e en* 6*e rivierarrondissement te Dordrecht en Rotterdam en den* 1*sten Rijkshavenmeester te Rotterdam.*

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 3 *Februari* 1896, *n°.* 143, *Afdeeling Waterstaat,* 3*e onderafd. b, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake briefwisseling met den Minister.*

Hoewel art. 36 der Instructie voor den dienst en het personeel van den Rijkswaterstaat, bepaalt dat, behoudens de daar vermelde uitzonderingen, de briefwisseling tusschen den Minister en de Hoofd-

ingenieurs in den regel plaats heeft door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin of den Inspecteur, zoo was het gebruikelijk, zoowel in brieven als kantbeschikkingen van zijn Departement uitgaande, te vragen Uw voorstel of advies door tusschenkomst van den Inspecteur in te zenden. Dit is evenwel in verband met het vorenstaande overbodig en zal voortaan achterwege worden gelaten. Wanneer rechtstreeks bericht wordt verlangd, zal dit bepaaldelijk worden vermeld.

Ter vermijding van misverstand breng ik dit ter Uwer kennis, opdat steeds overeenkomstig het bedoelde artikel der Instructie worde gehandeld.

Met bovenstaande aanschrijving zijn mede de Inspecteurs van den Rijkswaterstaat in kennis gesteld.

WET *van* 8 *Februari* 1896 (*Staatsblad n°.* 23), *houdende vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1896.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artikelen 123 en 124 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Het IXde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1896, betreffende het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, wordt vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Jaarwedde van den Minister.	*f*	12,000,00	
2. Jaarwedden van den secretaris-generaal en van de verdere ambtenaren en bedienden, benevens schrijfloonen .		112,000.00	
3. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk.		14,600.00	
4. Reiskosten		400.00	
			f 139,000.00

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

5.	Reiskosten en vacatiegelden van commissiën, benevens uitschotten daarvoor	*f* 2,000.00
6.	Exploten en proceskosten . . .	1,000.00
7.	Druk- en bindwerk, niet betrekking hebbende op in uitvoering zijnde werken	25,000.00
8.	Telegraphische berichten . . .	6,000.00
9.	Opnemingen en peilingen, niet betrekking hebbende op in uitvoering zijnde werken; aankoop, herstel en berging van instrumenten	4,000.00
10.	Herstel van in onderhoud zijnde werken, van winter- en stormschade .	60,000.00

B. Waterstaat.

11.	Jaarwedden van het korps ingenieurs	175,534.00
12.	Jaarwedden van het korps opzichters, alsmede jaarwedden en toelagen van de adjunct-opzichters	195,640.00
13.	Reis-, bureel- en verplaatsingskosten; aankoop van boeken en kaarten ten behoeve van het korps ingenieurs en opzichters en het verder personeel van den Waterstaat en den inspecteur voor de Rijnvaart	112,000.00
14.	Bezoldiging en toelagen van het personeel in de bureelen der ambtenaren van den waterstaat	93,000.00
15.	Jaarwedden, toelagen, reiskosten en verdere uitgaven voor havenmeesters en de overige waterstaatsbeambten	340,000.00
16.	Bezoldiging, reiskosten en verdere uitgaven voor de machinisten en stokers bij Rijksstoomwerktuigen en	

voor het personeel op Rijksvaartuigen in dienst van den waterstaat. . . . f 42,000.00

17. Bezoldiging van het personeel en den concierge voor den algemeenen dienst van den waterstaat. 24,500.00

18. Waarneming van winddruk en waterhoogten, geen betrekking hebbende op in uitvoering zijnde werken, alsmede van de scheepvaart op kanalen en rivieren, met inbegrip van materieel . 17,500.00

19. Waterstaatskaart en daarmede in verband staande uitgaven 3,000.00

20. Rivierkaarten en daarmede in verband staande uitgaven 12,000.00

21. Onderzoek naar den waterstaatkundigen toestand des lands, met inbegrip van reiskosten 17,000.00

22. Verspreiding van het herziene Amsterdamsche peil, met inbegrip van reiskosten 3,000.00

23. Onderhoud, herstel en vernieuwing der verkenmerken van het herziene Amsterdamsche peil en van de nauwkeurigheidswaterpassing 250.00

24. Buitengewone correspondentie bij ijsgang en hoog opperwater, met inbegrip van reiskosten 5,000.00

25. IJsopruiming, met inbegrip van reiskosten 15,000.00

26. Toelage aan den inspecteur voor de Rijnvaart 500.00

27. Toelage aan den ontvanger der directe belastingen enz. te Lobith voor de samenstelling der statistieke gegevens voor de Rijnvaart 600.00

28. Meten en ijken van Rijnschepen, met inbegrip van belooning der ijkcommissarissen en van reiskosten . . 1,800.00

29. Belooning der commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht . . 5,000.00

30. Verbetering der rivieren de Rijn

en de Lek; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven	*f* 281,500.00
31. Verbetering van de rivier de Waal; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven.	274,500.00
32. Verbetering van de rivier de IJssel; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven	93,600.00
33. Verbetering van de rivier de Merwede en van de Killen; onderhoud en herstel der rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven	352,000.00
34. Verbetering van de Dordtsche waterwegen; onderhoud en herstel der rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven.	45,700.00
35. Verbetering, onderhoud en herstel van het Hollandsch Diep en het Haringvliet	92,500.00
36. Verbetering, onderhoud en herstel van de rivier de Maas in Limburg, Noordbrabant en Gelderland; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven	320,900.00
37. Verleggen van de uitmonding der rivier de Maas, ingevolge de wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad n°. 4), met alle daarmede in verband staande werken en uitgaven, niet in een of meer der vijf volgende artikelen begrepen .	1,237,000.00
38. Bezoldiging van het personeel bij de uitvoering van de werken sub	

art. 37 genoemd (daaronder niet begrepen de ambtenaren van het korps van den waterstaat en buitengewone opzichters bij de werken en leveringen), alsmede schrijfloonen . . . . . f 23,000.00

39. Bureel- en lokaalbehoeften, kaarten, instrumenten enz. ten behoeve van het werk, genoemd sub art. 37. . . 6,450.00

40. Reiskosten van het personeel bij het werk, genoemd sub art. 37 . . . 6,000,00

41. Uitbakenen, waterpassen, het doen van opnemingen en het opmaken en aankoopen van grondteekeningen en plans, met inbegrip van arbeidsloon, uittreksels van plans en leggers, aanschaffen van werktuigen, bakens, piketten en verdere benoodigdheden en het in werking houden eener stoomboot, ten behoeve van het werk, genoemd sub art. 37 . . . . . 8,700.00

42. Bouw van eene brug te Heusden, en daarmede in verband staande uitgaven.. . . . . 160,000.00

43. Onderhoud en herstel van de werken voor het verleggen der Maasmonding en der werken en vaargeul op de Donge, alsmede het in werking houden der bemalingswerktuigen en de bediening der veren tot de Nieuwe Maasmonding behoorende; onderhoud van de kribben in de Dintel bij Dinteloord. . 90,496.00

44. Onderhoud, herstel en verbetering der werken van de Nieuwe Maas, het Scheur en aan den Hoek van Holland; verbetering van de Nieuwe Maas beneden de Oostpunt van Rozenburg; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 503,200.00

45. Verbetering, ingevolge de wet van 24 Januari 1863 (Staatsblad n°. 4) van den Rotterdamschen Waterweg, be-

nevens daarmede in verband staande uitgaven; peilingen en opnemingen, instrumenten, waarneming der waterhoogten, bezoldiging en belooning van het voor de verbetering in dienst te nemen personeel	*f* 300,000.00
46. Onderhoud, herstel en verbetering der werken van den Hollandschen IJssel, met de verdieping van de rivier beneden Gouda, en daarmede in verband staande uitgaven	15,000.00
47. Verbetering van de Linge, onderhoud en herstel der werken, en daarmede in verband staande uitgaven	5,500.00
48. Onderhoud, herstel en verbetering van het Zwarte Water, en daarmede in verband staande uitgaven	4,400,00
49. Onderhoud, herstel en verbetering van het Zwolsche Diep, en daarmede in verband staande uitgaven . .	25,000.00
50. Onderhoud, herstel en verbetering der werken aan de Binnen- en Buiten-Aa in Groningen, en daarmede in verband staande uitgaven	3,700.00
51. Onderhoud, herstel en verbetering der drie overlaten in den Waaldijk boven Dalem en in het Wijdschild, van de groote inundatie- of hulpsluis in den Waaldijk te Dalem, de sluizen, heulen en duikers te Gorinchem, en daarmede in verband staande uitgaven	6,500,00
52. Onderhoud, herstel en verbetering der duikersluis in den Krommen Rijn te Wijk bij Duurstede	130,00
53. Onderhoud, herstel en verbetering van de peilschalen te Elburg, Nijkerk en Durgerdam	650.00
54. Onderhoud, herstel en verbetering der zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Hellevoetsluis en Goedereede; zeewerin-	

gen te Hellevoetsluis, aan den Oudenhoornschen zeedijk, op de Tien Gemeten, te Ooltgensplaat, op Goedereede, de Zwartewaalsche zeedijk en het Brielsche Spuiwater; strandpalen langs de Noordzee, en daarmede in verband staande uitgaven in Zuidholland. . . . . f 45,000.00

55. Onderhoud, herstel en verbetering der zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Vlieland, Urk en Marken, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland 203,000,00

56. Onderhoud, herstel en verbetering der zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Veere, Vlissingen en de binnenreede van Brouwershaven; zeeweringen, enz. te Vlissingen en Veere; werken te Bath, te Brouwershaven en aan de Oude Hoeve, contre-escarpe te Tholen; herstelling en onderhoud der peilschalen te Bruinisse, Brouwershaven, Bath, aan de Wielingen, te Borssele, Oost-Beveland en Westkapelle, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland . 43,500.00

57. Onderhoud, herstel en verbetering der zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; zeeweringen en duinbeplantingen op Ameland, Schiermonnikoog, Nieuwezijlen, Friesche sluis te Zoutkamp, Munnikezijl, Ezumazijl, Oostmahorn, Holwerd, van den Koudumer Slaperdijk, de Molkwerumerzijl en den Statendijk, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland 29,500.00

58. Onderhoud, herstel en verbetering der zee- en oeverwerken, helm-

en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel . . . . . f 21,000.00

59. Uitkeering aan het bestuur der bedijking langs Dronthen betreffende het beheer en onderhoud der Groote of Geldersche sluis 12,000.00

60. Onderhoud, herstel en verbetering der zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen 9,400.00

61. Verbetering van de Slenk, zijnde het buitendijksch vaarwater tusschen Zoutkamp en het Dokkumerdiep . . 7,000.00

62. Bijdrage in het tekort der uitgaven voor zeewering en oevervoorziening van de calamiteuse polders in de provincie Zeeland, volgens de wet van 19 Juli 1870 (Staatsblad n°. 119) 200,000.00

63. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en andere voor de scheepvaart hinderlijke voorwerpen, met daarmede in verband staande uitgaven 30,000.00

64. Onderhoud, herstel en verbetering der havens en hare toegangen, daaronder begregen de rivierwerken bij de havens te Moerdijk en Willemstad; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordbrabant . . 19,500.00

65. Onderhoud, herstel en verbetering der havens en hare toegangen, daaronder begrepen het Krabbersgat; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland . . 61,887.00

66. Onderhoud, herstel en verbetering der havens en hare toegangen,

daaronder begrepen de aanleg- en losplaats bij de Isabella-sluis en het posthaventje te Gorishoek; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland . . . . . f 21,000.00

67. Onderhoud, herstel en verbetering der havens en hare toegangen, daaronder begrepen de zeewerken te Harlingen en Makkum; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland 47,500.00

68. Onderhoud, herstel en verbetering der havens en hare toegangen; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel . . . 3,200.00

69. Onderhoud, herstel en verbetering van het Merwedekanaal met het Zederikkanaal 168,000.00

70. Onderhoud, herstel en verbetering van de Zuid-Willemsvaart en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 163,500.00

71. Aanleg, onderhoud en bediening van telegraphische verbindingen, meubilair en verder materieel 2,225.00

72. Onderhoud, herstel en verbetering van de gekanaliseerde Dieze en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 9,000.00

73. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van den IJssel bij Dieren langs Apeldoorn naar den IJssel bij Hattem en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 24,000.00

74. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Voorne en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 33,000.00

75. Onderhoud, herstel en verbetering van sluizen en bruggen op den

waterweg van Amsterdam naar Rotterdam en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	*f* 8,000.00
76. Onderhoud, herstel en verbetering van het Noordhollandsch kanaal en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	133,300.00
77. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Amsterdam naar de Noordzee en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven, met inbegrip van de verlichting op de Noordzeehoofden	480,000.00
78. Vervanging van het stoomgemaal te Schellingwoude, met uitbreiding van het stoomvermogen	23,350.00
79. Verbetering van het vaarwater buiten den afsluitdijk bij Schellingwoude	65,000.00
80. Uitbreiding der haven- en sluiswerken te IJmuiden, ingevolge de wet van 31 Mei 1887 (*Staatsblad* n°. 98).	360,000.00
81. Onderhoud, herstel en verbetering van het Tienhovensche kanaal en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	500.00
82. Onderhoud, herstel en verbetering van de vaart tusschen Amsterdam en Vreeswijk en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	8,000.00
83. Onderhoud, herstel en verbetering van het jaagpad langs het Spaarne en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	600.00
84. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Ter Neuzen en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	123,000.00
85. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Sluis naar Brugge en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven voor het gedeelte op Nederlandsch grondgebied	1,800.00

86. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Zuid-Beveland en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	*f*	72,000.00
87. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Walcheren en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven		130,000.00
88. Onderhoud, herstel en verbetering van de kanalen van Dokkum naar Gerben-Allesverlaat en Kollum, de Kiestrazijl, de Burgwerderbrug en de brug in de Leegte, het oostelijk kanaalboord van de Munnikezijlsterrijt, het Wijd der Linde en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven		18,000.00
89. Onderhoud en werking der stoomwerktuigen van het Noord-Willemskanaal en daarmede in verband staande werken en uitgaven		13,000.00
90. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal het Meppelerdiep en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven		10,800.00
91. Onderhoud, herstel en verbetering van de Willemsvaart in Overijssel en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven		12,300.00
92. Onderhoud, herstel en verbetering van het Veenhuizerkanaal en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven		6,500.00
93. Onderhoud, herstel en verbetering van de Drentsche Hoofd- en Beilervaarten en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven		20,500.00
94. Onderhoud, herstel en verbetering van het Noorderkanaal of de Noordervaart in Limburg en het zijkanaal naar de Maas in de richting tusschen Neer en Kessel, met daartoe behoorende werken en uitgaven . . .		14,000.00

95. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Noordbrabant f 87,500.00

96. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Gelderland . 150,500.00

97 Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Zuidholland. 106.000.00

98. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Noordholland. 62,600.00

99. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Zeeland . . 23,000.00

100. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Utrecht . . 54,000.00

101. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Friesland. . 48,000.00

102. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Overijssel 120,000.00

103. Onderhoud, herstel en verbe-

tering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Groningen. . f 18,400.00

104. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Drenthe . . 20,000.00

105. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Limburg . . 47,500.00

106. Onderhoud, herstel, verbetering, vernieuwing en bediening van veren en schipbruggen en daarbij behoorende voorwerpen, bevevens daartoe betrekkelijke uitgaven 55,200.00

107. Subsidiën voor onderwerpen waarvoor reeds bij de laatstvoorgaande begrooting bijdragen zijn toegestaan . 257,609.88

108. Bijdrage aan de gemeenten Dreischor en Nieuwerkerk in de kosten van aanleg van een grintweg ter verbinding van Schouwen en Duiveland . 3,475.00

109. Bijdrage aan de gemeente Zaamslag in de kosten van aanleg van een havendam aan de los- en laadplaats van den Kleinen Huissenpolder en van het uitdiepen der ligplaats en het vergrooten der losplaats aldaar 3,700.00

110. Bijdrage aan het waterschap Radewijk en Baalder, in de kosten van verbetering van de Radewijkerbeek. . 2,500.00

111. Bijdrage aan de gemeente Haarlem in de kosten van een nieuwe scheepvaartsluis te Spaarndam. 60,000.00

112. Bijdrage aan het waterschap de 30 gemeenschappelijke polders op Texel, in de kosten van verbetering van den weg van den Burg naar de

Waal op het eiland Texel.	*f*	2,600.00
112*bis*. Bijdrage in de kosten van vernieuwing der hofbrug te Alphen. .		10,600.00
112*ter*. Bijdrage in de kosten van den bouw van eene brug over de Wildt onder Herwen en Aerdt.		2,200.00
112*quater*. Bijdrage in de kosten der verbetering van zijtakken van de Vlootbeek		1,100.00
112*quinquies*. Bijdrage in de kosten van aanleg van een straatweg van Havelte naar Ruinerwold		5,633.80
113. Nieuwe subsidiën		2,000.00

C. Landsgebouwen.

114. Jaarwedden van de beide Rijksbouwmeesters, alsmede jaarwedden en toelagen van het verder vaste personeel, belast met het toezicht op de landsgebouwen en op de bij de Departementen van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën in gebruik zijnde gebouwen		36,760.00
115. Toelagen van het vaste personeel voor het houden van toezicht bij de uitvoering van bouwwerken . . .		2,000.00
116. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten van het personeel der landsgebouwen		8,450.00
117. Onderhoud, lasten, herstel en verbetering van de landsgebouwen en terreinen te 's Gravenhage.		66,000.00
118. Brandweer en brandweertelegraaf; duinwater voor de fontein op het Binnenhof; verlichting van het Binnenhof; telephoon-abonnement voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal .		2,900.00
119. Huur, inrichting en bewaking van lokalen tijdelijk in gebruik . . .		11,600.00
119*bis*. Verbouwing van het Departement van Marine		18,000.00

D. Spoorwegen.

120. Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de spoorwegdiensten.	*f*	93,650.00
121. Reis- en verplaatsingskosten .		14,900.00
122. Materieel en arbeidsloon voor dit toezicht		11,100.00
123. Jaarwedden van den Rijkscommissaris en van den adjunct-Rijkscommissaris bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij		3,000.00
124. Reiskosten van de hierboven genoemde ambtenaren		400.00
125. Bijdrage aan de Internationale Commissie voor spoorwegcongressen, met bijkomende kosten.		100.22½
126. Bijdrage van Nederland in de kosten van het internationaal bureel te Bern voor spoorwegvervoer		800.00
127. Tegemoetkoming aan den aannemer van den stoombootveerdienst tusschen Enkhuizen en Stavoren. . . .		65,000.00
128. Vernieuwen van den kaaimuur langs de spoorweghaven te Feijenoord.		200,000.00
129. Brug over den IJssel bij Westervoort.		650,000.00
130. Locomotiefloods op het station Vlissingen (Haven)		35,600.00
131. Uitbreiding van het station 's Hertogenbosch, met inbegrip van eene nieuwe en hoogere Diezebrug. . . .		215,000.00
132. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Groningen		20,000.00
133. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo		100,000.00
134. Wijziging van het goederenstation te Nijmegen		59,000.00

135. Herstelling van de westelijke viaduct te Amsterdam	f 50,000.00	
136. Goederenstation van den Hollandschen IJzeren Spoorweg in de Stadsrietlanden te Amsterdam	80,000.00	
137. Station van den Staatsspoorweg van Amersfoort naar Nijmegen te Amersfoort	100,000.00	
138. Tot den dienst van 1893 behoorende vordering van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, wegens vergoeding voor uitbreiding van hare werkplaatsen te Haarlem, ten behoeve van den spoorweg Schiedam—Hoek van Holland	33,353.05	
139. Uitgaven, voortvloeiende uit artikel 10, sub 1°., 2°., 3°. en 5°., der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134)	40,000.00	
140. Uitgaven, voortvloeiende uit art. 20, al. 7, der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134)	55,000.00	
141. Renten over het jaar 1896 aan België uit te keeren, van de kosten van werken tot uitbreiding van het station Esschen, ingevolge regeling met de Belgische Regeering getroffen, tot uitvoering van art. 17 der, voor zooveel noodig, bij de wet van 22 April 1880 (Staatsblad n°. 63) bekrachtigde overeenkomst van 31 October 1879	4,800.00	
142. Subsidiën voor den aanleg van stoomtramwegen van Blokzijl naar Zwolle, van Schagen naar Wognum, en van Veghel over Eindhoven naar de Belgische grens	200,000.00	
		f 10,996,143.95½

IIIde AFDEELING.

Handel en Nijverheid.

A. Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.

143. Jaarwedden en toelagen van het personeel	*f*	23,600.00
144. Reiskosten, waarnemingen elders dan te Utrecht; gebouwen, verder materieel en arbeidsloon		25,000.00

B. Zeevisscherijen.

145. Jaarwedden van den secretaris van het College voor de zeevisscherijen, van den wetenschappelijken adviseur en de keurmeesters. Maandgelden van onderopzichters		7,600.00
146. Bureel- en lokaalbehoeften en reiskosten	*f*	3,400.00
147. Verdere uitgaven voor het politietoezicht		4,020.00
148. Onderzoek en navorschingen ten behoeve van de visscherijen. Bevordering van den zalmrijkdom der rivieren.		9,000.00
149. Uitgaven in het buitenland ter bevordering van den zalmrijkdom der rivieren		6,000.00

C. IJkwezen.

150. Jaarwedden en toelagen van het personeel		83,000.00
151. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten		16,000.00
152. Gebouwen, werktuigen, verder materieel en arbeidsloon		15,300.00

D. Mijnwezen.

153. Jaarwedden van den ingenieur en van den adjunct-ingenieur		3,500.00
154. Opnemingskosten. Reiskosten		

van den ingenieur en van den adjunct-ingenieur . . . . . *f*	800.00

E. Landbouw.

155. Subsidie aan het Nederlandsch Landbouw-comité	12,000.00
156. Toezicht op wijngaarden, boomkweekerijen, tuinen en broeikassen, volgens art. 1 van het Koninklijk besluit van 24 December 1883 (Staatsblad n°. 248)	1,000.00
157. Onderzoek van boter, ingevolge de wet van 23 Juni 1889 (Staatsblad n°. 82)	2,500.00
158. Onderzoek omtrent bevloeiing van terreinen ten behoeve van den landbouw	1,000.00
159. Voorbereiding van de samenstelling van eene nieuwe geologische kaart en van eene hoogtekaart van Nederland	500.00
160. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende den landbouw.	2,500.00
161. Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van den landbouw	2,000.00

F. Verschillende uitgaven.

162. Raad van tucht; bureel- en lokaalbehoeften, schadeloosstelling van getuigen, van den secretaris en den bode, vacatiegelden en reiskosten . .	2,000.00
163. Examens ter verkrijging van diploma's als stuurman en als machinist aan boord van koopvaardijschepen . .	12,500.00
164. Toezicht op den doortocht en het vervoer van landverhuizers, alsmede belooning aan de secretarissen van de daartoe aangestelde commissiën . . .	6,300.00
165. Subsidie aan de Zuidhollandsche Maatschappij tot redding van schipbreukelingen	7,500.00

166. Ondersteuning van personen, die schipbreukelingen hebben gered of getracht te redden, alsmede van hunne nagelaten betrekkingen	*f*	1,000.00	
167. Onderhoud van de reddingkaap op „Onrust" en van de gebouwtjes voor schipbreukelingen op Vlieland en Terschelling (Boschplaat). Verlichting en toezicht	*f*	350.00	
168. Telegraphische verbindingen voor de kustwacht, vergoeding voor buitengewone diensten van telegraafpersoneel, alsmede reiskosten. . . .		3,600.00	
169. Gebouw voor strandvonderij op Terschelling.		200.00	
170. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende nijverheid, handel en zeevaart . . .		3,000.00	
171. Jaarwedden, reis- en verplaatsingskosten, alsmede onderscheidingsteekenen van den commandant en van de beambten van het korps geleiders tot het vervoer van ontplofbare stoffen		6,000.00	
172. Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van handel, scheepvaart en nijverheid		1,000.00	
173. Subsidie aan de vereeniging „Het Buitenland".		5,000.00	
174. Bijdrage van Nederland in de kosten der Internationale vereeniging tot uitgave van douanetarieven . . .		2,050.00	
			f 269,220.00

IVde AFDEELING.

Arbeid en Fabriekswezen.

A. Stoomwezen.

175. Jaarwedden van het personeel.	*f*	36,000.00	
176. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten. Werktuigen en gereedschappen		17,450.00	

177. Kosten van de commissie, ingesteld krachtens art. 3 der wet van 28 Mei 1869 (Staatsblad no. 97) . .	*f* 100.00	
B. Toezicht, bedoeld bij de Arbeidswet.		
178. Jaarwedden van het personeel	31,500.00	
179. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten. Werktuigen en gereedschappen. Schrijfloonen en verdere uitgaven ten dienste van het toezicht.	25,000.00	
C. Verschillende uitgaven.		
180. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende arbeid- en fabriekswezen, alsmede omtrent de spaar- en leenbanken . . .	2,000.00	
181. Kosten, vallende op de uitvoering van de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad no. 95)	1,000.00	
182. Subsidie ten behoeve van een museum van voorwerpen ter voorkoming van ongelukken.	5,000.00	
183. Kosten van de Staats-commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1895, no. 21, tot het onderzoeken van de wenschelijkheid en de mogelijkheid van eene regeling bij de wet tot het toekennen van een recht op geldelijke uitkeeringen aan werklieden en met dezen gelijk te stellen personen ter zake van ouderdom of invaliditeit.	8,000.00	
		f 126,050.00
Vde AFDEELING.		
Posterijen.		
A. Hoofdbestuur		
184. Jaarwedden van den Directeur-Generaal en van het personeel bij het hoofdbestuur, en van de bij het hoofdbestuur gedetacheerde ambtenaren. Toelagen, schrijfloonen en daggelden.	*f* 176,000.00	

185. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk. . . . . f 17,000.00
186. Reis- en verplaatsingskosten. 2,000.00

B. Postdienst.

187. Jaarwedden en toelagen van het vaste personeel f 3,227,740.00
waarvan wordt overgebracht op art. 215 voor aandeel der Rijkspostspaarbank 33,000.00
3,194.740.00

188. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp 110,000.00
189. Reis- en bureelkosten van de inspecteurs: vergoeding aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden of bij tijdelijke uitbreiding . . 11,300.00
190. Reis-, verhuis- en examenkosten; overvaart-, tol- en bruggelden. 24,000.00
191. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer 1,065,600.00
192. Vergoeding van vracht aan spoorwegondernemingen, ingevolge art. 8 der wet van 21 Juni 1881 (Staatsblad no. 70) 475,000.00
193. Stichting van een nieuw postkantoor te Amsterdam 192,000.00
194. Gebouwen, behalve het hoofdkantoor te Amsterdam. Vergoeding voor huur aan directeuren 101,000.00
195. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon 499,000.00
196. Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel der Algemeene Postvereeniging te Bern 1,250.00
197. Schadevergoeding voor verloren

geraakte brieven en pakketten of voor beschadiging. . . . . f 1,200.00

C. Telegraafdienst.

198. Jaarwedden en verdere belooningen van het vaste personeel . . 1,170,600.00
199. Jaarwedden en belooningen van tijdelijk personeel. 39,840.00
200. Reis- en bureelkosten van de inspecteurs 6,500.00
201. Reis-, verhuis- en examenkosten; overvaart-, tol- en bruggelden 23,050.00
202. Telegraaflijnen 273,000.00
203. Stichting van een nieuw telegraafkantoor te Amsterdam 96,000.00
204. Gebouwen, behalve het hoofdkantoor te Amsterdam 52,000.00
205. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van telegramzegels; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon . . . 124,300.00
206. Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel te Bern 1,000.00

D. Vereenigde post- en telegraafdienst.

207. Jaarwedden en verdere belooningen van het vaste personeel . . . 1,239,650.00
208. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp 43,000.00
209. Reis-, verhuis- en examenkosten; overvaart-, tol- en bruggelden. 32,000.00
210. Gebouwen. Vergoeding voor huur aan directeuren. 201,000.00
211. Kantooronkosten bij abonnement; uniformkleeding voor beambten; verder materieel en arbeidsloon, niet uitsluitend voor post- of voor telegraafdienst. 86,000.00

E. Vereenigde posten voor *B*, *C* en *D*.

212. Dekking van tekorten in de kassen. . . . . f 1,000.00
213. Proceskosten. . . . . *Memorie.*

214. Onderstandsgelden, schadeloosstellingen en gratificatiën. Tegemoetkomingen, bestemd om zonder korting op het pensioen daarnevens te worden genoten, aan eervol ontslagen ambtenaren, vóór 1 Juli 1873 in tijdelijken dienst geweest . . . . . f 7,000.00

F. Rijkspostspaarbank.

215. Jaarwedden van het vaste personeel. Aandeel in de jaarwedden van de ambtenaren der posterijen, volgens art. 187. Toelagen 114,500.00

216. Belooning van tijdelijk personeel. 16,110.00

217. Reiskosten en presentiegelden. 900.00

218. Gebouwen 126,800.00

219. Verder materieel en arbeidsloon. 19,000.00

220. Vergoeding voor portvrijdom aan de schatkist 57,000.00

——— f 9,600,340.00

VIde AFDEELING.

Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz.

221. Pensioenen . . . . . f 290,000.00

222. Geneeskundig onderzoek voor de toekenning van pensioen, alsmede teruggave van bijdragen voor pensioen 1,000.00

223. Persoonlijke toelagen aan ambtenaren als vergoeding voor het verlies van het genot van kanselarij-leges . . 11,528.00

224. Wachtgelden 21,000.00

225. Toelagen aan eervol ontslagen ambtenaren bij den aanleg van Staatsspoorwegen 64,000.00

226. Toelagen, schadeloosstellingen en gratificatiën. 6,000.00

——— f 393,528.00

VIIde AFDEELING.

Onvoorziene behoeften.

227. Onvoorziene uitgaven. . . . f 60,000.00

——— f 60,000.00

f 21,584,281,95½

Een en twintig millioen vijfhonderd vier en tachtig duizend tweehonderd een en tachtig gulden vijf en negentig en een halve cent.

Art. 2. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 115, 116, 117, 118, 119, 119*bis*, 121, 122, 124, 125, 126, 128. 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 176, 177, 179, 180, 181, 183, 185, 186, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 212, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224 en 225 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (Staatsblad n°. 40), door overschrijving uit artikel 227 van dat hoofdstuk worden aangevuld. Uit dat artikel kan mede worden overgeschreven op artikel 213.

Voorts kan nog worden overgeschreven tusschen de artikelen 187, 198 en 207; tusschen de artikelen 188, 199 en 208; tusschen de artikelen 190, 201 en 209; tusschen de artikelen 194, 204 en 210; tusschen de artikelen 195, 205 en 211; tusschen de artikelen 187 en 188; tusschen de artikelen 198 en 199, en tusschen de artikelen 207 en 208.

Art. 3. Op artikel 227 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk worden aangewezen de tot het dienstjaar 1896 behoorende uitgaven, het voormeld Departement betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der artikelen van dat hoofdstuk.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten enz.

Een verhooging van deze begrooting is bekrachtigd bij de wet van 7 December 1896 (Staatsblad n°. 198) en eene verhooging en aanvulling bij de wet van 7 December 1896 (Staatsblad n°. 200).

KON. BESLUIT *van* 11 *Februari* 1896, *n°.* 18, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Utrecht van* 23 *November* 1895, *tot vaststelling van een reglement van politie voor het niet gekanaliseerde gedeelte van den Krommen Rijn.*

Zie Prov. blad n°. 27.

KON. BESLUIT *van* 14 *Februari* 1896, *n°.* 20, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit van Gedep. Staten van Overijssel in zake wijziging van den ligger der voetpaden van de gemeente Ambt-Vollenhove.*

Beschikkende op het adres van G. baron Sloet van Marxveld te Vollenhove, daarbij in beroep komende van een besluit van Ged. Staten van Overijssel dd. 24 Oct. 1895, 3e afd., n°. 3867/2732, waarbij zijn verzoek om wijziging van den ligger der voetpaden van de gemeente Ambt-Vollenhove is afgewezen;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 22 Jan. 1896, n°. 144;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 11 Febr. 1896, n°. 137, afd. Waterstaat;

Overwegende dat, ingevolge art. 10*a* van het provinciaal reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel, misstellingen op een door Ged. Staten goedgekeurden ligger, door hen, op verzoek van belanghebbenden of ambtshalve worden hersteld;

dat echter noch dit artikel, noch eenige andere bepaling van genoemd reglement van een besluit van Ged. Staten, houdende afwijzing van een verzoek om wijziging van den ligger, beroep op Ons openstelt;

Gezien het aangehaalde reglement;

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn door hem ingesteld beroep.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 17 *Februari* 1896, *n°.* 24, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit van Gedep. Staten van Zuidholland in zake de verkiezing van een hoofdingeland van het waterschap de Overwaard.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door C. Tukker Bzn. te Giessen-Oudekerk, gemeente Giessendam, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 19 Aug. 1895, B. n°. 2206 (1e afd.), G. S., n°. 68, waarbij de op 15 Juni 1895, te Giessen-Oudekerk

gehouden verkiezing van een hoofdingeland van het waterschap „de Overwaard" vanwege den polder Giessen-Oude-Bovenkerk is vernietigd;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 Dec. 1895, n°. 115;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 Febr. 1896, n°. 114, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat bij de op 15 Juni 1895 te Giessen-Oudekerk gehouden stemming ter verkiezing van een hoofdingeland van het waterschap „de Overwaard" vanwege den polder Giessen-Oude-Bovenkerk 97 stemmen zijn uitgebracht, waarvan C. Tukker Bzn. 50 en G. P. de Vos 47 stemmen hebben verkregen, waarna het bureau van stemopneming eerstgenoemde heeft geoordeeld tot hoofdingeland benoemd te zijn; dat D. van der Dool en K. Kuiper, beiden stemgerechtigden van het waterschap „de Overwaard", die aan evenvermelde verkiezing hadden deelgenomen, op 23 Juni 1895 aan Ged. Staten van Zuid-Holland hebben verzocht deze verkiezing te vernietigen en eene nieuwe te bevelen, op grond dat door C. Schakel, ofschoon zijn naam niet voorkomt op de lijst der stemgerechtigde ingelanden, als mede-eigenaar der landen van wijlen A. Schakel — in strijd met art. 20 van het Overwaardsch Reglement, hetwelk eene uitdrukkelijke afwijking inhoudt van art. 32 van het algemeen polderreglement in Zuid-Holland, zoodat ook de tweede alinea van laatstgenoemd artikel ten deze niet van toepassing zou zijn, en genoemde C. Schakel eerst aan de stemming had mogen deelnemen nadat hij, door de daartoe bevoegde autoriteit op de naamlijst van stemgerechtigde ingelanden zou zijn ingeschreven — 5 stemmen zijn uitgebracht en dat door W. Boer, voor A. Pierhagen Jzn. en cons., als mede-eigenaar, 5 stemmen, niettegenstaande zijn naam niet voorkomt op de lijst van stemgerechtigde ingelanden en het de bedoeling van de laatste alinea van art. 16 van het Overwaardsch Reglement is om alleen die mede-eigenaren tot de stemming toe te laten wier namen als zoodanig voorkomen op de lijst der stemgerechtigde ingelanden; weshalve, vermits C. Tukker Bzn. met eene meerderheid van 3 stemmen is verkozen, deze 10 stemmen op den uitslag der verkiezing van invloed hebben kunnen zijn;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij besluit van 19 Aug. 1895 B, n°. 2206, (1e afd.) G. S. n°. 68, bovenvermelde verkiezing hebben vernietigd, op grond dat 1°. krachtens art. 19 van het Overwaardsch Reglement de vereenigde vergadering van dat waterschap de lijst der stemgerechtigde ingelanden vaststelt, weshalve — nu bij overgang van eigendom iedere nieuwe verkrijger ingevolge art 96 van genoemd Reglement in verband met art. 32 van het algemeen polderreglement

in Zuid-Holland het recht heeft te vorderen, dat hij als stemgerechtigde op die lijst worde gebracht — het bureau van stemopneming met afwijking van die lijst niemand tot medewerking aan de verkiezing mag toelaten; 2°. van mede-eigenaren slechts zij, die met name op die lijst voorkomen stemrecht mogen uitoefenen, omdat alleen de vereenigde vergadering bevoegd is de titels te beoordeelen van hen, die zich als consorten aanmelden, terwijl art. 16, laatste alinea, van het Reglement van „de Overwaard" uitsluitend betrekking heeft op het geval dat meer dan één mede-eigenaar op die lijst is vermeld;

dat C. Tukker Bzn., als stemgerechtigd ingeland van den polder Giessen-Oude-Bovenkerk, tegen dit besluit van Ged. Staten bij Ons in beroep is gekomen, Ons verzoekende het te vernietigen en daarbij aanvoerende dat C. Schakel en W. Boer door het stembureau na onderzoek zijn erkend als mede-eigenaren van het land, waarvoor door hen gestemd werd en dan ook zonder protest zijn toegelaten tot de stemming, ook niet van de zijde van mede-eigenaren; dat wel is waar, krachtens art. 17 en 19 van het Overwaardsche Reglement, als regel moet gelden dat alleen zij mogen stemmen, wier namen voorkomen op de lijst van stemgerechtigde ingelanden, doch dat art. 16 uitzonderingen op dien regel bevat en mitsdien strikt moet worden toegepast; dat evenmin als de namen van den gehuwden man, de voogd, de curator enz. op de naamlijst behoeven voor te komen, doch zij alleen op vertoon van hun titel of op grond van algemeene bekendheid kunnen stemmen, evenmin is voorgeschreven dat de namen van *al* de mede-eigenaren uitdrukkelijk op de lijst vermeld moeten zijn om hen tot de stemming toe te laten; dat art. 16 aan elken mede-eigenaar het recht geeft voor onverdeeld landbezit te stemmen mits zijn mede-eigendomsrecht bewijzende; dat art. 32 § 2 van het algemeen polderreglement voor Zuid-Holland wel toepasselijk is op koopers enz. aangezien anders geen artikel hun het recht zou geven in den loop van het jaar voor het door hen gekochte te mogen stemmen, doch niet op mede-eigenaren wier stemrecht reeds door gemeld art. 16 van het Overwaardsch Reglement wordt geregeld; en dat, aangenomen al, dat het onderhavige geval onder art. 32 van het algemeen polderreglement zou vallen, dan nog in casu art. 16 op grond van art. 96 van het Overwaardsch Reglement moet worden toegepast, aangezien het uitdrukkelijk afwijkt van de bepaling van dat art. 32;

Overwegende, dat krachtens art. 19 van het Reglement voor „de Overwaard" de vereenigde vergadering van dat waterschap de lijst der stemgerechtigde ingelanden vaststelt, weshalve het bureau van stemopneming met afwijking van die lijst niemand tot medewerking

aan eene verkiezing mag toelaten; al heeft bij overgang van eigendom iedere nieuwe verkrijger ingevolge art. 96 van genoemd reglement in verband met art. 32 van het algemeen polderreglement in Zuid-Holland het recht te vorderen, dat hij als stemgerechtigde op die lijst gebracht worde;

dat van mede-eigenaren slechts zij, die met name op die lijst voorkomen, stemrecht mogen uitoefenen, omdat alleen de vereenigde vergadering bevoegd is de titels te beoordeelen van hen, die zich als consorten aanmelden, terwijl art. 16, laatste alinea, van het Reglement van „de Overwaard" uitsluitend betrekking heeft op het geval dat meer dan één eigenaar op die lijst is vermeld;

Gezien het Algemeen Reglement voor de polders in de provincie Zuid-Holland en het Reglement voor het bestuur van het waterschap genaamd „de Overwaard";

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 19 Aug. 1895, B, n°. 2206 (1e afd.) G. S., n°. 68, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

De Minister enz.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 21 Februari* 1896, *n°.* 118, *Afdeeling Waterstaat, 1e onderafd., aan den Inspecteur van den Rijkswaterstaat in de 2e Inspectie, in zake kennisgeving van oeverconstateering door het Domeinbestuur.*

Bij dit schrijven is ten aanzien van de kennisgeving van oeverconstateering aan den Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat in Limburg een zelfde regeling getroffen als geschiedde voor den Hoofdingenieur voor de rivieren bij brief van 6 December 1895, n°. 119 (32e V. blz. 138).

KON. BESLUIT *van* 24 *Februari* 1896, *n°.* 26, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake den ligger B der wegen en voetpaden van de gemeente Dinxperlo.*

Beschikkende op twee adressen van G. H. A. N. Rietstap te 's Gravenhage, waarbij deze in beroep komt tegen een besluit van Ged. Staten van Gelderland van 12 Febr. 1895, n°. 123, betreffende den ligger B der wegen en voetpaden van de gemeente Dinxperlo;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 21 Jan. 1896, n°. 132;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 20 Febr. 1896, n°. 129, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat genoemde G. H. A. N. Rietstap, als eigenaar van het landgoed de Rietstap, gelegen in de gemeente Dinxperlo, in het eerste der bovenvermelde adressen zijne bezwaren ontwikkelt dat, niettegenstaande de door hem bij Burg. en Weth. van Dinxperlo en later bij Ged. Staten van Gelderland daartegen ingebrachte bedenkingen, op een nieuw ontworpen ligger B der wegen en voetpaden, onder n°. 141, een voetpad van het Beggelder naar Anholt is beschreven, als te loopen van het zuidelijk uiteinde van den weg vóór Hesselinkweidje, genoemd onder n°. 94 ligger B op den Noord-Oostelijken hoek van perceel kadastraal bekend sectie A, n°. 837, eerst in Zuid-Oostelijke richting tot perceel kadastraal bekend sectie A, n°. 376 en vervolgens in algemeen nagenoeg zuidelijke richting tot de Benninkstraat, genoemd onder n°. 1 ligger A, op den Zuid-Oostelijken hoek van perceel kadastraal bekend sectie A, n°. 841, welk voetpad wijders in dien ligger gezegd wordt te loopen over de perceelen kadastraal bekend sectie A, n°s 837, 836, 835, 376, 1634, 1635 en 841; daarbij aanvoerende dat de perceelen n°s 1634 en 1635, genaamd „de Binnen", en perceel n°. 376 sedert eeuwen door hekken afgesloten zijn geweest, zoodat van het bedoelde voetpad door het publiek slechts gebruik zou zijn gemaakt voor zoover de eigenaar dier perceelen dit gedoogde, weshalve appellant zich op dien grond beklaagt, dat Ged. Staten van Gelderland, niettegenstaande voormelde daartegen door hem bij hen ingebrachte bezwaren, bij hun besluit van 12 Febr. 1895, n°. 123, het voetpad onder n°. 141 vermeld op den ligger hebben gehandhaafd, waartegen hij bij Ons in beroep komt, Ons verzoekende dat niet worde toegestaan, dat de omschrijving van „weg naar de Rietstap" voorkomende op den ouden ligger worde veranderd in „Goossenweg" en „weg voor Hesselinkweidje", gelijk op den ontworpen ligger is geschied, maar daarentegen in „Weg des Rietstaps" en dat het voetpad onder n°. 141 van den ligger worde afgevoerd en die vermelding moge worden vervangen door een van ouds bestaand voetpad, loopende van den Noordoostelijken hoek van perceel, kadastraal bekend sectie A, n°. 837, eerst in Zuidwestelijke richting tot perceel kadastraal bekend sectie A, n°. 828, en vervolgens in algemeen nagenoeg zuidoostelijke richting over de perceelen kadastraal n°s 837, 836, 835, 1642, 1640, daarna over perceel kadastraal n°. 1645, tot perceel kadastraal 1636, wijders over laatstgenoemd perceel en het buiten het hek liggende deel van perceel kadastraal n°. 1635 en aansluitende met het voetpad over het kadastrale perceel n°. 841;

dat appellant in zijn bovenvermeld tweede adres onder meer aanvoert: dat op gemelden gewijzigd vastgestelden ligger B niet staat aangeteekend, dat de eigenaren van het voetpad het plantrecht daarop hebben, weshalve hij, met herhaling van zijn verzoek in zijn adres betreffende de richting van dat voetpad ontwikkeld, Ons verzoekt te willen gelasten, dat het plantrecht langs de sloot van het kadastraal perceel n°. 383 van Goossenhof af tot het punt, waar het oude voetpad loopt over perceel kadastraal n°. 837 — welk plantrecht hem bij den openbaren verkoop van „de Rietstap" op 10 Mei 1873 zou verkocht zijn — op den ligger B zal vermeld worden;

Overwegende: I. ten aanzien van de richting van het voetpad in geschil:

dat dit voetpad op den bestaanden ligger omschreven wordt als loopende over dezelfde perceelen als op den nieuw ontworpen ligger, en dat de richting van dat pad in 1858 is vastgesteld met medewerking van den toenmaligen wethouder Th. A. Jagering, destijds voogd over de minderjarige eigenaren van „de Rietstap";

dat noch ten aanzien van de bestemming, noch ten aanzien van de richting van dit voetpad sinds dien eenige wijziging is tot stand gekomen;

dat wel door appellant wordt beweerd, dat het openbaar voetpad van het Beggelgelder naar Anholt buiten de kadastrale perceelen n°. 376, 1634 en 1635 omloopt, doch dat het in die door hem aangegeven richting langs en over geulen, slinken, voren, greppels enz zou voeren, welke in geenen deele op een voetpad gelijken, en noch als zoodanig, noch als weg op de liggers vermeld zijn;

dat wat betreft appellants bewering, als zouden de kadastrale perceelen, waarover het door hem bestreden voetpad loopt, sedert eeuwen door hekken afgesloten zijn geweest, zoodat van dat pad door het publiek slechts gebruik zou zijn gemaakt voor zoover de eigenaar dier perceelen dit gedoogde — uit een door Gecommitteerden tot de wegen uit het College van Ged. Staten ingesteld plaatselijk onderzoek is gebleken, dat op het voetpad inderdaad drie hekken worden aangetroffen, waarvan twee zijn afgesloten, doch dat twee dier hekken zijn voorzien van geriefelijke voetplankjes en dat het derde hek aan den eenen kant van drie, doch aan den anderen kant van slechts twee ijzerdraden is voorzien, een en ander met de blijkbare bedoeling om den overgang voor voetgangers mogelijk en gemakkelijk te maken.

dat geheel in overeenstemming hiermede, in een, na afloop van voormeld plaatselijk onderzoek door voormelde Gecommiteerden ten raadhuize te Dinxperlo gehouden verhoor, door G. W. S Colenbrander,

oud-Wethouder, oud 82 jaar, C. Keemink, oud 65 jaar, J. ter Beek en J. Messink, beiden oud 70 jaar, alsmede door L. Lammers, oud 74 jaar, gedurende 13 jaar koetsier bij den vroegeren eigenaar van „de Rietstap", allen ingezetenen van Dinxperlo, eenstemmig is verklaard, dat het bedoelde voetpad steeds door een ieder vrijelijk is gebruikt, nimmer is afgesloten geweest en ten allen tijde heeft geloopen, zooals op den ontworpen ligger B is aangegeven;

dat mitsdien het door appellant ingesteld beroep, voor zoover het hier boven sub I vermelde punt betreft, ongegrond is;

II. ten aanzien van de door appellant verlangde naamsverandering in „weg des Rietstaps" van den onder den naam van „weg vóór Hesselinkweidje" op voorschreven ontworpen ligger B onder n°. 94 voorkomenden weg, op den bestaanden ligger bekend onder n°. 11 en een gedeelte van n°. 10, respectievelijk als „weg vóór Hesselinkweidje" en als „Goossenweg";

dat appellants bewering, als zou de onder n°. 10 op den bestaanden ligger voorkomende weg, aldaar bekend staan als „weg naar de Rietstap", door een op het in het Provinciaal Archief van Gelderland berustend exemplaar van dien ligger ingesteld onderzoek, gebleken is onjuist te zijn, vermits die weg daarop onder den naam van „Goossenweg" bekend staat;

dat mitsdien ook ten aanzien van dit zooeven sub II vermelde punt het door appellant ingesteld beroep niet gegrond is;

III. ten aanzien van het plantrecht langs de sloot van het kadastrale perceel n°. 383 van Goossenhof af tot het punt waar het oude voetpad loopt over perceel kadastraal n°. 837;

dat appellant, wat betreft de niet-vermelding van dat plantrecht op voormelden ligger B, geene bezwaren heeft ingediend bij Burg. en Weth. van Dinxperlo, weshalve aan hem, te dien aanzien krachtens art. 8 van het Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland, geen hooger beroep bij Ons openstaat;

Gezien het Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het door appellant bestreden besluit van Ged. Staten van Gelderland, van 12 Febr. 1895, n°. 123, betreffende den ligger B der wegen en voetpaden van de gemeente Dinxperlo, het daartegen ingesteld beroep, voor zoover de hierboven sub I en II vermelde punten betreft, ongegrond te verklaren en appellant in het sub III vermelde gedeelte van zijn beroep betreffende de vermelding op dien ligger van zijn plantrecht, te verklaren niet-ontvankelijk.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 25 *Februari* 1896, *n°.* 14, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Herwen en Aerdt.*

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door Burg. en Weth. der gemeente Herwen en Aerdt, door D. Stokman te Lobith, en door J. Kroese qq. te Dieren, gemeente Rheden, allen gericht tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 17 Juli 1894, n°. 111, voor zooveel betreft den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Herwen en Aerdt:

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 11 Dec. 1895, n°. 119;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 21 Febr. 1896, n°. 122, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat Ged. Staten van Gelderland, bij resolutie van den 17 Juli 1894, n°. 111, onder meer hebben besloten van den ontworpen igger B der wegen en voetpaden in de gemeente Herwen en Aerdt af te voeren de daarop onder n°s 42 en 43 voorkomende voetpaden;

dat dit besluit genomen is, omdat het voetpad n°. 42 — en dat van n°. 43, in elkanders verlengde gelegen, en dus één geheel uitmakende — aan het eene uiteinde bij de Oude Waal zoude eindigen zonder dat daar over die rivier een brug bestaat, terwijl het gemeentebestuur in gebreke zoude zijn gebleven aan te toonen, dat de overgang aldaar over de Oude Waal geacht kan worden bestemd te zijn voor den publieken dienst, zoodat deze beide voetpaden die geene verbinding vormen tusschen andere openbare wegen of voetpaden of plaatsen niet in den zin van het wegenreglement kunnen worden geacht te zijn openbare voetpaden, en daarom niet op den ligger thuis behooren;

Overwegende, dat Burg. en Weth. der gemeente Herwen en Aerdt, Dirk Stokman, grondeigenaar aldaar, en Johannes Kroese, rentmeester te Dieren (gemeente Rheden) van deze resolutie bij Ons zijn gekomen in hooger beroep, aanvoerende, ieder wat hem betreft, dat het voetpad n°. 42 voert naar een brug in den dam over de Oude Waal en aansluit aan den weg ligger B n°. 4 (Molenstraat); dat dit voetpad ook voorkomt op den bestaanden ligger, waartegen nooit is gereclameerd; dat dit voetpad is de gemeenschapsweg tusschen Zevenaar, Oud-Zevenaar, Herwen en Aerdt, en Bimmen, Millingen, Ubbergen en Druffelt; alsmede de lijkweg voor de bewoners van den Byland; dat het veer over

de Oude Waal, het z.g. Putmansveer, steeds een openbaar veer is geweest, evenzeer als het veer over de Waal, het Bylandsveer;

dat de appellant Stokman nog aanvoert, dat van 1870 af, toen hij zijne steenfabriek kocht, zijne arbeiders steeds over het Putmansveer naar Herwen en Aerdt zijn geloopen; dat het veer over de Waal in 1842 door het domeinbestuur is verkocht en tevens het veer en de overvaart over de Oude Waal, waaruit blijkt, dat er toen reeds een gemeenschapsweg bestond tusschen de beide veren;

dat de appellant J. Kroese nog aanvoert, dat het voetpad daarstelt de verbinding tusschen de goederen van de gravin Bentinck, geboren baronnesse van Heeckeren van Wassenaar, wier rentmeester hij is; dat deze door de aangevallen resolutie ook benadeeld wordt in haar eigendom het Putmansveer; dat toch over de krib aldaar, wanneer de waterstand het toelaat, voetgangers worden gelaten; en dat het Putmansveer, zooals het in kavel 38 van den verkoop van domeingoederen dd. 21 Febr. 1842 is omschreven, nimmer is veranderd, en dat personen die van het voetpad komen loopen over de krib, het veergeld betalen, dat zij zouden hebben te voldoen, als zij per roeiboot werden overgezet;

Overwegende, dat bij de behandeling van dit hooger beroep bij den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, is opgetreden als belanghebbende G. S. Derksen, wonende in den Byland onder Herwen en Aerdt, en wel ter verdediging van het besluit van Ged. Staten; dat deze door zijn gemachtigde deed aanvoeren redenen uit de historie ontleend; dat naar zijne meening ook bij een vroegeren toestand van de rivieren, dit pad nooit kan zijn geweest een verkeersweg tusschen Gelderland en Duitschland, zooals Burg en Weth. stellen; dat wel het Putmansveer als veer lang heeft bestaan, doch niet als publiek veer, maar aangelegd door het domeinbestuur om arbeidskrachten gemakkelijk uit Herwen en Aerdt te kunnen verkrijgen voor de exploitatie van den Byland; dat er toen ter tijde zelfs drie veren over de Oude Waal waren, doch bij den verkoop het voornaamste, het Putmansveer, alleen zoude zijn in stand gehouden en afzonderlijk verkocht; dat alleen zij werden overgezet, die in den Byland iets te maken hadden, waaruit reeds voldoende zou blijken, dat het veer niet een publieken weg of overgang vormde; dat derhalve te recht de beide voetpaden n°s 42 en 43 van den ligger B zouden zijn afgevoerd;

Overwegende, dat in casu is gebleken dat de voetpaden, onder n°s 42 en 43 door Burg. en Weth. van Herwen en Aerdt op den ligger gebracht, bestaan; dat zij op den tegenwoordig geldenden ligger voorkomen; dat zij de kortste verbinding vormen tusschen het z.g. Putmans- en het Bylandsveer;

dat voor de bewoners van den Byland sluiting van dit voetpad voor het publiek een groot ongerief zoude veroorzaken en hen tot een grooten omweg zoude verplichten; dat ook voortdurend dat voetpad gebruikt is door ieder die daarvan wenschte gebruik te maken; dat derhalve deze voetpaden moeten geacht worden voor den algemeenen dienst bestemd te zijn, en daarom op den ligger B der publieke wegen in de gemeente Herwen en Aerdt behooren voor te komen;

Overwegende, dat geene bezwaren zijn ingebracht tegen de omschrijving van deze voetpaden, zooals die in den ligger door Burg. en Weth. van Herwen en Aerdt is gesteld, en deze dus kan geacht worden juist te zijn;

Gezien het reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de provincie Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te vernietigen het besluit van Ged. Staten van Gelderland dd. 17 Juli 1894, n°. 111, waarbij de ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Herwen en Aerdt gewijzigd is vastgesteld, en wel voor zoover daarbij de voetpaden voorkomende onder volgnommer 42 en 43 daarvan zijn afgevoerd; en verder te verklaren, dat deze voetpaden op dien ligger behooren voor te komen.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 28 *Februari* 1896, *n°.* 32, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 20 *November* 1895, *n°.* 1, *tot vaststelling van het volgend reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie Friesland, met intrekking van het reglement, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 18 *December* 1852, *n°.* 76, 10 *Maart* 1853, *n°.* 60, 30 *April* 1861, *n°.* 99, 5 *April* 1864, *n°.* 78, 15 *Januari* 1866, *n°.* 49, 14 *December* 1873, *n°.* 13, 21 *Januari* 1876, *n°.* 10, 13 *Augustus* 1876, *n°.* 19, 2 *Januari* 1881, *n°.* 6, 27 *Januari* 1887, *n°.* 5, 25 *Augustus* 1888, *n°.* 21 *en* 13 *Januari* 1890, *n°.* 71.

REGLEMENT *op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie* Friesland.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Door lage vervening wordt verstaan de ontgronding van het veen, waarvan de ondergrond is gelegen beneden den gemiddelden winterboezemstand van het provinciaal water, als merk van welken

waterstand wordt aangenomen drie decimeter boven het nulpunt der provinciale peilschaal te Leeuwarden, of beneden den gemiddelden winterboezemstand van het water in door provinciale sluizen van den provincialen boezem afgesloten boezems, als merkteeken van welken waterstand wordt aangenomen een decimeter boven het kanaalpeil op die sluizen aangegeven.

De vervening van gronden, gelegen boven sluizen, niet behoorende aan de provincie, kan bij een besluit der Staten aan de bepalingen van dit reglement worden onderworpen.

2. Geene lage verveningen mogen worden aangevangen of ondernomen dan na gevraagde en bekomen vergunning van Gedeputeerde Staten, behoudens beroep op den Koning, overeenkomstig de bepaling der wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113).

Alle besluiten van Gedeputeerde Staten als bedoeld in art. 5 der genoemde wet, zullen uiterlijk binnen 14 dagen, nadat zij zijn vastgesteld, ter openbare kennis worden gebracht in zoodanig nieuwsblad in de provincie als Gedeputeerde Staten bij ieder van die besluiten zullen aanwijzen.

De ontgronding van niet in art. 1 begrepen veen, voor zoover deze niet in de veenpolders geschiedt, is vrijgelaten.

3. Aan de vervening van laagveen is verbonden de verplichting tot betaling van slik- of turfgeld, naarmate dat veen wordt gebaggerd tot het maken van zoogenaamde baggerturf, of wordt gestoken tot het maken van steekturf. In bijzondere gevallen kan van die verplichting door Gedeputeerde Staten vrijstelling worden verleend.

Het door de betaling van slik- of turfgeld verkregen fonds is, behoudens het bepaalde in de artt. 10 en 54 van dit reglement, bestemd om de droogmaking of aanvulling en incultuurbrenging van de uit- of afgeveende gronden te bevorderen.

4. Geene lage verveningen mogen plaats hebben binnen den afstand van 400 meter van de zeedijken of van de Lindedijken tot aan de provinciale Friesche Lindesluis, of binnen den afstand van 50 meter van de Lindedijken ten oosten van gemelde sluis of binnen den afstand van 50 meter van meren, poelen, groote wielen, groote scheepvaarwaters en rivieren, of binnen den afstand van 50 meter van kunst-, spoor- of tramwegen, of eindelijk binnen den afstand van 25 meter van buurt- of veldwegen, polderdijken of vaarten, die afstanden te meten voor de wegen en dijken uit het midden van de kruin en voor de wateren uit de aangelegen oeverlijn, gerekend op zomer- of kanaalpeil.

5. In de over te laten strooken gronds nabij de dijken, wegen, wateren enz. mogen geene andere slooten worden gegraven dan voor de afwatering en afscheiding van eigendom volstrekt noodzakelijk zijn,

tot geene meerdere breedte dan van 3 meter op en geene meerdere diepte dan 1 meter beneden zomer- of kanaalpeil.

Voor zooverre de hierboven vermelde strooken gronds binnen den bepaalden afstand reeds mochten zijn vergraven of weggespoeld, moeten zij, zooveel mogelijk, worden aangevuld met daartoe geschikte aarde.

Onder de vereischte voorzorgen en met inachtneming van de plaatselijke omstandigheden, kan echter vergunning worden verleend tot het graven van de noodige uitvaarten, zoomede tot vervening binnen de bij art. 4 gemelde afstanden, indien de door die vervening ontstane diepten met geschikte specie kunnen worden aangevuld.

Bovendien kan vrijstelling worden verleend van de verbodsbepalingen om te vervenen binnen de bovenbedoelde afstanden, indien de bijzondere gesteldheid van het terrein zulks toelaat.

Deze vergunningen en vrijstellingen, evenals die bij art. 3 bedoeld, worden, het gemeentebestuur en den provincialen waterstaat gehoord, verleend door Gedeputeerde Staten, die in de eerstvolgende vergadering der Staten mededeeling doen van hunne ter zake genomen besluiten.

6. Geene boven- of bonkaarde mag uit de veenderij worden vervoerd.

7. De eigenaren en verveners zijn, ten aanzien der vervening, gebonden aan zoodanige algemeene en bijzondere bepalingen, als buiten de voorschriften van dit reglement voor die verveningen zijn of zullen worden vastgesteld.

8. De aaneengelegen perceelen, waarvoor bij ééne beschikking vergunning tot vervening is verleend, worden beschouwd als ééne veenderij en gezamenlijk als zoodanig geregistreerd in een register, aan te houden door het bestuur der gemeente waarin deze perceelen zijn gelegen. Aaneengelegen perceelen, toebehoorende aan denzelfden eigenaar en begrepen in onderscheidene vergunningen kunnen op last van Gedeputeerde Staten tot eene veenderij te zamen worden gevoegd.

9. De betaalde slik- en turfgelden worden ten name van de kadastrale perceelen, waarvoor zij zijn betaald, veenderijsgewijze ingeschreven in een register en belegd op de wijze bij art. 42 aangewezen; zij worden aan de eigenaren dier perceelen op hun verzoek geheel of ten deele uitgekeerd, zoodra aan Gedeputeerde Staten, op advies van den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat en van het gemeentebestuur, zal zijn gebleken, dat de verveende gronden weder voldoende zijn drooggemaakt of aangevuld en in cultuur gebracht, hetzij in hun geheel, hetzij kavelsgewijs, voor zoover noodig geacht, voorzien van behoorlijke wijken en vaarten, overgebleven uit de vroegere vervening.

Gezamenlijk zullen die wijken niet meer dan $\frac{1}{8}$ van de geheele oppervlakte der veenderij mogen bedragen.

Voor zoover de drooggemaakte of aangevulde gronden lager gelegen zijn dan 30 c.M. boven het zomerwaterpeil of 10 c.M. boven het kanaalpeil, in art. 1 bedoeld, zal een waarborgfonds, waarvan de renten bestemd zijn tot onderhoud van dijken en andere werken, worden teruggehouden. Deze renten zullen jaarlijks worden uitgekeerd aan den rechthebbende, zoolang zijne landen behoorlijk in cultuur blijven.

De in het eerste lid bedoelde uitkeeringen zullen desverlangd termijnsgewijze plaats kunnen hebben, voor zoover aan Gedeputeerde Staten zal blijken, dat droogmaking en incultuurbrenging inderdaad het doel zijn van den ondernemer.

Ingeval van droogmaking door middel van bepoldering zal de eerste termijn uitgekeerd kunnen worden binnen eene maand na voldoende gebleken bedijking, de tweede termijn binnen eene maand na voldoende gebleken oprichting van kunstwerken, als molens, sluizen enz., de derde termijn binnen eene maand na voldoende gebleken droogmaking, de vierde termijn na voldoende gebleken in cultuurbrenging. Het overblijvende zal als waarborgfonds op boven omschreven wijze behouden blijven.

Ingeval van droogmaking zonder bepoldering zal de uitkeering in twee helften kunnen plaats hebben, en wel de eerste binnen eene maand na voldoende gebleken drooglegging, de andere na voldoende gebleken incultuurbrenging.

Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere gevallen de uitkeering doen plaats hebben in meerdere termijnen en de uitbetaling dier termijnen vervroegen onder de noodige door hen te stellen waarborgen.

Gedeputeerde Staten zullen in de eerstvolgende vergadering der Staten mededeeling doen van de door hen verleende uitkeering.

10. Voor zooverre veenderijen mochten gelegen zijn binnen een gereglementeerd waterschap, opgericht naar aanleiding van de besluiten der Staten van 9 April 1874, 18 November 1879 en 9 November 1881, kan door de Staten aan dat waterschap voor den aanleg en voor het onderhoud der werken worden toegelegd een gedeelte van de slik- of turfgelden binnen die veenderij opgebracht of nog te betalen. De bepaling van de hoegrootheid van dat gedeelte geschiedt naarmate van het belang dat de gronden, in die veenderij begrepen, kunnen hebben bij de werken van het waterschap in verband met den last van het voortdurend onderhoud daarvan.

Van de teruggave wordt op het register nevens de betrokken per-

ceelen aanteekening gedaan, ten einde dit voor die perceelen bij latere uitkeering in aanmerking te nemen.

De eigenaren of bezitters van gronden, wateren of veenpetten, waarvoor door het waterschap uitkeering van slik- of turfgeld is aangevraagd, worden voor het verleenen daarvan door het gemeentebestuur in hun belang gehoord. Het proces-verbaal van dit verhoor wordt bij het voorstel tot uitkeering aan de Staten overgelegd.

11. Indien door de eigenaren van ten minste drie nabij elkander gelegen veenderijen onder overlegging van een plan van bepoldering aan de Staten wordt verzocht de oprichting van eenen veenpolder, of indien naar het oordeel van Gedeputeerde Staten de gelden, ten behoeve van binnen eenen door hen ontworpen kring van bepoldering gelegen veenderijen belegd, met hunne renten, toereikend zijn om daarmede de bepoldering en droogmaking van die veenderijen te bevorderen, hooren Gedeputeerde Staten op het plan van bepoldering en de door den waterstaat gemaakte begrooting der kosten, de eigenaren van de in het plan van bepoldering begrepen verveende en onverveende gronden. Hierna leggen Gedeputeerde Staten aan de Staten over het plan van bepoldering en de begrooting der kosten, de tegen dat plan ingekomen bezwaren, het advies van het gemeentebestuur en van den provincialen hoofdingenieur, een en ander vergezeld van hun advies en voorstel, en indien dit strekt tot oprichting van den veenpolder, tevens een ontwerp, inhoudende regelen betreffende het onderhoud, het bestuur en het beheer van den polder.

Na de vaststelling van zoodanige regelen houden de bepalingen van dit reglement op toepasselijk te zijn op de in dien veenpolder begrepen gronden.

TWEEDE AFDEELING.

Invordering en beheer der slik- en turfgelden.

12. Bij de aanvrage om vergunning tot vervening verbinden zich de eigenaren der uit te venen gronden schriftelijk, om van elke jaarlijks te venen 100 centiare gespreide klijn of slik, of iedere 10 kubieke meter door steking uitgegraven veen, overeenkomstig dit reglement op te leggen en te betalen zoodanig slik- of turfgeld, als op voorstel van het gemeentebestuur door de Gedeputeerde Staten zal worden bepaald tot een maximum van ƒ 2.— per 100 M² als slikgeld en ƒ 0.70 per 10 M³ als turfgeld.

13. De aanvrage om vergunning kan alleen geschieden door den eigenaar der te vervenen gronden, gelijk ook aan dezen alleen als zoodanig de vergunning wordt verleend. De aanvraag moet vergezeld

gaan van de in art. 12 vermelde schriftelijke verbintenis en van een uittreksel uit het plan en den legger van het kadaster betrekkelijk de aaneengelegen gronden, tot welker vervening de vergunning wordt verlangd.

14. De vergunning, eenmaal verleend, gaat met den grond op volgende eigenaren over.

15. Van de besluiten tot de hierbedoelde vergunningen worden afschriften aan den eigenaar, aan het bestuur der gemeente, waaronder de te vervenen gronden gelegen zijn, en aan den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat toegezonden.

Is eene veenderij in meerdere gemeenten gezamenlijk gelegen, zoo wordt dit afschrift toegezonden aan het bestuur der gemeente, waarin het grootste gedeelte der veenderij ligt. Dit gemeentebestuur vervult verder de taak in dit reglement aan het gemeentebestuur opgedragen.

16. Jaarlijks, vóór den aanvang van de werkzaamheden der vervening, moet de vervener, voor zoover hij verplicht is slik- of turfgelden wegens zijne vervening op te brengen, zich voorzien van een bewijs, dat door hem, in persoon of door eenen bij geschrifte gemachtigde, aan het bestuur der gemeente, waarin de te vervenen gronden zijn gelegen, zijn opgegeven;

a. zijn naam, voornaam, beroep en woonplaats;

b. de naam, voornaam en woonplaats van den eigenaar, indien deze een ander is dan de vervener;

c. de kadastrale aanduiding van het bepaalde perceel of de bepaalde perceelen, waaruit de vervening zal plaats hebben;

d. de wijze waarop men voornemens is turf te maken, door middel van baggering of steking.

Deze opgaven worden voor iedere veenderij in een daarvoor bestemd register ingeschreven, met aanduiding, voor elke wijze van vervening in het bijzonder, van één of meer letters voor ieder der verveners naar volgorde der aangiften.

Zij mogen echter niet worden aangenomen en daarvan wordt derhalve ook geen bewijs afgegeven, dan op vertoon van het bewijs, dat over het vorig jaar de slik- of turfgelden, wegens gronden aan denzelfden eigenaar toebehoorende, zijn betaald.

17. Vóór den aanvang der vervening of vergraving is hij, die het bij de eerste zinsnede van het vorig artikel genoemd bewijs voor vervening door middel van *baggeren* heeft verkregen, gehouden, bij iedere afzonderlijke of afgescheiden hoeveelheid slik of veen, hetzij groot, hetzij klein, hoezeer ook met andere in hetzelfde bewijs begrepen, een paaltje of plankje te stellen van ten minste acht decimeter boven en zes decimeter beneden of in den grond, en te zorgen, dat

het behoorlijk worde vastgezet ter plaatse, waar de spreiding van het veen een aanvang neemt.

Op dat gedeelte van het paaltje of plankje, hetwelk boven den grond zichtbaar is, moet door of vanwege hem, die het bovenbedoeld bewijs heeft bekomen, duidelijk gesneden of met olieverf gesteld zijn de letter of letters van dat bewijs. Onder die letter of letters of op de tegenzijde van het paaltje of plankje moet op eene zichtbare plaats een glad geschaafde vlakte worden gevonden, acht centimeter breed en dertien centimeter hoog, ten einde de ambtenaar, met de meting belast, daarop zijne merken en de lengte en breedte van het perceel kunne stellen, door middel van volgnummers bij iedere letter, beginnende met n°. 1 bij het eerst opgemeten perceel. Die merken en de aanduiding der lengte en breedte moeten zijn van olieverf, hetzij roode, zwarte of witte, telken jare te verwisselen.

De paaltjes of plankjes mogen niet worden weggenomen in het jaar der vervening of vergraving.

In geval van vervening door middel van *steking* zal hij, die het bewijs, bedoeld in art. 16, heeft verkregen, gehouden zijn vóór den aanvang der vervening, door de plaatsing van een paal ter lengte van 2 M., ingeslagen ter diepte van 1½ M. beneden de oppervlakte, op ieder der vier hoeken van elk te vervenen perceel of perceelsgedeelte, op het terrein aan te wijzen waar hij voornemens is te venen. Rondom deze palen, als middelpunten van een cirkel met een straal van een halven meter lengte, zal, gedurende de voorgenomen vervening en totdat het verveende perceel zal opgemeten zijn, geenerlei specie van welken aard ook mogen worden weggeruimd.

Van bovenstaande verplichting is hij ontheven bij de voorgenomen vervening van zoodanige kleine hoeveelheden veen, dat de meting daarvan, naar de vóór de vervening afgegeven verklaring van den meter, zonder behulp van de plaatsing dezer palen, behoorlijk kan worden verricht.

Bij elk door steking verveend perceel zal in elk geval door hem geplaatst worden een paaltje of plankje als boven ten opzichte van gespreide slik of klijn omschreven, waarop de meter, behalve hetgeen daar voorgeschreven is, zal aanwijzen de diepte tot welke geveend is.

Bij het ontdekken van verzuim in het naleven van een of meer der voorschreven bepalingen, geeft de met het toezicht belaste ambtenaar daarvan dadelijk schriftelijk kennis aan den belanghebbende, die verplicht is, het ontbrekende binnen tweemaal vierentwintig uren na het ontvangen dier kennisgeving te herstellen.

Blijft hij in gebreke hieraan te voldoen, dan wordt daarin van wege het betrokken gemeentebestuur ten zijnen koste voorzien, en

den burgemeester staten van de gedane opmetingen toekomen, houdende de namen en woonplaatsen van de eigenaren en verveners, ten wier verzoeke de opmetingen zijn geschied, en van hen, wier slik of afgegraven veld ambtshalve is opgemeten; de kadastrale aanduiding der perceelen, waaruit de klijn of slik getrokken en waarop zij gespreid is of waarvan het veen is afgegraven, en de hoeveelheden, welke zijn opgemeten.

29. In de maand Augustus geeft de meter zijn in art. 21 vermeld register over aan het gemeentebestuur, hetwelk dit met het register van opgaven, in art. 16 vermeld, en met de in art. 28 vermelde staten vergelijkt en daarna vaststelt.

30. Uit de in het vorig artikel vermelde staten en registers maakt het gemeentebestuur jaarlijks, vóór den laatsten September, voor elke veenderij afzonderlijk, het kohier van aanslag op. Dit kohier moet bevatten de namen, het beroep en de woonplaats van de eigenaren der gronden, waaruit is geveend; de namen en woonplaats der verveners, indien deze niet tevens zijn eigenaar; aanwijzing van de door iederen vervener gespreide vierkante meters klijn of slik of afgegraven kubieke meters veen en van het daarvoor verschuldigde slik- of turfgeld, zoomede van het geheel der slik- of turfgelden, welke van hetzelfde kadastrale perceel moeten worden betaald, met duidelijke opgave van dat perceel.

31. Dit kohier wordt, bij afschrift, ter inzage voor de belanghebbenden nedergelegd op eene geschikte en, zooveel mogelijk, in de nabijheid der verveningen gelegen plaats, gedurende den tijd van veertien dagen. Hiervan wordt openlijk aankondiging gedaan.

32. De belanghebbenden zijn bevoegd, uiterlijk binnen acht dagen na dien termijn, tegen hunne aanslagen bezwaren in te brengen bij het gemeentebestuur.

33. Daarna wordt het kohier, na door het gemeentebestuur te zijn vastgesteld, met de in art. 29 bedoelde staten en registers en de bij het gemeentebestuur ingekomen bezwaarschriften, aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring ingezonden, die bij het onderzoek daarvan tevens acht slaan op de ingekomen bezwaren, op deze uitspraak doen en het kohier, binnen veertien dagen na de ontvangst, met of zonder verandering, vaststellen of goedkeuren, behoudens beroep op den Koning.

34. Het kohier wordt door het gemeentebestuur aan den ontvanger ter invordering ter hand gesteld en een afschrift daarvan in het gemeente-archief bewaard.

35. De ontvanger doet in den loop der maand November extracten uit het kohier, bevattende al de daarop voorkomende, in art. 30 vermelde aanwijzingen, aan de eigenaren der verveende gronden en aan

de verveners, ieder voor zooveel hem betreft, toekomen, om te strekken tot kennisgeving van hunnen aanslag.

36. De aanslag, zoo als die op de in het vorig artikel vermelde extracten voorkomt, moet worden betaald ten kantore van den gemeente-ontvanger in twee termijnen, en wel, vóór of op 1 Januari en vóór of op 15 April aanvolgende, telkens de helft, tegen kwijting op de kennisgeving van den aanslag, met daar te boven den prijs van het zegel der kennisgevingen, voor zooverre dit voor de kwijtingen wordt vereischt.

Na den 1 Januari en 15 April worden de onbetaalde verschenen slik- of turfgelden door den ontvanger ingevorderd met $\frac{1}{10}$ verhooging van dat onbetaalde.

37. Indien het geheel van den aanslag voor de vervening uit hetzelfde kadastraal perceel door één of meer verveners, geene eigenaren, is betaald, wordt daarvoor aan den eigenaar, op zijn verzoek en tegen betaling van den prijs van het zegel, door het gemeentebestuur afgegeven een recepis, om hem te strekken tot bewijs van de, voor de vervening uit dat perceel over één of meer jaren betaalde slik- of turfgelden.

38. Voor de betaling der verschuldigd te worden slik- of turfgelden moet, desgevorderd, bij de aangifte in art. 16 vermeld, ten genoegen van het gemeentebestuur, borg of borgtocht worden gesteld.

39. De eigenaren en verveners, die nalaten de, overeenkomstig de bepalingen van dit reglement, van hen gevorderde opgaven of aanwijzingen te doen aan het gemeentebestuur, den meter of andere daartoe bevoegde beambten, worden gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

40. Uit het bedrag der slik- of turfgelden worden bestreden en door den ontvanger, op mandaten van het gemeentebestuur, betaald:

a. de door de Gedeputeerde Staten, onder goedkeuring der Staten, te bepalen belooningen van den ontvanger en den secretaris der gemeente en die van den meter;

b. de uitgaven voor het ten dezen bij de gemeentebesturen noodige materieel;

c. de uitkeeringen, ingevolge artt. 9 en 10 vastgesteld.

41. Jaarlijks, in den loop der maand Mei, maakt de ontvanger der gemeente de rekening en verantwoording op van de ontvangen slik- en turfgelden, voor elke veenderij afzonderlijk, loopende van 1 Mei tot 30 April, en zendt die, in triplo, met de bewijsstukken tot onderzoek aan het gemeentebestuur. Deze stukken worden door dat bestuur, met zijne bedenkingen, zoo die bestaan, ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten gezonden.

42. Bij de goedkeuring der rekening bepalen Gedeputeerde Staten tevens, zoo daartoe termen zijn, zoo hoog mogelijk, de som, die van het saldo der gezamenlijke rekeningen moet worden besteed tot aankoop van inschrijvingen op een der grootboeken van de Nederlandsche werkelijke schuld. Ook in den loop des jaars kunnen zij zoodanigen aankoop, uit de voorhanden zijnde kasgelden, gelasten.

Zoodanige aankoop moet steeds binnen ééne maand daarna plaats hebben door de zorg van het gemeentebestuur, hetwelk daarvan dadelijk, met opgave van prijs en kosten, kennis geeft aan Gedeputeerde Staten.

Van al deze aankoopen wordt door Gedeputeerde Staten, voor elke veenderij afzonderlijk, een register aangehouden, waarop zoowel de aangekochte inschrijvingen, als de prijs en de kosten worden gebracht. Op dat register worden tevens de saldo's der rekeningen aangeteekend.

43. De bewijzen van de inschrijvingen op het grootboek, de overige stukken van waarde en de kasgelden worden bewaard door de ontvangers, onder toezicht der gemeentebesturen en op de wijze, desnoodig, door Gedeputeerde Staten voor te schrijven.

Zij worden steeds afgescheiden gehouden van de tot het gemeentebeheer behoorende stukken en gelden.

44. De gemeentebesturen zijn ten allen tijde bevoegd en iedere drie maanden verplicht, om inzage te nemen van de onder hunne ontvangers berustende stukken en registers, betrekkelijk de slik- of turfgelden, en om den toestand der kas op te nemen.

Zij maken hiervan proces-verbaal op, waarvan een afschrift aan Gedeputeerde Staten wordt gezonden.

Dezelfde bevoegdheid hebben Gedeputeerde Staten, die daartoe eene commissie uit hun midden kunnen aanwijzen.

45. De gemeentebesturen maken, voor elke kadastrale gemeente afzonderlijk, een inventaris op, in triplo, van de bij den ontvanger berustende waarden. Van dien inventaris wordt één aan Gedeputeerde Staten gezonden, één in het gemeentearchief gedeponeerd en één bij den ontvanger bewaard.

De inventaris wordt jaarlijks bijgewerkt en van de daarin gebrachte veranderingen wordt aan Gedeputeerde Staten kennis gegeven.

DERDE AFDEELING.

Van de teruggave der slik- of turfgelden.

46. De teruggaaf van het aandeel in de slik- of turfgeldfondsen overeenkomstig artt. 9 en volgende van dit reglement, geschiedt òf

in de voorhanden waarden òf in geld, door Gedeputeerde Staten te bepalen, behoudens beroep op den Koning.

47. Ten einde de rechten der belanghebbenden op de slik- of turfgeldfondsen te verzekeren, maken de gemeente-ontvangers jaarlijks voor elke veenderij afzonderlijk, eenen staat op, in duplo, van alle kadastrale perceelen, waaruit is geveend, en vermelden daarop nauwkeurig het bedrag der daarvan betaalde slik- of turfgelden. Deze staten worden door hen ingezonden aan de gemeentebesturen, die den inhoud daarvan met de kohieren vergelijken en daarna, voor elke veenderij afzonderlijk, op een algemeen register der veenderijen brengen, hetwelk derwijze wordt ingericht, dat bij elk kadastraal perceel telken jare de opnieuw betaalde slik- of turfgelden kunnen worden verzameld. Ook dit register wordt voor de eerste maal in duplo opgemaakt en met de staten der ontvangers ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten aangeboden, die daarvan een exemplaar behouden en het andere aan de gemeentebesturen terugzenden. Van dit register kan ieder kosteloos inzage bekomen ter secretarie.

De thans bestaande registers worden zooveel mogelijk ingericht naar het hier gegeven voorschrift.

Voor zooverre niet blijkt, dat eenig perceel met andere tot één veenderij behoort, blijven de gestorte slikgelden ten name van zoodanig perceel, behoudens de wijzigingen tengevolge van gewijzigde kadastrale indeeling, ingeschreven.

De perceelen worden dan als afzonderlijke veenderijen beschouwd.

Binnen den tijd van drie jaar, na de inwerkingtreding van dit reglement, moeten de registers naar de bepalingen van dit artikel zijn bijgewerkt.

Door Gedeputeerde Staten zal een model-register aan de gemeentebesturen, voor zoover zij bij de verveningen zijn betrokken, worden toegezonden.

De gemeentebesturen werken vervolgens jaarlijks het register bij, ook met betrekking tot de kadastrale aanduiding der perceelen, waarna het met de bijbehoorende staten ter goedkeuring wordt ingezonden aan Gedeputeerde Staten, die zorg dragen voor de jaarlijksche bijwerking van het onder hen berustend register.

48. Zoodra eenige teruggave van een deel van het slik- of turfgeldfonds moet plaats hebben, wordt de inhoud van het in het vorig artikel bedoeld register verzameld en de waarde van het betrekkelijk slik- of turfgeldfonds, in zijn geheel en voor zooverre nog voorhanden, berekend, ten einde uit de vergelijking van beide het bedrag der teruggave te bepalen, met inachtneming van den tijd

waarop de slik- of turfgelden zijn betaald en gedurende welken zij rente hebben opgebracht. Van die teruggave wordt op het register, nevens het betrokken perceel, aanteekening gemaakt, om dat perceel bij volgende uitkeeringen van de berekening uit te sluiten.

49. De teruggave geschiedt, op last van Gedeputeerde Staten, door den gemeente-ontvanger, op mandaat van het betrokken gemeentebestuur, en bij authentieke akte verleende kwitantie op kosten van den belanghebbende, die dientengevolge alle verdere aanspraak op de slik- of turfgeldfondsen, wegens de gronden, waarvan de kadastrale aanwijzing in de kwitantiën moet zijn vermeld, verliest.

Voor zooverre uitkeeringen plaats hebben, onder terughouding eener waarborgsom, wordt dit vermeld op de kwitantiën.

De gezamenlijke waarborgsommen worden in een afzonderlijk register ten name der veenderijen, waarvoor zij werden ingehouden, ingeschreven.

De waarden tot dit fonds behoorende, worden op een der grootboeken van de Nederlandsche werkelijke schuld belegd.

50. De kwitantiën en de daarbij behoorende mandaten worden bij de overige stukken van waarde der slik- of turfgeldfondsen bewaard en, na de geheele teruggave van deze, overgebracht in het provinciaal archief.

VIERDE AFDEELING.

Van procedures.

51. Alle procedures, betrekkelijk de slik- of turfgelden en de daaruit ontstane fondsen, worden gevoerd door en tegen den burgemeester van de gemeente, wier bestuur met het beheer en de bewaring van die gelden is belast. De burgemeester behoeft daartoe de machtiging van Gedeputeerde Staten.

VIJFDE AFDEELING.

Algemeene strafbepaling.

52. De eigenaren of verveners, die zich schuldig maken aan overtreding van eenige bepaling van dit reglement, met uitzondering van die van art. 2, waarop bij de wet straf is gesteld en van de artikelen, waarbij bepaalde straffen zijn gesteld, worden gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

Bovendien doen Gedeputeerde Staten bij elke overtreding het in strijd met dit reglement verrichte, op kosten van de overtreders en eigenaren der verveende gronden, in vorigen staat herstellen of ver-

nietigen. Spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet, dan nadat de belanghebbenden schriftelijk zijn gewaarschuwd en in de gelegenheid gesteld zelf voor de noodige voorziening te zorgen. De eigenaren zijn ieder voor het geheel voor deze kosten aansprakelijk.

Indien de eigenaren van veen- of klijnlanden of de verveners zich aan de bepalingen van dit reglement of aan de nakoming der aan de hun verleende vergunning verbonden voorwaarden onttrekken, of in eenig opzicht daaraan te kort doen, kunnen Gedeputeerde Staten eene verleende vergunning wijzigen, schorsen of intrekken en intusschen het venen feitelijk doen beletten.

Behalve aan de meters en andere ambtenaren wordt het toezicht op de verveningen mede opgedragen aan de ambtenaren van den provincialen waterstaat, zoowel aan den hoofdingenieur en den ingenier van den provincialen waterstaat in 't algemeen, als aan de opzichters van den provincialen waterstaat in 't bijzonder, ieder voor zoover zijn district aangaat.

Al deze ambtenaren zullen proces-verbaal opmaken van de overtredingen, door hen opgespoord. Zij zenden deze ter vervolging op aan den betrokken ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht en geven daarvan kennis aan het bestuur der gemeente, waarin de overtreding is begaan.

ZESDE AFDEELING.

Overgangsbepalingen.

53. Het reglement op de lage verveningen met de daarin aangebrachte wijzigingen, zooals dat is opgenomen in het Provinciaal blad n°. 18 van het jaar 1890, wordt afgeschaft en buiten werking gesteld.

54. Ook op de tengevolge van vroegere verordeningen en reglementen betaalde slikgelden en daaruit ontstane slikgeldfondsen zijn de bepalingen van dit reglement toepasselijk.

Hetzij al dan niet registers voorhanden zijn, waaruit kan blijken van welke kadastrale perceelen slikgeld is betaald, kunnen door de Staten uitkeeringen uit de bestaande slikgeldfondsen worden gedaan.

KON. BESLUIT *van* 29 *Februari* 1896, *n°.* 12, *houdende, met wijziging in zooverre van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake vaststelling van den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Brummen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de weduwe E. J. Korenblik en drie anderen te Brummen tegen het besluit van Ged. Staten

van Gelderland, dd. 2 April 1895, n°. 82, tot vaststelling van den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden van die gemeente, voor zoover daarbij op dien ligger onder n°. 111 is gehandhaafd een gedeelte weg, loopende over hunne eigendommen;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 15 Jan. 1896, n°. 135;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 26 Febr. 1896, n°. 133, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat de weduwe E. J. Korenblik en 3 anderen te Brummen, zich tot Burg. en Weth. dier gemeente hebben gewend met een adres, waarin zij te kennen geven, dat op den ter visie liggenden suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Brummen, onder n°. 111 is vermeld een weg lang 320 M. loopende van den Cortenoeverschen grintweg, genoemd onder n°. 27, ligger B, tusschen de perceelen kadaster sectie D, n°s 1050 en 1207, in nagenoeg oostelijke richting tot perceel sectie C n°. 116, en loopende van perceel kadaster sectie D n°. 784, tot perceel kadaster sectie D n°. 790, over eene waterkeering, door welke vermelding zij zich bezwaard achten, voor zoover die weg van bedoelde waterkeering (den Brummenschen Bandijk) tot aan de Rhienderensche Beek langs of over het hun toebehoorende voornoemde perceel n°. 790 loopt, vermits die weg, thans voor het eerst op den ligger gebracht, nooit het karakter van openbaren weg heeft gehad, al erkennen zij, dat F. C. Colenbrander op Reuvensweerd van dien weg gebruik maakte, welk gebruik door hen, voor zooveel hun grond betreft, werd gedoogd, hoedanig gebruik door hen zoowel als door de vorige eigenaars van dien grond aan anderen steeds geweigerd en door hen belet is; weshalve zij meenen dat die weg, nu noch bestemming voor het publiek, noch langdurig gebruik door het publiek aanwezig is, althans voor zooveel hun eigendom betreft, niet mag worden aangemerkt als te zijn een openbaren weg, en verzoeken dat bedoeld stuk weg van den voormelden ontworpen suppletoiren ligger B worde afgevoerd;

dat Burg. en Weth. van Brummen bij besluit van 16 Jan. 1895 op dit verzoek afwijzend hebben beschikt, op grond dat, nadat F. C. Colenbrander zich beklaagd had, dat die weg niet op den ligger voorkwam, eene commissie uit Ged. Staten een plaatselijk onderzoek heeft ingesteld, hetwelk ten gevolge had dat de bedoelde suppletoire ligger B is ontworpen, uitsluitend om den weg, welks bestaan volgens mededeeling van Burg. en Weth. van Brummen voor niemand dan alleen voor genoemden Colenbrander als uitweg belang heeft, alsnog op den ligger te brengen, staande die weg op het kadaster bekend als gemeenteweg, al is door adressanten beweerd —, welke

bewering echter door geene bewijzen is gestaafd —, dat de grond, waarover hij loopt, hun gedeeltelijk in eigendom toebehoort;

dat de voormelde weduwe E. J. Korenblik c. s. daarop bij adres dd. 31 Jan. 1895, aan Ged. Staten van Gelderland heeft verzocht dat bedoeld stuk weg van den suppletoiren ligger B mocht worden afgevoerd, daarbij te kennen gevende dat Burg. en Weth., die niet opkomen tegen de beweringen, dat enkel genoemde Colenbrander krachtens gedoogen van reclamanten van bedoeld stuk weg gebruik maakte, en dat de weg nooit voor het publiek is bestemd geweest, noch ooit tot publiek gebruik heeft gediend, geen enkel argument aanvoeren, waarom deze weg thans voor het eerst op den ligger moet voorkomen, noch aantoonen, dat hij over gemeentegrond loopt, al staat hij ook bij het kadaster als gemeenteweg bekend;

dat Ged. Staten bij besluit van 2 April 1895, n°. 82, voorschreven bezwaarschrift ongegrond hebben verklaard, omdat reclamanten, volhoudende, dat het bedoelde gedeelte van den weg hun in eigendom toebehoort, in gebreke zouden zijn gebleven daarvoor eenig bewijs aan te voeren en omdat zij geacht moeten worden de vermelding van de gemeente Brummen als eigenares op het kadaster implicite te erkennen, weshalve Ged. Staten de gemeente als eigenares beschouwen en het dientengevolge aan het gemeentebestuur vrijstaat aan den onderwerpelijken weg de bestemming ten openbaren dienste te geven;

dat de weduwe E. J. Korenblik en 3 anderen tegen dit besluit bij Ons in beroep zijn gekomen, Ons verzoekende met vernietiging van die beslissing, alsnog te gelasten dat het hiervoren omschreven stuk weg van den ontworpen suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Brummen zal worden afgevoerd, tot staving van hun beroep aanvoerende dat het bij het vaststellen van het begrip „openbaren weg" niet de vraag zoude zijn, wie eigenaar er van is — eene vraag die bij uitsluiting behoort tot de kennisneming van den burgerlijken rechter —, maar wel of de weg tot algemeen gebruik bestemd is, of door het publiek wordt gebruikt; weshalve het aan het gemeentebestuur van Brummen niet zou vrijstaan een weg ten openbaren dienste te bestemmen, wanneer noch blijkt van eene oorspronkelijke bestemming, noch van eene bestemming door het gebruik ontstaan;

Overwegende, dat de weg in geschil, loopende van den Brummenschen Bandijk tot aan de Rhienderensche Beek, tot hiertoe niet op den ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Brummen voorkwam;

dat er geen redenen zijn, die het brengen van bedoelden weg op den ligger rechtvaardigen;

dat immers die weg nooit ten dienste van het publiek is bestemd

geweest en ook nimmer tot publiek gebruik heeft gediend, terwijl de meening van Ged. Staten, dat aan bedoelden weg, die huns inziens, omdat hij op het kadaster zonder nummer voorkomt, als gemeente-eigendom mag worden aangemerkt, — uit dien hoofde de bestemming ten openbaren dienste mag gegeven worden, niet juist is eenerzijds omdat zoodanige kadastrale aanwijzing ten aanzien van het eigendomsrecht niet beslissend is en anderzijds, omdat, al ware de gemeente inderdaad eigenares van meerbedoelden weg, dan toch in geen geval door enkele plaatsing op den ligger aan dat eigendom de bestemming ten openbaren dienste kan gegeven worden;

dat de weg niet voorkomt op den staat der aan de gemeente Brummen toebehoorende eigendommen, bedoeld bij art. 229 der Gemeentewet, en waar het de vraag geldt, of een particulier eigendom met den last van openbaren weg mag bezwaard worden, niet het bewijs van eigendom mag worden gevorderd, doch moet blijken dat het openbaar bestuur voldoende motieven weet aan te voeren voor het bestaan van zoodanigen publiekrechtelijken last;

dat er mitsdien noch voor Burg. en Weth. van Brummen, noch voor Ged. Staten van Gelderland termen waren om tot het ontwerpen, veel min tot het vaststellen van voormelden suppletoiren ligger B over te gaan op de wijze zooals ten aanzien van meer vermelden weg hierboven bedoeld is geschied en derhalve het door appellant ingesteld beroep gegrond is;

Gezien het Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen dat van den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Brummen zal worden afgevoerd de onder n°. 111 vermelde weg, voor zoover die loopt van den Brummenschen Bandijk tot aan de Rhienderensche Beek.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 29 *Februari* 1896, *n°.* 13, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit der vergadering van ingelanden van de polders het Oude Land van Strijen en Oud Bonaventura, in zake het gemeenschappelijk met andere polders herstellen van een doorbraak in den Kilpolder.*

Beschikkende op het verzoek van Pieter de Jongste, rustend landbouwer te Strijen, dd. 17 Aug. 1895, tot vernietiging van een besluit der vergadering van ingelanden van de polders het Oude Land van

Strijen en Oud Bonaventura van 2 Febr. 1895, betreffende het gemeenschappelijk met andere polders herstellen, „dichtmaken van het gat van den Kilpolder en onderhoud tot het Landdigje", of wel tot zijne vrijstelling van de gemaakte en nog te maken kosten aan den Kilpolderdijk;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 18 Dec. 1895, n°. 105;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 26 Febr. 1896, n°. 134, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat in de vergadering van 2 Febr. 1895 van stemgerechtigde ingelanden van de polders het Oude land van Strijen, het land van Esch en Oud Bonaventura is besloten dat zoodra de doorbraak van den dijk van den Kilpolder door den eigenaar Volker ten spoedigste en volkomen gedicht en in orde zal gebracht zijn, de kosten daarvan hectaresgewijze zullen worden gedragen door de polders uitwaterende door het Strijensche Sas, benevens door de polders Mookhoek en Trekdam, den Kilpolder en Beversoord te zamen ter grootte van 5630 H.A.; alsmede dat het onderhoud van af het begin van den Kildijk — de Wachtdijk aansluitende aan den Strijenschen dijk bij de woning van Jacob Schouwenburg, evenzeer gemeenschappelijk zal worden gedragen; dat ter uitvoering van die besluiten voor gemeenschappelijke rekening, door de besturen der genoemde polders met andere bij de zaak betrokken polderbesturen, eigenaars van polders en dijken eene overeenkomst is gesloten betreffende voormelde dichting en het onderhoud van den Kildijk, welke overeenkomst bij besluit van 17 Juni 1895 door Ged. Staten van Zuid-Holland is goedgekeurd;

dat adressant na vruchteloos de tusschenkomst van Ged. Staten ten deze te hebben ingeroepen en aan dat college te hebben verzocht om „volgens art. 91 van het algemeen polderreglement in Zuid-Holland vrijgesteld te worden van de bijdrage der kosten van den Kilpolder, en het onderhoud van den Buitendijk", zich, bij een bij het Kabinet der Koningin op 19 Aug. 1895 ingekomen adres, gedagteekend twee dagen te voren, tot Ons heeft gewend met zijn in hoofde dezes vermeld verzoek, als motief daarvoor aanvoerende, dat zijne gronden onnoodig betrokken zijn in het bijdragen tot de kosten uit evengenoemde overeenkomst voortvloeiende, omdat de polders waarin die gronden gelegen zijn, naar zijne meening door slapende dijken zijn omringd, die een hoogen vloed kunnen afwachten, zoodat er geen gevaar voor doorbraak kan bestaan, weshalve hij verlangt niet met nieuwe lasten bezwaard te worden;

Overwegende, dat volgens art. 93 van het algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuid-Holland, geschillen over het daarstellen

of onderhouden van werken, moeten worden beslist door Ged. Staten, en art. 95 van dat reglement tegen zoodanige beschikkingen van Ged. Staten en tegen door hen verleende goedkeuringen bij Ons beroep openstelt, binnen 14 dagen na de kennisgeving, welke adressant verklaart te hebben ontvangen op 17 Juni 1895;

dat mitsdien voor zooverre adressants verzoek mag aangemerkt worden als een beroep gericht tegen de goedkeuring door Ged. Staten, bij hun besluit van 17 Juni 1895 verleend aan de bovenbedoelde gemeenschappelijke regeling, de voor zoodanig beroep opengestelde termijn van 14 dagen door hem niet is in acht genomen;

dat bovendien voormeld reglement geen vrijheid geeft om adressant te ontheffen van eenigerlei betaling waartoe hij als ingeland van eenigen polder, waarin zijne eigendommen gelegen zijn, mocht verplicht wezen;

Gezien het algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuid-Holland, vastgesteld door de Staten dier provincie op 24 Juli 1856, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 Aug. daaraanvolgende n°. 63 en afgekondigd in het Prov. blad van dat jaar n°. 99;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te verklaren dat adressants tweeledig verzoek niet voor inwilliging vatbaar is en voor zoover hij mocht bedoeld hebben in beroep te komen tegen bovenvermeld besluit van Ged. Staten van 17 Juni 1895, hem in dat beroep te verklaren niet-ontvankelijk.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 2 *Maart* 1896, *n°.* 9, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 19 *November* 1895:

n°. 22, *tot vaststelling van een reglement voor het waterschap Westerkwartier, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 16 *September* 1863, *n°.* 102, 10 *Januari* 1870, *n°.* 15, 7 *Augustus* 1875, *n°.* 62, 8 *September* 1876, *n°.* 15, 12 *December* 1876, *n°.* 18, 7 *December* 1879, *n°.* 20, 14 *December* 1885, *n°.* 16 *en* 6 *Augustus* 1887, *n°.* 25, *en*

n°. 25, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Veenen in de gemeente Bellingwolde.*

Zie Prov. bladen n°s. 25 en 26.

KON. BESLUIT *van* 14 *Maart* 1896, *n°.* 7, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in de provincie Groningen.*

Beschikkende op het beroep van Burg. en Weth. der gemeente Warffum, tegen een besluit van Ged. Staten van Groningen dd. 30 Aug. 1895, no. 85, tot aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in die provincie;

Den Raad van State, afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 26 Febr. 1896, no. 12;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 11 Maart 1896, no. 134, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat Burg. en Weth. der gemeente Warffum bij Ons zijn gekomen in hooger beroep tegen het voormelde besluit van Ged. Staten, Ons verzoekende die aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in de provincie Groningen niet te willen bekrachtigen, voordat de gemeente Warffum daarvan als onderhoudplichtige van den ijzeraardbuis in den toegangsweg naar het station, en van de draadafrastering ter zijde van dien weg, is geroyeerd;

dat appellant dit hooger beroep grondt op de beweringen, dat 1o. de ijzeraardbuis in den toegangsweg naar het spoorwegstation te Warffum zich niet bevindt *in* maar *onder* den weg, en art. 2, sub 8, van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. no. 55) voorschrijft, dat op den ligger moeten voorkomen de kunstwerken in den weg aanwezig; dat verder de toegangsweg in geen enkel opzicht den waterafvoer belemmert, zoodat de buis overbodig moet worden geacht en de gemeente zelf in voldoende afwatering heeft voorzien, en dat 2o. de draadafrastering waarschijnlijk wel het doel heeft om tot afsluiting van den weg te dienen, doch zij daaraan volstrekt niet voldoet, omdat menschen en dieren er over heen kunnen gaan, en dat ook werkelijk doen, terwijl art. 2 van gemeld Kon. besluit wel voorschrijft op den ligger te brengen afsluitingen, maar niet afrasteringen, omheiningen of afscheidingen; en dat deze afrastering geen afsluiting is, omdat daaronder alleen zijn te verstaan draaiende hekken of beweegbare schutten, die toegang geven tot perceelen;

dat Ged. Staten van de provincie Groningen op dit beroep gehoord, hebben te kennen gegeven dat de buis gelegen onder het kunstbed in den weg, en de afrastering, staande op den berm van den weg, kunstwerken zijn tot den weg behoorende; dat die werken naar art. 70 der wet van 9 April 1875 (Stbl. no. 67) aan de gemeente be-

hooren te worden overgedragen, en krachtens art. 2 van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. no. 55), op den ligger behooren voor te komen; dat verder de afrastering wel degelijk eene afsluiting is, evenzeer als slooten, greppels en vaarten zulks zijn;

Overwegende, dat in dezen niet kan worden onderzocht of het behoud van de pomp in den weg noodzakelijk is, en evenmin of de afrastering van den weg voldoende afsluiting is, daar het in dezen eenig en alleen de vraag is of deze kunstwerken bestaan en bij den toegangsweg behooren;

dat in dezen als vaststaande mag worden aangenomen, dat de ijzeraardbuis, waarover geschil, zich bevindt onder het kunstbed, doch in den toegangsweg naar het spoorwegstation te Warffum, en dat de afrastering geplaatst is op den berm van dien weg, en tot beveiliging en afsluiting van dien weg dient;

dat alzoo beide kunstwerken behooren tot den toegangsweg, en alzoo naar art. 2 sub 8 en 9 van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. no. 55) op den ligger van de wegen, die toegang geven naar de spoorwegstations in de provincie Groningen, moeten voorkomen, zoodat zij daarop te recht door Ged. Staten zijn gebracht;

Gezien de wet van 9 April 1875 (Stbl. no. 67) en het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. no. 55);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het besluit van Ged. Staten van Groningen dd. 30 Aug. 1895, no. 85, het daartegen ingesteld hooger beroep te verklaren ongegrond.

De Minister enz.

WET *van* 20 *Maart* 1896 (*Staatsblad* n°. 43), *tot toekenning van rentelooze voorschotten uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van Rotterdam naar de Hoeksche Waard en van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van stoomtramwegen van Rotterdam naar de Hoeksche Waard en van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist worden rentelooze voorschotten beschikbaar gesteld, tot een bedrag van een derde der aanlegkosten, ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van:

1°. Rotterdam naar de Hoeksche Waard, tot een maximum van *f* 266,667.00.

2°. Oldenzaal naar Denekamp en Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau, te zamen tot een maximum van *f* 94,000.00.

2. De in art. 1 genoemde rentelooze voorschotten worden onder door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen voorwaarden toegekend aan de concessionarissen voor den aanleg van de aldaar genoemde stoomtramwegen.

Lasten enz.

WET *van* 21 *Maart* 1896 (*Staatsblad n°.* 49), *tot onteigening, ten name van de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Rotterdam, IJsselmonde, Barendrecht, Heinenoord, Mijnsheerenland, Westmaas, Klaaswaal, Numansdorp en Zuid Beijerland, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Rotterdam naar Zuid Beijerland, met zijtak naar Oud Beijerland.*

Bij Kon. besluit van 7 December 1896, n°. 129 zijn de perceelen aangewezen die, gelegen onder de gemeenten Rotterdam, IJsselmonde, Barendrecht, Heinenoord, Mijnsheerenland, Westmaas, Klaaswaal en Numansdorp, ten behoeve van dezen spoorweg moeten worden onteigend.

KON. BESLUIT *van* 24 *Maart* 1896, *n°.* 29, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Koudekerk.*

Beschikkende op het verzoek van C. Oppelaar, J. Oppelaar en N. van Zwieten, landbouwers te Hazerswoude, om vernietiging van het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 22 April 1895, n°. 17, waarbij hun tot dat college gericht verzoek tot wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Koudekerk is afgewezen;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 3 Jan. 1896, n°. 91;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 20 Maart 1896, n°. 126, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat voormelde adressanten als eigenaren van de

kadastrale perceelen gemeente Koudekerk, sectie B, 1338, 1339, 1727, 1729, 1728, 1726, 1828 en 1341, bij adres van 4 Dec. 1894, zich hebben gewend tot Ged. Staten van Zuid-Holland met verzoek dat voornoemde ligger in zoover zou worden gewijzigd dat òf de Hoogewaardsche polder òf de tegenwoordige eigenaren van alle de indertijd aan den heer Cunaeus toebehoord hebbende perceelen met het onderhoud van voormelde brug zouden belast worden, zich in hoofdzaak daarbij beroepende op de volgende door hen gestelde feiten:

1°. dat bij de vaststelling van den primitieven ligger der gemeente Koudekerk als onderhoudsplichtige van voormelde brug vermeld stond E. H. J. Cunaeus, eigenaar niet alleen van voormelde kadastrale perceelen, maar ook van nagenoeg alle landerijen aan weêrszijden van de voormelde Molentochtsloot en daaraan grenzende binnen den Hoogewaardschen polder gelegen, die zich van zijn onderhoudsplicht steeds heeft gekweten, omdat hij destijds werkelijk belang had bij het bestaan van de brug voor doorvaart ten behoeve van de uitkleiing zijner landerijen voor zijne fabriek;

2°. dat zij hoegenaamd geen belang hebben bij het bestaan van de brug omdat zij nooit gebruik gemaakt hebben, noch behoeven te maken van de sloot waarover de brug ligt ter bereiking hunner eigendommen;

3°. dat de eenig werkelijk belanghebbende bij het bestaan van de brug is de Hoogewaardsche polder, omdat laatstgenoemde sloot enkel en alleen dient tot loozing in den Rijn van het door den poldermolen in de Molentochtsloot uitgeslagen polderwater;

dat Ged. Staten bij besluit van 22 April 1895, n°. 17, uitgegeven op 7 Mei d. a. v., op dit verzoek van adressanten afwijzend hebben beschikt;

dat deze tegen die beschikking bij adres van 25 Mei 1895 bij Ons in beroep zijn gekomen met verzoek haar te vernietigen en alsnog het gemeentebestuur van Koudekerk te gelasten voormelden ligger in dien geest te wijzigen, dat daarop als onderhoudsplichtigen van voormelde brug worden gesteld de tegenwoordige eigenaren van alle vroegere eigendommen van nu wijlen den heer E. H. J. Cunaeus, en tot staving van dat beroep in hoofdzaak hebben aangevoerd: dat vóór 1873 de last van onderhoud van de bewuste brug volgens den ligger der gemeente Koudekerk rustte op den heer C. H. J. Cunaeus, terwijl hij eigenaar was van verschillende panden en landerijen, gelegen tusschen Rijn en Dijk en in den Hoogewaardschen polder onder Koudekerk in de onmiddellijke nabijheid van de brug; dat de heer Cunaeus bij publieke veiling en toewijzing, gehouden ten overstaan van den te Hazerswoude gevestigden notaris Hengeveld dd. 23 en 30 Sept. 1893,

verschillende zijner onroerende goederen heeft verkocht en andere opgehouden, terwijl bij dien publieken verkoop o. a. de bepaling was gemaakt, dat het onderhoud van de brug zoude komen ten laste van den kooper van perceel n°. 2, welk perceel n°. 2 omvatte de thans op den ligger als onderhoudsplichtig voorkomende kadastrale perceelen, en dit perceel n°. 2 destijds is verkocht; dat ten gevolge van het bij dien verkoop gemaakte voormelde beding het gemeentebestuur met wijziging van den ligger voormelden onderhoudsplicht heeft gebracht ten laste van den kooper van evengenoemd perceel n°. 2 en bij iederen eigendomsovergang van dat perceel, onverschillig of voormeld beding daarbij herhaald werd, dien onderhoudsplicht heeft gebracht ten laste van de eigenaars der gronden in meergenoemd perceel n°. 2 begrepen; dat bovenbedoelde openbare verkooping is eene zuiver privaatrechtelijke overeenkomst, waaruit voor derden noch rechten noch verplichtingen kunnen voortspruiten, zoodat de kooper van het bewuste perceel n°. 2 ten aanzien van het gemaakte beding van onderhoud, uitsluitend tegenover den verkooper aansprakelijk werd gesteld voor het onderhoud van de bewuste brug; dat intusschen noch de verkooper zich door dat beding kan ontheffen van den publiekrechtelijken last tot onderhoud, hem door het wegsgezag opgelegd, noch het publiek gezag, hetwelk geen partij is geweest bij de akte, daaraan recht kan ontleenen om den kooper aansprakelijk te stellen tot het onderhoud van de brug; dat, nu noch uit de hoefslag-boeken, noch uit den ligger blijkt, dat de heer Cunaeus als eigenaar van eenig bepaald kadastraal perceel onderhoudsplichtig was, en in den ligger, niettegenstaande het gebiedend voorschrift van het Prov. Reglement op de wegen en voetpaden, zelfs de vermelding of aanwijzing van den titel ontbreekt, waarop die plicht zou rusten, moet aangenomen worden dat het publiek gezag den heer Cunaeus zonder eenigen anderen grond heeft belast dan omdat hij destijds als eigenaar van alle om de Molentochtsloot liggende kleilanden en van de bij de uitwatering in den Rijn van die Molentochtsloot gelegen pannenfabriek, eenig belanghebbende was bij het voortbestaan van de brug als zoodanig; hetwelk nog te meer klemt bij het totaal ontbreken van oude bescheiden en stukken, betreffende het onderhouden van de brug, zelfs in de archieven der gemeente, van den Hoogewaardschen polder en van Rijnland; dat Ged. Staten wel uit een consent van 1685 de waarschijnlijkheid putten dat juist de tegenwoordig volgens den ligger met het onderhoud belaste perceelen ook destijds (in 1685) daarmede belast zouden zijn, maar dat hoogstens en dan nog zeer voorwaardelijk, daaruit kan worden aangenomen dat het onderhoud van de brug destijds was bij een particulier persoon, terwijl het zeer goed

mogelijk en even waarschijnlijk is dat het bij voormeld consent bedoelde erf lag tusschen Rijn en Dijk, op de plaats waar thans het heerenhuis en de pannenfabriek van nu wijlen den heer Cunaeus staan en het geenszins uitgemaakt is dat de persoon van Joris Jansz. van Heyningen, aan wien bij gezegd consent verlof tot vernieuwing van de brug werd gegeven, niet nog meerdere bezittingen binnendijks in den Hoogewaardschen polder had; dat appellanten na uiteenzetting van een en ander ook nog hebben aangevoerd, dat waar de civielrechtelijke aansprakelijkheid tot onderhoud van de brug niet wordt ontkend noch wordt betwist, te hunnen aanzien nooit sprake kan zijn van een geheel of gedeeltelijk onttrekken aan de verplichting tot onderhoud, en dus moeten herhalen, dat het publiek gezag uit voormelde verkoopsakte niet het recht kan putten den eigenaar of de eigenaren van de kadastrale perceelen gemeente Koudekerk sectie B, n°s 1338, 1339, 1727, 1728, 1726, 1828 en 1341 met dat onderhoud te belasten;

dat luidens mededeelingen van Burg. en Weth. van Koudekerk, waarvan de juistheid door appellanten niet is betwist, ten jare 1891 de appellanten Oppelaar, eigenaars zijn geworden van de kadastrale perceelen, bovenbedoeld sectie B, n°s 1338, 1339, 1727 en 1729, en de appellant N. van Zwieten eigenaar is geworden der perceelen sectie B, n°s 1341, 1726, 1728 en 1828;

dat appellanten erkennen dat voormelde Cunaeus toen hij in 1873 alle die kadastrale perceelen, niet aan hen, maar aan anderen verkocht, daarbij heeft bepaald dat de kooper met nog anderen zullen hebben en behouden eene vrije doorvaart door het slootje, loopende van den lagen Rijndijk tot in den Rijn, terwijl het onderhoud van de brug, liggende in dien dijk en brengende het water in die sloot, in correspondentie met de polderwatering, geheel zou komen voor rekening des koopers van evenvermelde perceelen, waarvan appellanten thans ieder voor zijn deel eigenaars zijn;

dat nadat in 1873 andere personen genoemden Cunaeus in het eigendom van die perceelen zijn opgevolgd en in 1891 op de appellanten ieder voor zooveel hem betreft de nummers hierboven achter hunne namen vermeld, die eigendom was overgegaan, de raad der gemeente Koudekerk, op grond van hetgeen bij den bovenvermelden verkoop dier perceelen, door Cunaeus als verkooper, tegenover den kooper was bedongen en bepaald, bij zijn bovenvermeld besluit van 29 Maart 1892 op den ligger der wegen en voetpaden in die gemeente, de eigenaren van de perceelen thans eigendom van appellanten, als eigenaren en onderhoudsplichtigen van meervermelde brug heeft aangewezen;

Overwegende, dat, waar de overheid geroepen is tot aanwijzing van dengenen die gehouden is een kunstwerk in een openbaren weg te onderhouden, zij voor die aanwijzing alleszins grond mag ontleenen aan de toestemming van hem die zich door deze tot zoodanig onderhoud heeft verbonden, dat is, zulk een onderhoudsplicht vrijwillig heeft op zich genomen, hetwelk in casu door hem die de meervermelde kadastrale perceelen in 1873 van Cunaeus kocht, inderdaad heeft plaats gehad; dat het ter zake van het onderhoud, waarvan in casu sprake is, niets afdoet of appellanten van het kunstwerk waarop dit onderhoud betrekking heeft, al dan niet wenschen gebruik te maken, noch of zij daaraan al dan niet behoefte hebben, omdat hun onderhoudsplicht ten deze van dat gebruik niet afhankelijk is en het niet gebruiken van dat kunstwerk voor hen nimmer grond kan opleveren om hen van onderhoudsplicht te ontheffen;

dat hunne bewering als zou voormelde onderhoudsplicht mede rusten, óf op den Hoogewaardschen polder, óf op andere personen die Cunaeus zijn opgevolgd in den eigendom van andere door hem verkochte onroerende goederen, voorzeker aanleiding zou kunnen geven tot wijziging van meervermelden ligger in den door hen verlangden zin, mits het bestaan van zulk een onderhoudsplicht dier anderen naar eisch ware bewezen;

dat appellanten echter zoodanig bewijs noch aangeboden, noch geleverd hebben, en de juistheid van hun beweren daaromtrent door de overgelegde stukken niet wordt aangetoond, noch daaruit afgeleid kan worden;

Gezien het Provinciaal Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zuid-Holland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het door appellanten ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

De Minister enz.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 28 *Maart* 1896, *n°.* 133, *Afdeeling Waterstaat, 1e onderafd., aan Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, betreffende de bevoegdheid van waterschappen tot het maken van keuren.*

Ik heb de eer Uw College het volgende als mijn gevoelen te doen kennen.

Het onderwerp, in Uwe hiernaast vermelde missive behandeld, de bevoegdheid der waterschappen tot het maken van keuren of politieverordeningen, waaromtrent artikel 1 van het provinciaal reglement

van Noordbrabant, van 11 November 1856 eene bepaling inhoudt, is thans door de wet geregeld en de bewoordingen van artikel 4 der wet daaromtrent zijn duidelijk. De bevoegdheid moet volgens het eerste lid *bij het reglement der instelling uitdrukkelijk zijn toegekend.* Is dit niet het geval, dan heeft het betrokken waterschapsbestuur die bevoegdheid niet, tenzij het die *tot hiertoe*, dat is tot op het in werking treden der wet van 1895, wettig heeft *uitgeoefend.*

De *toekenning* der bevoegdheid kan overigens zijn geschied, hetzij bij een bijzonder reglement voor het waterschap, hetzij bij een algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie, gelijk in enkele provinciën het geval is, maar zoodanig reglement is het provinciaal reglement van 1856 niet, en de wet onderscheidt blijkens artikel 3 uitdrukkelijk „eene provinciale verordening" en „het reglement der instelling", terwijl de wetgever blijkens de Memorie van Toelichting op artikel 4 bepaaldelijk gewild heeft dat uit het *reglement der instelling* de bedoelde bevoegdheid voortspruite.

KON. BESLUIT *van* 1 *April* 1896 (*Staatsblad n°.* 62), *tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het Afsluitingskanaal, de Houthaven en Maritieme binnenhaven, behoorende tot 's Rijks werf te Willemsoord, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 27 *Januari* 1881 (*Staatsblad n°.* 23).

KON. BESLUIT *van* 4 *April* 1896 (*Staatsblad n°.* 64), *tot vaststelling van het volgend reglement van politie op het ankeren op de rivieren bij Dordrecht, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 6 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 98).

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 7 Januari 1896, n°. 128, afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1896, n°. 19);

Gelet op het nader rapport van den voornoemden Minister van 1 April 1896, n°. 119, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van het Koninklijk besluit van 6 Mei 1892 (Staatsblad n°. 98) vast te stellen het navolgend Reglement van politie op het ankeren op de rivieren bij Dordrecht.

Art. 1. Dit reglement is van toepassing op de rivieren de Beneden-

Merwede, beneden de kerk te Papendrecht, de Oude Maas tot het Mallegat, met uitzondering van het riviervak, zich uitstrekkende van 250 M. boven tot 250 M. beneden de spoorwegbrug te Dordrecht, het Mallegat en de Dordtsche Kil.

2. Het is den schippers van vaartuigen of andere drijvende voorwerpen verboden daarmede buiten de zeven hieronder beschreven ankerplaatsen voor anker te komen of te liggen, tenzij met schriftelijke vergunning van den arrondissements-ingenieur:

1°. van het verlengde der dwarskrib bij de kerk te Papendrecht tot het verlengde der dwarskrib aan de sleephelling te Papendrecht, langs den noordelijken oever, over de halve breedte der rivier of tot 100 M. uit de koppen der dwarskribben;

2°. langs den noordelijken oever in eene driehoekige ruimte binnen de grenslijnen, getrokken:

aan de oostzijde van den zuidwestelijken hoek van het woonhuis bij den trasmolen nabij de veerstoep te Papendrecht, op den noordoostelijken hoek van de woning van den directeur der gasfabriek te Dordrecht,

aan de zuidzijde door de zwarte ankerbaken, aan weerszijden van den mond van de Noord;

3°. langs den zuidelijken oever in eene driehoekige ruimte, rivierwaarts begrensd door de lijn der witte ankerbaken op het gors de Staart en westwaarts door het verlengde der lijn, getrokken van den dukdalf aan de punt van de Staart op den benedenhoek van de houtloods boven den mond der Rietdijkshaven;

4°. voor de Merwedekade binnen de grenslijnen, getrokken:

aan de oostzijde van den noordoostelijken hoek der woning van den directeur der gasfabriek te Dordrecht op den zuidwestelijken hoek van het woonhuis bij den trasmolen, nabij de veerstoep te Papendrecht,

aan de noordzijde door de witte ankerbaken op het gors de Staart,

aan de westzijde door de hoekpuntpalen 336 en 333,

aan de zuidzijde op 50 M. afstand van en evenwijdig aan den kaaimuur;

5°. langs den linkeroever beneden den mond der Wollewevershaven, begrensd:

aan de noordzijde door de lijn, die den hoek van het Damiatenbolwerk vereenigt met hoekpuntpaal 339,

aan de noordwestzijde door de lijn, getrokken op ongeveer 100 M. uit en evenwijdig aan de rechter normaal-oeverlijn van de Oude Maas en aangegeven door den lichtopstand op den kop van den dam aan de westzijde van den mond van de Noord en het witte ankerbaken op het Slobbengors,

aan de zuidwestzijde door de lijn, uit hoekpuntpaal 340 lo
recht op de richting van den kaaimuur getrokken;

6°. langs de oevers van het Mallegat en van de Dordtsche K
boven de Wacht tot 25 M. uit elk dier oevers;

7°. langs den rechteroever van de Dordtsche Kil beneden
Wacht tot 100 M. uit den linkeroever dezer rivier.

De snijpunten der grenslijnen van elke der vijf eerstgenoem
ankerplaatsen worden, zooveel mogelijk, aangegeven door groen g
verfde boeien of door baken op den wal.

De ankerplaatsen zijn op de aangehechte kaart aangeduid.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bevoeg
om na overleg met het gemeentebestuur van Dordrecht voor ee
tijdvak van ten hoogste drie maanden wijziging in de aangewezen
ankerplaatsen te brengen. Hiervan geschiedt mededeeling in d
Staatscourant.

3. Het is den schippers van vaartuigen of andere drijvende voor-
werpen verboden op de in art. 2 beschreven ankerplaatsen zoodanig
voor anker te liggen dat eenig deel dier vaartuigen of voorwerpen
buiten de grenzen der ankerplaatsen valt.

4. Het is den schippers van vaartuigen, geladen met buskruit,
andere ontplofbare stoffen, petroleum, benzine (naphta) of terpentijn-
olie, verboden daarmede te ankeren op de ankerplaatsen, in art. 2
genoemd.

5. De schippers en schepelingen zijn verplicht de bevelen te ge-
hoorzamen, die hun door de ambtenaren, in art. 7 genoemd, worden
gegeven ten aanzien van het leggen en verhalen hunner vaartuigen,
in verband met het daaromtrent bepaalde in dit reglement.

6. Dit reglement wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.

Elke schipper, die van de in art. 2 genoemde ankerplaatsen
gebruik maakt, moet van een exemplaar van dit reglement voorzien
zijn en dit, desgevorderd, vertoonen aan de ambtenaren, genoemd
in art. 7.

7. De handhaving van dit reglement is opgedragen aan de amb-
tenaren van den Waterstaat en de Rijksbakenmeesters, aan de amb-
tenaren en beambten der Rijks- en gemeentepolitie, aan de haven-
meesters der gemeente Dordrecht, aan de commissarissen der overzet-
veren van Papendrecht en Zwijndrecht op Dordrecht v. v., aan de
schippers der stoomvaartuigen, varende in die veren, en aan de
Rijksambtenaren, door den Minister van Waterstaat, Handel en
Nijverheid met eenig toezicht of beheer over het geheel of over
eenig gedeelte belast.

De ambtenaren en beambten, in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

K
AY
9.

THE NEW YO
PUBLIC LIB
ASTOR LENOX
TILDEN

tot de handelingen in art. 6 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) omschreven, en de ambtenaren van den waterstaat, de Rijksbakenmeesters, de havenmeesters, de commissarissen der overzetveren en de Rijksambtenaren, in het slot van het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen, in art. 3 der genoemde wet omschreven.

De opgemaakte processen-verbaal worden gezonden aan de betrokken ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht en in afschrift aan den betrokken hoofdingenieur van den waterstaat medegedeeld.

8. Overtreding van dit reglement wordt, voor zooveel daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met geldboete van ten hoogste *honderd gulden* de overtreding van artt. 2, 3, 4 en 5;

b. met geldboete van ten hoogste *vijf en twintig gulden* de overtreding van art. 6, tweede lid.

9. Dit reglement verstaat onder schippers hen die op het vaartuig of over eenig ander drijvend voorwerp het gezag uitoefenen, of met de leiding belast zijn;

onder ambtenaren van den Waterstaat, de inspecteurs, hoofdingenieurs, ingenieurs, adspirant-ingenieurs en opzichters van den Rijkswaterstaat.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van 4 April* 1896, *n°.* 19, *houdende instelling eener Staatscommissie, om een onderzoek in te stellen in zake den waterweg van Dordrecht naar zee.*

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 1 April 1896, La. B;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. in te stellen eene Staatscommissie, met opdracht om een onderzoek in te stellen ter beantwoording van de volgende vragen:

1°. Welke eischen zijn, in het belang van de zeevaart van Dordrecht, redelijkerwijze te stellen aan den waterweg langs welken Dordrecht toegang heeft tot de zee:

a. met betrekking tot de gelegenheid tot binnenvallen in het zeegat;

b. met betrekking tot de diepte van het zeegat en den waterweg?

2°. Door welken vaarweg kan aan die eischen worden voldaan, en welke werken zijn noodig om dien weg, in bovenstaanden zin, in bruikbaren toestand te brengen en te houden?

3°. Welke kosten worden voor dat doel gevorderd:

a. zoowel voor aanleg als voor onderhoud;

b. eventueel, ten behoeve van 's lands verdediging?

wordende de Commissie voorts uitgenoodigd, al die beschouwingen, uit de beantwoording van bovenstaande vragen voortvloeiende, ook van vergelijkenden aard, mede te deelen, welke der Regeering tot richtsnoer kunnen strekken bij de overweging van voorstellen tot verbetering van den toegang van Dordrecht tot de zee.

II. te bepalen, dat een verslag van de uitkomsten van het onderzoek der Commissie door haar aan Ons zal worden uitgebracht.

III. tot leden dezer Commissie te benoemen de heeren:

J. F. W. Conrad, Oud-Hoofdinspecteur van den Waterstaat, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, tevens Voorzitter;

P. Bos Az., wethouder der gemeente Dordrecht;

A. A. Bekaar, Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat;

P. J. A. De Bruine, Burgemeester van Zwijndrecht;

A. De Bruijne, Kapitein ter zee titulair, Inspecteur van het loodswezen in het vierde en vijfde district;

S. M. H. van Gijn, Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

A. van Hooff, Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat;

W. Rooseboom, Kolonel van den Generalen Staf;

C. F. M. H. Schnebbelie, Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat;

H. A. de Smit van den Broecke, Kapitein ter zee titulair, Chef der afdeeling Hydrographie enz. bij het Departement van Marine;

J. van der Vegt, Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat in Zuidholland;

D. A. N. Vriesendorp, Voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Dordrecht, en

C. B. Schuurman, Ingenieur van den Rijkswaterstaat, tevens Secretaris.

De Minister enz.

WET *van* 15 *April* 1896 (*Staatsblad n°.* 71), *houdende bepalingen ter uitvoering van artikel* 152, *2de lid, der Grondwet.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens artikel 152, 2de lid, der Grondwet, het gebruik van eigendom tot het voorbereiden en het stellen van militaire inundatiën, wanneer dit wegens oorlog of oorlogsgevaar wordt gevorderd, bij de wet moet worden geregeld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Wanneer, in geval van oorlog of oorlogsgevaar, militaire inundatiën moeten worden voorbereid of gesteld, kan zulks niet dan op last of krachtens machtiging van den Minister van Oorlog geschieden.

2. Wanneer, tot het voorbereiden of het stellen van militaire inundatiën ten gevolge van den last of krachtens de machtiging in artikel 1 bedoeld, het gebruik van eigendom wordt gevorderd, al dan niet gepaard gaande met wijziging, tijdelijke of voortdurende onbruikbaarmaking of vernietiging van dat eigendom, kan, op last van de hoogste militaire overheid ter plaatse aanwezig, onmiddellijk tot dat gebruik worden overgegaan.

Deze zorgt onverwijld voor openbare bekendmaking ter plaatse.

3. Te rekenen van het tijdstip der in het vorige artikel bedoelde openbare bekendmaking zijn de beheerders van waterstaatswerken, gelegen binnen het te inundeeren gebied of welke in betrekking staan met het voorbereiden of het stellen van militaire inundatiën, verplicht de bevelen na te komen, welke hun, in verband met het voorbereiden of het stellen van de inundatiën, met betrekking tot hun beheer worden gegeven door de hoogste militaire overheid ter plaatse aanwezig, en zijn evengemelde beheerders alsmede de eigenaren en gebruikers van binnen dat gebied gelegen eigendommen verplicht aan genoemde militaire overheid, desverlangd, de voor het voorbereiden of stellen der inundatiën noodige inlichtingen te verstrekken.

4. Zoodra het gebruik, bedoeld in artikel 2, niet meer noodig is, wordt het gebruikte eigendom door of van wege den Minister van Oorlog weder geheel ter beschikking van de rechthebbenden gesteld. De wederbeschikbaarstelling wordt door genoemden Minister ter algemeene kennis gebracht.

De Minister van Oorlog is bevoegd, voor rekening van den Staat, het gebruikte eigendom terug te brengen in den toestand, waarin het zich vóór de ingebruikneming bevond.

5. Wanneer door het voorbereiden of het stellen van de militaire inundatiën in de vorige artikelen bedoeld, eigendommen worden beschadigd of aan de vrije beschikking van rechthebbenden of huurders onttrokken, wordt aan hen, op hunne aanvrage, de schade, welke daardoor mocht zijn geleden, vergoed, voor zoover die schade als het onmiddellijke en dadelijke gevolg van het voorbereiden of het stellen der inundatiën moet worden beschouwd, en voor zoover daarin niet door toepassing van het bepaalde in het tweede lid van artikel 4, is of wordt voorzien.

De hierbedoelde aanvrage moet aan den Minister van Oorlog worden ingediend binnen eene maand na de dagteekening van de in het vorige artikel bedoelde kennisgeving.

Door de hoogste militaire overheid ter plaatse aanwezig kan, bijaldien zulks wordt verlangd, op de schadevergoeding voorschot worden verstrekt.

6. Binnen twee maanden nadat de in artikel 5 vermelde aanvrage bij het Departement van Oorlog is ontvangen, biedt de Minister van Oorlog aan den belanghebbende eene bepaalde som gelds aan ter vergoeding der geleden schade. Is binnen den gestelden termijn geen aanbod door den belanghebbende ontvangen, of acht hij de aangeboden schadevergoeding niet voldoende, dan kan hij het geschil op de gewone wijze bij dagvaarding bij den burgerlijken rechter aanbrengen.

Lasten enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 20 *April* 1896, *n°.* 157, *Afdeeling Waterstaat, 1e onderafd., aan de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en de IJkcommissarissen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht, betreffende den grootsten geoorloofden diepgang van Rijnschepen.*

Ik heb de eer U mede te deelen dat door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, met goedkeuring van de betrokken Regeeringen, in hare zitting van 7 Juni 1895 het volgend besluit is genomen:

Met wijziging van het besluit der Centrale Commissie sub *b* van Protokol IV der gewone zitting van 1890, zal met betrekking tot het bepalen van den grootsten geoorloofden diepgang van de bij art. 23 der Rijnvaartakte bedoelde Rijnschepen (met een draagvermogen van 300 centenaars en meer) aan de met dat onderzoek belaste deskundigen de volgende instructie worden gegeven:

a. Bij alle schepen mag de onderkant van de krammen, welke den geoorloofden diepgang aanwijzen, middenscheeps niet hooger liggen dan de bovenkant van het gangboord;

b. Boven de krammen welke den grootsten diepgang aanwijzen moet een vrij boord van 30 c M. overblijven, met dien verstande, dat bij schepen met een vaste *Tennebaum* laatstgenoemde bij het vrije boord medegerekend moet worden;

c. Op den Duitschen Rijn tot aan de Nederlandsche grens behoeft bij open vaartuigen van minder dan 1000 centenaars draagvermogen het vrije boord van 30 c.M. alleen voor- en achterscheeps, aan het uiteinde van de opzetplanken, aanwezig te zijn; middenscheeps is een vrij boord van 15 c.M. voldoende.

Ik heb de eer U te verzoeken, voor zooveel van U afhangt, voor de naleving dezer bepalingen zorg te dragen.

Het in den aanhef bedoeld besluit van de Centrale Commissie werd U medegedeeld bij schrijven van 28 November 1890, n°. 119, Afd. Waterstaat, 1e onderafd *).

CIRCULAIRE *van den Minister van Financiën van* 22 *April* 1896, *n°.* 26, *afd. Registratie, aan de ambtenaren der registratie en domeinen en van het kadaster, houdende nadere inlichtingen en voorschriften in zake oeverconstateeringen, met intrekking van de circulaire van* 10 *April* 1889, *n°.* 23.

De Minister van Financiën,

Overwegende dat het wenschelijk is, de Landmeters van het kadaster, belast met het technische werk der oeverconstateeringen, ook te doen onderhandelen met de eigenaren van het oeverland voor het verkrijgen hunner medewerking tot die regelingen;

Heeft goedgevonden en verstaan:

De circulaires n°s. 1092 en 1094, Registratie, in te trekken en aan de ambtenaren der registratie en domeinen, zoomede aan de ambtenaren van het kadaster, de volgende inlichtingen en voor schriften te geven:

§ 1. Indien op eenig riviervak kribben, dammen of andere aanwas veroorzakende werken door den Staat zullen worden aangelegd, doet de Hoofdingenieur voor de rivieren aan de eigenaren van de perceelen, waartegen de werken worden aangelegd, vragen, of zij bereid zijn om die werken voor hunne rekening aan te leggen.

Zien de oevereigenaren, blijkens eene op zegel geschreven verklaring, daarvan af, dan wordt deze verklaring met eene copie van de teekening, waarnaar de werken worden aangelegd, door den voornoemden Hoofdingenieur rechtstreeks gezonden aan den Directeur der Registratie en Domeinen.

Als een der oevereigenaren niet schriftelijk antwoordt, wordt hij door de zorg van den voornoemden Hoofdingenieur bij deurwaarders exploit gesommeerd om zich binnen een gestelden termijn te verklaren. Met de dientengevolge af te geven verklaring of — bij gebreke daarvan — met het exploit wordt gehandeld, zooals ten aanzien der in der minne afgegeven verklaring is gezegd. Zoowel in die verklaring als in het exploit wordt uitdrukkelijk vermeld, dat de werken voor het in art. 9 der wet van 24 Februari 1806 genoemde doel worden noodig geoordeeld.

§ 2. Nadat de verklaring of het exploit en de in § 1 bedoelde copie der teekening door den Directeur van den Hoofdingenieur zijn

*) Zie 27e V. blz. 177.

ontvangen, onderzoekt hij in de eerste plaats, of de Staat ter plaatse der aan te leggen werken reeds recht op aanwas heeft, hetzij op grond van voorbehoud van dat recht bij vroegere vervreemding, hetzij wegens vroegeren aanleg van Rijkswerken.

§ 3. Doet een dergelijk geval zich voor, maar is de grens tusschen het Staats- en het particulier eigendom onzeker, dan vraagt de Directeur, onder overlegging der ontvangen stukken en met mededeeling zijner beschouwingen en voorstellen, voorschriften. Is, in het onderstelde geval, de bedoelde grens bekend, dan wordt de in § 1 bedoelde copie der teekening met de verklaring of met het exploit aan den Ontvanger gezonden, die dan, in verband met het waterstaatsbestek, de vereischte boeking in den domeinlegger verricht.

§ 4. Doet geen der in § 2 vermelde gevallen zich voor en heeft dus de Staat geen recht op aanwas uit anderen hoofde dan krachtens den aanleg der uit te voeren werken, dan zendt de Directeur de in § 1 bedoelde copie der teekening aan den Ingenieur-Verificateur van het Kadaster:

te Zutphen, voor de gronden langs den Gelderschen IJssel, het Pannerdensche kanaal, den Neder Rijn en het in Gelderland gelegen gedeelte van de Lek;

te 's Hertogenbosch, voor de gronden langs de Maas;

te Utrecht, voor de gronden langs de andere rivieren.

Deze draagt aan den onder hem voor dat werk beschikbaar gestelden Landmeter van het Kadaster op, de oeverlijn in overleg met de eigenaren van het oeverland te constateeren.

De Landmeter volgt daarbij de uitlegging, welke in de gedrukte circulaire n°. 911 aan art. 578 B. W. is gegeven, doch met dien verstande dat de Staat geene aanspraak maakt op land, dat regelmatig met gras, rijs- of griendhout, riet of biezen is begroeid. De oeverlijn mag dus nooit verder landwaarts worden gebracht dan de lijn waar de regelmatige begroeiing ophoudt.

De Landmeter bepaalt de geconstateerde oeverlijn, (opdat zij ten allen tijde kunne worden teruggevonden), meetkunstig, *bij voorkeur* door haar te verbinden aan de driehoeksmeting der rivierkaart, en brengt haar vervolgens op eene kaart, te vervaardigen op niet kleiner schaal dan van 1 à 2500 en zoo mogelijk op geen grooter papier dan het formaatzegel van 50 cent.

Deze kaart moet den aard van het oeverland, de meetgetallen en de kadastrale kenmerken vermelden en in de legende hare bestemming, haren vervaardiger, het jaar en nommer van het waterstaatsbestek volgens hetwelk de werken zijn of worden aangelegd en den tijd der opmeting noemen.

§ 5. De Landmeter kan, in overleg met de eigenaren van het oeverland, bochtige of kronkelende oeverlijnen, *onder voorbehoud van des Ministers goedkeuring*, door rechte lijnen vervangen, mits zij zoodanig worden getrokken, dat de oppervlakten, welke aan beide zijden afgesneden worden, zoo gelijk mogelijke waarde hebben.

Hij mag daarbij echter rekening houden met het feit, dat de Staat belang heeft bij het vaststellen der grenslijnen.

§ 6. Bij toepassing van § 5 zendt de Landmeter de kaart met zijne toelichtingen aan den Ingenieur-Verificateur, die deze stukken met zijne beschouwingen en zijn voorstel doet toekomen aan den Minister.

§ 7. Is de oeverlijn volgens § 4 door den Landmeter en een of meer der eigenaren van het oeverland vastgesteld of is eene volgens § 5 voorgestelde oeverlijn door den Minister goedgekeurd of, overeenkomstig diens voorschrift, gewijzigd en door een of meer der eigenaren van het oeverland goedgekeurd, dan wordt op de kaart de volgende verklaring gesteld:

„De ondergeteekenden:

„1°. . . . ., landmeter van het kadaster te . . . ., handelende „namens den Staat der Nederlanden, krachtens de resolutie van „den Minister van Financiën dd. 22 April 1896, n°. 26 (circ. n°. 1156 „Registratie)

of wel, als § 5 is toegepast:

„krachtens machtiging van den Minister van Financiën dd. . . . . ., „n°. . . . Dom., hem medegedeeld door den Ingenieur-Verificateur „van het kadaster te . . . . . ., bij brief van . . . . . „n°. . . . . ., en

„2°., ... $\frac{\text{eigenaar}}{\text{eigenaren}}$ der kadastrale perceelen . . . . . „sectie . . . ., nos. . . . . ., gelegen aan den $\frac{\text{rechter}}{\text{linker}}$ oever der „rivier . . . . . .;

„verklaren de op deze kaart voorkomende oeverconstateering goed „te keuren en alzoo de daarop met eene . . . . . kleur getrokken „($\frac{\text{of}}{\text{en}}$ met de letters . . . . . aangewezen) lijn te erkennen als de „grens tusschen de rivier, eigendom van den Staat, en het oever„land, eigendom van $\frac{\text{de contractanten}}{\text{den contractant}}$ sub 2°. genoemd.

„Het registratierecht en de kosten der overschrijving van dit stuk „zijn ten laste van . . . . . ."

Vallen, tengevolge van het vervangen van bochtige oeverlijnen

door rechte lijnen, deelen van door den Staat te onderhouden kribben of andere oeverwerken landwaarts van de overeengekomen grenslijn, dan wordt in die verklaring het volgende opgenomen:

„De sub 2°. genoemde contractanten/contractant . . . . . (alleen te noemen „de eigenaren aan wier land kribben of andere oeverwerken lig- „gen) verleenen/verleent voor zich en hunne/zijne opvolgers in den eigendom „van hun/zijn oeverland, kadastraal bekend als . . . . . sectie . . . . . „N°. . . . . , den Staat onopzegbaar het recht om zonder betaling „van eenige schadevergoeding de landwaarts van de vastgestelde „grenslijn gelegen deelen der kribben (of andere oeverwerken, door „hunne benaming aan te duiden), kadastraal bekend als (gedeelten „van de perceelen) . . . . . , sectie . . . n°. . . . . , te onderhouden, „zoolang de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid onder- „houd noodig acht. De van Staatswege met het toezicht of met het „onderhoud belaste personen zullen ten allen tijde die te onderhouden „deelen, alsmede vijf meter breede strooken ter weerszijden van „hunne assen, mogen betreden.

„Op deze strooken mogen de materialen opgeslagen worden en „mogen alle werkzaamheden worden verricht, noodig voor het „onderhoud van die deelen."

Nadat het stuk van zegel is voorzien wordt het door den Landmeter onderteekend en legt hij het ter mede onderteekening voor aan de toegetreden eigenaren van het oeverland.

§ 8. Heeft de Staat kribben aangelegd binnen de werking van- of verlengstukken gemaakt aan particuliere kribben (geen ritsen), dan stelt de Landmeter, in overleg met de eigenaren van het oeverland, *onder voorbehoud van des Ministers goedkeuring*, eene grenslijn vast naar de beginselen, opgenomen in de gesteendrukte aanschrijving van den Minister van Financiën dd. 29 October 1890 n°. 79, afd. Domeinen en Registratie.

Hij zendt de daarvan opgemaakte kaart en de van den Directeur ontvangen stukken met zijne toelichtingen aan den Ingenieur-Verificateur, die deze stukken met zijne beschouwingen en zijn voorstel doet toekomen aan den Minister.

De grenslijn wordt, nadat zij door den Minister is goedgekeurd of, overeenkomstig diens voorschrift gewijzigd en door een of meer der eigenaren van het aangrenzend oeverland goedgekeurd is, bij eene, onder voorbehoud van de Koninklijke goedkeuring op te maken, akte als grens tusschen de wederzijdsche *aanwassen* aangenomen.

Die akte wordt door den Landmeter namens den Staat onderteekend.

Vooraf zendt hij een ontwerp daarvan, met de toelichtende stukken, aan den Ingenieur-Verificateur, welke stukken deze aan den Minister doet toekomen, na het ontwerp zoo noodig te hebben gewijzigd.

Deze akte moet o. a. inhouden, dat het water, landwaarts van de delimitatielijn, Staatseigendom is, zoolang het water blijft, weshalve de Staat daarin kosteloos grond en baggerspecie mag bergen. Aan partij moet daarentegen vrijheid worden gegeven om daarin, behoudens vergunning van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, landaanwinningswerken en beplantingen aan te leggen.

Nadat het ontwerp goedgekeurd van den Minister is terug ontvangen, wordt het op zegel overgeschreven en met de dan van zegel te voorziene, door partijen te waarmerken en aan te hechten, kaart ter mede-onderteekening voorgelegd aan de toegetreden eigenaren van het oeverland.

§ 9. De kosten van registratie en overschrijving kunnen worden gebracht ten laste van den Staat; die van de zegels moeten zoo mogelijk worden verhaald op de toegetreden eigenaren van oeverperceelen. Weigeren zij echter de betaling, dan wordt daarvan kennis gegeven aan den Minister.

§ 10. Van de kaart der oeverconstateering en van de in § 8 bedoelde akte en kaart worden, nadat volledige overeenstemming is verkregen, zooveel exemplaren gemaakt als noodig zijn om aan den Staat en aan iedere partij — de gezamenlijke eigenaren van hetzelfde oeverland voor ééne partij gerekend — één exemplaar te kunnen uitreiken.

§ 11. De Landmeter zendt de oeverconstateeringen en de in § 8 bedoelde akten met de in het eerste lid van § 4 bedoelde teekening, aan den Ingenieur-Verificateur, die ze doet toekomen aan den Directeur der registratie en domeinen, binnen wiens directie het oeverland ligt.

De Directeur zorgt voor de registratie en overschrijving en zendt daarna de voor partijen bestemde exemplaren terug aan den Ingenieur-Verificateur, die ze door den Landmeter aan de belanghebbenden doet uitreiken.

§ 12. Na de overschrijving der oeverconstateering of der in § 8 bedoelde akte wordt, in verband met het waterstaatsbestek en met de verklaring der eigenaren, dat zij ongenegen zijn de werken voor eigen rekening aan te leggen, of met het daarvoor in de plaats tredend exploit, de vereischte boeking in den domeinlegger verricht.

§ 13. Als de Landmeter het met een of meer der eigenaren van het oeverland niet eens kan worden over de oeverlijn, stelt hij hem

of hun voor, die lijn te doen vaststellen door twee deskundigen, van weerszijden één te benoemen en te bekostigen.

Bij aanneming van dit voorstel treedt de Landmeter op als deskundige van den Staat; hij houdt zich bij het bepalen der oeverlijn zooveel mogelijk aan de boven gegeven voorschriften.

Worden de deskundigen het eens, dan wordt van de overeengekomen oeverlijn op de bovengemelde wijze eene kaart in duplo op gezegeld papier gemaakt en wordt op de beide exemplaren dier kaart de in § 7 omschreven, door beide partijen te onderteekenen verklaring gesteld. Verder wordt gehandeld, zooals in de §§ 6—9, 10 en 11 is voorgeschreven voor het geval, dat dadelijk met de oeverconstateering van den Landmeter genoegen wordt genomen.

§ 14. Als het in § 13 bedoelde voorstel wordt afgewezen of als de wederzijdsche deskundigen niet tot overeenstemming kunnen komen, vraagt de Ingenieur-Verificateur nadere voorschriften aan den Minister, onder overlegging van alle stukken.

Hij handelt evenzoo als een of meer der eigenaren van het oeverland geen genoegen nemen met de volgens § 5 gerectificeerde oeverlijn of met de in § 8 bedoelde delimitatielijn, door den Landmeter voorgesteld.

§ 15. Zoo dikwijls den Directeur uit de hem gezonden waterstaatsbestekken blijkt, dat Rijksrivierwerken zijn of zullen worden aangelegd, ziet hij er op toe, dat de in § 1 bedoelde stukken hem door den Hoofdingenieur worden gezonden.

§ 16. De voorschriften van de §§ 2 en volgende zijn ook toepasselijk op de na 25 November 1870 aangelegde Rijksrivierwerken, voorzoover de oppervlakte tusschen of achter die werken niet reeds door den Staat verpacht en landwaarts tot eene op het terrein zichtbare grens bij den pachter in bezit zijn.

Voor zoover wegens die rivierwerken nog oeverconstateeringen noodig zijn, moet bij de toepassing van § 4, alin. 3 de toestand van het terrein tijdens den aanleg dier werken tot grondslag worden genomen.

§ 17. Zoodra omtrent de oever- of delimitatielijn overeenstemming is verkregen, verzamelt de Landmeter de noodige gegevens om die lijn in verband met het aansluitend terrein op de kadastrale kaarten te kunnen overbrengen.

Hij legt die gegevens over aan den Ingenieur-Verificateur bij de inzending der stukken in § 11 bedoeld.

De Ingenieur-Verificateur zorgt voor het opmaken der metingstukken.

Ligt de grond in eene andere divisie, dan zendt hij de gegevens

tot voormeld einde aan zijnen ambtgenoot in die divisie, die voor de vervaardiging der metingstukken zorgt.

Overgangsbepalingen.

§ 18. De Directeurs zenden de volgens de circulaire n°. 1092 aan hen, voor de onderhandeling met- en de onderteekening door partijen, gezonden oeverconstateeringen en kaarten voor de in § 8 bedoelde grensregelingen, waarover nog geene overeenstemming met partijen is gekregen, terug aan den in § 4 bedoelden Ingenieur-Verificateur, die ze ter verdere afdoening doet toekomen aan den Landmeter.

§ 19. De Ingenieur-Verificateur te Utrecht zendt aan zijnen ambtgenoot te Zutphen de stukken betrekkelijk de oeverconstateeringen en de in § 8 bedoelde grensregelingen langs het Pannerdensche kanaal, den Neder-Rijn en het in Gelderland gelegen gedeelte van de Lek, voor zoover de Landmeter de Vries daarvoor nog geene opmetingen heeft gedaan.

KON. BESLUIT *van* 27 *April* 1896 (*Staatsblad n°.* 74), *houdende aanwijzing van de ambtenaren en beambten belast met de handhaving van de politiebepalingen der herziene akte omtrent de Rijnvaart, van* 17 *October* 1868, *voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van* 4 *April* 1869 (*Staatsblad n°.* 37) *en van de op die akte gegronde politiereglementen.*

Op de voordracht van de Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 17 Februari 1896, lit. I, afdeeling Waterstaat, en van Buitenlandsche Zaken van 17 Februari 1896, afdeeling II, n°. 1833;

Gelet op het besluit van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, genomen te Mannheim in hare gewone zitting van 18 September 1895;

Gezien de artt. 1 en 46 der Herziene akte omtrent de Rijnvaart van 17 October 1868, voor zoover noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (Staatsblad n°. 37);

Den Raad van State gehoord (advies van 24 Maart 1896, n°. 8);

Gelet op de nadere voordracht van de voornoemde Ministers van 16 April 1896, n°. 113, afdeeling Waterstaat, en van 25 daaraanvolgende, 2de afdeeling, n°. 4359;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Eenig artikel.

Met de handhaving van de politiebepalingen der Herziene akte omtrent de Rijnvaart van 17 October 1868, voor zooveel noodig goed-

gekeurd bij de wet van 4 April 1869 (Staatsblad n°. 37) en van de op die akte gegronde politiereglementen zijn belast;

de ambtenaren en beambten der Rijks- en Gemeentepolitie, de ambtenaren van den Waterstaat, de inspecteur van de Rijnvaart in het vierde district, de ambtenaren van de invoerrechten, die, belast met het toezicht op de visscherij en de kanaalbeambten.

In bovenstaande aanwijzing worden verstaan:

onder ambtenaren van den Waterstaat: de inspecteurs, hoofdingenieurs, ingenieurs, adspirant-ingenieurs, opzichters, en adjunct-opzichters van den Rijkswaterstaat, zoomede de Rijksbakenmeesters;

onder kanaalbeambten: de havenmeesters, sluis- en hulpsluismeesters, sluis- en hulpsluis-, brug-, pont-, kanaal- en dijkwachters, sluis- en brugknechten in dienst van het Rijk.

De Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Buitenlandsche Zaken enz.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1896, *n°*. 16, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland van* 19 *November* 1895, *n^os* 3 *A en* 3 *B*, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Sorremorsterpolder in de de gemeente Utingeradeel.*

Zie Prov. blad n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 19 *Mei* 1896, *n°*. 59, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden van de gemeente Brummen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. de Wilde, grondeigenaar, wonende te Brummen, tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 28 Aug. 1894, n°. 45, waarbij een door hem ingediend bezwaarschrift tegen den door Burg. en Weth. van Brummen ontworpen ligger B der wegen en voetpaden van die gemeente, voor zooveel betreft het daarop bij den weg onder n°. 4 vermelden van een koker, ongegrond is verklaard;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 24 Sept. 1895, n°. 128;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 Mei 1896, n°. 159, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat J. de Wilde den 27 Juli 1893 zich heeft gewend tot Burg. en Weth. der gemeente Brummen met het verzoek te willen bevorderen dat van den nieuw ontworpen ligger B der wegen en voet-

paden van die gemeente in den weg n°. 4, genaamd de „Knoevenoordstraat" worde afgevoerd een koker tot het afvoeren van water van het perceel sectie E n°. 1273 naar adressants eigendom sectie E 1299, en zulks op grond dat die koker geheel wederrechtelijk en zelfs in strijd met de wet zou zijn daargesteld;

dat Burg. en Weth. van Brummen aan des adressants verlangen niet hebbende voldaan, deze op 23 Sept. 1893 zich bij een bezwaarschrift heeft gewend tot Ged. Staten van Gelderland met het verzoek dat de voormelde koker van den ontworpen ligger mocht worden afgevoerd, en welk bezwaarschrift intusschen bij besluit van 23 Aug. 1894 door Ged. Staten ongegrond is verklaard;

dat J. de Wilde van dit besluit van Ged. Staten bij Ons in hooger beroep is gekomen, verzoekende dat dit besluit worde vernietigd en alsnog last gegeven dat de voormelde koker van den ontworpen ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Brummen worde afgevoerd;

Overwegende, dat de appellant zijn verzoek in hoofdzaak hierop grondt, dat de bedoelde koker nimmer een rechtsgeldig bestaan heeft gehad en vroeger nooit op den ligger is voorgekomen; dat ter plaatse op den ligger aangewezen wel door een in de buurt wonend persoon een koker gelegd is maar die persoon de bevoegdheid daartoe mist;

dat, intusschen, wat er van deze beweringen zijn moge, deze niet hiertoe kunnen leiden den koker van den ontworpen ligger af te voeren;

dat toch het bestaan van den koker ter plaatse op den ligger aangeduid, wordt erkend en de ligger ook volgens art. 2*f* van het Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland, behalve de wegen en voetpaden zelve ook moest vermelden „de omschrijving en de afmetingen der bij de wegen en voetpaden behoorende werken", met aanwijzing van het wegsgedeelte waar deze zich bevinden;

Gezien het Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland van 21 Nov. 1888, goedgekeurd bij Kon. besluit van 10 April 1889, n°. 52, en afgekondigd in het Prov. blad van Gelderland van 1889, n°. 59;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 28 Aug. 1894, n°. 45, het daartegen gericht hooger beroep ongegrond te verklaren.

De Minister enz.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 19 *Mei* 1896, *n°.* 126, *Afd. Waterstaat, 1e onderafd., tot aanvulling van de instructie voor de bakenmeesters, vastgesteld bij beschikking van* 23 *Augustus* 1895, *n°.* 123.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Gelet op art. 7 van het Reglement voor den bakendienst op eenige openbare wateren, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 9 Augustus 1895 (Staatsblad n°. 148);

Heeft goedgevonden:

met aanvulling van het bepaalde bij art. 2 van de bij beschikking van 23 Augustus 1895, n°. 123, afdeeling Waterstaat (1e onderafd.) vastgestelde instructie voor de bakenmeesters, te bepalen:

dat de bakenmeesters mede verplicht zijn toe te zien op de naleving van:

art. 22, j°. 23 en 24 en van art. 25, j°. 24 van de Herziene Akte omtrent de Rijnvaart van 17 October 1868, voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (Staatsblad n°. 37);

het Koninklijk besluit van 14 April 1880 (Staatsblad n°. 40), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 December 1888 (Staatsblad n°. 229), betreffende de aanduiding der doorvaartopeningen in bruggen op den Rijn, de Lek, de Waal en de Merwede;

het Koninklijk besluit van 2 Maart 1887 (Staatsblad n°. 41) tot vaststelling van bepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen langs den Rijn;

het Koninklijk besluit van 25 Februari 1890 (Staatsblad n°, 28) tot bekrachtiging van politiebepalingen voor het vervoer van petroleum in ketelschepen langs den Rijn;

het Reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn, bekrachtigd bij Koninklijk besluit van 12 April 1892 (Staatsblad n°. 86) en gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 30 Januari 1893 (Staatsblad n°. 29), van 23 December 1893 (Staatsblad n°. 219) en van 5 Januari 1895 (Staatsblad n°. 1);

het Koninklijk besluit van 5 September 1892 (Staatsblad n°. 216) houdende bepalingen omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten en omtrent de instelling van commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart;

het Koninklijk besluit van 29 Maart 1894 (Staatsblad n°. 49) houdende politiebepalingen op het vervoer van licht- ontvlambare stoffen op den Rijn.

KON. BESLUIT *van* 21 *Mei* 1896, *n°.* 31, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Ooltgensplaat.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Abraham van den Tol en Leendert van Prooyen, landbouwers, wonende te Ooltgensplaat, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 3/9 Sept. 1895, B, n°. 2718 (1e afd. G. S. n°. 21), waarbij hun verzoek om wijziging van den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Ooltgensplaat is afgewezen;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord (advies van 15 April 1896, n°. 143);

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 16 Mei 1896, n°. 145, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat op den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Ooltgensplaat, oorspronkelijk vastgesteld in de vergadering van den Raad dier gemeente van 6 Juni 1854 en nader gewijzigd bij besluit van dien Raad van 26 Juni 1873, is gebracht op bladzijde 38 een buitendijk waaromtrent onder andere vermeld wordt sub 7 (naam der eigenaren enz.): „den dijk aan Cornelis van Prooyen en consorten; de rijbaan over de bermen dient tot algemeen gebruik"; sub 10: „den eigendom van den dijk verkregen bij akte van publieke verkoop in dato 10 en 24 Nov. 1852 gepasseerd voor den notaris P. de Vries te Middelharnis, omtrent het onderhoud en beheer onbekend" en sub 11: „Polderweg, rijbaan over den binnenberm";

dat A. van den Tol en L. van Prooyen bij adres van 28 Febr. 1894 zich tot Ged. Staten van Zuid-Holland hebben gewend met het verzoek van den ligger af te voeren het op bladzijde 38, sub 7, 10 en 11 vermelde, en zulks hoofdzakelijk op grond dat zij, opvolgers van C. van Prooyen en consorten in den eigendom van voormelden dijk, geen ander daarop gevestigd servituut konden opgeven dan dat op het gedeelte van den dijk en buitenberm aan de zuidzijde van de haven gelegd en aan den Galatheedijk aangesloten, alleen „de gebruikers en de ingelanden van de Galathee" het recht zouden hebben te gaan en te rijden, zonder dat dit aan anderen zou worden gepermitteerd, zooals zoude blijken uit een door adressanten overgelegd afschrift uit het resolutieboek van de Galathee met betrekking tot de door ingelanden van dien polder op 19 April 1730 gehouden vergadering (art. 24 van de overeenkomst tusschen den Heer van Aerssen van Sommelsdijk ter eenre en de Gecommitteerden van de Ingelanden van de Galathee ter andere zijde, wegens het indijken van de haven van de Galathee en het leggen van een zeesluis daarin); dat van een

wegsbestemming van den dijk tot *algemeen* gebruik nimmer sprake is geweest;

dat Ged. Staten, na door een commissie uit hun midden een plaatselijk onderzoek te hebben ingesteld en in tegenwoordigheid van den burgemeester van Ooltgensplaat en van adressanten een aantal getuigen te hebben doen hooren, bij hun besluit van 3 Sept. 1895 het verzoek van adressanten hebben afgewezen;

dat van deze beslissing den 15 Sept. 1895 te Ooltgensplaat openbare afkondiging is geschied;

dat adressant A. van den Tol, bij een den 11 Oct. 1895 aan het postkantoor te 's Gravenhage aangekomen verzoekschrift, door hem mede namens adressant L. van Prooyen onderteekend, zich tot Ons heeft gewend met het verzoek dat voormelde beslissing van Ged. Staten van Zuid-Holland worde vernietigd en alsnog beslist overeenkomstig het oorspronkelijk verzoek van adressant;

dat L. van Prooyen bij een 12 Oct. 1895 aan het postkantoor te 's Gravenhage aangekomen schrijven, gedagteekend Ooltgensplaat 11 Oct. 1895, heeft verklaard A. van den Tol gemachtigd te hebben voormeld verzoekschrift namens hem te onderteekenen, terwijl hem bovendien de inhoud van dat verzoekschrift geheel bekend is en het er dus voor gehouden kan worden alsof hij zelf dat stuk heeft mede-onderteekend;

Overwegende dat L. van Prooyen het beroepschrift door A. van den Tol ingezonden niet mede heeft onderteekend en ook niet blijkt, dat Van den Tol die ook namens hem geteekend heeft, daartoe schriftelijk gemachtigd was, terwijl de hiertoe strekkende verklaring van Van Prooyen eerst den 13 Oct. 1895 en dus niet binnen vier weken na de openbare aankondiging in de gemeente Ooltgensplaat van het besluit, waartegen het hooger beroep gericht is, bij het Kabinet der Koningin is ingekomen;

Overwegende voorts, wat het beroep van Van den Tol betreft, dat, terwijl art. 24 der overeenkomst van 19 April 1730, waarop appellanten zich beroepen, alleen betrekking heeft op den dijk en den *buiten*berm, met betrekking tot den *binnen*berm, waarover dit geschil loopt, in eene den 17 Oct. 1730 tusschen den ambachtsheer en de indijkers van den Mariapolder betreffende de inrichting van dien polder aangegane overeenkomst bij art. 8 is bepaald dat die tot ééne roede breed zal dienen tot weg ten gebruike „van gelanden in denzelven polder en waarvan als over de wegen dijkgraaf en gezworens als in andere polders de schouwinge sullen hebben";

dat, al moge nu ook eene privaatrechtelijke overeenkomst op zich zelve niet voldoende zijn om aan eenen weg het karakter van open-

baarheid toe te kennen en dien onder de hoede van het publiekrechtelijk gezag te stellen, de bestemming, door de eigenaren bij zoodanige overeenkomst aan een weg gegeven, wanneer het publiekrechtelijk gezag de hoede aanvaardt en de weg overeenkomstig de door eigenaren daaraan gegeven bestemming in gebruik genomen wordt, zeer zeker ten gevolge heeft dat de weg als voor het algemeen gebruik bestemd moe'en worden aangemerkt;

dat nu weliswaar in voormelde overeenkomst van 17 October 1730 meer bepaald sprake is van de ingelanden van den Mariapolder als degenen die van den binnenberm als weg zouden gebruik maken, maar deze uitdrukking te verklaren is uit de omstandigheid dat deze ingelanden de voorname belanghebbenden waren, terwijl hun geen uitsluitend recht wordt toegekend, zooals bij de overeenkomst van 19 April 1730, voor den dijk en buitenberm, ten aanzien der ingelanden van den Galatheepolder was geschied en ook het plaatsen onder de „schouwinge van dijkgraaf en gezworenen" in algemeene bewoordingen heeft plaats gehad;

dat die schouw werkelijk van tijd tot tijd blijkt te zijn gehouden en dat uit de verklaringen der getuigen door de commissie uit Ged. Staten den 25 Juli 1895 gehoord, moet worden afgeleid, dat de rijbaan, op den binnenberm, sinds langer tijd door het publiek gebruikt wordt als de eenige wegsverbinding van de Sluische of Galatheesche haven met den Galatheeschen dijk en dientengevolge met het net der overige openbare wegen op het eiland Overflakkee;

dat met deze wegsbestemming ook geheel strookt de omstandigheid dat het gemeentebestuur van Ooltgensplaat werken ten dienste der scheepvaart in de Sluische haven heeft tot stand gebracht, hetgeen zeker niet zou zijn geschied, indien moest worden aangenomen dat de rijbaan op voormelden binnenberm ten onrechte op den ligger was geplaatst en dus de bedoelde haven op geenerlei wijze met de openbare wegen op Overflakkee in verbinding ware;

Gezien het reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zuid-Holland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

L. van Prooyen niet-ontvankelijk te verklaren in het door hem ingesteld beroep en voorts met handhaving van het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 3 Sept. 1895, het daartegen door A. van den Tol ingesteld beroep, ongegrond te verklaren.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 30 *Mei* 1896, *n°.* 48, *houdende aanwijzing der perceelen die, gelegen in de gemeenten Heerhugowaard, Obdam, Spanbroek, Wognum, Berkhout en Hoorn, ingevolge de wet van* 13 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 110), *onteigend moeten worden voor den aanleg van een spoorweg van Alkmaar over Heerhugowaard naar Hoorn.*

KON. BESLUIT *van* 2 *Juni* 1896, *n°.* 22, *houdende goedkeuring van het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant tot schorsing, voor den tijd van tien jaren, van de uitvoering van het reglement, houdende voorschriften betrekkelijk het onderhoud en herstel van de zee- en rivierwaterkeerende dijken en van de leidijken langs de Beersche Maas voor zooveel betreft een vak van den Maasdijk onder Lith, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 21 *Juli* 1878, *n°.* 1.

Zie Prov. blad n°. 11.

Vroegere schorsingen werden goedgekeurd bij Kon. besluiten van 22 Juni 1879, n°. 33, 4 Februari 1884, n°. 8, 5 December 1889, n°. 25 en 26 Februari 1892, n°. 13.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 9 *Juni* 1896, *La. S., afd. Waterstaat,* 3*e onderafd. b, tot vaststelling van de navolgende instructie voor de havenbeambten der visschershaven te IJmuiden.*

§ 1. ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. In deze instructie worden door havenbeambten verstaan de havenmeester, de onderhavenmeester en de havenknechten.

2. De havenbeambten staan onder de onmiddellijke bevelen van den Hoofdingenieur en den Ingenieur met den dienst van de haven belast.

Zij ontvangen van den Hoofdingenieur zoodanige bijzondere instructiën als in het belang van den dienst noodig zijn. Zij zijn verplicht de hun gegeven instructiën en bevelen stiptelijk op te volgen.

3. De havenbeambten zijn verplicht ieder voor zoover zijne bevoegdheid strekt, te zorgen voor de handhaving der bepalingen van het reglement van politie voor de haven, en van dat voor het gebruik van de vischhal.

Bij ingrijpende en twijfelachtige gevallen vragen zij zoó mogelijk om nadere bevelen, de havenmeester aan den Ingenieur, de onderhavenmeester aan den havenmeester, de havenknechten aan den onderhavenmeester of aan den havenmeester, doch wanneer hiertoe de tijd ontbreekt, handelen zij op eigen verantwoordelijkheid, zoodanig als zij meenen te behooren.

Zij geven van het door hen verrichte onmiddellijk kennis, de havenmeester aan den Ingenieur, de onderhavenmeester aan den havenmeester, de havenknechten aan den onderhavenmeester of den havenmeester.

4. Van elke door hen geconstateerde overtreding van het reglement van politie voor de haven en van het reglement voor het gebruik van de vischhal wordt door de havenbeambten proces-verbaal opgemaakt.

De onderhavenmeester en de havenknechten stellen deze ter hand aan den havenmeester.

De havenmeester zendt deze zoowel als de door hem zelven opgemaakte processen-verbaal aan den betrokken ambtenaar van het Openbaar Ministerie en een afschrift daarvan aan den Ingenieur, onder bijvoeging van zoodanige inlichtingen of beschouwingen als hij noodig oordeelt.

5. Van alle belangrijke voorvallen en van alle ongevallen, waardoor de werken worden beschadigd, wordt door den havenmeester desnoods per telegram of expresse kennis gegeven aan den Ingenieur, zoomede aan den opzichter met het onderhoud der havenwerken belast.

Van elke door hen geconstateerde schadevaring wordt door de beambten proces-verbaal opgemaakt.

De onderhavenmeester en de havenknechten stellen deze ter hand aan den havenmeester.

De havenmeester zendt deze zoowel als de door hem zelven opgemaakte processen-verbaal, vergezeld van zijne beschouwingen aan den Ingenieur en een afschrift van het proces-verbaal aan den opzichter.

Overeenkomstig het reglement van politie worden de processenverbaal van schadevaring in afschrift aan den schipper medegedeeld.

Voor zooverre een proces-verbaal van schadevaring niet door den opzichter is opgemaakt, kan daarbij worden overgelegd eene verklaring van dien ambtenaar of van een ander deskundige, vermeldende den staat der beschadigde werken vóór en nà de schadevaring, de kosten tot de herstelling noodig, of de herstelling spoed vereischt, enz.

6. De havenmeester voert rechtstreeksche briefwisseling met den Ingenieur.

De briefwisseling der overige havenbeambten geschiedt door tusschenkomst van den havenmeester.

7. De havenbeambten aan wien van Rijkswege woningen worden aangewezen, zijn gehouden daarin hun gewoon verblijf te vestigen. Zij moeten die woningen met hun gezin zindelijk en ordelijk bewonen, mogen geen deel daarvan aan anderen afstaan, verhuren of in gebruik geven en moeten zorgen, dat daaraan geene schade door verwaarloozing ontsta.

8. De havenbeambten mogen zich nimmer zonder verlof van hun post verwijderen.

De Hoofdingenieur is bevoegd hun een verlof te verleenen van hoogstens veertien dagen, de Ingenieur van hoogstens acht dagen en de havenmeester aan de knechten van hoogstens vier dagen, onder gehoudenheid tot onmiddellijke kennisgeving aan den Ingenieur.

9. Ingevolge het Koninklijk besluit van 5 Novemder 1851 (Staatsblad n°. 141) mogen de havenbeambten geen ander bezoldigd ambt aannemen dan met toestemming der Koningin. Zij mogen ook geene particuliere betrekking uitoefenen, onder welke benaming of van welken aard ook, tenzij met bijzondere vergunning van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Zij mogen geene werken, de haven of wat daartoe behoort betreffende aannemen, noch eenig deel daarin hebben, evenmin mogen zij of hunne huisgenooten eene tapperij of herberg houden, sterken drank verkoopen of een winkel houden.

De havenbeambten zijn verplicht het publiek voorkomend te behandelen.

Het is aan ieder havenbeambte verboden fooien, giften, of geschenken, van welken aard en in welken vorm ook, aan te nemen van schippers, reeders, afslagers of van andere bij de scheepvaart, de visscherij en den vischhandel belanghebbenden, noch ook van vereenigingen of andere personen, waarmede zij door hunne dienstbetrekking in aanraking komen.

Voorts is aan ieder havenbeambte verboden van onder hem dienende beambten diensten voor zijn persoonlijk belang of voor dat van zijn gezin te vorderen.

10. De havenbeambten leggen bij de aanvaarding hunner bediening voor den rechter van het kanton, waaronder de haven is gelegen, den volgenden eed (belofte) af.

„Ik zweer (beloof), dat ik met al mijn vermogen zal waken tegen „overtreding van het reglement van politie voor de visschershaven te „IJmuiden en van het reglement voor het gebruik van de vischhal, „en dat ik alle plichten, mij bij mijne instructiën voorgeschreven, „getrouw zal vervullen, zonder mij daarvan door eenige belofte, gift „of geschenk te laten afbrengen".

„Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig (Dat beloof ik").

Bij bekeuring of andere ambtsverrichting vertoonen zij desgevorderd hunne aanstelling.

11. Wegens verkeerde handelingen, verzuim, plichtverzaking, vergrijp tegen de ondergeschiktheid of wangedrag, van welken aard ook, kunnen de door den Minister aangestelde havenbeambten door hem uit 's Rijks dienst worden ontslagen, of kan aan die beambten eene schorsing worden opgelegd, hetzij in dienst, hetzij in bezoldiging, hetzij in beide gezamenlijk.

De in de voorgaande zinsnede bedoelde havenbeambten kunnen door den Ingenieur van een tot tien, door den Hoofdingenieur van een tot twintig dagen in dienst worden geschorst. Daarvan wordt onverwijld kennis gegeven aan den Minister, die langere schorsing kan bevelen of ontslag geven.

De kosten, voortvloeiende uit de vervanging tijdens de schorsing, indien deze alleen in dienst plaats heeft, worden van hunne bezoldiging ingehouden, doch gaan het evenredig bedrag der bezoldiging niet te boven.

12. Bij ongesteldheid van een havenbeambte, waardoor hij langer dan twee dagen belet wordt zijn dienst te verrichten, wordt daarvan door den havenmeester aan den Ingenieur kennis gegeven.

§ II. Van den havenmeester.

13. De havenmeester is belast met het algemeen toezicht op de haven en op de vischhal en al hetgeen daartoe behoort en met de rechtstreeksche uitoefening der politie.

Bij het aanwijzen van ligplaats houdt hij zich zooveel mogelijk aan den daaromtrent in art. 5 van het reglement van politie gestelden algemeenen regel en wijkt daarvan niet af zonder volstrekte noodzakelijkheid.

Hij waakt er voor, dat vaartuigen niet langer aan den kaaimuur verwijlen dan volstrekt noodig is en dat daar niet geladen wordt behalve ijs en proviand en dit niet anders dan tijdens het lossen.

Hij zorgt, dat de verlichting behoorlijk plaats heeft.

14. De havenmeester houdt registers, opgaven en aanteekeningen van de scheepvaartbeweging, zoomede van de soort, hoeveelheid en opbrengst van de afgeslagen visch, volgens daaromtrent hem door den Ingenieur te geven voorschriften en zendt aan dezen uiterlijk op den derden dag van elke maand in dubbel de verlangde uittreksels.

15. De havenmeester houdt toezicht op de plichtsbetrachting en het gedrag der overige havenbeambten.

Van alle verzuimen en verkeerde of met hunne plichten strijdige handelingen geeft hij dadelijk kennis aan den Ingenieur.

Vóór den 1sten December van elk jaar zendt hij aan den Ingenieur een verslag nopens bekwaamheid, dienstijver, gedrag en geschiktheid van de onder hem dienende havenbeambten. Wanneer dit verslag hem aanleiding geeft om voorstellen te doen, is hij daartoe bevoegd.

§ III. Van den onderhavenmeester.

16. De onderhavenmeester is den havenmeester in de uitoefening van den dienst behulpzaam en onder dezen meer in het bijzonder belast met de uitoefening der politie in de vischhal volgens het daarvoor door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid vastgestelde reglement.

17. De onderhavenmeester zorgt voor het zooveel mogelijk reinhouden van de vischhal, het tijdig ontsteken en blussehen der lichten in de vischhal en voorts, dat bij eenigszins hevigen wind de deuren in den achterwand zooveel mogelijk gesloten zijn.

Hij waakt er voor, dat de huurders der kantoortjes in de vischhal de bepalingen nakomen bij den verhuur gesteld.

18. De onderhavenmeester is belast met de zorg voor en de bewaring van alle bij de vischhal behoorende gereedschappen en andere voorwerpen en is daarvoor verantwoordelijk.

Hij houdt den inventaris van die voorwerpen nauwkeurig bij en doet intijds voorstellen tot herstelling of vernieuwing van het aanwezig of tot aanschaffing van nieuw materieel.

19. Bij afwezigheid of ontstentenis van den havenmeester treedt de onderhavenmeester in diens plaats.

§ IV. Van de havenknechten.

20. De havenknechten zijn den havenmeester en den onderhavenmeester behulpzaam in de uitoefening der politie.

Zij zijn voorts belast met het schoon en reinhouden van de havenwerken, de terreinen en de vischhal, zoomede met het ontsteken en blusschen der lichten op het haventerrein en in de hal.

Het overzetten met en de zorg voor de roeiboot is meer in het bijzonder opgedragen aan den havenknecht, wonende bij den havenmond.

Een reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden is goedgekeurd bij Kon. besluit van 15 Juni 1896 (Staatsblad n°. 96) en een reglement voor het gebruik van de vischhal op die haven vastgesteld bij beschikking van 20 Juni 1896, La. G.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juni* 1896 (*Staatsblad n*°. 93), *houdende vaststelling van reglementen van politie voor 's Rijks Marinehavens.*

Algemeen Reglement van Politie voor 's Rijks Marinehavens.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Dit reglement is toepasselijk op 's Rijks Marinehaven: „het Nieuwediep" en op 's Rijks Marinehaven te Hellevoetsluis.

De grenzen dier havens, de gronden en de kunstwerken, die gerekend worden er toe te behooren, worden in de plaatselijke reglementen aangegeven.

2. In dit reglement wordt, evenals in de plaatselijke reglementen, verstaan onder Minister: de Minister met de uitvoering van dit besluit belast;

onder Directeur en Commandant der Marine: de Directeur en Commandant der Marine ter plaatse, of degene die hem, bij afwezigheid of ziekte, als Commandant der Marine vervangt;

onder Hoofdingenieur en Ingenieur der Marine: de Hoofdingenieur en Ingenieur geplaatst bij 's Rijks werf ter plaatse, of zij die hen vervangen;

onder Hoofdingenieur van den Waterstaat: de Hoofdingenieur van den Waterstaat, binnen wiens ressort de haven gelegen is, of degene die hem vervangt;

onder Ambtenaren van den Waterstaat: de Ambtenaren van den Waterstaat ter plaatse, of zij die hen vervangen;

onder Havenmeester: de Zee-officier, die deze betrekking ter plaatse bekleedt, of die hem als zoodanig vervangt;

onder Havenbeambten: de adjunct-havenmeester en de havenwachters ter plaatse;

onder Sasmeester en Sluisknechts: de personen die deze betrekkingen bij 's Rijks Marinewerf bekleeden;

onder Schipper: ieder gezagvoerder van een vaartuig of vlot, of die dezen vervangt;

onder zeilvaartuig: elk vaartuig onder zeil en niet onder stoom;

onder stoomvaartuig: elk stoomvaartuig al of niet zeilvoerende;

onder dag: de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

onder nacht: de tijd tusschen onder- en opgang der zon.

3. Dit reglement wordt, evenals de plaatselijke reglementen, in de Nederlandsche, Engelsche, Hoogduitsche, Fransche en Noorsche talen gedrukt en tegen betaling verkrijgbaar gesteld ten kantore van

435720

de Havenmeesters der Marine te Willemsoord en Hellevoetsluis en bij de Directie der Marine te Amsterdam. Oorlogs- en andere Rijksvaartuigen ontvangen op aanvraag de exemplaren gratis.

Aan vreemde oorlogsvaartuigen worden ze door de zorg van den Havenmeester, eveneens gratis, toegezonden.

Elke schipper, die een der in art. 1 genoemde havens bevaart, moet voorzien zijn van een exemplaar van dit reglement en van het plaatselijk reglement der haven waarvan men gebruik maakt, benevens van de bepalingen tot voorkoming van aanvaring op de openbare wateren in het Rijk.

Hij moet deze, des gevorderd, aan de ambtenaren en beambten in art. 39 bedoeld, vertoonen.

Bepalingen betreffende het gebruik maken der havens.

4. Het komen op-, het vertrek uit- en het bevaren van de havens, kan ten allen tijde aan een of meer vaartuigen door of op last van den Directeur en Commandant der Marine tijdelijk worden verboden, hebbende deze autoriteit tevens de bevoegdheid de toegangen te sluiten, wanneer hem dit om redenen van militair belang noodig voorkomt. Bestaat het voornemen van deze bevoegdheid langer dan vier achtereenvolgende uren gebruik te maken, dan geschiedt hiervan tijdig openbare afkondiging.

De Havenmeester is bevoegd tot de in de eerste alinea vermelde handelingen, wanneer dit door hem tot het voorkomen van averij wenschelijk wordt geacht.

De seinen, dit het sluiten der haven kenbaar maken, worden in de plaatselijke reglementen aangegeven.

5. De plaatselijke reglementen bepalen het maximum der snelheid waarmede stoomvaartuigen zich mogen bewegen.

In het belang der scheepvaart of der werken kan deze snelheid door den Directeur en Commandant der Marine tijdelijk worden beperkt.

Het is verboden met grooter snelheid te varen dan volgens het eerste en tweede lid van dit artikel is toegelaten, tenzij krachtens schriftelijke vergunning van den Directeur en Commandant der Marine.

Is de voorgeschreven snelheid onvoldoende voor de veilige besturing van het vaartuig, dan zal van eene sleepboot of andere hulpmiddelen moeten worden gebruik gemaakt.

6. De schippers van binnenkomende vaartuigen zijn verplicht, zoo spoedig mogelijk de jaag- en kluifhouten te doen invoeren en de raas te doen toppen.

Vertrekkende vaartuigen mogen de jaag- en kluifhouten uitgevoerd

hebben. De schippers blijven echter aansprakelijk voor alle schade, die hierdoor mocht worden toegebracht.

7. Bij het binnenkomen, vertrekken en verhalen, alsook op Zon- en algemeen erkende Christelijke en nationale feestdagen, moeten de vaartuigen hunne natievlag voeren. Vaartuigen, die vóór zonsopkomst binnenvallen, voeren met den dag tot aan het middaguur eveneens de vlag hunner natie.

Voor visschersvaartuigen is het voeren der natievlag niet verplichtend.

De Nederlandsche gespleten wimpel mag alleen worden gevoerd door oorlogs- en andere hiertoe gerechtigde vaartuigen.

8. De Directeur en Commandant der Marine bepaalt de ligplaatsen der oorlogsschepen en andere Rijksvaartuigen.

Ook voor oorlogsschepen van andere natiën worden door deze autoriteit de ligplaatsen vastgesteld.

Een en ander wordt ter kennis gebracht van den Havenmeester, die de noodige maatregelen neemt, opdat de aangewezen ligplaatsen ruim gehouden of gemaakt worden.

9. De Havenmeester bepaalt de ligplaatsen der particuliere vaartuigen.

Hij verandert die zoo noodig.

10. Oorlogsschepen en andere Rijksvaartuigen mogen niet zonder voorkennis van den Havenmeester van ligplaats veranderen.

Particuliere vaartuigen mogen dit niet doen zonder toestemming van den Havenmeester aan den schipper.

11. De schippers van ledige en slechts gedeeltelijk geladen of geloste vaartuigen moeten, wanneer de Havenmeester dit beveelt, hunne bramraas afnemen, hunne bramstengen en ook de marsstengen strijken.

12. De schippers van naast elkander liggende vaartuigen zijn verplicht, door toppen en brassen der raas, averijen aan de tuigen te voorkomen.

Het buitenste vaartuig zal onvoorwaardelijk de onder- en marsera's getopt of langscheeps gehaald moeten hebben.

13. Wanneer vaartuigen naast elkander liggen, zijn de schippers der buitenste vaartuigen verplicht de ruimte te maken, die noodig is om te kunnen verhalen of om lichters te kunnen gebruiken.

De schippers der binnenste vaartuigen moeten, *over* deze, aan de bemanningen der buitenwaarts gemeerde bodems, vrije passage *naar* en *van* den wal veroorloven.

Het laden en lossen *over* andere vaartuigen mag niet geschieden.

14. De schippers van vaartuigen, die naast en buiten andere vaartuigen liggen, zijn verplicht, door het uitbrengen van trossen of

werpankers op het diep, het zetten van stutten, of het aanwenden van andere hulpmiddelen, zorg te dragen, dat schade aan de lichters, bestemd tot lossing of lading der binnenwaarts gelegen vaartuigen, voorkomen wordt.

15. Wanneer de haven dichtgevroren is, zorgt de Havenmeester dat de vaartuigen, die in de haven willen komen, op kosten van de schippers worden ingeijsd.

De onkosten worden, in evenredigheid van den bruto-inhoud van elk vaartuig, over de gezamenlijke vaartuigen verdeeld, strekkende hierbij hun meetbrief als maatstaf.

16. De schipper die met een lek vaartuig in de haven komt, of met een vaartuig in de haven zijnde een lek verkrijgt, is verplicht hiervan onverwijld den Havenmeester kennis te doen dragen, opdat zoo noodig intijds eene ligplaats, waar het niet geheel kan zinken, worde aangewezen, of andere maatregelen om het zinken te voorkomen, ten koste van den schipper, kunnen worden genomen.

17. De schipper van een gezonken vaartuig is verplicht den Havenmeester dadelijk van dit ongeval te doen verwittigen.

18. Tot op het oogenblik dat van Overheidswege, krachtens de wet van 23 Juli 1885 (Staatsblad n°. 151), tot opruiming wordt overgegaan, blijven belanghebbenden bevoegd het gezonken vaartuig te lichten.

19. Indien van een vaartuig een voorwerp verloren raakt, hetwelk door drijven of te zinken hinder of gevaar voor de vaart kan doen ontstaan, is de schipper verplicht hiermede den Havenmeester zoo spoedig mogelijk in kennis te stellen.

Op de plaats waar zulk een voorwerp gezonken is, moet door den schipper terstond een boei worden gelegd.

De schipper is verplicht, na bekomen bevel van den Havenmeester, het gezonken voorwerp dadelijk te doen opvisschen.

De schippers moeten zorgen, dat de vlotten, lichters, sloepen, balken enz. bij hunne vaartuigen in gebruik, of daartoe behoorende, immer behoorlijk zijn vastgemaakt.

20. De schipper van een met hout geladen vaartuig mag de houtlading niet doen lossen, noch daarvan vlotten doen samenstellen, dan na bekomen vergunning van den Havenmeester, die daarbij tevens eene geschikte plaats voor de lossing aanwijst.

21. Het is aan particulieren verboden zonder vergunning van den Havenmeester in de haven te dreggen. Oorlogsvaartuigen moeten hiervan — zoo mogelijk te voren — kennisgeven aan den Havenmeester.

Indien blinde ankers, kettingen, touwen, of andere voorwerpen, bij het dreggen of bij het lichten van ankers worden opgehaald, moet hiervan den Havenmeester worden kennis gegeven, opdat het berg-

loon kan worden genoten, ingevolge de bepalingen van Titel VII, 2de boek van het Wetboek van Koophandel en het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1852 (Staatsblad n°. 141).

22. Het is verboden aan boord van de vaartuigen te schieten, buskruit of andere ontplofbare stoffen te doen ontbranden of ontploffen, of vuurwerk af te steken.

De plaatselijke reglementen bepalen de gevallen waarin vrijstelling dezer bepaling aan oorlogsschepen wordt gegeven.

23. Na het slaan van de taptoe en vóór het slaan der reveille aan boord van het ter plaatse aanwezige Wachtschip, mag aan boord der vaartuigen de klok niet geluid of geklept worden, tenzij als middel tot het vragen van hulp bij brand of ander onheil.

24. Het is verboden zand, grind, steenen, steenkolen, of andere vaste stoffen, in de haven te laten vallen of te werpen.

25. In verband met het bepaalde in het vorige artikel, zijn de schippers verplicht bij het lossen en laden van ballast, grind, steenkolen, graan en soortgelijke zaken, een zeil of kleed te doen vastmaken, van het scheepsboord op den wal, of van het boord van het eene vaartuig op het boord van het andere.

26. Bij het meeren zijn de schippers verplicht de meerpalen, wanneer deze niet van ijzeren schenen zijn voorzien, behoorlijk tegen schavieling door de meerkettingen te beveiligen.

27. Het is verboden:

1°. het gebruik der haven te belemmeren of te beletten, tenzij men daartoe bevoegd is;

2°. zonder toestemming van den Havenmeester aan de vloedpalen te meeren, te verhalen, of zoogenaamd te tornen, moetende voor deze werkzaamheden de daarvoor bestemde meerpalen, duod'alven, haalijzers of ringen gebezigd worden;

3°. met haken of andere scherpe werktuigen in de plankieren of andere werken te steken;

4°. zonder vergunning van den Havenmeester op de kaden of plankieren iets neer te leggen of op te hangen, dat niet behoort tot geloste of in te nemen lading;

5°. vuilnis, roet, asch of sintels op de kaden of plankieren te werpen;

6°. over de plankieren met handkarren of wagens te rijden;

7°. zich met een vaartuig of vlot te vestigen tot het drijven van handel, het houden van herberg, het verleenen van huisvesting of het houden van vast verblijf;

8°. een vaartuig in de haven te sloopen;

9°. van den dijk of van de oevers der haven te schieten.

28. De schippers zijn verplicht voor de reinheid der plankieren of kaden, waarlangs hunne vaartuigen zijn gemeerd, zorg te dragen.

De buitenste meerkettingen of trossen van een vaartuig bepalen de grenzen, waar binnen deze bepaling voor ieder vaartuig van toepassing is.

29. Aan boord van elk vaartuig moeten steeds, ter beoordeeling van den Havenmeester, de noodige manschappen en hulpmiddelen aanwezig zijn, om belemmering der scheepvaart en schadevaring te voorkomen.

30. De schippers zijn verplicht ten allen tijde, zoowel des daags als des nachts, behoorlijk wacht aan dek te doen houden.

31. De schippers en de eigenaars van vaartuigen, waarvan de bemanning wordt afgedankt, zijn verplicht den Havenmeester van het afdanken te voren kennis te geven en tevens te zorgen, dat een behoorlijke wacht, ter beoordeeling van den Havenmeester, aan boord blijve.

Bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

32. In de haven liggende vaartuigen, waarop zich eene besmettelijke ziekte vertoont, moeten, wanneer de Directeur en Commandant der Marine dit noodig oordeelt, dadelijk naar de reede vertrekken, of eene aan te wijzen ligplaats innemen.

De daartoe door die autoriteit of namens deze, gegeven last, moet onverwijld door den schipper worden uitgevoerd. De aangewezen ligplaats mag alleen worden verlaten om uit de haven te gaan, overigens niet zonder toestemming van den Directeur en Commandant der Marine.

Bepalingen betreffende het aan boord hebben, lossen, innemen en het vervoer van buskruit en andere ontplofbare stoffen.

33. Onverminderd de verplichting tot naleving van het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (Staatsblad n°. 187), zijn de schippers van particuliere vaartuigen gehouden, om dadelijk bij aankomst in de haven den Havenmeester opgave te doen van de hoeveelheid buskruit en andere ontplofbare stoffen, die zij aan boord hebben, onverschillig of die stoffen voor eigen gebruik dan wel voor den handel bestemd zijn. Op de eerste aanzegging van den Havenmeester moeten de schippers die stoffen afgeven, ten einde deze onder militair geleide in een Rijksmagazijn te kunnen laten bergen.

De teruggave geschiedt na ingediend verzoek bij den Havenmeester, vóór het vertrek uit de haven. Voor het van boord halen, opbergen en weder aan boord terugbrengen, is door den schipper de vastgestelde vergoeding verschuldigd.

Ingeval de ontscheping niet wordt bevolen zijn de schippers verplicht, de bijzondere maatregelen van voorzorg, die hun door den Havenmeester worden bevolen, uit te voeren.

Alleen de Directeur en Commandant der Marine is bevoegd, bevelen uit te vaardigen, omtrent de al of niet inscheping en het aan boord houden van buskruit en andere ontplofbare stoffen op oorlogsvaartuigen; hij doet hiermede den Havenmeester in kennis stellen.

Laatstgenoemde gelast het inachtnemen van de noodige voorzichtigheidsmaatregelen aan boord der vaartuigen, waarlangs het vervoer geschiedt.

Particuliere vaartuigen mogen niet dan na bekomen vergunning van den Havenmeester, in de haven buskruit en andere ontplofbare stoffen, laden of lossen.

De Schipper is alsdan gehouden:

a. zijn vaartuig op den bepaalden tijd naar de plaats te verhalen, die voor het inladen is aangewezen;

b. twee havenwachters aan boord toe te laten, die verplicht zijn alle onvoorzichtigheid te keeren en te waken, dat onvoorwaardelijk alle vuur en licht aan boord van het vaartuig is uitgedoofd;

c. het laden onverpoosd en slechts tusschen zonsop- en ondergang te doen plaats hebben en dadelijk nadat het inladen is beëindigd, de haven te verlaten.

Voor de sub *b* genoemde diensten wordt de vergoeding door den Havenmeester bepaald.

Bepalingen tot voorkoming en tot beteugeling van brand.

34. Het is verboden aan boord van de vaartuigen licht ontvlambare, of bij ontvlamming fel brandende stoffen, als: pek, teer, hars, olie en talk te smelten, te warmen of te koken.

De aanwijzing van een geschikte plaats hiertoe, aan den wal, geschiedt op verzoek van den Schipper door den Havenmeester.

Nimmer mag aan boord van een schip kalk worden geblusscht.

35. Aan boord der vaartuigen moeten alle lichten in goed gesloten lantaarns zijn geplaatst. Het loopen of werken met ongedekte lichten is verboden.

36. Zonder vergunning van den Havenmeester mag aan boord der vaartuigen, tusschen 9 uur 's avonds en 5 uur 's morgens, geen vuur, en tusschen middernacht en 5 uur 's morgens, niet meer dan één licht branden, welk licht in een goed besloten lantaarn moet zijn geplaatst.

Dit verbod geldt niet voor dichte kachels in kajuiten of salons, die tot middernacht mogen aanblijven, noch ook voor electrisch

licht en de lichten in de machinekamers en voor de vuren van de stoomketels.

Bij noodzakelijke werkzaamheden, o. a. bij het des nachts gereed maken der lijnen of zoogenaamd „azen" aan boord van visschersvaartuigen, is het gebruik van licht in goed gesloten lantaarns geoorloofd.

Na beëindiging van het werk moeten de lichten worden geblusscht.

Bij de vuren en lichten die, met toestemming van den Havenmeester, tusschen 9 uur 's avonds en 5 uur 's morgens branden, moet een wacht zijn geplaatst.

37. Indien vaartuigen zijn ingevroren, moet elke schipper zorgen dat bij zijn vaartuig een bijt van minstens één meter in het vierkant worde gehakt en opengehouden.

38. De schipper op wiens vaartuig brand ontstaat, moet terstond de klok doen luiden of kleppen en, bij gemis van eene klok, door roepen of op andere wijze beproeven de aandacht te trekken.

Hij laat door een man, die aanhoudend *brand* roept, hiervan bericht aan het Havenkantoor geven. Hij waakt voor de goede orde aan boord en stelt alles in het werk om den brand te stuiten.

De schippers wier vaartuigen ver genoeg van de plaats van den brand verwijderd liggen, zoodat de bemanningen niet dadelijk voor de veiligheid dier vaartuigen behoeven werkzaam te zijn, zijn ter beoordeeling en op verzoek van den Havenmeester of van de havenbeambten, verplicht, met alle beschikbare manschappen hulp te verleenen. Zij zenden die manschappen naar de plaats van den brand om, onder leiding van den Havenmeester of de havenbeambten, die diensten te verleenen, welke van hen gevorderd zullen worden.

Bepalingen tot handhaving van dit en de plaatselijke reglementen.

39. Met de handhaving van dit en de plaatselijke reglementen zijn belast:

De Directeur en Commandant der Marine, de Havenmeesters en de havenbeambten, en voor zooverre dit betreft de kunstwerken die onder 's Rijks Marinewerven ressorteeren en in de plaatselijke reglementen met name genoemd zijn, ook de Hoofdingenieurs en Ingenieurs der Marine, de sasmeesters en sluisknechts bij die werven in functie.

Zij zijn bevoegd tot de handelingen omschreven in artikel 6 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69).

De door hen opgemaakte processen-verbaal moeten, voor zooverre zij niet zijn opgemaakt op den eed bij den aanvang hunner bediening gedaan, binnen 48 uren voor den Kantonrechter, binnen wiens rechtsgebied de overtreding plaats heeft gehad, worden beëedigd.

Die processen-verbaal worden vervolgens door tusschenkomst van den Directeur en Commandant der Marine, aan den betrokken Ambtenaar van het Openbaar Ministerie gezonden.

40. De Directeuren en Commandanten der Marine en de Havenmeesters zijn bevoegd tot de handelingen, omschreven in artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69).

41. De schippers zijn verantwoordelijk bij overtreding van hetgeen, hetzij in dit, hetzij in het plaatselijk reglement aan de vaartuigen, waarover zij het bevel voeren, is verboden of verplichtend gesteld. Zij zijn gehouden te gehoorzamen aan alle bevelen, hun door den Havenmeester en de havenbeambten gegeven in het belang van de vaart, van de werken, of van de goede orde en veiligheid in de haven.

42. Van de bevelen van den Havenmeester en de havenbeambten is, onverminderd de verplichting om daaraan onmiddellijk te voldoen, hooger beroep op den Directeur en Commandant der Marine.

43. Van alle schade toegebracht aan de havens, aan hetgeen er toe behoort, of tot bescherming der havenwerken is aangebracht, wordt door den Havenmeester proces-verbaal opgemaakt.

Dit proces-verbaal houdt in:

de staat waarin het beschadigde vóór het ongeval verkeerde, de omstandigheden waaronder de beschadiging plaats vond, de vermoedelijke kosten van herstelling, de persoon die tot de vergoeding gehouden wordt geacht, en het geldelijk bedrag dat deze, volgens taxatie, is verschuldigd, moetende deze taxatie door een deskundige geschieden.

Tot vaststelling van dit bedrag wordt acht geslagen op den toestand waarin de werken verkeerden, vóór dat de schade werd toegebracht. Dit proces-verbaal wordt, door tusschenkomst van den Directeur en Commandent der Marine, aan den Minister van Marine gezonden en een afschrift aan den Hoofdingenieur der Marine of Hoofdingenieur van den Waterstaat medegedeeld, al naarmate de schadevaring betrekking heeft op werken, die onder het Departement van Marine of onder dat van Waterstaat ressorteeren.

Ook de schipper ontvangt zoo mogelijk een afschrift.

Van de door den Havenmeester opgemaakte raming der verschuldigde schadevergoeding is, overeenkomstig artikel 4 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) hooger beroep op den Directeur en Commandant der Marine.

44. Hetgeen in het vorig artikel werd voorgeschreven is mede toepasselijk ter bepaling van het bedrag der kosten, wegens de maatregelen door de in artikel 40 genoemde ambtenaren genomen, krachtens artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69).

45. De krachtens de artikelen 15—16 van dit reglement voor rekening van den schipper gemaakte kosten, zoomede de op grond van artikel 33 van dit reglement verschuldigde vergoedingen, moeten door den schipper, vóór het verlaten der haven, aan de daartoe in de plaatselijke reglementen aangewezen ambtenaren worden betaald.

Bij gebreke van betaling of borgstelling wordt hiervan door den ambtenaar aan wien de betaling moet geschieden, proces-verbaal opgemaakt en dit, met de daartoe behoorende bescheiden, door tusschenkomst van den Havenmeester aan den Directeur en Commandant der Marine gezonden, opdat deze voor het verhaal in rechte kunne zorg dragen, hebbende de Havenmeester ook in dit geval de bevoegdheid, omschreven in de laatste alinea van artikel 4 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad nº. 69).

46. Voor elke betaling wordt den schipper eene quitantie afgegeven.

Strafbepalingen.

47. Overtreding van de bepalingen van dit algemeen reglement van politie wordt, voor zooverre daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. *met hechtenis van ten hoogste zestig dagen of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden*, de overtreding van artikel 5, derde lid, 27 sub 1, 32, 33, eerste en zesde lid, en de overtreding van het verbod, uitgevaardigd krachtens artikel 4;

b. *met hechtenis van een hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden*, de overtreding van artikel 10, 2de zinsnede, en 38;

c. *met geldboete van ten hoogste honderd gulden*, de overtreding van artikel 7, 27 sub 7 en sub 8, 29, 30, 31 en 41;

d. *met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden*, de overtreding van artikel 16 en 17;

e. *met geldboete van ten hoogste vijftig gulden*, de overtreding van artikel 6 eerste lid, 11, 12, 13, 14, 19, 21, 24, 26, 27 sub 2 en 3, 34, 35 en 36;

f. *met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden*, de overtreding van artikel 3, 4de lid, 20, 22, 23, 25, 27 sub 4, 5, 6 en 9, 28 en 37.

Slotbepalingen.

48. Het bepaalde in de artikelen 6, 7, 1ste lid, 23, 29 en 36 van dit reglement is niet van toepassing op oorlogsvaartuigen.

49. Met het in werking treden van dit reglement vervallen alle vroegere reglementen, die op 's Rijks Marinehavens van toepassing

waren, uitgezonderd de artikelen 12 en 14—18 van het voorloopig plaatselijk reglement voor de marinehaven te Hellevoetsluis, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 24 September 1886 (Staatsblad n°. 168), betreffende de heffing van haven- en sluisgeld in die marinehaven.

De reglementen voor de Rijks Marinehavens het Nieuwediep en te Hellevoetsluis zijn, als geheel van plaatselijk belang, niet overgedrukt.

KON. BESLUIT *van* 15 *Juni* 1896 (*Staatsblad n°.* 96), *houdende vaststelling van het volgend reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden.*

Art. 1. In de haven worden alleen toegelaten visschersvaartuigen met hunne slepers, zoomede vaartuigen welke moeten laden of lossen ten dienste der visscherij of van den vischhandel.

De grootste geoorloofde diepgang der vaartuigen is 4 M.

Het is verboden in de haven te komen met andere of meer diepgaande vaartuigen dan in het eerste lid genoemd.

2. Het hebben en houden liggen van vischkaren, bunbooten of andere bergplaatsen voor levende visch, zonder dat de Hoofdingenieur daarvoor onder daaromtrent te stellen voorwaarden vergunning heeft verleend, is verboden.

3. Het is verboden de haven aan te doen, wanneer aan de oostzijde van den havenmond des daags eene roode vlag of roode bolvormige mand, of des nachts een rood licht is geplaatst.

4. Bij het binnenkomen van den havenmond moet de vaart door het afsluiten van stoom of het innemen van zeilen worden verminderd en zoodanig geregeld, dat het vaartuig bestuurbaar blijft naar de aangewezen ligplaats, zonder hinder voor de gemeerd liggende vaartuigen.

De kluiverhouten moeten ingevoerd zijn en ankers en haken moeten binnen boord liggen.

5. De schipper moet zijn vaartuig de ligplaats doen innemen, welke door of van wege den havenmeester wordt aangewezen en die zoo dikwijls hij dit noodig oordeelt, door hem kan worden veranderd. Als algemeene regel geldt daaromtrent het volgende: Aan den kaaimuur mogen alleen vaartuigen liggen om te lossen. Zoodra zij hunne lading gelost hebben moeten zij verhaald worden naar de loopbrug. Innemen van ijs en proviand — doch alleen tijdens het lossen — wordt niet als laden beschouwd. Aan den laadsteiger mogen alleen vaartuigen liggen om te laden. Zoodra zij geladen zijn, moeten zij verhalen naar de loopbrug.

Vaartuigen, welke gemeerd liggen in de richting van de aslijn der haven, moeten met het voorschip naar den havenmond gekeerd zijn.

6. De schipper, zijn vaartuig verlatende, moet zich door een geschikt persoon doen vervangen, die voor de naleving der voorschriften van dit reglement in de plaats van den schipper treedt.

7. De schipper moet gedoogen, dat een ander vaartuig ter zijde van het zijne komt en daarover gemeenschap met den wal hebbe, mits niet om te lossen of te laden.

8. De schipper moet de noodige maatregelen nemen, dat bij kentering van het getijde, zijn vaartuig niet tegen een ander vaartuig of tegen de werken kan aanzwaaien, en in het bijzonder acht geven op het vieren of stijf halen der meertouwen in verband met het getijde.

9. Behoudens overmacht, ter beoordeeling van de havenbeambten, is het verboden in de haven te ankeren of katankers te plaatsen, terwijl een gediend hebbend anker terstond moet worden gelicht.

10. Het is verboden in de haven kantgezette zeilen te hebben.

11. Het is verboden te lossen of te laden op andere dan de daartoe bestemde of door of van wege den havenmeester aangewezen plaatsen.

12. Het is verboden op de los- of laadplaatsen andere voorwerpen of goederen neder te leggen dan welke zijn gelost of moeten worden ingescheept of goederen te laten liggen na verloop van den door of van wege den havenmeester voor de inlading of wegvoering bepaalden termijn.

13. Het is verboden eenig voorwerp op de loopbrug of op de boorden der haven te brengen of te lossen.

14. Het is verboden langs de berghouten aan de stootklossen of voor aan de zwaarden van de vaartuigen uitstekende ijzers of punten te hebben.

15. Het is verboden in de haven, met inbegrip van de daartoe behoorende gronden of inrichtingen vischafval of andere vaste stoffen te werpen of te laten vallen.

16. Het is verboden zonder vergunning van den Minister in de haven vaartuigen te sloopen.

17. Het is verboden zonder vergunning van den havenmeester aan boord van eenig vaartuig licht ontvlambare of bij ontvlamming fel brandende stoffen te smelten, te koken of te warmen; te schieten, buskruit te ontbranden, of eenig vuurwerk af te steken.

18. De schipper op wiens vaartuig brand is ontstaan, moet terstond de klok doen luiden of een daarmede overeenkomstig geluid doen hooren en het vaartuig uit de nabijheid van andere vaartuigen verhalen.

19. Des nachts mag aan boord van een vaartuig geen klok worden geluid, tenzij ingeval van brand of eenig ander onheil.

20. Drijvende of opgevischte voorwerpen, waarvan de eigenaar onbekend is, moeten door den vinder aan den havenmeester worden afgegeven.

21. De schipper die de haven wil verlaten, moet hiervan kennis geven aan den havenmeester of die hem vervangt, die zoo noodig de orde bepaalt, waarin de vaartuigen moeten verhalen.

22. Ieder is bevoegd zijn visch af te slaan of te doen afslaan met inachtneming van de daaromtrent bestaande voorschriften.

Het is verboden vischafslag te houden op eene andere dan de door of van wege den havenmeester in de vischhal aan te wijzen plaats.

Voor zoover voor het gebruik van de vischhal nadere voorschriften noodig zijn, worden zij door den Minister vastgesteld. Het is verboden in strijd met deze voorschriften te handelen.

23. Het is verboden zonder vergunning van den Minister in, op, onder of over de haven en de tot de haven behoorende gronden of inrichtingen eenig werk uit te voeren.

24. Met de handhaving van dit reglement zijn belast:

de ambtenaren en beambten der Rijks- en Gemeente Politie, de ambtenaren van den Waterstaat, die van het Loodswezen, die van de ambulante recherche te water, die belast met het toezicht op de visscherij en de havenbeambten.

De ambtenaren en beambten in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen, in art. 6 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) omschreven.

De door hen opgemaakte processen-verbaal worden gezonden aan den ambtenaar van het openbaar Ministerie en in afschrift aan den Hoofdingenieur medegedeeld.

25. De ambtenaren van den Waterstaat en de Havenmeester zijn bevoegd tot de handelingen in art. 3 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) omschreven.

26. De schipper moet de bevelen opvolgen, welke hem door of van wege den havenmeester in het belang van het gebruik der haven of van dat der werken worden gegeven.

Van de bevelen, in het eerste lid genoemd, is, onverminderd de verplichting om daaraan onmiddellijk te voldoen, hooger beroep op den Commissaris der Koningin.

27. Van alle schade, welke aan de werken wordt toegebracht, wordt door den ambtenaar van den Waterstaat of den havenbeambte, die zulks bemerkt of verneemt proces-verbaal opgemaakt.

Dit proces-verbaal houdt in: den staat waarin het beschadigde zich

vóór het ongeval bevond, de omstandigheden, waaronder de beschadiging heeft plaats gevonden, de vermoedelijke kosten der herstelling, den persoon, die tot de vergoeding gehouden wordt geacht en het bedrag, dat door dezen is verschuldigd.

Tot vaststelling van dit bedrag wordt acht geslagen op den toestand, waarin de werken zich vóór dat de schade was toegebracht, bevonden.

Dit proces-verbaal wordt door tusschenkomst van den Ingenieur, ingezonden aan den Hoofdingenieur en zoo mogelijk, in afschrift aan den schipper medegedeeld.

Van de beslissing van den in het eerste lid bedoelden ambtenaar of beambte is, overeenkomstig art. 4 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69), beroep op den Hoofdingenieur.

28. In dit reglement wordt verstaan:

onder schipper: ieder gezagvoerder of die dezen vervangt;

onder dag: de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

onder nacht: de tijd tusschen onder- en opgang der zon;

onder Minister: de Minister met de uitvoering van dit besluit belast;

onder Commissaris der Koningin: de Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland;

onder Hoofdingenieur: de Hoofdingenieur met het beheer van de haven en van de daartoe behoorende werken belast;

onder ambtenaren van den Waterstaat:

de Inspecteurs, Hoofdingenieurs, Ingenieurs, Adspirant-Ingenieurs en Opzichters van den Rijks Waterstaat;

onder havenbeambten: de havenmeester, onderhavenmeester en havenknechten.

29. Elke schipper, die van de haven gebruik maakt, moet van een exemplaar van dit reglement voorzien zijn.

Hij moet dit desgevorderd aan de ambtenaren en beambten in artikel 24 bedoeld vertoonen.

Dit reglement wordt in de Nederlandsche, Engelsche, Hoogduitsche, Fransche en Noorsche talen gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld.

30. Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste zestig dagen of geldboete van ten hoogste *driehonderd gulden*, de overtreding van de artikelen 1, tweede lid, 2 en 3;

b. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste *honderd vijftig gulden*, de overtreding van de artikelen 4, tweede lid, 5 eerste lid, 14, 17 en 23.

c. met geldboete van ten hoogste *honderd gulden*, de overtreding van de artikelen 5, tweede lid, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15 en 26 eerste lid;

d. met geldboete van ten hoogste *vijf en zeventig gulden*, de overtreding van de artikelen 13 en 16;

e. met geldboete van ten hoogste *vijftig gulden*, de overtreding van de artikelen 4, eerste lid, en 20, en van art. 22, tweede en derde lid;

f. met geldboete van ten hoogste *vijf en twintig gulden*, de overtreding van de artikelen 12, 18, 19, 21 en 29, tweede lid.

31. De Minister is gemachtigd afwijking toe te staan of te bevelen van de bepalingen der artikelen: 1, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 19, 20, 22 en 23 van dit reglement.

32. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening, waarop het in het Staatsblad en in de Staatscourant is geplaatst.

De Minister enz.

Eene instructie voor de havenbeambten der visschershaven te IJmuiden is vastgesteld bij beschikking van 9 Juni 1896, La. S en een reglement voor het gebruik van de vischhal op die haven bij beschikking van 20 Juni 1896, La. G.

KON. BESLUIT *van* 20 *Juni* 1896, *n*°. 26, *houdende beslissing in hooger beroep omtrent de verplichting der gemeente Gouda tot betaling eener jaarlijksche bijdrage voor het onderhoud van den weg, loopende van de Hoflaan in de gemeente Rotterdam tot de Mallegatsluis in de gemeente Gouda.*

Beslissende het geschil tusschen Ged. Staten van Zuid-Holland en het gemeentebestuur van Gouda omtrent de verplichting der gemeente Gouda tot betaling eener jaarlijksche bijdrage van *f* 900 voor het onderhoud van den weg, loopende van de Hoflaan in de gemeente Rotterdam tot de Mallegatsluis in de gemeente Gouda;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 27 Mei 1896, n°. 1;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 16 Juni 1896, n°. 132, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat voornoemde weg sedert 1859 is onderhouden onder beheer eener commissie uit de besturen der gemeenten Moordrecht, Kralingen, Nieuwerkerk a/d IJssel en Capelle a/d IJssel, waarvan een lid door ieder dier besturen uit hun midden werd aangewezen;

dat dit alzoo geschiedde naar aanleiding van de door die besturen, benevens door die van de gemeenten Rotterdam en Gouda toegezegde bijdragen tot onderhoud van den weg, zooals deze toezeggingen vermeld zijn in het besluit der Provinciale Staten van Zuid-Holland

van 14 Juli 1859, n°. IV, naar luid waarvan eene subsidie ten bedrage van *f* 9500 uit de provinciale fondsen tot herstelling van dien weg werd verleend onder de volgende bepalingen:

„1°. dat de aanbesteding van de herstelling behoudens goedkeuring „van Ged. Staten, en het verder beheer van den weg, onder toe„zicht van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het Xe district, „zal plaats hebben en gevoerd worden door een commissie uit de „gemeentebesturen van Moordrecht, Kralingen, Nieuwerkerk a/d IJssel „en Capelle a/d IJssel, bestaande uit een lid van den Raad van elk „dier gemeenten, daartoe door hem benoemd, welke jaarlijks vóór „de maand April eene begrooting voor het loopende en de rekening „van het voorgaande jaar aan Ged. Staten ter goedkeuring inzendt, „en in dat beheer de door Ged. Staten te geven voorschriften opvolgt;

„2°. dat in de kosten van onderhoud van den weg, geraamd op „*f* 3600, zal worden bijgedragen door:

„de gemeente	Rotterdam	*f* 1500
„ „	Gouda	- 900
„ „	Moordrecht	- 400
„ „	Kralingen	- 200
„ „	Nieuwerkerk a/d IJssel . . .	- 300
„ „	Capelle a/d IJssel	- 300
		f 3600

„welke sommen door de Raden dier gemeenten zijn toegezegd om „door de gemeenten te worden verstrekt, totdat door de Wetgevende „macht de wijze nader zal zijn geregeld, waarop voorzien zal worden „in het onderhoud der Rijkswegen;

„3°. dat, zoolang de bijdragen door de betrokkene gemeenten worden „verstrekt, geene tollen op den weg zullen worden geheven;

„4°. dat wanneer door onvoorziene omstandigheden door de sub 2 „genoemde bijdragen de kosten van het onderhoud niet mochten „kunnen worden bestreden, vanwege de provincie, na overleg met „de Regeering, de voorziening in dat tekort, buiten bezwaar der „opgemelde gemeenten zal worden geregeld;"

dat de Provinciale Staten dit besluit genomen hebben, nadat de besturen van de daarin genoemde gemeenten voor het geval dat de weg door het Rijk en de provincie werd hersteld, de in dat besluit vermelde jaarlijksche bijdragen in het onderhoud van den weg hadden toegezegd, hetwelk door den Raad der gemeente Gouda aanvankelijk bij zijn besluit van 21 Jan. 1859 en laatstelijk is geschied bij zijn besluit van 24 Juni van dat jaar, zonder bepaling aan den tijd waarover die toezegging zich zou uitstrekken;

dat vervolgens de weg is hersteld, de toegezegde bijdragen tot het onderhoud van den weg door de genoemde gemeenten zijn betaald en de jaarlijksche kosten van het onderhoud boven *f* 3600 door het Rijk en de Provincie zijn voldaan;

dat bij besluit van 24 Sept. 1895 de Raad der gemeente Gouda zijne bovengemelde besluiten van 21 Jan. en 24 Juni 1859 heeft ingetrokken uit overweging, „dat volgens de bepalingen van het Souverein besluit van 28 Sept. 1814, n°. 11, en het Koninklijk Besluit van 13 Maart 1821, n°. 73, regelende de verdeeling der groote wegen in klassen, de gemeente niet verplicht is voor het onderhoud van dien weg te dragen," en het met het oog op den minder gunstigen toestand der financiën van de gemeente wenschelijk was de uitkeering dier bijdrage te doen ophouden;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland zich toen tot Ons hebben gewend ten einde met een beroep op art. 148 der Provinciale Wet van Ons de beslissing te verkrijgen, dat de gemeente Gouda zich niet eenzijdig kan onttrekken aan de bijdrage van *f* 900 in de kosten van onderhoud van voornoemden weg;

dat Ged. Staten tot toelichting van dit vraagpunt hebben te kennen gegeven, zich niet te kunnen vereenigen met de opvatting, als zou de gemeenteraad van Gouda door het intrekken zijner in 1859 genomen besluiten die gemeente kunnen ontslaan van de verplichting welke uit de evenbedoelde regeling tusschen de Provincie en de bij den weg betrokken gemeenten getroffen, voor haar is geboren; dat huns inziens, zoodra de desbetreffende raadsbesluiten van Gouda en de overige gemeenten in 1859 achtervolgd waren door het hierboven aangehaald besluit der Provinciale Staten van Zuid-Holland, de gemeente Gouda verplicht werd tot het onderhoud van den weg jaarlijks *f* 900 bij te dragen; dat het voldoen aan die verplichting in dat besluit der Provinciale Staten een voorwaarde was waarop de Provincie met den Staat het herstel van den weg voor hare rekening heeft genomen, totdat, zooals het Statenbesluit vermeldt en door de Raden der bij de zaak betrokken gemeenten is toegezegd, „door de wetgevende macht de wijze nader zal zijn geregeld, waarop voorzien zal worden in het onderhoud der Rijkswegen";

dat vanwege de gemeente Gouda tegen deze voorstelling van de zijde der Provincie Zuid-Holland in hoofdzaak is aangevoerd: dat over den aanleg of het onderhoud van den genoemden weg tusschen de provincie Znid-Holland en de gemeente Gouda geen geschil van bestuur bestaat omdat Ged. Staten niet beweren en niet wel zouden kunnen beweren, dat de gemeente Gouda tot het onderhoud van dien weg verplicht is; en omdat de jaarlijksche toelage van *f* 900, over

welker intrekking dat geschil zou loopen, door den gemeenteraad van Gouda niet aan de Provincie is toegekend, maar aan de gemeentebesturen die het beheer en onderhoud van den bedoelden weg hebben op zich genomen en uit wier midden eene commissie daarmede belast is; dat in de besluiten van den gemeenteraad van Gouda geen spoor te vinden is van eene toezegging der jaarlijksche bijdrage „totdat door de wetgevende macht de wijze nader zal zijn geregeld, waarop voorzien zal worden in het onderhoud der Rijkswegen";

Overwegende, dat de bovenaangehaalde gemeenteraadsbesluiten en het besluit van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, ten jare 1859 tot stand gekomen, moeten worden aangemerkt als eene gemeenschappelijke regeling betreffende het onderhoud van voornoemden straatweg, waarbij zoowel de gemeente Gouda als de provincie Zuid-Holland betrokken zijn, welke regeling aan deze beide publiekrechtelijke lichamen, zoolang zij hare rechtskracht niet heeft verloren, wederzijdsche verplichtingen oplegt, met name aan de gemeente Gouda tot het betalen van een deel de kosten van onderhoud van dien weg, op de wijze en in de gevallen als bij die regeling is omschreven;

dat uit dien hoofde, nu deze gemeente heeft geweigerd die kosten te betalen, hier een geschil aanwezig is tusschen eene provincie en eene gemeente over het onderhouden van een werk, hoedanig geschil bij art. 148 van de Provinciale wet aan Onze beslissing is onderworpen;

Overwegende, dat voormelde gemeenschappelijke regeling, blijkens de wijze waarop zij tot stand kwam en de daaraan door partijen sedert 1859 gegeven uitvoering eene publiekrechtelijke overeenkomst is die door vrijwillige toestemming van partijen in het leven geroepen, mitsdien behoort te worden nageleefd zoolang zij niet op gelijke wijze ontbonden of de termijn waarvoor zij was aangegaan, verstreken is;

dat hier van zoodanige ontbinding geen sprake kan zijn, omdat de provincie Zuid-Holland uitdrukkelijk verlangt dat de gemeente Gouda de meerbedoelde regeling met alle daaruit voor deze gemeente voortvloeiende verplichtingen zal nakomen, tot dat, gelijk bij die regeling is bepaald, door de wetgevende macht de wijze nader zal zijn geregeld waarop voorzien zal worden in het onderhoud der Rijkswegen, hetgeen vooralsnog niet heeft plaats gehad;

dat het gemeentebestuur van Gouda bij zijn toezegging in 1859 van eene jaarlijksche bijdrage van *f* 900 tot het onderhouden van voormelden weg daarbij wel niet uitdrukkelijk heeft bepaald dat die bijdrage zou verstrekt worden totdat evenbedoelde wettelijke regeling zal hebben plaats gehad, doch wel degelijk bekend was met welk doel die toezegging geschiedde, namelijk om blijvend in dat onderhoud

te voorzien ten laste van alle partijen die tot voormelde gemeenschappelijke regeling medewerkten;

dat aan die onderlinge samenwerking tusschen Staat, provincie en gemeente, tot regeling van het onderhoud van dezen weg, dus tusschen openbare besturen over een publiek belang, dat uit zijn aard voortdurend voorziening behoeft, dan ook uit dien hoofde geene andere beteekenis mag gehecht worden, dan dat zij is van voortdurenden aard totdat daarin hetzij door partijen met wederzijdsch goedvinden, hetzij van overheidswege op andere wijze zal zijn voorzien;

dat meervermelde gemeenschappelijke regeling zooals zij definitief bij voormeld besluit van de Provinciale Staten van Zuid-Holland tot stand kwam, aan de gemeente Gouda welke zich zonder eenig voorbehoud, wat dien duur der regeling betreft heeft verbonden, niet kan geacht worden onbekend te zijn gebleven, en zij die regeling harerzijds dan ook gedurende meer dan dertig jaar heeft nageleefd, hetgeen zonder twijfel mag worden beschouwd als eene goedkeuring van alles wat die regeling bevat, zoodat het ontbreken van een eindtermijn in de besluiten van den gemeenteraad van Gouda van 21 Jan. en 24 Juni 1859 in geen enkel opzicht het raadsbesluit van 24 Sept. 1895 kan rechtvaardigen;

Overwegende, dat de bewering van de gemeente Gouda dat zij zich niet jegens de provincie Zuid-Holland zou hebben verbonden tot het betalen eener jaarlijksche bijdrage voor het onderhoud van den weg, doch jegens de gemeentebesturen die zich bij de gemeenschappelijke regeling bereid verklaarden op de daarbij omschreven wijze in het beheer en het feitelijk onderhoud van den weg te voorzien, ter zake niet afdoende is, omdat ten deze niet te beslissen is aan wie voorzegde bijdrage behoort uitgekeerd te worden, doch uitsluitend of de gemeente Gouda gerechtigd is, zich, gelijk bij besluit van den Raad dier gemeente van 24 Sept. 1895 geschiedde, eigenmachtig en eenzijdig te onttrekken aan de verbintenis voor haar voortvloeiende uit de meervermelde gemeenschappelijke regeling van 1859;

Overwegende, dat als eenig motief voor die onttrekking in dat raadsbesluit is aangevoerd de ontkentenis van gehoudenheid tot het onderhoud van den bedoelden straatweg door de gemeente Gouda, naar aanleiding van de bepalingen van het Souverein besluit van 28 Sept. 1814, n°. 11, en het Kon. besluit van 13 Maart 1821, n°. 73;

dat wat er ook moge zijn van de toepasselijkheid dezer besluiten op dezen straatweg, de veel later uit de gemeenschappelijke regeling voor de gemeente Gouda geboren verbintenis om in het onderhoud

van dien weg een bepaald quantum bij te dragen, door deze besluiten niet kan zijn opgeheven;

Gezien art. 70 van de Grondwet en art. 148 van de Provinciale wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen dat de gemeente Gouda, zich niet eenzijdig kan onttrekken aan de bijdrage van *f* 900 in de kosten van onderhoud van den weg van Rotterdam naar Gouda, waartoe zij zich bij de regeling van 1859 verbonden heeft.

De Minister enz.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 20 *Juni* 1896, *La. G, afd. Waterstaat, 1e onderafd., tot vaststelling van het volgend reglement voor het gebruik van de vischhal op de visschershaven te IJmuiden.*

Art. 1. De vischhal is opengesteld dagelijks, uitgezonderd op Zon- of algemeen erkende Christelijke feestdagen, gedurende het tijdvak van 1 Maart tot en met 31 October ten vijf, en gedurende den overigen tijd des jaars ten zeven uur voormiddags.

De hal moet zijn ontruimd uiterlijk ten acht uur des avonds, doch op Donderdag en Zaterdag uiterlijk ten elf uur des avonds.

De havenmeester kan vergunning geven dat de hal op een vroeger of tot een later uur worde opengesteld.

Gedurende de door den havenmeester vast te stellen schafttijden wordt geen afslag gehouden.

2. Ieder die vischafslag wenscht te houden of te doen houden, is verplicht zich daartoe aan te melden ten kantore van den havenmeester, die een nummer verstrekt. De afslagen worden gehouden naar de volgorde der nummers.

Voor de schepen echter die des avonds of des nachts, na sluiting van de hal binnenkomen, worden des morgens bij openstelling van de hal de beurten van afslag bepaald bij loting, ten overstaan van den havenmeester of zijn plaatsvervanger.

3. De plaats van afslag wordt voor ieder, op vertoon van zijn nummer, bepaald in de hal door of van wege den havenmeester.

4. Ieder, die, wanneer zijn beurt om afslag te houden gekomen is, daarvóór niet gereed is, wordt voorbijgegaan en niet weêr tot afslag toegelaten, alvorens hem opnieuw een nummer is uitgereikt en eene afslagplaats is aangewezen.

5. De gekochte visch moet na den afslag door de koopers onmiddellijk van de afslagplaats verwijderd worden.

6. Ieder, die vischafslag houdt, is verplicht dagelijks aan den havenmeester opgave te doen van soort, hoeveelheid en opbrengst van de door hem afgeslagen visch.

7. Het verpakken van visch in de vischhal kan door of van wege den havenmeester worden vergund onder daaromtrent door hem te stellen regelen.

8 Het is verboden wagens of sleden in de vischhal te brengen of te laten staan zonder vergunning van den havenmeester.

Die voorwerpen kunnen door of van wege den havenmeester uit de hal worden verwijderd.

9. Ieder, die de bepalingen van dit reglement of de bevelen door of van wege den havenmeester gegeven niet opvolgt, of die in de vischhal de orde verstoort, kan door den havenmeester van daar worden verwijderd.

10. Dit reglement wordt in de vischhal op eene voor ieder zichtbare plaats opgehangen.

Een instructie voor de havenbeambten der visschershaven te IJmuiden is vastgesteld bij beschikking van 9 Juni 1896, La. S. en een reglement van politie voor die haven goedgekeurd bij Kon. besluit van 15 Juni 1896 (Staatsblad n°. 96).

KON. BESLUIT *van* 29 *Juni* 1896, *n°.* 23, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene door het bestuur van het waterschap Bonnerveen uitgevoerde afdamming van een van wege het waterschap Gasselterboerveen gelegden duiker.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het waterschap Bonnerveen, vertegenwoordigd door H. de Vries, voorzitter en F. H. de Koning, secretaris, beiden wonende in de gemeente Gieten, tegen een besluit van Ged. Staten van Drenthe van 30 Aug. 1895, n°. 17, waarbij is beslist dat eene door dat bestuur uitgevoerde afdamming van eenen vanwege het waterschap Gasselterboerveen gelegden duiker onrechtmatig is geschied;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 22 April 1896, n°. 129;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 24 Juni 1896, n°. 124, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat tusschen de besturen der waterschappen Bonnerveen en Gasselterboerveen geschil is gerezen, naar aanleiding van het leggen door het bestuur van laatstgenoemd waterschap, van den duiker

vermeld in art. 6, letter D, n°. 36, van het Reglement voor eerstgenoemd en art. 6, letter A, n°. 8, van het Reglement voor laatstgenoemd waterschap;

dat toch het bestuur van Bonnerveen bij schrijven aan Ged. Staten van Drenthe van 26 Maart 1895 zich hierover heeft beklaagd dat bedoelde duiker door het bestuur van Gasselterboerveen in den weg op de scheiding tusschen beide waterschappen is gelegd op 22 Maart 1895, toen de aannemer van het werk der herziening van de waterleidingen in Bonnerveen met dit werk nog niet geheel gereed was, ten gevolge waarvan aan de leidingen schade is berokkend, waarvan het bedrag door den aannemer van het werk op *f* 100 is begroot;

dat het bestuur van Bonnerveen voorts bij dat schrijven Ged. Staten heeft verzocht inlichtingen te geven hoe in deze zaak moet worden gehandeld, en dat toen Ged. Staten zich van het geven dier inlichting hebben onthouden, het bestuur van Bonnerveen is overgegaan tot het plaatsen van een puntdam of steekheiing in de leiding langs den Kopweg vóór den duiker;

dat hierop het bestuur van Gasselterboerveen, van oordeel, dat laatstvermelde handeling van het bestuur van Bonnerveen als onrechtmatig moest worden aangemerkt, bij schrijven van 15 Juli 1895 de tusschenkomst van Ged. Staten van Drenthe heeft ingeroepen, ten einde te verkrijgen, dat door Ged. Staten werd bevorderd, dat de door de steekheiing bewerkte afsluiting zoo spoedig mogelijk zou worden opgeruimd;

dat het bestuur van Bonnerveen bij schrijven van 30 Juli 1895 hiertegen in hoofdzaak heeft aangevoerd dat toen de bedoelde duiker werd gelegd de waterleiding langs den Kopweg nog niet was voltooid, terwijl door hetzelfde bestuur reeds bij schrijven van 27 Juli 1895 aan den heer Voorzitter van het college van Ged. Staten van Drenthe was te kennen gegeven dat het bestuur zich tot het doen maken der bewuste afsluiting gerechtigd achtte zoolang Ged. Staten in het tusschen beide besturen gerezen geschil niet hadden beslist;

dat Ged. Staten op 30 Aug. 1895 hebben beslist, dat het bestuur van het waterchap Gasselterboerveen bevoegd was den meerbedoelden duiker te leggen en wel op grond dat, volgens eene mededeeling van den Ingenieur van den Provincialen Waterstaat naar het zeggen van den Voorzitter van het waterschap Bonnerveen, bevestigd door de mededeeling van het bestuur van het waterschap Gasselterboerveen, de waterleidingen in het waterschap Bonnerveen, de waterleiding langs den Kopweg daaronder begrepen, op 30 Nov. 1894 gereed waren; dat het waterschap Gasselterboerveen derhalve bevoegd was tot het plaatsen van bedoelden duiker over te gaan en dat mitsdien de af-

sluiting van dien duiker door een steekheiing, waardoor de afstrooming van water uit Gasselterboerveen werd verhinderd, onrechtmatig is te achten;

dat het bestuur van het waterschap Bonnerveen, bij een den 19 Sept. 1895 bij het Kabinet der Koningin ingekomen verzoekschrift van deze beslissing van Ged. Staten van Drenthe bij Ons is gekomen in hooger beroep, verzoekende dat die beslissing moge worden vernietigd en alsnog worde verklaard dat de door het bestuur van het waterschap Bonnerveen plaats gehad hebbende afsluiting van den duiker, op 22 Maart 1895 geplaatst door of op last van het waterschap Gasselterboerveen niet was onrechtmatig;

Overwegende, dat de beslissing van het geschil hiervan afhankelijk is of bij het leggen van den duiker door of op last van het bestuur van Gasselterboerveen den 22 Maart 1895 is gehandeld in overeenstemming met het bepaalde onder n°. 3 van het bestuursbesluit van dat waterschap van 12 Mei 1891, goedgekeurd bij resolutie van Ged. Staten van 3 Juni 1892, n°. 32, volgens welke bepaling de duiker zou worden gelegd „binnen drie maanden nadat de waterleiding langs den Kopweg in het waterschap Bonnerveen zou zijn aangelegd";

dat nu deze laatste woorden niet in dien zin behooren te worden opgevat dat de bedoelde waterleiding eerst dan *als aangelegd* konde worden aangemerkt, wanneer de aannemer alle krachtens bestek op hem rustende verplichtingen met inbegrip dus van die met betrekking tot het onderhoud gedurende den daarvoor bepaalden termijn had vervuld, maar dat de waterleiding moest geacht worden aangelegd te zijn zoodra zij in zooverre voltooid was, dat zij geschikt was om het water van Gasselterboerveen zonder bezwaar te ontvangen;

dat uit de in het geding gebleken omstandigheden, bepaaldelijk ook uit de door tusschenkomst van Ged. Staten van Drenthe ingewonnen nadere inlichtingen moet worden afgeleid, dat toen in de maand Dec 1894 de leidingen door het bestuur van Bonnerveen werden opgenomen, het volgens het bestek aan de leidingen te verwerken Kubiek naar de overtuiging van dat bestuur was verwerkt en de leidingen tot het voorgeschreven profiel waren uitgegraven;

dat dan ook, zij het met bijvoeging der woorden „in mindering der aannemingssom", op 27 November 1894 door het waterschap Bonnerveen aan den aannemer een bedrag van *f* 2000 en den 27 Dec. 1894 nog eens *f* 1000 is uitbetaald, dus te zamen meer dan $\frac{3}{4}$ der aannemingssom ten bedrage van *f* 3986, zijnde volgens het bestek eerst na voltooiing en goedkeuring van het werk $\frac{3}{4}$ der aannemingssom verschuldigd;

dat derhalve het bestuur van Gasselterboerveen gerechtigd was tot

het leggen van den duiker, en het plaatsen van de steekheiing door het bestuur van Bonnerveen als eene onrechtmatige handeling moet worden aangemerkt;

Gezien het algemeen Reglement voor de waterschappen in Drenthe (Prov. blad van Drenthe n°. 88 van 1887 en 39 van 1893) en de Reglementen voor de waterschappen Bonnerveen (Prov. blad van Drenthe n°. 21 van 1890 en 81 van 1892) en Gasselterboerveen (Prov. blad n°. 20 van 1890, 82 en 125 van 1892 en 75 van 1893);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het besluit van Ged. Staten van Drenthe van 30 Aug. 1895, n°. 17, het daartegen gericht beroep ongegrond te verklaren.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 3 *Juli* 1896, *n°.* 36, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen opmaling van water uit het Winschoterdiep.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het zesde onderdeel van het waterschap Reiderland tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen, dd. 7 Febr. 1896, n°. 76, 3e afd., waarbij het in zijn verzoek tot niet-goedkeuring van het besluit van het Hoofdbestuur van het waterschap Reiderland, inhoudende eene aan B. Dommering verleende vergunning tot opmaling van water uit het Winschoterdiep in voormeld zesde onderdeel, niet-ontvankelijk is verklaard;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 Juni 1896, n°. 62;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 29 Juni 1896, n°. 156, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat B. Dommering te Winschoten aan het Hoofdbestuur van het waterschap Reiderland vergunning gevraagd heeft om voor den aanleg van eene ijsbaan een hem toebehoorend, in het zesde onderdeel van het waterschap gelegen stuk land onder water te mogen zetten door het daartoe benoodigde water uit het niet tot het waterschap behoorende Winschoterdiep op te malen, en dat water daarna te laten afvloeien in het zesde onderdeel van het waterschap Reiderland; dat het bestuur van het zesde onderdeel, over dit verzoek gehoord, een zeer ongunstig advies heeft uitgebracht en aan het Hoofdbestuur de macht en het recht betwist heeft om het verzoek in te willigen;

dat, nadat de verzoeker zich bereid verklaard had, al de voorwaarden te zullen naleven, welke aan de inwilliging van zijn verzoek mochten worden verbonden, en alle schaden te zullen vergoeden, welke aan zijn landnaburen of aan het 6e onderdeel mochten worden berokkend, het Hoofdbestuur op 2 Dec. 1895 de gevraagde vergunning heeft verleend voor één jaar, als proef, daarbij onder meer bepalende, dat het op het land aangebrachte water weder moest worden gebracht in het Winschoterdiep, waaruit het was genomen, zoodat het niet door het stoomgemaal van het zesde onderdeel behoefde te worden uitgemalen; en dat de verzoeker bij uitdrukkelijk verbandschrift de vergoeding der schade en nadeelen, welke het gevolg zijner onderwaterzetting mochten worden, voor zijne rekening moest nemen;

dat het bestuur van het zesde onderdeel tegen dat besluit bij Ged. Staten van Groningen in verzet is gekomen, aanvoerende dat het belang van het zesde onderdeel, waarvoor het ingevolge art. 56 van het Reglement te waken heeft, gebiedend eischt elke inlating van het buitenwater te beletten, omdat zijne kostbare watergemalen zijns inziens niet dienstbaar mogen gemaakt worden om ten behoeve eener kunstmatige ijsbaan van B. Dommering het daartoe van buiten in het onderdeel gevoerde water langs zijne kanalen en met zijne molens weder te verwijderen; dat het besluit van het Hoofdbestuur de deur wijd openzet voor het indienen van meer dergelijke verzoekschriften, en dat indien door het Hoofdbestuur kan worden beslist zonder het bij de zaak betrokken onderdeelsbestuur te hooren, de beide eerste regels van art. 56 van het Reglement geheel krachteloos worden gemaakt; dat het Hoofdbestuur daartoe elke bevoegdheid mist; en dat het hier een geschil geldt als bedoeld is in art. 100 van het Reglement; weshalve appellant Ged. Staten verzocht, bovenvermeld besluit van Reiderlands Hoofdbestuur niet goed te keuren;

dat Ged. Staten bij besluit van 7 Febr. 1896, n°. 76, 3e afd., den appellant niet-ontvankelijk hebben verklaard in zijn beroep op hun college op grond dat de bepaling van art. 100 van het Reglement de geschillen welke behoudens hooger beroep door Ged. Staten worden beslist, beperkt tot die rakende de uitlegging of toepassing van het Reglement, en dit geval daaronder niet gebracht kan worden aangezien hier een verzoek is gericht tot het hoofdbestuur hetwelk daarop na het onderdeelsbestuur te hebben gehoord, heeft beschikt onder gestelde voorwaarden; dat nu wel die beschikking is gegeven in strijd met het advies van het onderdeelsbestuur, zoodat zich een geschil van gevoelen tusschen die bestuurslichamen heeft geopenbaard, maar van een eigenlijk gezegd geschil rakende de uitlegging of toepassing van het Reglement niet is gebleken;

dat het bestuur van het zesde onderdeel tegen het besluit van Ged. Staten bij Ons beroep heeft ingesteld, met aanhaling van art. 100 van het Reglement en onder verwijzing naar de te dezer zake bij Ged. Staten ingezonden schrifturen te kennen gevende dat de overweging in het bestreden besluit, dat het hier slechts een verschil van gevoelen tusschen het Hoofdbestuur en het onderdeelsbestuur zou gelden, zeker zeer gezocht mag worden genoemd en dit ongetwijfeld niet is te scheiden van de geschillen tusschen de Hoofd- en Onderdeelsbesturen over de toepassing en uitlegging van het Reglement; dat wanneer zooals in dit geval, een bij het Hoofdbestuur ingediend verzoek door dat college wordt ingewilligd *tegen* het advies en *tegen* den wensch van het onderdeelsbestuur en dus in strijd met de belangen van dat onderdeel, eenvoudig de eerste volzin van art. 56 van het reglement tot een doode letter wordt gemaakt; dat in dusdanige gevallen het Hoofdbestuur als souvereine macht optreedt, als een onbepaald gebieder over de onderdeelsbesturen, geheel vrij en onafhankelijk van het waterschapsreglement, iets waarvan de gevolgen voor de toekomst in de verste verte niet te voorzien zijn; op welke gronden appellant Ons verzoekt het besluit van het Hoofdbestuur van het waterschap Reiderland van 2 Dec. 1895, n°. 8, waarbij aan B. Dommering te Winschoten vergunning is verleend tot het aanleggen van eene ijsbaan, niet goed te keuren;

Overwegende, dat in de eerste plaats moet worden beslist, of het hier een geschil geldt, als waarvan in art. 100 van het Reglement voor het waterschap Reiderland sprake is;

dat, waar het Hoofdbestuur van het waterschap zich bevoegd acht, vergunning te verleenen tot het inlaten van water in het zesde onderdeel, en het bestuur van dat onderdeel die bevoegdheid op grond van art. 56, eersten volzin, van het Reglement betwist, dit geschil tusschen het Hoofdbestuur en appellant de uitlegging en toepassing van het Reglement betreft, en mitsdien gerekend moet worden te behooren tot die geschillen, welke bedoeld zijn in art. 100 van dat Reglement;

dat Ged. Staten zich in dezen dus niet van het geven eener beslissing hadden mogen onthouden;

dat wat de zaak zelve betreft, in het Reglement voor het waterschap Reiderland geenerlei bepaling voorkomt, volgens welke het Hoofdbestuur bevoegd zou zijn vergunning te verleenen om vreemd water niet tot het waterschap behoorende, tijdelijk binnen de grens van het waterschap te brengen zij het ook onder verplichting om het weder af te voeren;

dat bij gebreke van eene zoodanige bepaling ook niet kan worden

aangenomen, dat aan het Hoofdbestuur die bevoegdheid stilzwijgend is toegekend;

Gezien het Reglement voor het waterschap Reiderland, vastgesteld bij besluit der Staten van Groningen van 10 Nov. 1864, goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 Jan. 1865, n°. 50, afgekondigd in het Prov. blad van 1865, n°. 5, zooals het gewijzigd is bij de besluiten der Staten, afgekondigd in het Prov. blad van 1876, n°. 86, 1881, n°. 57, 1886, n°. 51, 1891, n°. 67 en 1892, n°. 21;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Groningen van 7 Febr. 1896, te beslissen, dat het Hoofdbestuur van het waterschap Reiderland ten onrechte aan B. Dommering te Winschoten vergunning heeft verleend tot het opmalen van water uit het Winschoterdiep.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juli* 1896, *n°.* 25, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van den Raad der gemeente Winsum tegen aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in de provincie Groningen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Winsum tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen dd. 30 Aug. 1895, n°. 85, 1ste afd., tot aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in die provincie, zooals die ligger is afgekondigd in de Nederlandsche Staatscourant van 13 Sept. 1895 naar aanleiding van de 2e alinea van art. 7 van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55);

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 3 Juni 1896, n°. 52;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 7 Juli 1896, n°. 155, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat bij voormeld besluit van Ged. Staten van Groningen de gemeente Winsum als onderhoudsplichtige is aangewezen van een ijzeraardbuis, op genoemden ligger voorkomende in kolom 12, volgnummer 36;

dat de Raad dier gemeente tegen dat besluit bij Ons in beroep is gekomen, verzoekende vernietiging van dat besluit, met bepaling dat die buis op den aanvullingsligger gebracht worde ten laste van de Groninger Locaal Spoorweg Maatschappij en tot staving van dit beroep heeft aangevoerd, dat die buis ligt *onder* den weg buiten het onderhoudsgebied, weshalve, naar luid van art. 70 der wet van 9

April 1875 (Stbl. n°. 67) het onderhoud daarvan niet kan komen ten laste der gemeente; dat de bewuste buis niet is gelegd ten behoeve van den toegangsweg, maar uitsluitend tot verbinding der bermsloten van den spoorweg; en dat deze buis dus niet kan worden beschouwd als een deel van den weg, waaronder zij gelegd is, maar een onderdeel vormt der waterlossing;

Overwegende, wat er ook moge zijn van appellants bewering dat bedoelde ijzeraardbuis niet zou gelegd zijn ten behoeve van den weg, maar van de waterlossing, dat die buis zich bevindt *onder* het kunstbed van, dus *in* dien weg, en alzoo behoort tot den weg en appellante als onderhoudsplichtige van den weg uit dien hoofde te recht door Ged. Staten van Groningen mede als onderhoudsplichtige van dit kunstwerk, ingevolge art. 2 van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55) is aangewezen op den ligger van de wegen, die toegang geven naar de spoorwegstations in de provincie Groningen;

Gezien de wet van 9 April 1875 (Stbl. n°. 67) en het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het door appellant bestreden besluit, het daartegen door den Raad der gemeente Winsum ingesteld beroep te verklaren ongegrond.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juli* 1896, *n°.* 26, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van Burgemeester en Wethouders van Usquert tegen aanvulling van den ligger der toegangswegen tot spoorwegstations in de provincie Groningen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Burg. en Weth. van de gemeente Usquert, daartoe gemachtigd door den Raad dier gemeente bij zijn besluit van 30 Sept. 1895, n°. 1*c*, tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen dd. 30 Aug. 1895, n°. 85, 1e afd., tot aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in die provincie, zooals die ligger is afgekondigd in de Nederlandsche Staatscourant van 13 Sept. 1895, naar aanleiding van de 2e alinea van art. 7 van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55);

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 3 Juni 1896, n°. 52;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 7 Juli 1896, n°. 155, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat bij voormeld besluit van Ged. Staten van Groningen

de gemeente Usquert als onderhoudsplichtige is aangewezen van een ijzeraardbuis in den onder de volgnummers 41 en 42 op genoemden ligger aangeduiden weg; zijnde die gemeente op dien ligger als onderhoudsplichtige van dien weg aangewezen;

dat Burg. en Weth. voornoemd in voorschreven voege daartoe gemachtigd tegen dat besluit van Ged. Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende: 1°. dat de toestand van de aan de gemeente Usquert in onderhoud over te dragen verharde wegen slecht is; 2°. dat volgens art. 2, sub 8 van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55) de ligger moet vermelden de kunstwerken in den weg aanwezig, doch dat tot dezen niet behooren werken, welke niet *in* maar *onder* den weg gelegen zijn en daarom niet kunnen geacht worden tot den weg te behooren; 3°. dat de Boermanjeoprit gebrekkig is en op verre na niet de breedte bezit van vroeger; 4°. dat de parallelweg, aansluitende aan den stationsweg, niet is aangelegd, uitsluitend om het station te bereiken, maar als uitweg voor de perceelen, wier vorige uitweg door den spoorweg is afgesneden en dat die weg niet is aangelegd vóór, maar gelijktijdig met den spoorweg, weshalve noch het 1ste noch het 3de lid van art. 70 der spoorwegwet op dezen weg van toepassing kan zijn en in dezen ligger niet als toegangsweg kan worden beschouwd; weshalve appellant Ons heeft verzocht den bovenbedoelden aanvullingsligger niet te bekrachtigen alvorens de gemeente Usquert daarvan als onderhoudsplichtige van voormelden ijzeraardbuis en van den hierboven sub 2°. en 4°. vermelden parallelweg zal zijn geroyeerd en de toestand der wegen hierboven sub 1°. en 3°. bedoeld zal zijn verbeterd „dat bij aanwijzing de overname mogelijk is";

Overwegende, dat de toestand, waarin zich de aan de gemeente Usquert in onderhoud over te dragen wegen bevinden, niet van invloed mag zijn op de al of niet plaatsing daarvan op den ligger, noch op de aanwijzing van den onderhoudsplichtige dier wegen;

dat de ten deze bedoelde ijzeraardbuis zich bevindt *onder* het kunstbed van, dus *in* den weg, en alzoo behoort tot den weg, zoodat hij die verplicht is dien weg te onderhouden, ingevolge art. 2 van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55) als onderhoudsplichtige van dit kunstwerk op den ligger van de wegen, die toegang geven naar het spoorwegstation, moet voorkomen;

dat de weg, loopende van den provincialen kunstweg tot aan den Boermanjeweg hoofdzakelijk is aangelegd en bestemd tot toegangsweg naar het station Usquert, als zijnde voor het meerendeel der bewoners van het dorp Usquert, van den Noordpolder van het oostelijk deel der gemeente, alsmede voor de inwoners van het dorp Rottum, ge-

meente Kantens, de kortste weg om genoemd station te bereiken, en dat, al moge die weg tevens dienst doen als uitweg voor eenige daaraan gelegen perceelen, dit feit aan dien weg het karakter van toegangsweg naar bedoeld station geenszins ontneemt;

dat Ged. Staten van Groningen mitsdien te recht op den ligger van de wegen die toegang geven naar de spoorwegstations in de provincie Groningen, als onderhoudsplichtige van den hierbedoelden weg en van den zich daarin bevindenden ijzeraardbuis de gemeente Usquert hebben aangewezen;

Gezien de wet van 9 April 1875 (Stbl. n°. 67) en het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het door appellante bestreden besluit van Ged. Staten van Groningen dd. 30 Aug. 1895, n°. 85 (1e afd.), het daartegen ingesteld beroep te verklaren ongegrond.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juli* 1896, *n°.* 27, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van de Groninger Locaal Spoorweg-Maatschappij te Groningen tegen aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in de provincie Groningen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Groninger Locaal Spoorweg-Maatschappij te Groningen tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen dd. 30 Aug. 1895, n°. 85, 1e afd., tot aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in die provincie, zooals die ligger is afgekondigd in de Nederlandsche Staatscourant van 13 Sept. 1895, naar aanleiding van de 2e alinea van art. 7 van het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55);

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 3 Juni 1896, n°. 52;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 7 Juli 1896, n°. 155, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat bij voormeld besluit van Ged. Staten van Groningen de voornoemde Spoorweg-Maatschappij onder volgnummer 38 op voormelden aanvullingsligger als onderhoudsplichtige is aangewezen van den toegangsweg van af den Breedeweg — waar deze door den spoorweg is doorsneden — noordwaarts tot aan het stationsplein, lang 220 M. met daarin gelegen ijzeraardbuis in middellijn 0.25 M. en een daarlangs geplaatste draadafrastering aan de westzijde;

dat die Spoorweg-Maatschappij tegen dat besluit van Ged. Staten

bij Ons in beroep is gekomen, Ons verzoekende dat besluit, „voor „zoover betreft de onderhoudsplicht van bedoelden weg en daarbij „behoorende kunstwerken te willen vernietigen met bepaling dat de „gemeente Baflo met het onderhoud van dien weg en daarbij be„hoorende kunstwerken zal zijn belast"; tot staving van dit beroep aanvoerende, dat bedoelde weg door Ged. Staten is gebracht op den aanvullingsligger van toegangswegen in de provincie en dus volgens Ged. Staten behoort tot de wegen bedoeld in art. 1 van het Kon. besluit van 1876 (Stbl. n°. 55), zoodat vaststaat dat hij krachtens en in overeenstemming met zijn aanleg dient tot toegang naar een station, zijnde volgens n°. 38 van den aanvullingsligger het station Baflo, hoewel Ged. Staten geheel in strijd met hunne plaatsing van den weg op genoemden ligger desniettemin oordeelden, dat hij het karakter van toegangsweg mist; dat het onjuist is, „dat hij enkel dient tot toegang van en naar landerijen," zooals Ged. Staten overwegen, daar hij strekt tot verbinding van een van ouds reeds bestaanden weg; den Breedeweg (daar ter plaatse gelegen in Baflo), met het spoorwegstation, zooals ook blijkt uit kolom 4 van den door Ged. Staten vastgestelden aanvullingsligger; dat nu die Breedeweg loopende van Winsum over Takkebos en Dingen naar Baflo is een publieke weg, die door den locaalspoorweg doorsneden op ± 250 M. ten zuiden van het station Baflo wordt doorsneden; dat de verbinding van dien Breedeweg met het station Baflo is tot stand gekomen door den aanleg van den weg in geschil door appellante, zijnde die weg een parallelweg, loopende langs de westzijde van den spoorweg tot aan het stationsplein, waardoor bepaaldelijk de inwoners van de buurtschap Dingen, gemeente Baflo, langs den kortsten weg het station Baflo kunnen bereiken; dat deze parallelweg ook wel dient tot uitgang van landerijen, maar dat dit geen reden is om niet de gemeente, maar een ander met het onderhoud er van te belasten; dat voormelde toegangsweg naar luid van de voorlaatste overweging van het bestreden besluit door appellante is aangelegd tijdens den bouw van den spoorweg in 1892; dat hij dus niet behoort tot de toegangswegen in art 70, 3e lid, van de spoorwegwet bedoeld en uit dien hoofde valt onder de toegangswegen, die volgens het 1ste lid van dat artikel in onderhoud behooren bij de gemeente Baflo;

Overwegende, dat meerbedoelde weg alhoewel aansluitende aan het stationsplein te Baflo niet is aangelegd als toegang naar het station, maar om aan onderscheidene perceelen, die door het bouwen van den spoorweg hunne verbinding met den Breedeweg verloren een uitweg te bezorgen, zoodat bedoelde weg niet is een weg bedoeld in art. 70, 1e lid, der wet van 9 April 1875 (Stbl. n°. 67);

Gezien evengenoemde wet en het Kon. besluit van 23 Maart 1876 (Stbl. n°. 55);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Ged. Staten van Groningen dd. 30 Aug. 1895, n°. 85, 1e afd., het daartegen door de Groninger Locaal Spoorweg-Maatschappij ingesteld beroep te verklaren ongegrond.

De Minister enz.

WET *van* 13 *Juli* 1896 (*Staatsblad n°.* 113), *tot goedkeuring van de op* 20 *September* 1893 *te Bern onderteekende additioneele verklaring tot de internationale overeenkomst van* 14 *October* 1890 *omtrent het goederenvervoer op spoorwegen en van de op* 16 *Juli* 1895 *te Bern gemaakte additioneele schikking tot gezegde internationale overeenkomst.*

De overeenkomst van 14 October 1890 is goedgekeurd bij de wet van 18 Juni 1892 (Staatsblad n°. 145).

Het Kon. besluit van 28 September 1896 (Staatsblad n°. 160) bepaalt de plaatsing in het Staatsblad van bovengenoemde additioneele verklaring, en dat van 18 November 1896 (Staatsblad n°. 174) dergelijke plaatsing van de additioneele schikking tot gezegde internationale overeenkomst, alsmede van het protocol en van het proces-verbaal van onderteekening, beide behoorende bij die schikking.

KON. BESLUIT *van* 13 *Juli* 1896 (*Staatsblad n°.* 116), *tot vaststelling van een nieuw reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de spoorwegbrug in den Staatsspoorweg Utrecht—Boxtel, over de Dieze te 's Hertogenbosch, met intrekking van dat, vastgesteld bij Kon. besluit van* 8 *September* 1875 (*Staatsblad n°.* 165).

WET *van* 14 *Juli* 1896 (*Staatsblad n°.* 122), *tot onteigening, ten name van het waterschap van de Berkel, van eigendommen in de gemeenten Gorssel, Warnsveld, Laren, Lochem, Borculo en Eibergen, noodig voor de verbetering van de rivier de Berkel.*

Deze verbetering, gegrond op de wet van 29 October 1892 (Staatsblad n°. 245), bestaat in het verruimen van het rivierbed, het maken van afsnijdingen, het aanleggen van kaden, het maken van nieuwe en het wijzigen van bestaande kunstwerken.

WET *van* 15 *Juli* 1896 (*Staatsblad* n°. 131), *tot verbetering van de Vecht in Overijssel en herstel van de werken van het kanaal van Coevorden naar de Vecht.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de rivier de Vecht in Overijssel te verbeteren en te onderhouden en het herstel van de werken van het kanaal van Coevorden naar de Vecht door eene bijdrage uit 's Rijks schatkist te bevorderen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De rivier de Vecht in Overijssel wordt voor rekening van den Staat verbeterd en onderhouden.

2. Uit 's Rijks schatkist wordt aan de provincie Overijssel tot herstel van de werken van het kanaal van Coevorden naar de Vecht eene bijdrage verleend van ten hoogste *f* 85,000, onder de volgende voorwaarden:

1°. dat de werken van het kanaal door de provincie van de Coevorder kanaalmaatschappij worden overgenomen en voor het vervolg onderhouden;

2°. dat de ontwerpen der herstellingswerken vóór de uitvoering door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid worden goedgekeurd.

3. Voor de verbetering van de rivier de Vecht en voor de uitkeering van de in artikel 2 genoemde bijdrage worden de vermoedelijk noodige gelden op de Staatsbegrooting beschikbaar gesteld.

Lasten enz.

Tot toelichting van het wetsontwerp is door de Regeering o. a. nog het onderstaande medegedeeld:

§ 1. Onder de rivieren welker verbetering met het oog op den uiterst gebrekkigen toestand der afwatering in verband met den gestadigen achteruitgang van de aanliggende streek, naar de verklaring in de Memorie van Toelichting, behoorende bij het ontwerp van wet tot verbetering van de Berkel, de Schipbeek en de Regge, later de wet van 29 October 1892 (Staatsblad n°. 245), het eerst zou dienen te worden ter hand genomen, werd ook de Vecht genoemd.

Daar werd o. a. geschreven dat, nu er aanleiding bestaat de Staatszorg voor de kleine rivieren verder uit te breiden, daarvoor het eerst in aanmerking kwamen de Vecht, de Regge, de Schipbeek en de Berkel. De eerste behoorde, zoo werd gezegd, geheel tot een voorwerp van Staatszorg te worden gemaakt en zulks met het oog op den eigenaardigen toestand van het stroomgebied, waardoor een doeltreffend beheer door belanghebbenden ten eenenmale onmogelijk zou zijn. Tevens werd te kennen gegeven dat een afzonderlijk voorstel zou worden gedaan om in den toestand van de Vecht te voorzien.

Bij de behandeling van het wetsontwerp in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd uit een en ander aanleiding genomen op de wenschelijkheid te wijzen om in het ontwerp alsnog eene bepaling op te nemen waarin het beginsel werd uitgesproken dat de Regeering ten opzichte van de Vecht wenschte te volgen, terwijl bij de mondelinge behandeling de Commissie van Rapporteurs, op die opmerking ingaande, het voorstel deed om in de wet te bepalen dat „de rivier de Vecht in Overijssel in onderhoud wordt genomen bij het Rijk".

Dit voorstel, hetwelk door de Kamer verklaard werd niet te zijn een amendement, kwam om die reden niet in behandeling, maar bij de verdere beraadslaging vond de ambtsvoorganger van den ondergeteekende nogmaals gelegenheid uit te spreken, dat het in de Memorie van Toelichting ten opzichte van de Vecht ingenomen standpunt, om n.l. de verbetering en het onderhoud van deze rivier van Rijkswege te doen geschieden, door hem werd gehandhaafd.

De ondergeteekende, de overtuiging deelende dat de Vecht van Rijkswege behoort te worden verbeterd, acht het tijdstip gekomen om die verbetering ter hand te nemen.

Hij mag zich, na alles wat over den toestand van de Vecht reeds vroeger is geschreven, ontslagen rekenen hier nader uitvoerig uiteen te zetten dat die toestand dringend voorziening vordert. Wordt de rivier, welke met sterk verhang en talrijke kronkelingen door een zandig terrein stroomt en vrij diep in haar dal is ingesneden, langer aan haar lot overgelaten, dan zal de toestand van verwildering blijven aanhouden. Verschuiving van krommingen, afneming van de hooge en steile oevers, doorbraken van te sterk geworden kromten, verzandingen van het rivierbed door het daarin neergevallen zand van de hooge oevers, al die verschijnselen, welke in de latere jaren zooveel verandering in de rivier teweegbrachten, zullen bij toekomstige zomer- en wintervloeden zich blijven voordoen. Verhooging van zomerstanden, zoowel als van winterstanden, zal daarvan het gevolg zijn, nog meer dan reeds nu het geval is en de voor de aanliggende streek zoo noodlottige overstroomingen zullen derhalve allengs eerder intreden, langer duren en zich verder uitbreiden.

Zooals thans de toestand der rivier is, worden niet alleen bij wintervloed maar zelfs bij elken eenigszins beteekenenden was in den zomer, de landen in het stroomdal overstroomd. Nabij Hardenberg en boven die plaats nemen die overstroomingen eene groote uitbreiding aan. Ten gevolge van de alsdan verhinderde uitwatering van het Coevorder-kanaal strekken zij zich tot om Coevorden en over de grenzen in Pruissen uit. Beneden Hardenberg zijn zij van minder beteekenis; tot Dalfsen is n.l. het eigenlijke rivierdal smal en liggen op betrekkelijk korten afstand van de rivier hooge zandgronden, terwijl daarbeneden, waar de rivier doorgaande bedijkt is, enkel de buitendijksche gronden onderloopen. Aan de bovenrivier in Overijssel wordt derhalve van den toestand het meeste nadeel ondervonden.

Tot staving van de meening dat het werk der verbetering van Rijkswege behoort te worden ter hand genomen, meent de ondergeteekende hier in de eerste plaats te mogen overnemen hetgeen deswege is vermeld in de Memorie van Toelichting tot het ontwerp van wet ter verbetering van de Berkel, de Schipbeek en de Regge *).

„De Vecht behoort naar de meening van den ondergeteekende — evenals vroeger reeds met het Zwarte Water heeft plaats gehad — geheel te worden gemaakt tot

*) 29e vervolg blz. 322 en volgende.

een voorwerp van Staatszorg. Het groote stroomgebied der rivier, waarvan nagenoeg de helft in Pruissen is gelegen, en de omstandigheid dat slechts eene kleine uitgestrektheid in Overijssel meer directe afwatering op de Vecht vindt, maar daarentegen die rivier al het water van de Regge en — door middel van de Dinkel — ook van het oostelijkste gedeelte van Overijssel ontvangt, terwijl bovendien een groot gedeelte van Drenthe bij Gramsbergen daarop afwatert, maken een doeltreffend beheer van de rivier door belanghebbenden ten eenenmale onmogelijk. Van het ongeveer 218,000 H.A. groote stroomgebied der Vecht binnenslands behooren namelijk 133,000 H.A. tot het gebied der Regge, 34,000 tot dat van de Dinkel en ongeveer 35,000 tot de gronden in Drenthe, welke door het Coevorder Vechtkanaal bij Gramsbergen op de Vecht loozen."

Zooals in de aangehaalde zinsnede is opgemerkt, ligt ongeveer de helft van het stroomgebied van de Vecht in Pruissen. Ten gevolge van de in die streken tot stand gebrachte verbetering van waterleidingen, alsook doordat overtollig water uit het in Pruissen tusschen de Eems en de Vecht aangelegde kanalennet naar de laatstgenoemde rivier wordt afgestroomd, wordt het water van de Pruissische gronden thans sneller naar de Vecht toegevoerd dan vroeger het geval was, waardoor de langs den benedenloop der rivier in Nederland gelegen gronden ten aanzien van de overstroomingen in minder gunstigen toestand zijn geraakt. Van het Nederlandsche gedeelte van het stroomgebied wateren verreweg de meeste gronden naar de Vecht af door enkele groote nevenwaterleidingen, en wel aan den linkeroever door de Dinkel en de Regge, en aan den rechteroever door het Coevorderkanaal, dat de vroegere Kleine Vecht heeft vervangen en waardoor de Drentsche gronden hun water afvoeren.

De in het gebied dier nevenwaterleidingen gelegen gronden hebben in het algemeen geen belang bij den toestand van de Vecht zelf; alleen kan dit eenigermate gezegd worden van de langs het beneden gedeelte dier waterleidingen gelegen oeverlanden, aangezien door de hooge Vechtstanden, de afstrooming der nevenrivieren en kanalen wordt belemmerd en op het benedengedeelte daarvan dus eveneens hoogere waterstanden zullen voorkomen. Meer bovenwaarts langs de zijrivieren is die opstuwing ten gevolge van hooge Vechtstanden echter niet meer merkbaar.

De landen van het gebied der genoemde nevenwaterleidingen hebben reeds meer dan genoeg aan de zorg voor de verbetering dier stroomen zelve, gelijk het waterschap van de Regge die reeds met Rijkshulp heeft ondernomen. Deze ook nog te bezwaren met den last van de verbetering van de Vecht, zou niet alleen hunne draagkracht, die niet of nauwelijks toereikend is voor de verbetering van hunne eigen afwatering, te boven gaan, maar de verdeeling der lasten zou tot onoverkomelijke bezwaren leiden, daar de mate van het belang dat elk deel bij de Vechtverbetering heeft, moeilijk is aan te wijzen.

Er zouden dus om den last van de verbetering van de Vecht te dragen niet anders overblijven dan de rechtstreeks op de rivier loozende in Nederland gelegen gronden, en nu is de eigenaardige toestand waarin de Vechtstreek verkeert deze, dat juist die gronden eene betrekkelijk geringe uitgestrektheid hebben, terwijl daarvan nog een groot gedeelte uit hoog gelegen zandgronden bestaat en de eigenlijke in het stroomdal gelegen groenlanden, die van de bijna jaarlijks terugkeerende zomeroverstroomingen te lijden hebben, nauwelijks eene 2000 H.A. oppervlakte beslaan. Het behoeft wel geen nader betoog dat de kosten der verbetering van de Vecht, welke voornamelijk moet worden ondernomen ter verzekering zonder schade

voor de Nederlandsche belangen van de afvoer van het Pruissische water en van het water dat door de verbetering van de genoemde nevenwaterleidingen in versnelde mate naar de Vecht toestroomt en zal toestroomen, onmogelijk over deze gronden kan worden omgeslagen.

Daarbij komt nog dat een deel van die oeverlanden, daar waar het stroomdal, gelijk bij Hardenberg, eene grootere breedte heeft, zich tegen de zomeroverstroomingen door plaatselijke middelen, als bekading en bemaling, kan beveiligen, wat reeds in verschillende in de laatste jaren opgerichte waterschappen is geschied, zij het dan ook dat daarmede nog geen in alle opzichten bevredigende toestand is verkregen.

Het zou niet aangaan die landen nog eens met kosten voor de eigenlijke rivierverbetering te bezwaren.

De afwateringstoestand van de ter weerszijden van de Vecht boven de grens in Pruissen gelegen gronden hangt nauw samen met die van de Nederlandsche gronden in het Vechtgebied beneden de grens, welke weder beheerscht wordt door den toestand van de rivier en die van het Coevorderkanaal. Herhaalde malen is van Pruissische zijde op den onvoldoenden toestand van de afwatering in die grensstreken gewezen, en hoezeer nu wel niet op het Rijk te dien aanzien eenige contractueele verplichting rust, zoo kan, wanneer verbetering van de Vecht noodzakelijk is geworden, deze ook om die reden niet anders dan door het Rijk worden uitgevoerd. Is door het bovenstaande aangetoond, waarom de toestand van de Vecht en van de daarop afwaterende streken verbetering van die rivier vanwege het Rijk motiveert, daaruit blijkt tevens dat die toestand zoo exceptioneel is, dat uit het onderwerpelijke voorstel geen antecedent met betrekking tot eenige andere der kleine rivieren zou kunnen worden afgeleid.

De Vecht dient tot voeding van de onder beheer der provincie Overijssel zijnde Dedemsvaart en van de kanalen der Overijsselsche Kanalisatiemaatschappij waartoe zich te Ane en te Haandrik in de rivier een stuw bevindt. Als uitvloeisel van de concessiën tot aanleg dezer kanalen werd in 1868 door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken een reglement vastgesteld „voor de verdeeling van het water tot voeding van de Dedemsvaart met de Hoofdwijk in Lutten en van de kanalen der Overijsselsche Kanalisatiemaatschappij, zoomede van de Coevorder Kanaalmaatschappij". Nadat de Vecht verbeterd zal zijn, zal deze regeling wellicht wijziging behoeven en de uitvoering daarvan onder rechtstreeksch toezicht van de Regeering moeten geschieden.

§ 2. In de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal betreffende de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1895 werd door den ondergeteekende gewezen op het nauwe verband, dat bestaat tusschen de Vechtverbetering en den toestand der werken van het Coevorder kanaal. Het behoeft hier niet nader betoogd te worden, dat de verbetering van de Vecht geen volledig resultaat kan hebben, dan nadat ook de werken van het Coevorder kanaal zullen zijn hersteld. Bleef de staat van verval, waarin die werken verkeeren, ook na de Vechtverbetering bestendigd, dan zou het nut dier verbetering voor de gronden welker water langs de kanalen der Coevorder Kanaalmaatschappij geloosd wordt, uiterst weinig merkbaar zijn.

Uit dien hoofde is een voorstel tot regeling van de aangelegenheid betreffende het Coevorder kanaal in dit wetsontwerp, dat omtrent de Vechtverbetering voorening geeft, op zijne plaats. Komt zoowel het een als het ander tot stand, dan

zal voor de betrokken landstreken in de beide provinciën met betrekking tot de waterlossing eene belangrijke verbetering worden verkregen.

Zooals in evengemelde Memorie van Antwoord werd medegedeeld, waren bij de Staten van Drenthe vergeefsche pogingen gedaan om deze te bewegen de kanaalwerken in provinciaal beheer te nemen, tegen uitkeering van eene som van *f* 85,000, waarop de kosten van overneming en herstel van die werken waren geraamd. Daarop is getracht met de Staten van Overijssel ter zake tot eene regeling te komen. Het resultaat daarvan is geweest dat door die Staten in hunne jongste zomervergadering besloten is, om, wanneer beslist zal zijn dat van Rijkswege tot de verbetering van de rivier de Vecht zal worden overgegaan, het Coevorder kanaal met zijne werken in goeden staat te brengen en te onderhouden tegen genot van eene Rijksbijdrage van *f* 85,000.

§ 3. Ten einde te kunnen oordeelen over de geldelijke gevolgen van het besluit tot het verbeteren van de Vecht is een globaal verbeterings-ontwerp opgemaakt, hetwelk, evenals bij de verbetering van de Berkel, de Regge en de Schipbeek, ten doel heeft het voorkomen van overstrooming bij zomervloed met behoud van die bij wintervloed.

Terwijl voor de beschrijving van het onderwerp mag worden verwezen naar de toelichting op art. 1, kan, wat de kosten betreft, worden medegedeeld dat voor deze een bedrag is geraamd van *f* 1.312,000. In aanmerking genomen dat het ontwerp op ruime leest is geschoeid, is dit cijfer als een maximum te beschouwen.

De uitvoering der verbeteringswerken zal over een zeker aantal jaren zijn te verdeelen. Dat aantal mag echter niet te groot worden genomen, want wegens den zandigen rivierbodem zou men anders de kans loopen genoodzaakt te zijn na uitvoering der laatste verbeteringswerken, de verbeteringen welke het eerst waren aangebracht, opnieuw onderhanden te nemen. De ondergeteekende meent dat hiervoor een tijdvak van tien, hoogstens twaalf jaren gesteld kan worden.

§ 4. Het gedeelte van de Vecht tusschen Dalfsen en de Berkumerbrug dat voor de afwatering in voldoenden toestand is, verkeert in voor de scheepvaart slechten staat.

Herhaaldelijk werd bij de Regeering hierover geklaagd en het verzoek gedaan om daarin verbetering te brengen. Laatstelijk in 1888 had over de zaak een overleg plaats met Gedeputeerde Staten van Overijssel, hetwelk ten slotte daartoe leidde, dat zij zich bereid verklaarden om wanneer het Rijk tot verbetering mocht besluiten, te bevorderen dat een gedeelte der kosten voor rekening van de provincie werd genomen.

Te zijner tijd zal dit punt nader kunnen worden overwogen, indien het blijkt dat op eene voldoend ruime bijdrage van de provincie in de kosten zal zijn te rekenen; op dit oogenblik wordt echter te dezer zake geene beslissing vereischt.

Ter toelichting van de artikelen moge het volgende dienen:

Art. 1. Zooals uit enkele hiervoor gedane mededeelingen kan worden afgeleid, ligt het zwaartepunt der Vechtverbetering bij Ane. Het naaste doel dier verbetering zal moeten zijn op die plaats eene verlaging van waterstanden te verkrijgen. In dien zin is het voorloopig ontwerp opgemaakt

De hoogste zomerstand te Ane, welke thans naar eene waarneming op 12 Augustus 1888 gedaan, 9,49 M. + N.A.P. bedraagt, zal niet hooger komen dan 8,91 M. + N.A.P.

De verlaging zal langs de geheele rivier op de na te noemen plaatsen zijn als volgt:

Te Dalfsen . . . . . 0,14 M.
„ Ommen . . . . . 0,68 „
„ Hardenberg . . . . . 0,62 „
„ Ane . . . . . 0,58 „
„ Haandrik . . . . . 0,51 „

Die verlaging wordt verkregen door het afsnijden van 69 bochten en krommingen tusschen de grens en Dalfsen en voorts door verdieping en verruiming, waar noodig, van de blijvende riviervakken in die strekking. Van de ontworpen afsnijdingen liggen er 24 tusschen de grens en Hardenberg, 34 tusschen Hardenberg en Ommen en 11 tusschen Ommen en Dalfsen. Worden al die afsnijdingen uitgevoerd, dan zal de rivier bijkans een derde korter worden. Op enkele plaatsen zal zij worden bekaad waar de te lage oeverlanden zoodanige bescherming behoeven. Het gemiddelde verval thans per K.M. 0,112 M. bedragende, zal toenemen tot 0,17 M. per K.M. Eenige vermeerdering van de snelheid van afstrooming zal daarvan het gevolg zijn.

In het ontwerp zijn de afmetingen van het dwarsprofiel, bij welks berekening gelet is op of rekening gehouden met het profiel der bestaande en blijvende riviervakken de navolgende:

	*) Bodemsbreedte.	*) Diepte.	*) Breedte waterspiegel.	**) Inhoud.
Van de Pruissische grens tot 2150 M. beneden Haandrik	8,80	3,—	26,80	53,40
Van daar tot het afwateringskanaal te Ane	8,80	3,20	24,80	53,80
Van daar tot de Radewijkerbeek . . .	13,50	3,—	31,50	67,50
Van daar tot de Rhuzerwaterleiding. .	13,50	3,20	29,50	68,80
Van daar tot de Bergentheimervaart. .	14,50	3,—	32,50	70,50
Van daar tot de Hooge Graven . . .	15,—	3,—	33,—	72,—
Van daar tot het afwateringskanaal te Ommen	15,80	3,—	33,80	74,40
Van daar tot den mond der Regge . .	16,50	3,—	34,50	76,50
Van daar tot het Zwarte Water . . .	36,50	2,50	51,50	110,—

In het algemeen zal er bij de uitvoering der voorgestelde verbeteringen naar zijn te streven, om, waar, zooals hier, verlaging van zomerstanden doel is en verlaging van winterstanden daarvan het gevolg zal zijn, bij die algemeene ver-

*) In M.
**) In M^2.

laging eensdeels de laatste eene voor de bevloeiing vereischte hoogte te doen behouden, anderdeels de eerste niet zoo laag te doen dalen dat de rechtstreeks op de rivier afwaterende gronden het nadeel van uitdroging ondervinden. En onmogelijk als het is vooraf te bepalen hoe groot bij wintervloed en bij middelbare afvoeren op de verschillende deelen der rivier de dalingen zullen zijn, zal eerst tijdens en onmiddellijk na de uitvoering de ondervinding ten deze uitspraak kunnen doen.

Boven is reeds gezegd dat de rivier beneden Dalfsen voor den afvoer van water voldoende capaciteit heeft. Op dit gedeelte zijn dan ook in het plan geene werken ontworpen.

Of verlegging van den mond van de Vecht ter voorkoming van verzandingen in het Zwarte Water in het belang van de scheepvaart op die rivier in uitvoering zal worden genomen, is eene vraag, die aan latere beslissing kan worden overgelaten.

Art. 2. Het is boven reeds gezegd dat het cijfer van *f* 85 000 berust op eene vroeger door den hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat gemaakte raming. Blijkens de bijlagen van het voorstel door Gedeputeerde Staten van Overijssel te dezer zake aan de Staten gedaan, zijn Gedeputeerde Staten tot ongeveer gelijk cijfer gekomen. Zooals daar wordt medegedeeld, zal daarvoor in hoofdzaak het volgende worden verkregen.

Het hoofdkanaal zal eene iets grootere diepte verkrijgen, wat aan scheepvaart- en afwateringsbelangen ten goede zal komen. De bestaande keersluis met tweede waterkeering zal door aanbouw van een tweede sluishoofd in eene behoorlijke schutsluis worden herschapen. De sluisdeuren zullen van ijzer worden gemaakt.

Er zal in plaats van de tegenwoordige ontlastsluis in den westelijken kanaaldijk, die slechts 5,50 M. wijd is, eene nieuwe worden gebouwd, met eene wijdte van 12 M. De overlaat in dien dijk kan dan vervallen.

De schotbalksluis in den bovenmond der Kleine Vecht bij het Fort Verlaat, die thans verdwenen is, zal opnieuw worden gelegd. Het afwateringskanaal naar Ane zal overal eene bodemsbreedte verkrijgen van 8 M. en de kaden zullen tot den westelijken kanaaldijk doorgetrokken en waar noodig versterkt worden. De bovenbouw der bruggen zal in ijzer worden vernieuwd en die over het hoofdkanaal liggen, zullen van gemetselde landhoofden worden voorzien.

De voorgenomen voorzieningen welke, hoezeer in enkele opzichten afwijkende van de concessie, eene meer doelmatige inrichting en een nuttiger gebruik van verschillende kunstwerken beoogen en waardoor de gelegenheid tot afwatering over het algemeen beter wordt, zullen in verband met de aan de Vecht uit te voeren verbeteringswerken, aan de klachten over den slechten toestand der waterlossing van deze streek een einde maken.

Het is de bedoeling dat de provincie Overijssel na de overneming van de werken zal treden in de rechten van de tegenwoordige concessionarissen, waartoe de concessie, voor zooveel noodig gewijzigd, aan de provincie zal worden overgedragen.

De bijdrage zal, voor zooveel betreft de vergoeding voor de kosten der uit te voeren werken, worden uitgekeerd in nader te bepalen termijnen, naar gelang van de vordering der herstellingswerken en voor dit gedeelte niet meer bedragen dan werkelijk is uitgegeven.

Art. 3. Wordt overeenkomstig het medegedeelde voornemen het werk der Vechtverbetering over 10 tot 12 jaren verdeeld, dan zal de Staatsbegrooting in

de eerstvolgende jaren door de hiervoor noodige uitgaven niet overmatig worden bezwaard. Bovendien zal de Vertegenwoordiging in de gelegenheid zijn telken jare bij de behandeling van de Staatsbegrooting zich over het noodig geoordeelde bedrag uit te spreken.

KON. BESLUIT *van* 18 *Juli* 1896, *n°.* 34, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den voorloopig vastgestelden suppletoiren staat der openbare tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in de gemeente Leeuwarderadeel, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de provincie of bij waterschappen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Kerkvoogden der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Hempens en eenige ingezetenen in het genoemde dorp tegen een besluit van Ged. Staten van Friesland dd. 22 Febr. 1896, n°. 9, 2e afd., W., houdende goedkeuring van het besluit van den Raad der gemeente Leeuwarderadeel dd. 27 Nov. 1895, tot voorloopige vaststelling van een suppletoiren staat der openbare tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in die gemeente, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij waterschappen;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 1 Juli 1896, n°. 69;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 Juli 1896, n°. 137, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat Ged. Staten van Friesland den 22 Febr. 1896 hebben besloten: 1°. het besluit van den Raad der gemeente Leeuwarderadeel dd. 27 Nov. 1895 tot voorloopige vaststelling van een suppletoiren staat der openbare tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in die gemeente, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de provincie of bij waterschappen, waarbij de Hempenservaart van den staat dier werken wordt afgevoerd, goed te keuren, mitsdien gezegden suppletoiren staat definitief vast te stellen en ten blijke daarvan het gebruikelijk onderschrift onder dien staat te doen stellen, met bepaling, dat een der exemplaren zal worden teruggezonden aan het gemeentebestuur van Leeuwarderadeel, terwijl het andere zal worden gedeponeerd in het archief dezer vergadering; 2°. van den betrekkelijken staat met roode inkt te royeeren volgnummer 118 en daarnevens in de kolom aanmerkingen te vermelden: afgevoerd krachtens suppletoiren staat definitief vastgesteld bij besluit van Ged. Staten van 22 Febr. 1896, n°. 9, 2°., afd. Waterstaat;

dat tegen dit besluit Kerkvoogden der Nederduitsche Hervormde gemeente te Hempens en eenige ingezetenen van dat dorp bij Ons zijn gekomen in hooger beroep, Ons verzoekende het besluit van Ged. Staten van Friesland dd. 22 Febr. 1896, n°. 9, houdende goedkeuring van den daarin omschreven suppletoiren staat van waterstaatswerken in de gemeente Leeuwarderadeel, te vernietigen en het gemeentebestuur van Leeuwarderadeel te gelasten, die vaart weder op den staat der openbare waterstaatswerken in die gemeente te brengen en voor het publiek verkeer geschikt te maken, of indien door het gemeentebestuur op voldoende gronden wordt aangetoond, dat het onderhoud van de bedoelde voor het publiek verkeer bestaande openbare vaart ten laste van derden behoort te worden gebracht, gemeld bestuur op te dragen een ligger van onderhoudsplichtigen te doen opmaken;

dat dit appèl berust op de volgende gronden: dat dit besluit is in strijd met het publiek belang, inzonderheid met dat der ingezetenen van het dorp Hempens; dat de Hempenserdorpsvaart tot den gemeenen dienst van allen is bestemd; dat zij noodzakelijk als zoodanig in stand moet blijven; dat het dorp aan de oostzijde alléén langs deze vaart kan worden bereikt; dat van de vaart gebruik moet worden gemaakt voor de overbrenging van lijken naar het kerkhof, voor het vervoer van landbouwproducten enz. enz., terwijl zij bovendien is een verbindings- en afstroomingskanaal van de Wargastervaart naar het Langdeel; dat het gemeentebestuur sedert jaren in gebreke is gebleven om een behoorlijk toezicht over de instandhouding en bruikbaarheid van de vaart uit te oefenen, tengevolge waarvan zij langzamerhand zoo is vervuild dat voorzieningen noodzakelijk waren; dat, toen adressanten op verbetering van de vaart bij het gemeentebestuur aandrongen, de Raad der gemeente in plaats van die gevraagde verbetering te bevorderen, besloot de vaart aan den publieken dienst te onttrekken; dat hierop Ged. Staten hunne goedkeuring hebben verleend, welk besluit echter weder vernietigd is bij Kon. besluit van 23 April 1895, n°. 35;

Overwegende, dat het aangevallen besluit van Ged. Staten van Friesland door dit college is genomen ter opvolging van het reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de provincie of bij waterschappen;

dat dit reglement strekt om algemeene voorschriften vast te stellen, welke de instandhouding en bruikbaarheid verzekeren van genoemde openbare tot gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken;

dat volgens art. 1 de openbare waterstaatswerken in dit reglement bedoeld zijn die, welke tot gemeenen dienst van allen bestemd, en niet bij het Rijk, de provincie of waterschappen in beheer en onderhoud zijn;

dat bij art. 2 is voorgeschreven van al die werken in elke gemeente in duplo staten te maken, bevattende duidelijke omschrijving van die werken;

dat derhalve op die staten behooren voor te komen de genoemde waterstaatswerken zoolang zij voor den openbaren en gemeenen dienst van allen bestemd zijn, zulks ten einde op die waterstaatswerken te kunnen toepassen de voorschriften voor de verzekering tot instandhouding en bruikbaarheid van die werken welke het reglement bevat;

dat alzoo ter uitvoering van het reglement te recht op dezen staat voor de gemeente Leeuwarderadeel is gebracht de Hempenserdorpsvaart, omdat die sinds jaren tot den openbaren en gemeenen dienst van allen bestemd was; en niet in onderhoud en beheer was bij het Rijk, de provincie of bij waterschappen;

dat deze vaart nog die bestemming voor den openbaren dienst heeft, en de afvoering van den staat dan ook door den gemeenteraad geschiedde met het kennelijk doel om aan die vaart de openbare bestemming te ontnemen; dat dit echter is in strijd met het bovenaangehaald provinciaal reglement en geen werk, eens te recht op den staat geplaatst, daarvan kan worden afgevoerd, zoolang het die bestemming voor den openbaren dienst heeft behouden;

Overwegende, dat alzoo het eerste gedeelte van het hooger beroep, bedoelende vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Friesland, gegrond is, doch appellanten niet-ontvankelijk zijn in hetgeen zij verder aan Ons hebben gevraagd;

dat toch wanneer op den staat reeds de bevolen verandering mocht zijn gebracht, art. 3 van meergemeld reglement aan Ged. Staten voorschrijft, hoe zij dit Ons besluit hebben uit te voeren;

dat wat appellanten nog meer hebben gevraagd zeer verre de grenzen van dit hooger beroep overschrijdt;

Gezien het provinciaal reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij het Rijk, de provincie of bij waterschappen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te vernietigen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 22 Febr. 1896, n°. 9, 2e afd. W.;

De Minister enz.

Men zie hieromtrent nog het Kon. besluit van 23 April 1895, no. 35 (32e V. blz. 47).

KON. BESLUIT *van* 29 *Juli* 1896, *n°.* 24, *houdende op verzoek eervol ontslag van Mr. A. R. Zimmerman, als tweeden secretaris der bij Kon. besluit van* 21 *April* 1892, *n°.* 4 *ingestelde Staatscommissie, tot voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur, en benoeming in diens plaats van Mr. H. W. van Sandick, commies ter Provinciale Griffie van Zuidholland, te 's Gravenhage.*

KON. BESLUIT *van* 30 *Juli* 1896, *n°.* 33, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordholland van* 14 *Juli* 1896:

a, tot wijziging van het reglement van bestuur voor de banne Oosterblokker, goedgekeurd bij Kon. besluit van 16 *Augustus* 1877, *n°.* 13;

b, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den polder Beschoot, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 13 *Augustus* 1873, *n°.* 21 *en* 28 *November* 1893, *n°.* 24, *en*

c, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den Dieps- en Moorsmeerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 30 *November* 1879, *n°.* 19 *en* 28 *Juli* 1881, *n°.* 29.

Zie Prov. bladen n°s. 59, 60 en 61.

KON. BESLUIT *van* 3 *Augustus* 1896, *n°.* 30, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den wijzigingsligger van de wegen in de gemeente Zuidbroek.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Zuidbroek tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen van 6 Maart 1896, n°. 101, 1e afd., betreffende een gedeelte weg voorkomende op den door dien Raad vastgestelden wijzigingsligger van de wegen in de gemeente Zuidbroek;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 15 Juli 1896, n°. 82;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 29 Juli 1896, n°. 123, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat op genoemden ligger onder n°. 16 is vermeld „de nieuwe weg, zijnde een zandweg, gelegen langs de perceelen genoemd in kolom 13", loopende in eene noordwaartsche richting

van af den weg onder n°. 15 genoemd, tot aan de laan van Reint de Boer; terwijl I. H. Sijpkens te Zuidbroek op dien ligger als onderhoudsplichtige van 59 Meter van den weg wordt vermeld;

dat Gedeputeerde Staten van Groningen bij besluit van 6 Maart 1896, n°. 101, 1e afd., hebben bevolen den bovenvermelden ligger in afschrift aan den Raad der gemeente Zuidbroek terug te zenden, met uitnoodiging dien te wijzigen en daarna opnieuw ter goedkeuring in te zenden, op grond dat hun bij onderzoek was gebleken, dat de zandweg, genoemd onder n°. 16 van dien ligger op verzoek van en in gemeen overleg met de belanghebbenden als een weg der 3e klasse bedoeld in het laatste lid van art. 3 van het Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen, waarvan de tekst is opgenomen in het Provinciaal blad van Groningen van 1893, n°. 34, in 1855 voor het eerst op den ligger van de wegen is gebracht, met aanwijzing van de aanzwettende kadastrale perceelen, als met den onderhoudslast bezwaard, welke aanwijzing in de opvolgende liggers steeds is gehandhaafd; dat het gedeelte van dien weg waarvan I. H. Sijpkens op dezen ligger als onderhoudsplichtige is aangewezen, noch bij de eerste, noch bij latere liggers daarin werd genoemd en uit de omstandigheden mag worden afgeleid, dat ook nimmer dat gedeelte tot openbaar gebruik is bestemd geweest, noch daarover eenige schouwing is uitgeoefend, als bedoeld is in art. 1 van genoemd reglement, en dat deel van dien weg dus geacht mag worden niet aan de voorschriften van dat reglement te zijn onderworpen; dat er destijds ook geene redenen bestonden om dit gedeelte weg als aan deze voorschriften onderworpen te beschouwen, omdat de toenmalige eigenaar er van de eenige daarbij belanghebbende was en het niet behoorde tot de openbare wegen, bestemd voor uitweg van landen aan onderscheidene eigenaren toekomende; weshalve de plaatsing van dit gedeelte weg alsmede de aanwijzing van het kadastraal perceel, gemeente Zuidbroek, Sectie A n°. 667, als met den onderhoudslast daarvan bezwaard, in den ligger ten onrechte is geschied en derhalve daarin geschrapt dient te worden;

dat de Raad der gemeente Zuidbroek tegen dit besluit bij Ons in beroep is gekomen, met verzoek dat bovenbedoelde door Gedeputeerde Staten niet goedgekeurde wijzigingsligger, zooals deze door appellant aan Gedeputeerde Staten is ingezonden, alsnog door Ons mocht worden goedgekeurd, van meening zijnde, dat I. H. Sijpkens daarop terecht als onderhoudsplichtige is geplaatst, daarbij aanvoerende dat de zoogenaamde Nieuwe weg te Zuidbroek, loopende door de Kerkhorn en verder noordwaarts tot aan de gemeente Noordbroek, bij raadsbesluit van 19 Juni 1827 onder de schouwbare objecten is opgenomen

en de eigenaars of gebruikers der landen, die aan beide zijden van dien weg lagen of grensden, met het onderhoud belast werden; dat weliswaar Gedeputeerde Staten den Raad bij resolutie van 25 Juni 1827, n°. 18, aanschreven zijn besluit van 19 Juni bevorens in te trekken en buiten effect te stellen, omdat de nieuwe weg niet bestemd was voor „publieke passage", doch dat in het jaar 1855 aan den Raad van Zuidbroek verzocht werd om dien nieuwen weg, destijds omschreven als „loopende over de uiterbuursche landen", waaronder te verstaan zouden zijn de landen van af de zoogenaamde Kerkhorn tot aan de gemeente Noordbroek — en „strekkende van uit de zoogenaamde Wevershorn, noordwaarts naar de gemeente Noordbroek" op den ligger te plaatsen; dat de nieuwe weg zich dus zoowel in 1855 als in 1827 uitstrekte tot aan de grens der gemeente Noordbroek; dat de Raad van Zuidbroek op 13 Februari 1855 de Nieuwe weg op den ligger der wegen als schouwbaar object heeft opgenomen als „loopende van de Kerkhorn tot aan de laan van R. W. Sijpkens"; dat niet blijkt waarom die omschrijving aldus is geschied en de weg toen niet gezegd is te loopen tot de grens der gemeente Noordbroek; dat die omschrijving in den ligger van 1855, naar appellants overtuiging niet overeenkomt met het besluit van den Raad van 13 Februari 1855 en dat die ligger dus foutief is opgemaakt; dat R. W. Sijpkens, vader van I. H. Sijpkens een verzoekschrift heeft onderteekend, waarin erkend wordt, dat de Nieuwe weg ook over zijne landerijen liep, zóó als die weg in het raadsbesluit van 13 Februari 1855 is omschreven; dat aan het bovenvermelde door Gedeputeerde Staten niet goedgekeurde raadsbesluit geene andere bedoeling ten grondslag ligt dan om evenvermelde fout te herstellen; dat weliswaar na 1855 het gedeelte van den Nieuwen weg, dat over de landen van R. W. Sijpkens liep, grootendeels verdwenen is en daarvan alleen nog maar 59 M. zijn overgebleven, doch dat appellant oordeelde het nog overblijvend eind weg in den ligger te moeten opnemen, tot herstel zooveel mogelijk van het in 1855 begane verzuim en ook omdat de landerijen van R. W. Sijpkens voor ongeveer 17 jaren in twee boerderijen zijn gesplitst, waarvan thans I. H. Sijpkens en R. de Boer eigenaars zijn; dat nu immers niet alleen I. H. Sijpkens, maar ook R. de Boer belanghebbenden zijn geworden, zoodat reeds toen, na de splitsing aan het eind Nieuwe Weg in kwestie, meer bepaaldelijk het karakter van publieken weg verleend werd; dat volgens verklaring van de wethouders te Zuidbroek telken jare over den weg schouw is gedreven; dat het eind weg in kwestie deel uitmaakt van Sijpkens laan; dat na bovenvermelde splitsing de producten van de achtergelegen landen steeds zonder protest van Sijpkens,

langs dien weg zijn afgevoerd; dat het appellant niet duidelijk is, waarom de nieuwe eigenaar van die landen tot zoodanigen afvoer geen gebruik zou mogen maken, tot welk gebruik de Nieuwe weg ten allen tijde bestemd is geweest en wel voor alle landerijen gelegen tusschen de Kerkhorn en de grens der gemeente Noordbroek en dat geen der ingezetenen den nieuwen weg noch de laan van Sijpkens anders heeft gekend dan zooals deze objecten op de kadastrale kaart zijn aangegeven;

Overwegende, dat in 1855 de Nieuwe weg op den ligger omschreven werd als „loopende van de Kerkhorn tot aan de laan van R. W. Sijpkens", welke omschrijving tot heden in de opvolgende liggers is gehandhaafd;

dat appellant wel beweert dat die omschrijving in strijd is met het besluit van den Raad der gemeente Zuidbroek van 13 Februari 1855 en zou moeten zijn geweest als „loopende tot de grens der gemeente Noordbroek", maar dat de juistheid dier bewering uit niets is gebleken, te minder nu in de verzoekschriften van belanghebbenden, die tot dat besluit aanleiding gaven, de weg is aangeduid alternatievelijk als „loopende over de Uiterbuursche landen" en als „strekkende van uit de zoogenaamde Wevershorn noordwaarts naar de gemeente Noordbroek", en mag worden aangenomen dat bedoelde belanghebbenden daarmede niet hebben willen aangeven dat de weg liep over alle uiterbuursche landen, maar in het algemeen de plaats wilden aanwijzen, waar de weg was gelegen en de richting waarin die weg liep, gelijk dan ook uit laatstgenoemde omschrijving niet anders is op te maken dan eene aanduiding van de richting van den weg van af de Wevershorn;

dat er zich bovendien in de gemeente Noordbroek geen weg bevond, waaraan de Nieuwe weg zich kon aansluiten, zoodat ook door verlenging van den weg, verder dan tot aan de laan, over de gronden van R. W. Sijpkens, die weg niet dienstbaar kon zijn voor doorloopende communicatie, weshalve Sijpkens als de laatste, meest achterliggende belanghebbende, voldoende gebaat is door het doorloopen van den Nieuwen weg tot aan zijne laan;

dat de splitsing van de landerijen van R. W. Sijpkens in handen van twee verschillende eigenaren, geen grond oplevert, om het thans door appellant in den wijzigingsligger mede opgenomen deel van den Nieuwen weg lang 59 M., tot op heden niet bestemd voor openbaar gebruik, thans op den ligger te plaatsen met aanwijzing van den onderhoudsplichtige, waartoe niets afdoet de omstandigheid dat een vorige gebruiker van het noordelijk deel der evenvermelde landerijen gebruik maakte van dit gedeelte weg voor uitweg, uit welken hoofde dan ook;

dat, wat het schouwdrijven over meerbedoeld gedeelte weg betreft, geenerlei bewijs door appellant is geleverd dat dit te eeniger tijd heeft plaats gehad;

Gezien het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen van 6 Maart 1896, n°. 101, 1e afd., het door den Raad der gemeente Zuidbroek daartegen ingesteld beroep te verklaren ongegrond.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 8 *Augustus* 1896, *n°.* 33, *tot ontbinding der commissie in zake de verbetering van den waterweg langs Rotterdam naar zee, ingesteld bij Kon. besluit van* 4 *December* 1877, *n°.* 1.

KON. BESLUIT *van* 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18, *houdende goedkeuring:*

A, van het besluit der Staten van Noordbrabant, van 14 *Juli* 1896, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Koekoek en gecombineerde Buitenpolders onder de gemeente Zevenbergen, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 27 *Augustus* 1866, *n°.* 70;

B, van het besluit der Staten van Drenthe van 14 *Juli* 1896, *n°.* 10, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Leutingewolde, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 23 *Augustus* 1886, *n°.* 20, 20 *Augustus* 1890, *n°.* 21 *en* 22 *December* 1890, *n°.* 18;

C, van de besluiten der Staten van Friesland van 16 *Juli* 1896, *n°.* 3:

a, tot wijziging van het algemeen reglement voor de zeewerende waterschappen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 8 *Augustus* 1892, *n°.* 22 *en* 9 *Augustus* 1893, *n°.* 24;

b, tot wijziging van de reglementen voor de waterschappen: Oudwoude—Westergeest, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 1 *Januari* 1877, *n°.* 14, 26 *Juli* 1879, *n°.* 23 *en* 7 *Augustus* 1880, *n°.* 4;

de Lemsterpolders, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 8 *September* 1877, *n°.* 1, 26 *Juli* 1879, *n°.* 23 *en* 9 *Augustus* 1880, *n°.* 8;

het Noorder Rietveld, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 *October* 1877, *n°.* 15 *en* 26 *Juli* 1879, *n°.* 23;

de Fennen en de Hoogfenne, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 *October* 1877, *n°.* 15, 26 *Juli* 1879, *n°.* 23 *en* 17 *December* 1890, *n°.* 24;

Stroobos, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 1 *Februari* 1878, *n°.* 14, 28 *December* 1878, *n°.* 33 *en* 26 *Juli* 1879, *n°.* 23;

Greonterp, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 7 *Februari* 1878, *n°.* 13, 26 *Juli* 1879, *n°.* 23 *en* 10 *Augustus* 1882, *n°.* 12;

Buitenpost (*Oosteinde*), *goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 21 *Februari* 1878, *n°.* 4 *en* 16 *September* 1879, *n°.* 3;

Rohel, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 1 *September* 1878, *n°.* 14 *en* 26 *Juli* 1879, *n°.* 23;

de Broek, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 6 *September* 1878, *n°.* 16 *en* 26 *Juli* 1879, *n°.* 23;

de IJzermieden, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 23 *September* 1878, *n°.* 5 *en* 26 *Juli* 1879, *n°.* 23;

het Irnsumerveld, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 2 *Maart* 1879, *n°.* 6, 26 *Juli* 1879, *n°.* 23 *en* 31 *Juli* 1890, *n°.* 23;

Lutjewoude, goedgekeurd bij Kon. besluit van 3 *October* 1879, *n°.* 14;

Altoenae, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;

Surhuizum, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;

Zwagermieden en de Triemen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 20 *Mei* 1880, *n°.* 18, 26 *Januari* 1887, *n°.* 3 *en* 3 *December* 1887, *n°.* 19;

het Hantumerleeg, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 7 *September* 1880, *n°.* 2 *en* 31 *Juli* 1890, *n°.* 23;

Kollumerland—Oostdeel, goedgekeurd bij Kon. besluit van 7 *October* 1880, *n°.* 6;

Klein Stroobos, goedgekeurd bij Kon. besluit van 26 *October*, 1880, *n°.* 18;

de Zwadde—Oostelijk deel, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 *Januari* 1881, *n°.* 9;

de Oudevaart, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;

Exmorra c. a., goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 *Maart* 1881, *n°.* 5;

de Groote Noorderpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 23 *Januari* 1882, *n°.* 9;

de Leitspolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 15 *Februari* 1882, *n°.* 10;

de Zwette, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 *Maart* 1882, *n°.* 4;

de Trijegasterpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 5 *Februari* 1883, *n°.* 22, 6 *December* 1884, *n°.* 18 *en* 30 *Juli* 1889, *n°.* 12;

de Zwadde—Westelijk deel, goedgekeurd bij Kon. besluit van 6 *Februari* 1883, *n°.* 19;

de Heerenborg c. a., goedgekeurd bij Kon. besluiten van 11 *Februari* 1883, *n°.* 10 *en* 4 *September* 1887, *n°.* 17;

de Groenedijk c. a., goedgekeurd bij Kon. besluit van 11 *Februari* 1883, *n°.* 10;

de Sens- en Atzebuurstermeerpolders, goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 *Februari* 1883, *n°.* 5;

de Groote Wargastermeer, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 20 *Februari* 1883, *n°.* 10 *en* 19 *Augustus* 1887, *n°.* 18;

de Dongjumerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 29 *Augustus* 1883, *n°.* 16;

het Potschar, goedgekeurd bij Kon. besluit van 5 *September* 1883, *n°.* 21;

c, *tot wijziging van de besluiten tot oprichting van de waterschappen de Workumermeerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 10 *September* 1883, *n°.* 15, *en de Makkumeren Parregastermeerpolders, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 10 *September* 1883, *n°.* 15, 17 *Februari* 1887, *n°.* 20 *en* 15 *Augustus* 1893, *n°.* 14;

d, *tot wijziging van de reglementen voor de waterschappen:*

de van Wijngaardenspolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 12 *Januari* 1885, *n°.* 11;

de Lijonserpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 *Februari* 1885, *n°.* 8;

het Zuider Rietveld, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 27 *Augustus* 1886, *n°.* 12 *en* 8 *December* 1889, *n°.* 16;

de Vier polders, goedgekeurd bij Kon. besluit van 28 *September* 1886, *n°.* 14;

de Eendracht, goedgekeurd bij Kon. besluit van 23 *Augustus* 1888, *n°.* 66;

de Goesekoesterhem, goedgekeurd bij Kon. besluit van 10 *Januari* 1889, *n°.* 16;

de Hempensermeerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 *December* 1889, *n°.* 19;
de Oude Ried, goedgekeurd bij Kon. besluit van 26 *Januari* 1891, *n°.* 7;
het Stoekveld, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 14 *Januari* 1892, *n°.* 14 *en* 30 *November* 1892, *n°.* 8;
de Eernewoudsterwarren, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 14 *Januari* 1892, *n°.* 14 *en* 1 *September* 1894, *n°.* 18;
de IJpmapolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 *Maart* 1892, *n°.* 7;
de Arumerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;
de Oude Wartenastertrekvaart, goedgekeurd bij Kon. besluit van 30 *Augustus* 1892, *n°.* 26;
het Suawoudsterveld, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 30 *Augustus* 1892, *n°.* 26 *en* 30 *November* 1892, *n°.* 8;
de Arumer-, Achlumer- en Kimswerderpolders, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 13 *Januari* 1893, *n°.* 12 *en* 7 *Augustus* 1893, *n°.* 19;
het Geestmer-, Noorder- en Zuiderveld, goedgekeurd bij Kon. besluit van 22 *September* 1893, *n°.* 37;
het Tochmaland, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;
de Tjongervallei (noordzijde), goedgekeurd bij Kon. besluit van 26 *October* 1893, *n°.* 21;
de Tjongervallei (zuidzijde), goedgekeurd bij Kon. besluit alsvoren;
de Arumermiedpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 25 *Januari* 1894, *n°.* 14;
de Scherwolder- en Morra-Hemmen, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren,
het Jelsumer Oudland, goedgekeurd bij Kon. besluit van 1 *September* 1894, *n°.* 18;
de Zuidoosterpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;
het Huizumer- en Goutumer Nieuwland, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;
de Putten, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;
Nes op Ameland, goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 *Juni* 1895, *n°.* 31;
de Zandsloot, gem. Achtkarspelen, goedgekeurd bij Kon. besluit van 2 *Juli* 1895, *n°.* 27;
de Oosterpolderzeedijken, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 20 *September* 1856, *n°.* 52, 4 *September* 1857,

n°. 58, 19 *December* 1879, n°. 29, 18 *September* 1893, n°. 32 *en* 7 *December* 1895, n°. 13;

de Westerpolderzeedijken, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 20 *September* 1856, n°. 52, 27 *November* 1856, n°. 67, 19 *December* 1879, n°. 29 *en* 18 *September* 1893, n°. 32;

den polder van Oost- en Westdongeradeel, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 9 *September* 1859, n°. 54, 4 *Januari* 1863, n°. 8, 6 *Januari* 1866, n°. 56, 9 *April* 1870, n°. 10, 9 *Augustus* 1871, n°. 21, 16 *Februari* 1877, n°. 24, 23 *December* 1879, n°. 27, 12 *September* 1887, n°. 18 *en* 3 *December* 1887, n°. 19;

de Bildtpollen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 15 *September* 1860, n°. 37, 18 *Augustus* 1864, n°. 58 *en* 16 *September* 1879, n°. 3;

de Oude Lindedyk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 23 *December* 1862, n°. 86, 8 *December* 1863, n°. 110 *en* 5 *Augustus* 1879, n°. 16;

het Workumer Nieuwland, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 27 *Augustus* 1874, n°. 54 *en* 23 *December* 1879, n°. 27;

de Anjumer- en Lioessenserpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 19 *Januari* 1882, n°. 51;

het Nieuw Bildt, goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 *December* 1884, n°. 22;

de Engwierumerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 *December* 1889, n°. 19;

de Ternaarderpolder zeedijk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 20 *September* 1856, n°. 52, 4 *September* 1857, n°. 58, 7 *Januari* 1863, n°. 53, 30 *Juli* 1878, n°. 68 *en* 19 *December* 1879, n°. 29;

D, van de besluiten der Staten van Zuidholland:

1°. *van* 21 *Juli* 1896: n°. *XVIII, tot wijziging van het reglement voor den Veen- en Binkhorstpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 2 *September* 1879, n°. 14;

2°. *van* 22 *Juli* 1896:

n°. *IIIa, tot wijziging van het reglement voor den Vennipperpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 18 *Augustus* 1858, n°. 71;

n°. *IIIb, tot wijziging van het reglement voor den Zanderijpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 3 *September* 1868, n°. 17;

n°. *Va*, *tot wijziging van het reglement voor den Buurterpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 25 *Augustus* 1861, n°. 10;

n°. *Vb*, *tot wijziging van het reglement voor den polder het Vinkeveld, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 4 *December* 1874, n°. 33;

n°. *Vc*, *tot wijziging van het reglement voor den Kleinen Heiligengeestpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 25 *Augustus* 1861, n°. 10;

n°. *Vd*, *tot wijziging van het reglement voor den Duivenvoordschen Veenzijdschen polder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 20 *December* 1877, n°. 22;

n°. *Ve*, *tot wijziging van het reglement voor den Oosteinderpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 15 *December* 1874, n°. 27 *en* 14 *December* 1881, n°. 13;

n°. *Vf*, *tot wijziging van het reglement voor den polder de Zandsloot, gemeenten Voorhout, Sassenheim en Warmond, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *December* 1862, n°. 18 *en* 22 *December* 1870, n°. 8;

n°. *Vg*, *tot wijziging van het reglement voor den Aderpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 25 *Augustus* 1861, n°. 10;

n°. *Vh*, *tot wijziging van het reglement voor den Piespolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 5 *Augustus* 1859, n°. 51, *en*

n°. *VIII*, *tot vaststelling van een gewijzigd reglement voor den polder Blommersdijk.*

De wijziging sub. C°. bedoeld luidt als volgt:

De Staten der provincie Friesland,

Gelet op het voorstel van Gedeputeerde Staten, van den 2 Juli 1896, n°. 54, 2e afdeeling W.;

Gelet mede op de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139), ter uitvoering van art. 191 der Grondwet;

Overwegende, dat gemelde wet eene wijziging noodig maakt van de in het Algemeen Reglement voor de zeewerende waterschappen (Provinciaal blad n°. 76 van 1892 en n°. 80 van 1893) voorkomende bepalingen, betreffende de politie-verordeningen;

Gezien art. 190 der Grondwet en art. 138 der provinciale wet;

Besluiten:

De artt. 154—157 van genoemd Algemeen Reglement voor de zeewerende waterschappen, te vervangen door de volgende:

Art. 154. Aan de vergadering van volmachten behoort het maken van de politie-verordeningen. Daarbij worden in acht genomen de bepalingen der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) en de hier volgende voorschriften.

Het dijksbestuur ontwerpt de politie-verordeningen en legt een afschrift of een afdruk van dat ontwerp minstens 20 dagen op de door hem aan te wijzen plaats of plaatsen voor de belanghebbenden ter inzage, nadat het daarvan aankondiging heeft gedaan overeenkomstig het tweede lid van art. 6, en door aanplakking op de in het derde lid van dat artikel bedoelde plaats of plaatsen.

Binnen den in het vorig lid gestelden termijn kunnen belanghebbenden bezwaren betreffende de ontwerp-verordening schriftelijk bij volmachten indienen.

In de hiervoor bedoelde afkondiging wordt van dit recht van belanghebbenden melding gemaakt.

Art. 155. De politie-verordeningen worden, na afloop van den termijn der ter inzage ligging, door volmachten vastgesteld en aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring ingezonden, vergezeld van de ingediende bezwaarschriften en de beschouwingen van volmachten daaromtrent, met mededeeling aan welke gemeentebesturen het ontwerp is toegezonden.

Is de politie-verordening door Gedeputeerde Staten goedgekeurd, dan brengt het dijksbestuur dit onmiddellijk ter openbare kennis, door aankondiging overeenkomstig het 2e lid van art. 6 en aanplakking in de plaats of plaatsen, bedoeld bij het 3e lid van dat artikel.

In die bekendmaking wordt vermeld dat en op welke plaats of plaatsen de politie-verordening, gedurende 30 dagen na de dagteekening dier bekendmaking, voor belanghebbenden ter inzage ligt.

Zij vermeldt tevens dat binnen genoemd tijdvak van 30 dagen voor ieder belanghebbende beroep op den Koning open staat en dat het adres van beroep aan den Koning gericht, maar ingediend moet worden bij den Commissaris der Koningin in de provincie.

Art. 156. Het dijksbestuur zorgt dat binnen eene maand na het tijdstip, waarop volgens art. 11 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) tot afkondiging kan worden overgegaan, de politieverordening wordt afgekondigd.

De afkondiging geschiedt door aanplakking in de plaats of plaatsen, bedoeld bij art. 6, 3e lid, op denzelfden dag bij navolgend formulier:

Het dijksbestuur van het waterschap
doet te weten:

dat door de vergadering van volmachten van het waterschap is vastgesteld de door de Gedeputeerde Staten van Friesland, bij hun besluit van den , n°. , is goedgekeurd de navolgende

POLITIE-VERORDENING.

(Titel, inhoud en onderschrift der verordening.)

En is hiervan afkondiging geschied op de bij het waterschapsreglement voorgeschreven wijze, den

Het dijkbestuur voornoemd,

Dijkgraaf,

Secretaris.

Heeft de Koning de politie-verordening goedgekeurd, dan worden in vorenstaande zinsnede de woorden „ door de Gedeputeerde Staten van Friesland bij hun besluit van den n°. , afdeeling " vervangen door „ bij Koninklijk besluit van "

Art. 157. Tegelijk met de afkondiging wordt een afschrift of afdruk van de politie-verordening voor een ieder ter lezing gelegd voor den tijd van drie maanden, op de door het dijksbestuur aan te wijzen plaats of plaatsen.

Daarvan wordt onmiddellijk in een der dag- of nieuwsbladen bij art. 6, tweede lid bedoeld, kennis gegeven waarbij tevens worden vermeld de dag waarop de politie-verordening volgens de daarin voorkomende aanwijzing of volgens de wet in werking treedt, benevens de plaats waar en de prijs waarvoor zij algemeen verkrijgbaar is gesteld.

Het dijksbestuur is belast met de zorg voor de uitvoering der politie-verordeningen.

Zie verder Prov. bladen, van Noordbrabant n°. 16, van Drenthe n°. 17, van Friesland n°s 54 en 55 en de Buitengew. Prov. bladen van Zuidholland n°s 235 t/m 246.

KON. BESLUIT *van* 14 *Augustus* 1896, *n°.* 28, *tot aanwijzing der perceelen die, gelegen in de gemeenten Gouda, Waddinxveen, Reeuwijk, Boskoop, Alphen en Aarlanderveen, ingevolge de wet van* 4 *December* 1895 (*Staatsblad n°.* 210), *ten name van de provincie Zuidholland moeten worden onteigend voor de verbetering van den waterweg tusschen den IJssel en de Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder.*

Eene aanvulling van deze aanwijzing is goedgekeurd bij Kon. besluit van 19 October 1896, n°. 30.

KON. BESLUIT *van* 19 *Augustus* 1896, n°. 22, *houdende nadere bepalingen in zake de vergoeding van verplaatsingskosten.*

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 Augustus 1896, n°. 154, afd. Comptabiliteit;

Gezien art. 13 van het Kon. besluit van 31 Maart 1891, n°. 23, gelijk dit is gewijzigd bij Kon. besluit van 3 Augustus 1896, n°. 28, thans luidende:

„Tot vergoeding van onkosten, kan aan ambtenaren, die ver-„plaatst worden, door den Minister van Waterstaat, Handel en „Nijverheid eene schadeloosstelling worden toegekend, ten bedrage „van ten hoogste eene maand der bezoldiging aan hunne nieuwe „betrekking verbonden.

„De schadeloosstelling wordt echter in geen geval verleend:

„1°. wanneer de nieuwe bezoldiging meer dan *f* 300 in het jaar „meer bedraagt dan de vorige;

„2°. wanneer de verplaatsing het gevolg is van plichtverzuim of „wangedrag;

„Aan ambtenaren die in het belang van den dienst binnen de „gemeente moeten verhuizen, kan mede door den voornoemden Minister „eene vergoeding van kosten worden toegekend, die echter nimmer „mag te boven gaan het bedrag van eene maand tractement van den „betrokken ambtenaar;"

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. het Kon. besluit van 29 Juli 1884, n°. 12, in te trekken.

2°. den voornoemden Minister eene gelijke bevoegdheid, als bij de hierboven aangehaalde Kon. besluiten, ten aanzien van ambtenaren der posterijen en telegraphie is verleend, toe te kennen met betrekking tot alle overige onder voormeld Departement ressorteerende ambtenaren.

De voornoemde Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 28 *Augustus* 1896, n°. 44, *houdende goedkeuring:*

a, *van het besluit der Staten van Zeeland van* 15 *Juli* 1896, n°. 4, *tot wijziging van het reglement op de tramwegen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 19 *Januari* 1889, n°. 26 *en* 7 *December* 1891, n°. 32;

b, *van het besluit der Staten van Friesland van* 16 *Juli* 1896, n°. 6, *tot wijziging van het reglement van politie*

op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 December 1891, *n°.* 8, 13 *Januari* 1893, *n°.* 11 *en* 22 *September* 1893, *n°.* 36;

c, van het besluit der Staten van Zuidholland van 21 *Juli* 1896, *n°. XIII, tot wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 21 *November* 1870, *n°.* 16, 7 *Januari* 1878, *n°.* 10, 8 *December* 1878, *n°.* 9, 16 *Augustus* 1879, *n°.* 23, 10 *Januari* 1889, *n°.* 15, 6 *Augustus* 1891, *n°.* 28 *en* 24 *Augustus* 1892, *n°.* 21;

d, van het besluit der Staten van Overijssel van 14 *Juli* 1896, *n°.* 16, *tot wijziging van het reglement voor de kanalen en daartoe behoorende werken der Overijsselsche kanalisatie-maatschappij, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 12 *Augustus* 1858, *n°.* 63, 16 *Augustus* 1859, *n°.* 55, 13 *Augustus* 1861, *n°.* 64, 3 *Januari* 1866, *n°.* 56, 22 *December* 1867, *n°.* 9 *en* 4 *September* 1886, *n°.* 19.

Voor de wijziging sub *d* genoemd zie men het Prov. blad n°. 55.

De wijziging sub *a* luidt als volgt:

De Staten der provincie Zeeland

besluiten:

art. 5 § 2 van het Reglement op de tramwegen te wijzigen als volgt:

De artikelen 1, 2, 6, 7—24, 26, 27, 32 en 38 zijn niet van toepassing op de wegen en traversen in onderhoud of in beheer bij den Staat, en de niet bij de provincie in onderhoud zijnde straten en wegen in de bebouwde kommen, ten ware zij kunnen geacht worden de hoofdverbinding te vormen tusschen wegen in onderhoud bij den Staat of bij de provincie, toegangswegen naar de spoorwegstations of halten en wegen der eerste of der tweede klasse volgens het Reglement op de wegen en voetpaden.

De wijziging sub *b* luidt als volgt:

De Staten der provincie Friesland,

Overwegende, dat art. 6 van het reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk (Provinciale bladen n°. 98 van 1891 en n°. 95 van 1893) aanvulling behoeft;

Gezien artt. 134 en 190 der Grondwet en artt. 137 en 140 der provinciale wet;

Besluiten:

I. *a.* aan bedoeld art. 6, na het daarin voorkomende sub 3° en vóór de voorlaatste zinsnede, toe te voegen:

4°. hij, die met een voertuig over een kunstweg melk vervoert in een of meer vaten of kannen van meer dan 40 liter inhoud;

5°. hij, die over een kunstweg melk vervoert met een voertuig, waarop meer dan 40 vaten of kannen geladen zijn.

Voor de toepassing van het sub 3° en 5° bepaalde wordt onder een vat of kan verstaan een vat of kan van 40 liter inhoud en wordt daarmede gelijk gesteld twee halve vaten of kannen elk van 20 liter of vier kwart vaten of kannen, elk van tien liter, of een driekwart vat of kan van dertig liter plus een kwart vat of kan van tien liter.

Voor de toepassing der bepalingen sub 3° en 5° wordt een vat of kan geacht 20 liter te houden, als het meer dan 10 en minder dan 20 liter inhoudt, 30 liter te houden, als het meer dan 20 en minder dan 30 liter inhoudt, en 40 liter te houden, als het meer dan 30 en minder dan 40 liter inhoudt.

De bovenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op het vervoer van melk met een voertuig in een of meer vaten of kannen, waarvan de gezamenlijke inhoud niet meer bedraagt dan 200 liter;

b. in de bepaling, voorkomende in het Provinciaal blad van 1893 n°. 95, door te halen het sub 2° bepaalde, luidende: „ In den eersten regel der slotbepaling van gemeld art. 6, de woorden sub 1° en 2°, te vervangen door sub 1°, 2° en 3°" en die slotbepaling in hare oorspronkelijke lezing te herstellen.

II. Dit besluit treedt, indien het ontbreken der Koninklijke goedkeuring zulks niet verhindert, in werking den eersten November 1896 en anders eene maand na de afkondiging.

De wijziging sub *c* luidt als volgt:

De Staten der Provincie Zuid-Holland,

Gelet op de artt. 137 en 140 der Provinciale wet;

Besluiten:

1°. Tot wijziging als volgt, van het Reglement op de wegen en voetpaden in de Provincie Zuid-Holland.

I. Art. 21 wordt gelezen als volgt:

Zij, die hondenkarren willen houden, zijn verplicht daarvan kennis te geven aan Burgemeester en Wethouders hunner woonplaats, of, geldt het houders van hondenkarren buiten de provincie, aan Gede-

puteerde Staten, die hen in een daarvoor aan te leggen register als houders van hondenkarren inschrijven onder eene doorloopende reeks van nummers en hun van die inschrijving een bewijs afgeven. Burgemeester en Wethouders en Gedeputeerde Staten zijn bevoegd de inschrijving en mitsdien de afgifte van het bewijs te weigeren of door te halen, indien naar hun oordeel of naar dat van een door hen aan te wijzen deskundige, kar, hond, tuig of muilband voor het gebruik ongeschikt moet worden geacht.

Vóór 1 Februari 1897 moet eene nieuwe inschrijving plaats hebben in het hierboven genoemde register.

Deze inschrijving kan door Burgemeester en Wethouders of, geldt het houders van hondenkarren buiten de provincie, door Gedeputeerde Staten worden doorgehaald, indien de houder van de hondenkar, of een geleider van diens hondenkar, binnen een jaar tweemaal onherroepelijk is veroordeeld wegens overtreding van dit reglement of van art. 455, 1ste en 2de alinea van het Strafwetboek, of indien van afgekeurde karren, honden, tuigen of muilbanden nog gebruik gemaakt wordt.

Van deze doorhaling wordt aan den belanghebbende en aan de Burgemeesters der omliggende gemeenten onmiddellijk kennis gegeven.

Hij, wiens naam is doorgehaald, kan binnen het jaar na de doorhaling niet weder als houder van een hondenkar worden ingeschreven.

Het is, op straffe eener geldboete van ten hoogste *f* 50, verboden een hondenkar te gebruiken of te doen gebruiken, zonder als houder van een hondenkar te zijn ingeschreven.

Onder hondenkarren worden niet verstaan handwagens, waarbij een tusschen de wielen loopende hond als hulpkracht wordt gebruikt.

II. De 2de alinea van art. 23 wordt gelezen als volgt:

De geleiders moeten de honden voorzien van een wijde, lederen muilkorf, die het bijten verhindert; alleen in het geval van art. 3 der wet van 5 Juni 1875 (Stbl. n°. 110) mag een muilkorf worden gebezigd, ingericht naar het model, ingevolge genoemd wetsartikel, door den Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld.

III. Achter art. 23 wordt een nieuw artikel 23*bis* ingevoegd van den volgenden inhoud:

Het is verboden:

a. Te zamen met een of meer personen zich op een in beweging zijnde hondenkar te bevinden;

b. Als trekhonden te gebruiken of te doen gebruiken zieke, kreupele, gewonde of drachtige honden, of honden met een geringere schouderhoogte dan 50 cM. tusschen de boomen of het lemoen te spannen.

c. Een hondenkar te doen geleiden door een persoon, die den leeftijd van 14 jaren nog niet heeft bereikt.

d. Een hondenkar te gebruiken of te doen gebruiken, die niet voorzien is van steunsels, zoodanig aangebracht dat het gewicht der kar op den stilstaanden of liggenden hond niet drukke.

e. Den hond te doen trekken door middel van den halsband.

IV. In de 2de alinea van art. 37 wordt tusschen de cijfers 23 en 24 ingevoegd „23*bis* sub *c*" en worden vóór den laatsten regel ingelascht de woorden: „die van art. 23*bis* sub *a*, *b*, *d* en *e* met eene boete van hoogstens *f* 15.—".

2°. Te bepalen dat deze wijzigingen in werking zullen treden op den 1sten Januari 1897.

KON. BESLUIT *van* 28 *Augustus* 1896, *n°.* 45, *houdende goedkeuring:*

1°. *van de besluiten der Staten van Friesland:*

a, *van* 14 *Juli* 1896, *n°.* 7, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Pingjum, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 20 *September* 1878, *n°.* 17, 26 *Juli* 1879, *n°.* 23, 9 *Deeember* 1889, *n°.* 16 *en* 2 *Februari* 1893, *n°.* 12, *en*

b, *van* 15 *Juli* 1896, *n°.* 5*A en* 5*B*, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Nije Borgkrite, in de gemeente Idaarderadeel;*

2°. *van de besluiten der Staten van Overijssel:*

a, *van* 14 *Juli* 1896, *n°.* 11, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Ruiten en Veenekampen, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 19 *November* 1892, *n°.* 17;

b, *van* 15 *Juli* 1896, *n°.* 5*a*, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Radewijk en Baalder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 13 *Februari* 1887, *n°.* 11, 10 *December* 1891, *n°.* 9 *en* 7 *December* 1895, *n°.* 13, *en*

c, *van* 15 *Juli* 1896, *n°.* 5*b*, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Holtheme, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 13 *Februari* 1887, *n°.* 11.

Zie Prov. bladen van Friesland n°s 63, 65 en 66 en van Overijssel n°s 56, 57 en 58.

WET *van* 4 *September* 1896 (*Staatsblad* n°. 152), *tot wijziging en aanvulling der wet van* 2 *Juni* 1875 (*Staatsblad* n°. 95), *tot regeling van het toezicht bij het oprichten van inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken.*

Deze wet is in werking getreden op 1 Januari 1897, zie het Kon. besluit van 12 December 1896 (Staatsblad n°. 219), terwijl bij Kon. besluit van 15 December 1896 (Staatsblad n°. 222) de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad n°. 95), zooals zij thans luidt, opnieuw in het Staatsblad is geplaatst *). In verband hiermede is bovengenoemde wijziging en aanvulling hier niet overgenomen.

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1896, n°. 40, *houdende goedkeuring:*

a. van het besluit der Staten van Utrecht van 18 *Juli* 1896, *tot wijziging van het reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 25 *November* 1853, n°. 95 *en* 5 *December* 1857, n°. 86;

b. van het besluit der Staten van Overijssel van 15 *Juli* 1896, n°. 13, *tot wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 23 *Augustus* 1860, n°. 52, 22 *December* 1862, n°. 39, 18 *Augustus* 1865, n°. 54, 22 *December* 1867, n°. 9, 6 *Augustus* 1872, n°. 38, 7 *Augustus* 1875, n°. 65, 26 *Juli* 1884, n°. 68, 4 *September* 1886, n°. 19 *en* 5 *Januari* 1887, n°. 7;

c. van het besluit der Staten van Zuidholland van 21 Juli 1896, n°. X, *tot wijziging van het reglement van politie voor het vaarwater tusschen Rijn en Schie en de daartoe behoorende kunstwerken, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 30 *Januari* 1894, n°. 3;

d. van het besluit der Staten van Groningen van 15 *Juli* 1896, n°. 14, *tot wijziging van het polderreglement op het gebruik van de Westerhaven, de haven in het Boterdiep, de haven in het Damsterdiep en de haven in het verbindingskanaal Damster-Boterdiep, alle gelegen in de gemeente Groningen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 30 *Augustus* 1884, n°. 30, 24 *Augustus* 1887, n°. 14, 14 *Januari* 1888, n°. 7 *en* 10 *Augustus* 1890, n°. 21

*) Zie hierachter.

e. van het besluit der Staten van Noordholland van 14 *Juli* 1896, *n°.* XXIII, *tot vaststelling van een gewijzigde verordening op de inrichting en het gebruik van trambanen op of langs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen in die provincie, met intrekking van die, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 28 *October* 1887, *n°.* 16;

Ten aanzien van de wijzigingen sub c en d genoemd, zie men de Prov. bladen van Zuidholland n°. 59 en 77 en van Groningen n°. 53.

Bij het Prov. blad n°. 77 is bepaald dat de wijzigingen van het reglement op 1 Januari 1897 in werking treden..

De wijziging sub *a* genoemd luidt als volgt:

De Staten der provincie Utrecht,

Overwegende, dat het wenschelijk is in het Reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in de provincie Utrecht, vastgesteld bij hun besluit van 8 November 1853, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 25 November 1853, n°. 95, en afgekondigd in het Provinciaal blad van 1853, n°. 102, gelijk het gewijzigd is bij hun besluit van 18 November 1857, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 5 December 1857, n°. 86, en afgekondigd in het Provinciaal blad van 1857, n°. 88, verbodsbepalingen op te nemen tegen het verminderen van de bestaande breedte der wegen en tegen het onttrekken van die wegen of van onderdeelen daarvan aan het openbaar verkeer;

Gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten;

Gelet op art. 134 der Grondwet, de artt. 137 en 140 der wet van 6 Juli 1850 (Staatsblad n°. 39), en de artt. 1 en 3 der wet van 25 Mei 1880 (Staatsblad n°. 86), gelijk die gewijzigd zijn respectievelijk bij de artt. 23 en 27 der wet van 15 April 1886 (Staatsblad n°. 64);

Hebben besloten:

I. Achter artikel 39 van het Reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in de provincie Utrecht een nieuw artikel 39*bis* te voegen, luidende als volgt:

„Het is verboden de wegen en de bermen daarvan op eenige „wijze te versmallen of deze geheel of ten deele aan het openbaar „verkeer te onttrekken.

„Van deze verbodsbepalingen kan door Gedeputeerde Staten, na „het schouwvoerend bestuur van den betrokken weg gehoord te hebben, „ontheffing worden verleend onder zoodanige voorwaarden, als zij „zullen bepalen.

„Het besluit van Gedeputeerde Staten tot ontheffing is ten allen „tijde herroepelijk."

II. Achter artikel 80 een nieuw artikel 80*bis* te voegen, luidende als volgt:

„Elke overtreding van eene bepaling van het eerste lid van artikel „39*bis* zal worden gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf „en zeventig gulden of hechtenis van ten hoogste twaalf dagen."

De wijziging sub *b* luidt als volgt:

De Staten van Overijssel hebben besloten, behoudens de Koninklijke goedkeuring, te brengen de volgende wijzigingen en aanvullingen in het reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel, vastgesteld bij besluit der Staten van 7 November 1859, (goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 23 Augustus 1860, n°. 52); gewijzigd bij besluiten der Staten van 8 November 1862, n°. 13; 10 Juli 1865, n°. 12 en 13; 9 November 1867, n°. 11; 6 Juli 1872, n°. 4; 10 Juli 1875, n°. 12, 5 Juli 1884, n°. 13; 10 Juli 1886, n°. 8 en 12 November 1886, n°. 16, (goedgekeurd bij de Koninklijke besluiten van 22 December 1862, n°. 39; 18 Augustus 1865, n°. 54, 22 December 1867, n°. 9; 6 Augustus 1872, n°. 38; 7 Augustus 1875, n°. 65; 26 Juli 1884, n°. 68; 4 September 1886, n°. 19, en 5 Januari 1887, n°. 7.)

1°. Art. 3 aan te vullen met de volgende zinsneden:

„De kunstwegen worden bovendien verdeeld in wegen van de eerste „en van de tweede klasse.

„De wegen der eerste klasse zijn die welke ook bestemd zijn voor „zwaar vrachtvervoer; die der tweede klasse zijn uitsluitend bestemd „voor licht vervoer."

2°. In art. 5 tusschen „soort" en „waartoe zij behooren" in te voegen:

„en bij de kunstwegen ook de klasse."

3°. Artikel 29 aan te vullen met:

k. kunstwegen te berijden met voertuigen voorzien van sleepdissels.

4°. Het 1e lid van art. 33 te vervangen door de volgende zinsneden:

„Op de kunstwegen der eerste klasse is vervoer verboden van „vrachten zwaarder dan 1500 kilogrammen met voertuigen, niet „voorzien van wielen met velgen en banden van minstens 10 centi„meters breedte.

„Op de kunstwegen der tweede klasse is verboden vervoer van „vrachten zwaarder dan 1000 kilogrammen met voertuigen, niet voor„zien van wielen met velgen en banden van minstens 10 centimeters „breedte, zoomede het vervoer van vrachten zwaarder dan 4000 „kilogrammen op voertuigen met vier, en van 2500 kilogrammen op „voertuigen met twee of drie wielen."

5°. Aan artikel 33*a* toe te voegen de volgende alinea:

„Gedeputeerde Staten zijn bevoegd ontheffing te verleenen van „deze verbodsbepaling."

6°. Artikel 34 te lezen als volgt:

„Het is verboden in de maanden November tot en met April ge„durende opdooi, de kunstwegen in deze provincie te berijden met „wagens of andere middelen van vervoer, waarvan de vracht meer „weegt dan 500 kilogrammen op de kunstwegen der eerste en 300 „kilogrammen op de kunstwegen der tweede klasse. Deze beperking „mag niet treffen:

„*a.* voertuigen, tot het leger behoorende onder militair geleide of „door militairen in hunne betrekking vervoerd;

„*b.* goederenvervoer tot een gewicht van 750 kilogrammen op de „kunstwegen der eerste klasse en tot een gewicht van 500 kilo„grammen op die der tweede klasse of personenvervoer, zoo dat „geschiedt met voertuigen voorzien van wielen met velgen en banden „van minstens 10 centimeters breedte.

„Het begin en het einde van den opdooi wordt telkens aange„kondigd door het plaatsen en wegnemen van borden, met de op den „weg toepasselijke verbodsbepalingen.

„De borden worden geplaatst bij de begin- en eindpunten van „elken weg, bij de tolhuizen en op de wegen waar geen tolhuizen „zijn, op onderlinge afstanden van ongeveer zes kilometer.

„Tot het geven van den last tot het plaatsen en wegnemen dezer „borden is uitsluitend bevoegd de beambte, belast met het toezicht „op het onderhoud van den weg en voor de wegen, waar het toe„zicht niet aan een beambte is opgedragen, de Burgemeester of de „Voorzitter der Commissie van beheer en hunne plaatsvervangers.'

Onder vracht in de artikelen 33 en 34 zijn niet begrepen de voerman en het voertuig.

7°. In artikel 38, 5e alinea, tusschen de woorden „28 2*e*" en „lid" in te voegen: en 3*e*.

De verordening sub *e* genoemd luidt als volgt:

VERORDENING op de inrichting en het gebruik van trambanen op of langs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland.

AFDEELING I.

Van het toezicht op de inrichting en het gebruik van trambanen.

Art. 1. Het is verboden, op de voor het publiek verkeer open-

staande wegen en bruggen in de provincie Noordholland, of op de bermen dier wegen, zonder vergunning van Gedeputeerde Staten:

a. trambanen aan te leggen of te doen aanleggen of van die banen met voertuigen gebruik te maken of te doen maken;

b. bestaande trambanen te verleggen of te doen verleggen, er wissels of uitwijksporen bij aan te leggen of te doen aanleggen, of er gebruik van te maken of te doen maken met andere voertuigen of met behulp van eene andere beweegkracht, dan waartoe door Gedeputeerde Staten vergunning is verleend, of die in gebruik waren vóórdat zoodanige vergunning werd gevorderd.

Overtreding van dit verbod wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

De voorwerpen waarmede de overtreding is gepleegd worden in beslag genomen, en kunnen, zoo zij aan den veroordeelde toebehooren, worden verbeurd verklaard.

2. Bij de aanvrage tot het verkrijgen der in art. 1 sub. *a* bedoelde vergunning moeten worden overgelegd:

a. een algemeen plan van de richting der baan, voorgesteld door eene helder gekleurde lijn, getrokken op een of meer bladen der topographische kaart, in dubbel;

b. eene ter nauwkeurige beoordeeling van de gedane aanvrage voldoende beschrijving van de geheele baan, met de daarbij behoorende teekeningen en detailteekeningen, alles in dubbel;

c. eene voldoende opgave in dubbel van de afmetingen en van de constructie der voertuigen waarmede men de baan wenscht te berijden, alsmede van de beweegkracht die men voor het vervoer over de baan wenscht aan te wenden;

d. uittreksels of afschriften van de sub *b* en *c* genoemde stukken, voor elke gemeente afzonderlijk;

e. de schriftelijke verklaring van de eigenaars en beheerders der wegen en bruggen, en, zoo dit niet zijn de besturen der gemeenten waarin de wegen en bruggen gelegen zijn, ook van deze besturen, dat zij hunne toestemming geven voor den aanleg en het gebruik der trambaan volgens het daarvan opgemaakte plan, met opgave der voorwaarden, aan die toestemming verbonden;

f. de schriftelijke en op zegel gestelde verklaring des aanvragers, waarbij deze, zoo voor zich zelven als voor zijne rechtverkrijgenden, zich jegens de Provincie verbindt om, zonder daarvoor eenige vergoeding te eischen, toe te laten dat zijne baan door andere trambanen, ten koste van de ondernemers dier banen worde gekruist, ter plaatse waar zulks door Gedeputeerde Staten zal worden vergund,

en met inachtneming der voorzorgsmaatregelen, door hun college in het belang der veiligheid van het verkeer voor te schrijven;

g. opgave van een domicilie, waarheen alle voor den aanvrager en zijne rechtverkrijgenden bestemde stukken kunnen worden geadresseerd., en waar hun exploiten kunnen worden gedaan.

3. Blijkt het aan Gedeputeerde Staten bij het voorloopig onderzoek der overgelegde stukken, dat het plan of de aan de toestemming der eigenaars of beheerders van de wegen en bruggen verbonden voorwaarden in strijd zijn met de voorschriften der tweede en derde afdeeling dezer verordening, dan worden de stukken aan den aanvrager teruggezonden, met mededeeling van de gerezen bezwaren.

4. Wanneer bij Gedeputeerde Staten geene zoodanige bedenkingen bestaan als in het vorig artikel zijn bedoeld, dan worden de in art. 2 sub *a*, *b*, *c* en *e* genoemde stukken ter provinciale griffie en de sub *d* genoemde, voor zooveel elke gemeente afzonderlijk betreft, ter secretarie dier gemeente, veertien dagen achtereen voor een ieder ter inzage gelegd, waarvan te voren door Gedeputeerde Staten aankondiging wordt gedaan in een te Amsterdam verschijnend dagblad, in één of meer andere bladen, die hun voor het doel meest geschikt voorkomen, en door aanplakking in elke der betrokken gemeenten.

5 Gedurende den tijp dat de stukken ter inzage liggen, kunnen bezwaren tegen het plan schriftelijk bij Gedeputeerde Staten worden ingebracht. De aanvrager wordt door hen met de ingebrachte bezwaren in kennis gesteld.

Minstens zes dagen later wordt aan hen die bezwaarschriften hebben ingediend, de gelegenheid aangeboden tot mondelinge toelichting hunner bezwaren, in persoon of door een gemachtigde, voor eene commissie uit Gedeputeerde Staten.

Tijd en plaats van de zitting dezer commissie worden op de bij art. 4 bepaalde wijze ter algemeene kennis gebracht. Bovendien wordt er ter zelfder tijd bericht van gezonden aan den aanvrager, die bevoegd is in persoon of door een gemachtigde op de zitting tegenwoordig te zijn en er zijne belangen voor te dragen.

Van het op de zitting voorgevallene wordt terstond proces-verbaal opgemaakt en zoo door de belanghebbenden als door de leden der commissie onderteekend.

6. De bij het vorig artikel bedoelde commissie brengt binnen vier weken na het houden der zitting aan het college van Gedeputeerde Staten verslag uit van hare bevindingen, onder overlegging van alle ter zake gediend hebbende stukken, en bijvoeging van zoodanige voorstellen als haar dienstig voorkomen.

7. Gedeputeerde Staten beslissen op de aanvrage, zoo spoedig

mogelijk na afloop van den bij art. 4 bepaalden tijd, of, zoo bezwaarschriften zijn ingekomen na ontvangst van het bij art. 6 bedoelde verslag.

Zijn geene bezwaren ingebracht, of achten Gedeputeerde Staten de ingediende bezwaren ongegrond, of van geen genoegzaam gewicht, en zijn ook bij hun college geene bedenkingen gerezen, dan verleenen zij de gevraagde vergunning, onder zoodanige voorwaarden als hun voor eene behoorlijke toepassing van de voorschriften der tweede en derde afdeeling dezer verordening noodig voorkomen.

Meenen zij dat de vergunning niet kan worden verleend alvorens de geopperde bezwaren of sommige daarvan door wijziging van het plan zijn uit den weg geruimd, dan deelen zij aan den aanvrager de redenen mede, die het verleenen der vergunning beletten.

8. Op werksporen, welke slechts tijdelijk, ten behoeve der uitvoering van een bepaald omschreven werk moeten dienen, zijn de artikelen 2 tot en met 7 niet toepasselijk.

Bij de aanvrage tot het verkrijgen van vergunning voor den aanleg en het gebruik van zulk een werkspoor, moeten worden overgelegd:

1°. eene nauwkeurige beschrijving met planteekening van de geheele baan in dubbel;

2°. eene opgave van de afmetingen en van de constructie der voertuigen waarmede men de baan wenscht te berijden en van de beweegkracht die men voor het vervoer over de baan wenscht aan te wenden in dubbel;

3°. gelijke stukken als vermeld zijn in art. 2 sub. *e*, *f* en *g*.

Gedeputeerde Staten verleenen de gevraagde vergunning onder zoodanige voorwaarden als hun voor eene behoorlijke toepassing van de voorschriften der tweede en derde afdeeling dezer verordening noodig voorkomen, of deelen aan den aanvrager de redenen mede, die hen van het verleenen der vergunning terughouden.

9. Bij de aanvrage tot het verkrijgen eener vergunning als bedoeld is in art. 1 sub. *b* moeten worden overgelegd:

1°. eene ter nauwkeurige beoordeeling der aanvrage voldoende beschrijving van de aan te brengen veranderingen, met daarbij behoorende teekeningen en detailteekeningen, alles in dubbel;

2°. de schriftelijke verklaring van de eigenaars en beheerders der wegen en bruggen, en, zoo dit niet zijn de besturen der gemeenten waarin de wegen en bruggen gelegen zijn, ook van deze besturen, dat zij hunne toestemming geven voor de aan te brengen verandering volgens de overgelegde beschrijving en teekeningen, met opgave der voorwaarden, aan die toestemming verbonden;

3°. gelijke stukken als vermeld zijn in art. 2 sub *f* en *g*.

Gedeputeerde Staten verleenen de gevraagde vergunning onder zoo-

danige voorwaarden als hun voor eene behoorlijke toepassing van de voorschriften der tweede en derde afdeeling dezer verordening noodig voorkomen, of deelen aan den aanvrager de redenen mede, die hen van het verleenen der vergunning terughouden.

10. Bij elke vergunning wordt een termijn bepaald binnen welken de baan gelegd en in gebruik genomen of de voorgenomen wijziging aangebracht moet zijn.

Na verloop van dien termijn is de vergunning vervallen, tenzij vooraf verlenging van den termijn door Gedeputeerde Staten zij verleend

Voor werksporen, bedoeld bij art. 8, wordt de vergunning slechts voor een bepaalden tijd verleend. Na verloop van dien tijd is de vergunning vervallen, tenzij verlenging van den gestelden tijd door Gedeputeerde Staten zij verleend.

11. De vergunning geldt voor hem ten wiens name zij is gesteld, en voor allen aan wie door hem de aanleg, het onderhoud of het gebruik der baan wordt opgedragen, alsmede voor de werklieden en het verder personeel, dat voor hen bij den aanleg, het onderhoud of het gebruik werkzaam is.

Zij kan door Gedeputeerde Staten op naam van een ander worden overgeschreven, op schriftelijke aanvrage van beide partijen, waarbij de nieuwe verkrijger uitdrukkelijk verklaart, de aan de vergunning verbonden voorwaarden te kennen en zich daaraan te onderwerpen, en tevens opgave doet van een domicilie, waarheen alle voor hem en zijne rechtverkrijgenden bestemde stukken kunnen worden geadresseerd en waar hun exploiten kunnen worden gedaan.

12. Eene trambaan wordt niet voor het gebruik geopend, noch na sluiting heropend, en eene gewijzigde inrichting als bedoeld is in art. 1 sub *b* niet in gebruik genomen, dan nadat Gedeputeerde Staten daartoe machtiging hebben verleend. Alvorens die machtiging wordt verleend heeft er van hunnentwege eene opneming der baan en van de daartoe behoorende werken en voertuigen plaats.

13. Wanneer naar het oordeel van Gedeputeerde Staten de veiligheid van het gewoon verkeer in gevaar wordt gebracht:

òf door afwijking, in inrichting of gebruik eener met hunne vergunning aangelegde trambaan of aangebrachte wijziging, van de plannen waarvoor of de voorwaarden waaronder die vergunning is verleend;

òf door het ontbreken op eenig gedeelte eener trambaan, onverschillig of die met of zonder hunne vergunning zij aangelegd, van zoodanige voorzieningen, als bedoeld zijn aan het slot der eerste zinsnede van art. 16, aan het slot van art. 17, in de artt. 19, 20 en 21, aan het slot van elk der artt. 22 en 24 en in art. 25;

òf door onvoldoend onderhoud van eenige trambaan, van de daartoe

behoorende kunstwerken of van de voertuigen die er op worden gebruikt; geven zij daarvan kennis aan den ondernemer, met bevel tot het aanbrengen der noodige voorzieningen binnen een bepaalden termijn.

Na afloop van dien termijn, of ook reeds vroeger, wanneer de veiligheid van het gewoon verkeer zulks naar hun oordeel vordert, maar dan niet dan na voorafgaande schriftelijke waarschuwing, kunnen Gedeputeerde Staten het gebruik eener trambaan of van een gedeelte daarvan verbieden, tot zoolang de door hen noodig gekeurde voorzieningen zullen zijn aangebracht en, na opneming van hunnentwege, de bij art. 12 bedoelde machtiging door hen zal zijn verleend.

Te gelijker tijd kan de vergunning, welke voor het aanleggen der baan of het aanbrengen der wijziging door Gedeputeerde Staten mocht zijn verleend, door hen worden ingetrokken.

Een verbod tot het gebruiken eener trambaan of van een gedeelte er van en het intrekken eener verleende vergunning wordt door Gedeputeerde Staten ter algemeene kennis gebracht, op de wijze als bij art. 4 is bepaald.

Eene ingetrokken vergunning kan, wanneer de redenen daarvoor naar het oordeel van Gedeputeerde Staten zijn vervallen, op nieuw worden verleend, zonder inachtneming der formaliteiten, bij de artt. 2 tot en met 9 voorgeschreven.

14. Niet nakoming der krachtens de eerste zinsnede van het voorgaand artikel door Gedeputeerde Staten gegeven bevelen binnen den daarvoor door hen gestelden termijn, en overtreding van het verbod, bij de tweede zinsnede van hetzelfde artikel bedoeld, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen, of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

AFDEELING II.

Van de inrichting van trambanen bij aanleg of wijziging.

15. De trambanen moeten worden aangelegd met eene spoorwijdte van 1 meter, tenzij door Gedeputeerde Staten in bijzondere gevallen eene andere spoorwijdte wordt toegelaten.

Deze bepaling is niet toepasselijk op den aanleg van werksporen, bedoeld bij art. 8, noch ook op het aanbrengen van veranderingen, als bedoeld bij art. 1 sub *b*, aan bestaande trambanen, die met eene andere spoorwijdte zijn aangelegd.

16. Trambanen worden in den regel niet anders gelegd dan in de bermen van de wegen. Die bermen moeten over de geheele breedte van de baan, met uitzondering van het gedeelte dat buiten de buitenste spoorstaaf gelegen is, in aansluiting met den bestaanden weg, ten genoegen van Gedeputeerde Staten worden bestraat, tenzij zij

voor de breedte waarin de spoorstaven liggen, hetzij door eene ophooging van minstens 1 decimeter boven het oppervlak van den weg, of wel op eenige andere wijze, ten genoegen van Gedeputeerde Staten, op kenmerkende wijze zijn afgescheiden van den gewonen weg.

Waar de trambaan geheel in de voor rijweg of voetpad bestemde strooken gronds komt te liggen moet die baan over hare geheele breedte worden bestraat.

Met de breedte der baan wordt in dit artikel bedoeld de geheele breedte van de strook gronds, die ingenomen wordt door het breedste voertuig dat volgens de vergunning over de baan mag worden vervoerd.

17. Bij het inrichten der bermen om de bij art. 16 bedoelde afscheiding tot stand te brengen, mag geene versmalling plaats grijpen van de aangrenzende voor rijweg of voetpad bestemde strooken gronds, dan met vergunning van Gedeputeerde Staten.

Voor een rijweg moet in den regel eene vrije breedte worden overgelaten van minstens 3 meter, voor een voedpad eene van minstens 1 meter.

Waar de rijweg nevens eene trambaan waarop het aanwenden van andere beweegkracht dan van dieren is vergund, loopt langs eene steile helling of een diep water, of waar andere omstandigheden zich voordoen, die bij het voorbijrijden van tramwagens voor het gewoon verkeer bijzonder gevaar doen vreezen, zal in den regel die vrije breedte minstens 4.5 meter moeten zijn, en zullen op zulke gevaarlijke plaatsen bijzondere voorzieningen gemaakt en onderhouden moeten worden, ten genoegen van Gedeputeerde Staten.

18. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om in bijzondere gevallen afwijkingen toe te staan van de voorschriften der tweede en derde zinsnede van het vorig artikel, en voor zooveel werksporen betreft, ook van de voorschriften van art. 16.

19. Waar de baan door uitwegen of andere zijwegen gekruist wordt, moet, indien de zijweg een rijweg is, over eene breedte van minstens 3.5 meter, en indien deze een voetpad is, over eene breedte van minstens 1 meter, de ruimte tusschen de spoorstaven en aan weerszijden tot op 1 meter daarbuiten, volgens aanwijzing van Gedeputeerde Staten worden bestraat.

20. Op alle plaatsen waar de ruimte tusschen de spoorstaven bestraat is, moeten, tenzij Gedeputeerde Staten met eene andere constructie genoegen nemen, staven met contrastaven, geheel ten hunnen genoegen ingericht, worden gebruikt. De staven en contrastaven moeten gelijk liggen met het bovenvlak der aansluitende bestrating.

21. Tramwagens mogen geene bruggen berijden voor het publiek verkeer bestemd, tenzij met goedkeuring van Gedeputeerde Staten, en onder voorwaarden door dezen te bepalen.

22. Van gebouwen die hun uitgang hebben op den weg, waarin of waarlangs de trambaan ligt, moet in den regel die baan steeds zoover verwijderd zijn, dat tusschen die gebouwen en de tramwagens eene vrije begaanbare ruimte overblijve van minstens 1 meter breed.

Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere gevallen vergunnen, dat van deze bepaling worde afgeweken, en, zoo noodig, aldaar het nemen van buitengewone veiligheidsmaatregelen verplichtend stellen.

23. Verschillen van hoogten van 2 meter of meer mogen, zonder bijzondere vergunning van Gedeputeerde Staten, in banen waarop het aanwenden van andere beweegkracht dan van dieren plaats heeft, niet voorkomen, zonder dat daarin horizontale gedeelten zijn van minstens 40 meter lengte.

Hellingen, flauwer dan van 1 op 40, zijn van deze bepaling uitgezonderd.

Bij kruising van wegen is geen steilere helling dan van 1 op 40 geoorloofd.

24. Van elk punt van den rijweg waarin of waarlangs eene trambaan ligt, waarop het vervoer anders dan door middel van dieren plaats heeft, moet het uitzicht op die baan, ter beoordeeling van Gedeputeerde Staten, voldoende vrij zijn over eene lengte van minstens 25 meter.

Bij kruising van rijwegen wordt dit vrije uitzicht gevorderd op beide wegen, ook al is op één dier wegen geene trambaan aanwezig.

Van deze bepalingen kan slechts worden afgeweken wanneer door andere middelen, ten genoegen van Gedeputeerde Staten, voor de veiligheid wordt gewaakt.

25. Bij beweegbare bruggen waarover trambanen loopen, moeten, ten genoegen van Gedeputeerde Staten, seintoestellen worden geplaatst en bediend, in dier voege, dat de geleider van het voertuig of van het voorste der aan elkander verbonden voertuigen die over de baan worden voortbewogen, op een afstand van minstens 50 meter reeds kunne zien, of de brug al dan niet behoorlijk gesloten is.

AFDEELING III.

Van het gebruik van trambanen.

26. De ondernemer of bestuurder der onderneming van het vervoer over eene trambaan is verplicht te zorgen, dat op de locomotieven haar dienstgewicht en op de wagens hun eigen gewicht en hun maximum draagvermogen, op duidelijke en gemakkelijk waarneembare wijze zijn aangegeven.

Het is verboden, wagens boven dit maximum draagvermogen belast, over de trambaan te vervoeren of te doen vervoeren.

27. De ondernemer of bestuurder der onderneming van het vervoer over eene trambaan is verplicht te zorgen, dat het voertuig of het voorste van de aan elkaar verbonden voertuigen welke over de baan worden bewogen, voorzien zij van een ten genoegen van Gedeputeerde Staten doelmatigen remtoestel en van het tot bediening noodige personeel, ten genoegen van Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Staten kunnen, wanneer zij zulks noodig achten, voorschrijven, dat ook de achterste wagen van een remtoestel voorzien zij, en dat zich aan alle wagens veiligheidskettingen bevinden, van naar hun oordeel voldoende stevigheid

De hoofdconducteur, bij diens ontstentenis de conducteur, en bij ontstentenis van beiden de voerman of machinist van den trein is alsdan verplicht er zorg voor te dragen, dat deze kettingen gedurende het rijden zijn aangehaakt. Onder rijden is hier niet begrepen de beweging, noodig tot het rangeeren van treinen op stations, halten of wisselplaatsen.

28. De ondernemer of bestuurder der onderneming van het vervoer over eene trambaan is verplicht te zorgen, dat de locomotief of wagen of de eerste der aan elkander verbonden wagens, die over de baan worden bewogen, voorzien is van eene luid klinkende klok of van een ander door Gedeputeerde Staten goed te keuren geluidsignaal, waarvan de klank op een afstand van minstens 50 meter duidelijk hoorbaar is.

De voerman of machinist is verplicht voortdurend de geluidsignalen te geven:

1°. bij het voortstuwen van wagens of wagentreinen;

2°. beginnende op 25 meter afstand:

a. bij het naderen van kruiswegen, van plaatsen waar de trein van den eenen kant van den weg naar den anderen kant overgaat, van enge bochten of van bruggen;

b. bij het naderen van alleenstaande of aaneengesloten gebouwen, die hun uitgang hebben op den weg, waarop of waarlangs de trambaan ligt;

3°. bij het rijden langs aaneengesloten gebouwen;

4°. op bekwamen afstand van andere rijtuigen of van ruiters, die zich vóór den rijdenden tramwagen op de trambaan of op den weg nevens die baan bevinden;

5°. telkens, wanneer dit ter waarschuwing van personen door de voorzichtigheid geboden wordt.

29. De voerman of machinist is verplicht te zorgen, dat tusschen zonsondergang en zonsopgang de locomotief, wagen of voorste der aan elkander verbonden wagens, die over de baan rijden, aan den voorkant voorzien is van een of meer heldere lichten, ten minste 1 meter boven de baan verheven.

De hoofdconducteur, bij diens ontstentenis de conducteur, en bij ontstentenis van beiden de voerman of machinist, zorgt, dat de achterkant van den wagen of van den trein tusschen zonsondergang en zonsopgang voorzien is van een helder gekleurd licht.

Het is ook aan andere beambten en bedienden van den ondernemer of bestuurder der onderneming van het vervoer verboden tusschen onder- en opgang van de zon wagens over de trambaan te vervoeren, die niet van bovenbedoelde lichten zijn voorzien.

30. Het is den machinist verboden op de trambanen de door hem bestuurde locomotief te gebruiken tot het voortstuwen van wagens- of wagentreinen, dan alleen op de tot rangeeren bestemde plaatsen of bij volstrekte onvermijdelijkheid.

Voor werksporen, bedoeld bij art. 8, kunnen Gedeputeerde Staten afwijking van deze bepaling toestaan.

31. Het is den machinist verboden locomotieven voorzien van stoomfluiten te gebruiken.

32. Het is den machinist verboden op eene trambaan te rijden met eene locomotief, waarvan de boven opening der schoorsteenpijp niet geheel gedekt is door een vasten, van den weg af zichtbaren, naar het oordeel van Gedeputeerde Staten voldoenden vonkenvanger.

Het is den machinist verboden op eene trambaan te rijden met eene locomotief, welke niet voorzien is van eenen aschbak, zoodanig ingericht en gesloten, dat daaruit naar het oordeel van Gedeputeerde Staten geen gloeiende asch of sintels op den weg kunnen vallen.

Het is verboden deze aschbakken geheel of gedeeltelijk te ledigen op andere plaatsen dan daartoe zijn aangewezen door Gedeputeerde Staten op voorstel van den ondernemer of bestuurder der onderneming van het vervoer, het Gemeentebestuur gehoord.

33. Het is den machinist verboden eene trambaan met eene locomotief te berijden, zonder dat op die locomotief of wel in de onmiddellijke nabijheid daarvan loopende of op den trein nog één persoon aanwezig zij, boven den leeftijd van 16 jaar, tot het gewone dienstpersoneel van de onderneming behoorende en geschikt om den machinist bij te staan en des noods te vervangen.

In geval op de locomotief slechts één persoon aanwezig is, moet zij op eene door Gedeputeerde Staten goedgekeurde wijze van een ander gedeelte van den trein tot stilstaan te brengen of van de achter haar geplaatste personenwagens gemakkelijk te bereiken zijn.

De hoofdconducteur, bij ontstentenis van dezen de conducteur, en bij ontstentenis van beiden de machinist, is verplicht voor de naleving van dit voorschrift zorg te dragen.

34 De machinist mag met geene grootere snelheid rijden dan van:

7.5 kilometer in het uur, bij het rijden langs aaneengesloten gebouwen, over bruggen, bij kruising of oversteken van wegen, bij het voorbijrijden van andere voertuigen of van ruiters, bij zwaren mist, en bij het voortstuwen van tramwagens door eene locomotief;

10 kilometer in het uur, vóór zonsopgang of na zonsondergang, bij het rijden op andere dagen en uren dan die waarvan openbare aankondiging is geschied, ingevolge artikel 3 letter *f* der wet van 23 April 1880 (Staatsblad n°. 67);

15 kilometer in het uur, in alle andere dan de boven aangegeven omstandigheden.

Aan Gedeputeerde Staten wordt het overgelaten, voor bijzondere gevallen te bepalen, dat het vervoer met mindere snelheid dan de boven aangegeven maxima zal moeten geschieden.

Het is den machinist verboden bij het voorbijrijden van andere voertuigen of van ruiters stoom of rook te doen ontsnappen.

35. De voerman of machinist is verplicht de overigens geoorloofde snelheid te verminderen, of de wagens te doen stilstaan, waar zulks door de seinen wordt aangegeven, bij versperringen van den weg, bij het naderen van losloopend vee of van schichtige paarden, en in alle andere gevallen, waarin zulks door de voorzichtigheid wordt geboden of door de politie wordt gelast.

Bij mist is de voerman of machinist verplicht onder het rijden de klok voortdurend te luiden of te doen luiden, of de andere geluidsignalen voortdurend te doen hooren.

Bij stijgingen onder hellingen van 40 meter aanleg op 1 meter hoogte of steiler, mag de voerman of machinist niet halt houden dan wegens volstrekte noodzakelijkheid met het oog op de openbare veiligheid.

Van dit verbod kan door Gedeputeerde Staten vrijstelling verleend worden, waar het geldt het stilhouden bij bestaande vaste halten.

36. Het is den ondernemer of bestuurder der onderneming van het vervoer verboden:

a. op trambanen voorwerpen te vervoeren die in de breedte buiten de rijtuigen uitsteken, tenzij met bijzondere vergunning des Burgemeesters van elke der betrokken gemeenten, en met inachtneming der voorwaarden, door dezen daarbij ter verzekering van de veiligheid te stellen;

b. van trambanen gebruik te maken tot truckvervoer, anders dan met vergunning van Gedeputeerde Staten en met inachtneming der deswegens door hen te stellen bepalingen;

c. op trambanen wagens onbeheerd te laten staan, tenzij deze gesloten zijn en zoodanig bevestigd, dat zij niet zonder ontsluiting of verbreking der bevestiging in beweging kunnen worden gebracht;

d. andere brandstoffen dan coke op de locomotief in voorraad te hebben op de door Gedeputeerde Staten aan te wijzen gedeelten van stoomtrambanen, waar het uitsluitend gebruik van coke is verplichtend gesteld.

37. Het is verboden:

a. op de trambanen eenig voorwerp neder te leggen of te werpen, waardoor het verkeer kan worden belemmerd;

b. wissels der trambanen, seintoestellen, electrische geleidingen of afsluitboomen te verzetten of te beschadigen, anders dan op last of met goedvinden van de directie of van hare ter plaatse aanwezige beambten;

c. valsche signalen te geven.

38. Allen die zich, hetzij alleen, hetzij met rijtuigen, paarden, vee of andere zaken, op de trambaan bevinden, zijn verplicht, bij het naderen van een tram, de baan met hetgeen zij bij zich hebben te verlaten, zoodra het sein daartoe, door het luiden der klok, of ander geluidsignaal van den tram, wordt gegeven.

38*bis*. Voor zoodanig deel of voor zoodanige gedeelten der trambaan als Gedeputeerde Staten, daarvoor termen vindende, zullen aanwijzen, moet een stoomtram door een persoon te voet worden voorafgegaan en mag een trein eene door hen aangegeven maximum lengte niet overschrijden.

De locomotief of bij paardentram het voertuig of het voorste van de aan elkander verbonden voertuigen, welke over de baan bewogen worden, moet, zoodra Gedeputeerde Staten dit noodzakelijk achten, te hunnen genoegen voorzien zijn van een doelmatigen spoorstaafruimer.

De hoofdconducteur, bij ontstentenis van dezen de conducteur, en bij ontstentenis van beiden de voerman of machinist, is verplicht zorg te dragen, dat deze bepalingen worden nageleefd.

39. Overtreding van eene bepaling der beide laatste afdeelingen of van eene voorwaarde door Gedeputeerde Staten, ingevolge art. 7 of art. 8 gesteld, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

De beambten en bedienden van den ondernemer of bestuurder der onderneming van het vervoer zijn niet strafbaar, zoo hunne overtreding een gevolg is van den last door dezen gegeven. In dit geval wordt de lastgever zelf als overtreder gestraft.

SLOTBEPALINGEN.

Art. 1. Deze verordening geldt niet voor de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Alkmaar en Hoorn.

Zij is ook niet toepasselijk op spoorbanen welke met een voor het publiek verkeer openstaanden weg en zijne bermen niet verder in aanraking komen dan door ze dwars over te steken, en alleen gebezigd worden tot vervoer door personen of trekdieren.

1*bis*. Het in deze verordening bepaalde omtrent stoomtrams is, tenzij de aard der zaak zulks uitsluit, ook van toepassing op die trambanen, waarop het aanwenden van andere beweegkracht, doch niet van die van dieren vergund is.

Onder machinist is dan hij te verstaan, die belast is met de leiding der beweegkracht.

2. Deze verordening treedt in werking met den dertigsten dag na hare afkondiging.

Met hetzelfde tijdstip is buiten werking gesteld de Verordening op de inrichting en het gebruik van trambanen op of langs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland, vastgesteld bij besluit der Staten van 12 Juli 1887, n°. XVI, goedgekeurd bij 's Konings besluit van 28 October 1887, n°. 16, en afgekondigd in het provinciaal blad n°. 57 van hetzelfde jaar.

KON. BESLUIT *van* 9 *September* 1896, *n*°. 37, *houdende goedkeuring van:*

1°. *het besluit der Staten van Friesland van* 16 *Juli* 1896, *n*°. 5, *tot wijziging van het reglement op het verleenen van bijdragen aan de zeewerende waterschappen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 7 *September* 1888, *n*°. 25, *met intrekking van het reglement op het verleenen van bijdragen uit de provinciale fondsen tot de kosten van buitengewone verbetering der zeeweringen in deze provincie, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 20 *April* 1864, *n*°. 69, *en*

2°. *het besluit der Staten van Overijssel van* 14 *Juli* 1896, *n*°. 17, *tot regeling der toekenning van pensioen, te verleenen aan ambtenaren en beambten in dienst der provincie.*

Het reglement sub 1°. genoemd, luidt thans als volgt:

REGLEMENT op het verleenen van bijdragen aan de zeewerende waterschappen in de provincie Friesland.

Art. 1. Aan de zeewerende waterschappen, die door hunne jaarlijksche omslagen te zwaar worden gedrukt, kan eene bijdrage uit de fondsen der provincie worden verleend,

2. Als grondslag ter berekening van die omslagen en van hunnen druk in elk waterschap, wordt genomen het kadastraal inkomen van de ongebouwde en het belastbaar inkomen van de gebouwde eigendommen tot het waterschap behoorende, met toepassing van de klassificatie, bij het reglement voor elk waterschap vastgesteld of nader vast te stellen.

In waterschappen, waar de omslag niet geschiedt naar den grondslag bij het vorig lid bedoeld, worden de ongebouwde eigendommen berekend naar het volle kadastraal inkomen, en worden de woonhuizen naar *een/tweede*, de fabrieken, trafieken, pakhuizen, zoomede de werk- en bergplaatsen voor den landbouw, naar *een/vierde* en de woonhuizen, vereenigd met fabrieken, trafieken, pakhuizen, werk- en bergplaatsen voor den landbouw, naar *een/derde* van het belastbaar inkomen gesteld.

3. Een waterschap wordt gerekend te zwaar te worden gedrukt, indien de omslag hooger moet worden geheven dan naar één procent van den in art. 2 aangegeven grondslag en er in de drie jaren, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage wordt aangevraagd, omslagen zijn geheven, die te zamen meer dan drie procent naar dien grondslag hebben bedragen.

4. Indien in een waterschap de omslag, benoodigd tot dekking van het tekort op de uitgaven, hooger dan één procent van den in art. 2 gestelden grondslag klimt, kan door de provincie in dat hoogere bedrag worden bijgedragen, als volgt:

van het *eerste* halve procent (of onderdeel daarvan) van dien grondslag, het twee/tiende gedeelte;

van het *tweede* halve procent (of onderdeel daarvan) van dien grondslag, het vier/tiende gedeelte;

van het *derde* halve procent (of onderdeel daarvan) van dien grondslag, het zes/tiende gedeelte;

van het *vierde* halve procent (of onderdeel daarvan) van dien grondslag, het acht/tiende gedeelte;

van het verder benoodigde het negen/tiende gedeelte.

5. Bij de beoordeeling van den druk van den omslag in een waterschap, wordt buiten rekening gelaten:

a. de aflossingen van geldleeningen, aangegaan ten behoeve van werken, uitgevoerd vóór 1 Januari 1889.

Bij conversie van leeningen aangegaan voor werken, uitgevoerd vóór 1 Januari 1889, en van leeningen voor werken na dat tijdstip uitgevoerd, in ééne leening, zal als bedrag der aflossing op de eerstbedoelde leeningen worden aangenomen het aan de in die conversie begrepen som dezer leeningen evenredig deel der jaarlijksche aflossing op de conversie-leening.

b. de uitgaven en de subsidiën voor werken, behoorende tot den binnenlandschen waterstaat.

Tot de werken van den binnenlandschen waterstaat worden niet geacht te behooren de wegen en vaarten met hunne kunstwerken op of langs de zeedijken loopende.

6. De waterschapsbesturen, die aanspraak meenen te kunnen maken op de toekenning eener bijdrage van de provincie, zenden bij hunne aanvraag aan de Gedeputeerde Staten in de vastgestelde begrooting van ontvangsten en uitgaven met daarbij behoorende toelichting, eene omschrijving van de aan te leggen of te verbeteren werken met eene raming van kosten, benevens eene opgaaf van de in de twee volgende jaren uit te voeren werken, met berekening van den in die jaren te heffen omslag.

7. Gedeputeerde Staten brengen deze stukken, door hen goedgekeurd voor zoover betreft de plannen tot aanleg van buitengewone of verbetering van bestaande werken, met het daarop ingewonnen advies van den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat, zoo mogelijk, in de eerstvolgende vergadering der Staten ter tafel, vergezeld van hunne voorstellen, mede betrekkelijk het beloop der te verleenen bijdrage.

8. Indien op de waterschapsbegrooting uitgaven zijn gebracht voor buitengewone werken, worden die uitgaven bestreden uit de opbrengst eener geldleening, waarvan de aflossing wordt bepaald door het waterschapsbestuur, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Van deze leening wordt een kort plan bij de stukken gevoegd.

9. De vorige artikelen zijn mede van toepassing opzichtens aanvragen van waterschapsbesturen, indien in den loop van het dienstjaar door buitengewone omstandigheden wijziging der waterschapsbegrooting noodzakelijk wordt.

10. De uitbetaling van de toegekende bijdrage behoeft niet eerder te geschieden, dan nadat de werken zijn voltooid en door of vanwege Gedeputeerde Staten zijn opgenomen en goedgekeurd.

11. Bij het besluit tot het verleenen eener bijdrage van de provincie wordt de begrooting aangewezen, waarop de voor de bijdrage geraamde som in uitgaaf zal worden gesteld.

12. Indien na aanbesteding of na uitvoering der werken of uit anderen hoofde aan Gedeputeerde Staten mocht blijken, dat de omslag tot een lager bedrag zou kunnen worden of had kunnen worden geheven dan het daarvoor op de waterschapsbegrooting uitgetrokken bedrag, en tengevolge daarvan het waterschap op geene of wel op eene lagere bijdrage van de provincie aanspraak had kunnen maken dan was toegezegd, wordt deze door Gedeputeerde Staten niet, of wel tot

minder bedrag, in verband met vorenstaande bepalingen, aan het waterschapsbestuur uitgekeerd.

Gedeputeerde Staten doen daarvan aan de Staten in hunne eerstvolgende vergadering mededeeling en, zoo noodig, nader voorstel.

13. Het reglement op het verleenen van bijdragen uit de provinciale fondsen tot de kosten van buitengewone verbetering der zeeweringen in deze provincie, van 2 Maart 1864, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 20 April 1864, n°. 69 (Provinciaal blad n°. 58 van 1864), alsmede het Staten-besluit van 16 Juli 1878, n°. 4, sub A 1°., aangevuld bij dat van 13 November 1878, n°. 3, betrekkelijk het verleenen van subsidie voor verhooging en verzwaring van de zeeweringen in de provincie *Friesland*, worden ingetrokken.

14. Dit reglement treedt in werking met het jaar 1889.

De regeling sub 2°. vermeld luidt als volgt:

REGELING der toekenning van pensioen, te verleenen aan ambtenaren en beambten in dienst der provincie Overijssel.

Art. 1. De ambtenaren en beambten, aan wien recht op pensioen wordt toegekend, zijn:

a. de ambtenaren van den provincialen waterstaat, waartoe gerekend worden te behooren: de hoofdingenieur, de hoofdopzichter in algemeenen dienst, de opzichter der Dedemsvaart, de opzichter van het kanaal van Almelo naar de Pruissische grenzen en van den kunstweg van Almelo over Ootmarsum naar Denekamp, de opzichter van den kunstweg van den Krieger naar den Blokzijlerdijk en van de provinciale werken te Blokzijl en Kuinre, de opzichter-chef van het bureau van den hoofdingenieur en de opzichter-teekenaar op dat bureau;

b. de provinciale sluiswachters, de balkmeester der Dedemsvaart, de sluiswachter-gaarder aan de Lichtmis en de havenmeester te Kuinre.

2. De in artikel 1 genoemde ambtenaren en beambten hebben recht op pensioen, wanneer zij:

a. in dienst zijnde der provincie, den ouderdom van *vijf en zestig jaren* hebben bereikt;

b. in of door de uitoefening hunner functiën, of ter zake van die uitoefening, hetzij tengevolge van gewelddadige aanranding of van verzet, hetzij van met gevaar gepaard gaande dienstverrichtingen, wonden of gebreken hebben bekomen, die hen volstrekt ongeschikt maken de provincie langer te dienen;

c. na tienjarigen dienst eervol zijn ontslagen uithoofde van ziels- of lichaamsgebreken, die hen voor de waarneming hunner betrekking ongeschikt maken.

3. Het bedrag van het te verleenen pensioen wordt telkens door de Staten, op voordracht van Gedeputeerde Staten, vastgesteld.

4. Het pensioen bedraagt:

1°. voor de ambtenaren van den provincialen waterstaat genoemd in artikel 1, sub *a*: *drie procent* der laatst genoten bezoldiging voor elk dienstjaar, gedeelten van een jaar voor het geheel gerekend, met dien verstande echter, dat het nimmer *minder* dan *dertig* noch *meer* dan *zestig* procent dier bezoldiging mag bedragen. Het genot van vrije woning en andere emolumenten wordt bij de berekening van het pensioen niet in aanmerking genomen;

2°. voor de ambtenaren en beambten genoemd in artikel 1, sub *b*: voor den sluiswachter-gaarder aan de Lichtmis en voor den balkmeester der Dedemsvaart *f* 15, voor den sluiswachter te Blokzijl *f* 4.50 en voor de overige sluiswachters en voor den havenmeester te Kuinre *f* 13, voor elk dienstjaar, gedeelten van een jaar voor het geheel gerekend, met dien verstande echter, dat het nimmer *minder* dan *tienmaal*, noch meer dan *twintig maal* de genoemde sommen mag bedragen.

KON. BESLUIT *van* 11 *September* 1896, *n°.* 32, *houdende goedkeuring van*:

a. de besluiten der Staten van Zuidholland:

1°. *van* 21 *Juli* 1896:

n°. XVI, tot oprichting en reglementeering van een waterschap onder den naam van waterschap voor de Kil- en Wachtdijken, en

n°. XVII, tot vaststelling van een gewijzigd reglement voor den polder Heerjansdam, Ijsvoord en Strevelshoek, goedgekeurd bij Kon. besluit van 3 *Augustus* 1885, *n°.* 29;

2°. *van* 22 *Juli* 1896:

n°. IV, tot wijziging van het reglement voor den polder Oudenhof, goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71, *en*

n°. VI, tot vaststelling van een gewijzigd reglement voor den Rijnsaterwoudschen polder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 25 *Augustus* 1861, *n°.* 10;

b. de besluiten der Staten van Friesland van 14 *Juli* 1896, *n*os 5 *A en* 5 *B, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Kleine Geestmervaart, in de gemeente Tietjerksteradeel;*

c. de besluiten der Staten van Noordbrabant van 14 *Juli* 1896:

1°. *tot het op nieuw vaststellen van de klassificatie, behoorende bij het reglement voor het waterschap de Dorpspolder van Vught, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 3 *December* 1882, *n*°. 21 *en* 7 *Februari* 1886, *n*°. 3, *en*

2°. *tot oprichting van het waterschap de Waarden, onder de gemeenten Besoijen en Capelle.*

Zie de Buitengew. Prov. bladen van Zuidholland, nos. 247 t/m 250, en de Prov. bladen van Friesland, n°. 73 en van Noordbrabant nos. 18 en 19.

KON. BESLUIT *van* 14 *September* 1896, *n*°. 31, *houdende goedkeuring van:*

a, het gemeenschappelijk besluit der Staten van Zuidholland en Utrecht, van 22/25 *Juli* 1896, *tot opheffing van het waterschap de Gemeene boezem van Rapijnen en IJsselveld, Cattenbroek en Haanwijk, en intrekking van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 8 *December* 1874, *n*°. 16, *en*

b, het besluit der Staten van Utrecht van 25 *Juli* 1896, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Gemeene boezem van Rapijnen en IJsselveld en Cattenbroek.*

Zie Prov. bladen 93 en 94 van Utrecht en n°. 64 van Zuidholland.

KON. BESLUIT *van* 16 *September* 1896, *n*°. 53, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 21 *Juli* 1896, *n*°. 11, *tot wijziging van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 30 *Januari* 1885, *n*°. 2 *en* 13 *September* 1895, *n*°. 34.

De Staten der provincie Groningen,

Op de voordracht van de Gedeputeerde Staten van den 5 Juni

1896, n°. 117, 1e afdeeling, tot wijziging van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken;

Hebben goedgevonden, onder Koninklijke goedkeuring, de navolgende wijzigingen aan te brengen in de verordening houdende voorziening tegen benadeeling van dijken, vastgesteld bij Staten-besluit van den 19 November 1884, n°. 2, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 30 Januari 1885, n°. 2 (Provinciaal blad 1885, n°. 19), gewijzigd bij Staten-besluit van den 17 Juli 1895, n°. 13, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 13 September d.a.v. n°. 34 (Provinciaal blad 1895, n°. 59):

1°. Litt. *d* van art. 1 wordt gelezen:

„tot een ander einde te gebruiken voor zoover het zijn zeewaterkeerende dijken, gelegen in de gemeente Ulrum, dan ter beweiding en de overigen dan ter beweiding of om te maaien, beide behoudens de bepaling van art. 14."

2°. Achter art. 1 in te voegen het navolgend art. 1bis:

„De rechthebbenden op de in deze paragraaf bedoelde, in de gemeente Ulrum gelegen zeewaterkeerende dijken, zijn verplicht:

a. het dijksgedeelte met zijne bermen, waarover zich hun recht uitstrekt, zuiver te hebben van distels, brandnetels en doornen, binnen 8 dagen na schriftelijke aanzegging vanwege gecommitteerden uit het hoofdbestuur van het waterschap Hunsingo;

b. de door de zee aangespoelde ruigte en drijfruit binnen 3 maal 24 uur na schriftelijke aanzegging vanwege het onder litt. *a* bedoelde College, daarvan te verwijderen;

c. dezen ten genoegen van gecommitteerden uit het hoofdbestuur van het waterschap Hunsingo behoorlijk kort af te doen weiden.

Gecommitteerden uit het hoofdbestuur van het waterschap Hunsingo zijn bevoegd van de in dit artikel bedoelde dijksgedeelten het naar hun oordeel overtollige voor den dijk nadeelige gras en ruigte te doen afmaaien en daarvan te doen verwijderen, en tevens de beweiding daarvan tijdelijk geheel of voor bepaalde gedeelten te verbieden, hetzij met alle soort van vee of met bepaalde soorten van vee".

3°. Uit het 1e lid van art. 4 worden geroieerd de woorden:

„of om te maaien".

4°. Art. 7, wordt gelezen:

„De rechthebbenden op deze dijken zijn verplicht:

a. het dijksgedeelte met zijne bermen waarover zich hun recht uitstrekt, zuiver te hebben van distels, brandnetels en doornen, binnen 8 dagen na schriftelijke aanzegging vanwege Gedeputeerde Staten;

b. de door de zee aangespoelde ruigte en drijfruit binnen 3 maal

24 uren na schriftelijke aanzegging vanwege het in litt. *a* bedoeld College daarvan te verwijderen;

c. deze ten genoegen van Gedeputeerde Staten, behoorlijk kort te doen afweiden.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd van deze dijksgedeelten het naar hun oordeel overtollige voor den dijk nadeelige gras en ruigte van den dijk en zijne bermen te doen afmaaien en daarvan te doen verwijderen."

5°. *a.* Litt. *d* van art. 16 wordt gelezen:

„Hij die de in § 1 bedoelde in de gemeente Ulrum gelegen zeewaterkeerende dijken tot een ander einde gebruikt dan ter beweiding, en de overige in deze paragraaf bedoelde dijken dan ter beweiding of om te maaien."

b. Uit litt. *l* van art. 16 worden geroieerd de woorden:

„of om te maaien."

c. In hetzelfde art. 16 wordt het bepaalde onder litt. *o* vervangen door:

„Hij die in strijd met de artikelen 1 bis, 2, 3 en 7 aan het openbaar gezag moeilijkheden berokkent in het doen afmaaien van gras en ruigte van de dijken en het verwijderen van het afgemaaide daarvan en in het ophoogen van de door-, af- en ingravingen in die dijken en in het aanleggen of onderhouden van de werken in die dijken te maken."

6°. Litt. *a* van art. 18 wordt gelezen:

„Hij die op de in § 1 bedoelde zeewaterkeerende dijken of gedeelten daarvan, gelegen in de gemeente Ulrum en op de in § 3 bedoelde dijken of gedeelten daarvan, waar en wanneer zulks door de Gecommitteerden uit het hoofdbestuur van het waterschap of door de Gedeputeerde Staten geheel of gedeeltelijk verboden is, vee heeft doen weiden of loopen, alsmede hij, die daarop dit soort van vee heeft doen weiden of loopen, waarmede de beweiding door een dezer besturen verboden was."

7°. In artikel 19 wordt het bepaalde onder litt. *c* vervangen door:

„Hij, die in strijd met de artikelen 1 bis en 7, het dijksgedeelte niet zuiver heeft van distels, brandnetels en doornen."

8°. Aan art. 19 wordt onder litt. *d* toegevoegd:

„Hij, die in strijd met de artikelen 1 bis en 7 de door de zee aangespoelde ruigte en drijfruit niet van den dijk verwijdert."

KON. BESLUIT *van* 17 *September* 1896, *n°.* 29, *houdende goedkeuring:*

a, *van het gemeenschappelijk besluit der Staten van Zuidholland en van Utrecht van* 21/25 *Juli* 1896, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Hooge Boezem achter Haastrecht, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *Februari* 1861, *n°.* 59, 19 *December* 1868, *n°.* 12, 23 *December* 1877, *n°.* 18 *en* 23 *Augustus* 1881, *n°.* 9,

b, *van het besluit der Staten van Zuidholland van* 21 *Juli* 1896, *n°. XV, tot aanvulling van het reglement voor den polder Bergambacht, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 8 *Juni* 1861, *n°.* 72.

Zie Prov. bladen van Zuidholland n°. 65 en van Utrecht n°. 99 en Buitengew. Prov. blad van Zuidholland n°. 251.

KON. BESLUIT *van* 21 *September* 1896, *n°.* 38, *houdende aanwijzing der perceelen die, gelegen onder de gemeenten Schagen, Barsingerhorn, Winkel, Nieuwe-Niedorp, Hoogwoud, Opmeer, Sijbekarspel en Wognum, ingevolge de wet van* 11 *November* 1895 (*Staatsblad n°.* 177), *ten name van de stoomtramwegmaatschappij Westfriesland moeten worden onteigend voor den aanleg van een spoorweg van Schagen naar Wognum.*

KON. BESLUIT *van* 21 *September* 1896, *n°.* 39, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 22 *Juli* 1896, *n°.* 3, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Lauwerpolder, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 1 *Februari* 1880, *n°.* 6.

Zie Prov. blad n°. 61.

KON. BESLUIT *van* 26 *September* 1896 (*Staatsblad n°.* 159), *tot nadere wijziging van het Kon. besluit van* 15 *October* 1885 (*Staatsblad n°.* 187), *houdende vaststelling van voorschriften omtrent het vervoer, den in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van buskruit en andere ontplofbare stoffen, zooals het is gewijzigd bij het Kon. besluit van* 10 *October* 1894 (*Staatsblad n°.* 162).

Op de voordracht van de Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 13 Maart 1896, L^a. Z, afdeeling Handel en Nijverheid:

van Justitie van 13 Maart 1896, n°. 1315, (2de afdeeling A):
van Oorlog van 13 Maart 1896, n°. 3, (IVde afdeeling);
van Marine van 13 Maart 1896, n°. 20, (Bureau D), en
van Financiën van 13 Maart 1896, n°. 43, (afdeeling Invoerrechten en Accijnzen);

Gelet op art. 1 der wet van 26 April 1884 (Staatsblad n°. 81);

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Mei 1896, n°. 17);

Gezien de nadere voordracht van de voornoemde Ministers van 13 Augustus 1896, n°. 171, afdeeling Handel en Nijverheid; van den 10den September 1896, n°. 94, 2de afd. A; van den 15den September 1896, IVde afd., n°. 53; van 18 September 1896, Bureau D, n°. 29, en van 23 September 1896, n°. 59, Invoerrechten en Accijnzen:

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

In het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (Staatsblad n°. 187), zooals het is gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 10 October 1894 (Staatsblad n°. 162), worden de volgende wijzigingen gebracht:

I. In het eerste lid van art. 5 wordt achter „4" ingevoegd: „en behoudens hetgeen in art. 6 § 1, is voorgeschreven,".

II. Art. 6 wordt gelezen als volgt:

§ 1. Met zeeschepen, zoowel stoom- als zeilschepen, is vervoer van ten hoogste 30.000 KG. ontplofbare stof toegelaten. Zijn die schepen tevens openbare middelen tot vervoer van personen, dan geldt die toelating alleen voor buskruit en munitiën, waarin buskruit voorkomt.

§ 2. Met stoomvaartuigen, geen zeeschepen zijnde, is, wanneer zij niet zijn openbare middelen tot vervoer van personen, vervoer van ten hoogste 100 KG. ontplofbare stof toegelaten. Echter is met deze schepen geoorloofd, het vervoer van metaalpatronen voor handvuurwapenen, bevattende ten hoogste 30.000 KG. ontplofbare stof, mits die patronen zijn geborgen in eene daartoe afzonderlijk afgeschoten bergplaats of kruitkamer, welke ten minste vier meter van de stookplaatsen en de ketelruimte verwijderd en behoorlijk afgeschoten is, en welke in geval van brand gemakkelijk onder water kan gezet worden.

III. Het eerste lid van art. 7 wordt vervangen door het volgende:

De bepalingen vervat in hoofdstuk II, §§ 2 en 3 en in de artikelen 44, 45, 46, 47 en 48, en in hoofdstuk III zijn niet van toepassing op het vervoer van ontplofbare stoffen met zeeschepen tusschen de zee en de plaatsen door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid aangewezen, noch gedurende het verblijf dier schepen op die plaatsen zelve.

Bij lading of lossing van ontplofbare stoffen, in of uit zeeschepen, op de in het vorig lid bedoelde plaatsen of tusschen deze plaatsen en de zee, behooren echter de voorschriften betreffende vergunning en geleide te worden in acht genomen.

IV. In art. 10 wordt in plaats van:

„alsmede de ambtenaren en beambten der rivier-, kanaal- en havenpolitie en de opzieners en schippers van de visscherijpolitie op de Schelde en de Zeeuwsche stroomen", gelezen:

„alsmede de ambtenaren van den Rijkswaterstaat, die van het loodswezen, de opzieners en schippers van de visscherijpolitie op de Schelde en de Zeeuwsche stroomen en de havenmeesters in dienst van het Rijk".

V. Achter het eerste lid van art. 18 wordt een nieuw lid ingevoegd van dezen inhoud:

Onder transport is in dit artikel en in de artikelen 22, 24, 25 en 26 ook te verstaan overlading.

VI. Het opschrift van hoofdstuk IV wordt gelezen:

„Van den in- uit- en doorvoer van ontplofbare stoffen".

VII. Art. 62 wordt gelezen als volgt:

„Van en naar zee is de in-, uit- en doorvoer van ontplofbare stoffen alleen vergund langs de plaatsen en wegen door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid aangewezen".

De Ministers enz.

KON. BESLUIT *van* 1 *October* 1896, *n°.* 32, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Overijssel van* 10 *Juli* 1895, *n°.* 22, *tot overname van de Coevorder Kanaalmaatschappij van het Coevorder kanaal en bijbehoorende werken in eigendom, beheer en onderhoud bij de provincie.*

Bij Kon. besluit van 16 December 1896, n°. 17 is de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid gemachtigd om de concessie tot het aanleggen en exploiteeren van dit kanaal, over te dragen aan de provincie Overijssel, op de daarbij gestelde voorwaarden.

KON. BESLUIT *van* 1 *October* 1896, *n°.* 34, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 22 *Juli* 1896, *n°.* 2:

1°. *tot intrekking van het grondreglement voor de waterschappen in de provincie Groningen, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 6 *December* 1852, *n°.* 15;

2°. *tot intrekking van het reglement, houdende bepalingen omtrent de liggers van de schouwbare voorwerpen, aan het toezicht van de besturen der waterschappen onderworpen, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 16 *December* 1885, *n°.* 15;

3°. *tot intrekking van de verordening, houdende regeling van het hooger beroep op den Koning van besluiten van Gedeputeerde Staten in waterschapszaken, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren, en*

4°. *tot vaststelling van het volgend reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen.*

Het sub 4° genoemde reglement luidt als volgt:

De Staten der provincie Groningen,

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten, dd. 15 Mei 1896, n°. 4, 1e afd., tot vaststelling van een Reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen, met intrekking van eenige andere reglementen;

Gelet op art. 190 der Grondwet en art. 138 der Provinciale wet;

Besluiten, onder goedkeuring van Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, Regentes:

1°. in te trekken:

a. het Grondreglement voor de waterschappen in de provincie Groningen, dd. 23 November 1852, goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 6 December 1852, n°. 15 (Prov. blad van 1852, n°. 173);

b. het Reglement houdende bepalingen omtrent de liggers van de schouwbare voorwerpen, aan het toezicht van de besturen der waterschappen onderworpen, dd. 11 November 1885, n°. 15 (Prov. blad van 1886, n°. 1);

c. de verordening houdende regeling van het hooger beroep op den Koning van besluiten van Gedeputeerde Staten in waterschapszaken, dd. 12 November 1885, goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 16 December 1885, n°. 15 (Prov. blad van 1886, n°. 2);

2°. vast te stellen het navolgend

REGLEMENT houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen.

§ 1. *Van de liggers van schouwbare voorwerpen.*

Art. 1. In alle waterschappen, bij welker reglementen het opmaken van een ligger van schouwbare voorwerpen is voorgeschreven, wordt door het waterschapsbestuur een ligger in tweevoud opgemaakt

van alle voorwerpen aan zijn toezicht of aan dat van de besturen der onderdeelen onderworpen, daaronder niet begrepen voorwerpen aan Staat of Provincie publiekrechtelijk behoorende.

Is een waterschap verdeeld in onderdeelen, dan wordt deze ligger in even vele onderdeelsliggers verdeeld en door het hoofdbestuur, met medewerking van de betrokken onderdeelsbesturen, opgemaakt.

De ligger bevat:

eene omschrijving van de schouwbare voorwerpen, met opgave, voor zoover die bekend zijn, van hunne afmetingen, benevens de namen en woonplaatsen der onderhoudsplichtigen;

de aanwijzing van het voorwerp of het gedeelte daarvan, ten laste van ieder komende;

de kadastrale aanduiding der perceelen, waarop de onderhoudslast rust of hetgeen tot aanwijzing van den onderhoudslast strekt.

De ligger wordt ingericht naar een door de Gedeputeerde Staten vast te stellen model.

De verplichting van onderhoud rust bij hen, die bij de invoering van dit reglement daarmede belast zijn, tenzij zij kunnen aantoonen, dat die verplichting ten onrechte ten hunnen laste is gebracht.

Voor zoover de onderhoudsplicht rust op kadastrale perceelen, worden als onderhoudsplichtigen op den ligger gebracht zij, ten wiers name de perceelen op den kadastralen ligger vermeld staan; met dien verstande, dat bij gemeenschappelijk bezit de rechthebbende, die op den kadastralen ligger het eerst of alleen wordt genoemd, als onderhoudsplichtige wordt aangewezen.

Voor zooverre geen onderhoudsplichtigen te vinden zijn, behoort het onderhoud aan het waterschap. In de waterschappen waar de onderdeelen eigen administratie hebben, behoort in dat geval het onderhoud aan het onderdeel.

2. De ontworpen ligger wordt in elk waterschap en in elk onderdeel gedurende dertig dagen ter inzage van een ieder nedergelegd, ter plaatse door het waterschapsbestuur te bepalen.

Van dien tijd en die plaats van nederlegging geschiedt openbare kennisgeving in een door het bestuur aan te wijzen dag-, nieuws- of advertentieblad.

Binnen acht dagen na die kennisgeving geeft het bestuur van het waterschap, ingeval er een voorwerp, vroeger niet op den ligger voorkomende, daarop is gebracht of iemand daarop als onderhoudsplichtige is aangewezen, die daarop vroeger niet als zoodanig voorkwam, hiervan schriftelijk kennis aan de belanghebbende personen, voor zoover deze in het Rijk in Europa wonen of aldaar een bekend vertegenwoordiger hebben.

Elk belanghebbende kan bij het bestuur of het hoofdbestuur tegen den voorgestelden ligger schriftelijk bezwaren inbrengen binnen acht dagen na den termijn van ter visielegging.

Het bestuur of het hoofdbestuur beschikt op die bezwaren binnen dertig dagen na den termijn voor het indienen der bezwaren gesteld en geeft van zijne beschikking schriftelijk kennis aan de belanghebbenden.

Oordeelt het bestuur of het hoofdbestuur dat anderen, niet op den ontwerpligger als onderhoudsplichtigen aangewezen, daarop alsnog moeten gebracht worden, dan geeft het daarvan aan de belanghebbenden schriftelijk kennis.

Binnen veertien dagen na ontvangst dezer kennisgeving kunnen belanghebbenden tegen deze aanwijzing bezwaren inbrengen.

Binnen dertig dagen na ommekomst van dien termijn beschikt het bestuur of hoofdbestuur op deze bezwaren en geeft van zijne beschikking schriftelijk kennis aan de belanghebbenden.

Hierna wordt de ligger ter goedkeuring ingezonden aan Gedeputeerde Staten, vergezeld van de ingediende bezwaarschriften en de daarop genomen beschikkingen.

Binnen dertig dagen nadat de beslissing door het bestuur is genomen, kan beroep worden ingesteld bij Gedeputeerde Staten, die ten spoedigste, in elk geval binnen een jaar, uitspraak doen en deze mededeelen aan het bestuur of het hoofdbestuur en de belanghebbenden.

Binnen dertig dagen nadat de beslissing door Gedeputeerde Staten is genomen, kan hooger beroep worden ingesteld op den Koning, met inachtneming der voorschriften van de artt. 15 en 16 van dit reglement.

De besturen wijzigen den ligger overeenkomstig de uitspraak van Gedeputeerde Staten en, ingeval hooger beroep is ingesteld, overeenkomstig de beslissing des Konings en zenden dien opnieuw ter goedkeuring in aan Gedeputeerde Staten binnen een door Gedeputeerde Staten te stellen termijn.

Is de ligger naar de onderdeelen van het waterschap in onderdeelsliggers verdeeld, dan zullen Gedeputeerde Staten, indien bezwaar bestaat den ligger in zijn geheel goed te keuren, aan de liggers der onderdeelen, waartegen geene bedenking is gerezen, hunne goedkeuring kunnen verleenen.

Van den goedgekeurden ligger blijft één exemplaar in het archief van de provincie berusten.

De goedgekeurde ligger maakt den grondslag uit van ieders verplichting.

Art. 3. De ligger voorgeschreven bij art. 1 moet zijn opgemaakt en ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten ingezonden binnen den termijn

van twee jaren na de in werking treding van dit reglement. Gedeputeerde Staten kunnen in buitengewone omstandigheden dezen termijn verlengen.

Bij gebreke daarvan houdt de bestaande ligger op te gelden en komt het onderhoud der voorwerpen ten laste van het waterschap.

Dat onderhoud blijft ten laste van het waterschap tot de ligger behoorlijk zal zijn opgemaakt en goedgekeurd.

Is die ligger in onderdeelsliggers verdeeld, dan zal bij toepassing van art. 2, alinea 13, het waterschap met het onderhoud belast blijven, voor zoover betreft de onderdeelen waarvan de liggers niet zijn goedgekeurd tot daarop de goedkeuring zal zijn verkregen.

Art. 4. Indien de ligger binnen den termijn in het vorige artikel bedoeld is opgemaakt en ingezonden, maar Gedeputeerde Staten het noodig oordeelen, dat de ligger hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk opnieuw ter inzage wordt nedergelegd, kunnen zij deze nederlegging bevelen en deswege nadere voorschriften geven.

Bijaldien aan deze voorschriften niet wordt voldaan binnen den door Gedeputeerde Staten te stellen termijn, houdt de bestaande ligger of onderdeelsligger op te gelden en komt het onderhoud der voorwerpen ten laste van het waterschap.

Dit onderhoud blijft ten laste van het waterschap tot aan de voorschriften, bij dit artikel bedoeld, het vereischte gevolg zal zijn gegeven en de ligger zal zijn goedgekeurd.

De bepaling der laatste alinea van art. 3 is hier van toepassing.

Art. 5. De bepalingen van de vorige artikelen zijn niet van toepassing op die waterschappen, waarvoor liggers zijn vastgesteld en goedgekeurd onder de werking van het reglement houdende bepalingen omtrent de liggers van de schouwbare voorwerpen aan het toezicht van de besturen der waterschappen onderworpen dd. 11 November 1885, n°. 15 (Prov. blad van 1886, n°. 1).

Art. 6. Wanneer na de goedkeuring van den ligger een voorwerp daarop gebracht of daaruit geschrapt dient te worden en wanneer verkeerde of verzuimde aanduiding van onderhoudsplicht verbetering vereischt, wordt de ligger gewijzigd, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van belanghebbenden en zijn de artt. 1 en 2 op deze wijziging van toepassing.

7. Belanghebbenden die verlangen, dat de ligger ten hunnen aanzien gewijzigd worde als in het vorige artikel bedoeld, kunnen een daartoe strekkend verzoek indienen bij het waterschapsbestuur.

Op verzoekschriften van deze strekking, welke vóór den 1sten Mei van elk jaar moeten zijn ingediend, wordt door het waterschapsbestuur vóór den 1 Juni d. a. v. eene beschikking genomen en deze aan den belanghebbende schriftelijk medegedeeld.

Wanneer of voor zoover op zoodanig verzoekschrift in gunstigen zin wordt beschikt, wordt dienovereenkomstig gelijktijdig een wijzigingsligger ontworpen als in art. 6 bedoeld.

Binnen dertig dagen nadat de beschikking door het Bestuur genomen is, kan beroep worden ingesteld bij Gedeputeerde Staten, die ten spoedigste uitspraak doen en deze mededeelen aan het bestuur en den belanghebbende.

Binnen dertig dagen nadat de beslissing door Gedeputeerde Staten genomen is, kan hooger beroep worden ingesteld bij den Koning, met inachtneming der bepalingen van de artt. 15 en 16 van dit reglement.

Indien de ligger tengevolge van de beslissing van Gedeputeerde Staten of in hooger beroep van den Koning wijziging ondergaat, wordt door de zorg van Gedeputeerde Staten van die wijziging op den ligger melding gemaakt met aanteekening van dagteekening en nummer der beslissing.

8. Jaarlijks in de maand Februari of in de maand Mei, ter keuze van het waterschapsbestuur, wordt een suppletoire ligger ontworpen, bevattende eene opgave van hen, welke tengevolge van overgang van eigendom of andere zakelijke rechten onderhoudsplichtig zijn geworden.

Deze suppletoire ligger wordt, na voorafgaande openbare kennisgeving, gedurende veertien dagen in het waterschap en in ieder onderdeel ter inzage nedergelegd.

Binnen dien tijd kan ieder belanghebbende bij het bestuur of het hoofdbestuur schriftelijk bezwaren inbrengen.

Overigens zijn op den suppletoiren ligger de bepalingen van de artt. 1 en 2 van toepassing.

Op den primitieven ligger wordt van de veranderingen aanteekening gehouden.

9. Bij overdracht van eigendom of eenig ander zakelijk recht waarop de onderhoudslast rust tusschen levenden, is de overdrager en in geval van erfopvolging de verkrijger, verplicht hiervan met overlegging der bewijzen, zoo die bestaan, aan het bestuur of het hoofdbestuur opgave te doen.

Zoo bij die overdracht of overgang verdeeling van gronden plaats heeft, welke met eenigen onderhoudslast voor het geheel zijn bezwaard, wordt die last, bij opgave door de belanghebbenden, onder goedkeuring van het bestuur of van het hoofdbestuur en — bij gebreke van die opgave — door het bestuur of het hoofdbestuur, over de verschillende perceelen verdeeld.

Wenschen belanghebbenden den geheelen onderhoudslast op een gedeelte der gronden te doen overgaan, dan kan zulks niet anders geschieden dan met goedvinden van het bestuur.

10. Bij nalatigheid in het doen der vereischte opgaven is het bestuur of het hoofdbestuur bevoegd tot de overboekingen welke het noodig acht, over te gaan.

Tot aan de overboeking is diegene aansprakelijk, ten wiens name het object was gesteld, en in geval van overlijden zijn erfgenamen.

Bij eene verdeeling van gronden, in het vorige artikel vermeld, zijn de bezitters der perceelen ieder voor den onderhoudslast van het geheel verbonden, zoolang de verdeeling van dien last niet is tot stand gekomen.

11. Elke ligger wordt binnen tien jaar na hare goedkeuring herzien.

De herziening geschiedt door het opmaken van een nieuwen ligger uit den primitieven ligger en de suppletoire liggers en met toepassing van de veranderingen door de vaststelling van wijzigingsliggers en wijzigingen naart art. 7 daarin aangebracht.

Doen zich tijdens de herziening omstandigheden voor, die tot wijzigingen van den bestaanden ligger naar art. 6 of tot vaststelling van een suppletoiren ligger naar art. 8 aanleiding zouden hebben gegeven, dan wordt de nieuwe ligger met inachtneming van die omstandigheden vastgesteld.

Op de vaststelling van dezen ligger zijn de voorschriften van artt. 1 en 2 van toepassing.

De termijn in de eerste alinea van dit artikel bedoeld kan door Gedeputeerde Staten worden verlengd.

Na verloop van den termijn houdt de niet herziene ligger op te gelden en komt het onderhoud der voorwerpen ten laste van het waterschap.

Dit onderhoud blijft ten laste van het waterschap tot de nieuwe ligger zal zijn opgemaakt en goedgekeurd.

De slotalinea van art. 3 is hier van toepassing.

§ 2. *Van de waterschapsliggers en de kohieren van omslag.*

12. In alle waterschappen wordt van al de gronden tot het waterschap behoorende een ligger opgemaakt en bijgehouden, naar de voorschriften in ieder reglement te geven.

13. Uit den ligger wordt telken jare een kohier van omslag opgemaakt, bevattende de namen van de ingelanden en ieders aandeel in de te heffen waterschapslasten.

14. Ten kohiere wordt gebracht hij ten wiens name de perceelen op den ligger vermeld staan, met dien verstande dat bij gemeenschappelijk bezit de rechthebbende die in den ligger het eerst of alleen genoemd wordt, alleen wordt aangeslagen en voor den aanslag aansprakelijk is, behoudens diens recht van verhaal op zijne mederechthebbenden.

§ 3. *Van het hooger beroep op den Koning.*

15. Van elke beschikking of beslissing die door Gedeputeerde Staten in waterschapszaken genomen wordt, staat aan belanghebbenden hooger beroep op den Koning vrij.

Tot de belanghebbenden in de vorige alinea bedoeld, worden mede gerekend de bij de beschikking of beslissing betrokken waterschaps- en onderdeelsbesturen.

16. Het hooger beroep moet worden ingesteld binnen dertig dagen na den dag waarop de beschikking of beslissing van Gedeputeerde Staten genomen is.

De belanghebbende geeft van het ingestelde hooger beroep binnen drie dagen daarna schriftelijk kennis aan Gedeputeerde Staten.

Bij gebreke hiervan is het hooger beroep niet ontvankelijk.

Gedeputeerde Staten geven aan het betrokken waterschapsbestuur of indien een beroep door dit of een onderdeelsbestuur is ingesteld, aan den daarbij betrokken belanghebbende ten spoedigste kennis van het ingestelde hooger beroep.

17. Heeft het instellen van hooger beroep van een besluit van Gedeputeerde Staten, ten aanzien van de begrooting voor eenig waterschap ten gevolge dat deze niet onherroepelijk is vastgesteld of goedgekeurd vóór den aanvang van het dienstjaar, dan kunnen Gedeputeerde Staten het bestuur van het betrokken waterschap machtigen, die uitgaven te doen en die ontvangsten te innen, waartegen bij hen geen bezwaar bestaat, in zoover ze niet betreffen het onderwerp van hooger beroep.

18. Het in de artikelen 15, 16 en 17 bepaalde geldt alleen voor zoover bij wettelijke of andere voorschriften van hooger gezag of bij bijzondere waterschapsreglementen niet anders is voorzien.

§ 4. *Van het toezicht op het geldelijk beheer.*

19. Gedeputeerde Staten hebben het recht van de besturen der waterschappen alle inlichting en de overlegging van alle stukken en bescheiden te vorderen, die naar hun oordeel voor de uitoefening van het hun opgedragen toezicht vereischt worden.

20. De rekening en begrooting der waterschappen worden ingericht overeenkomstig de daarvoor door Gedeputeerde Staten vast te stellen modellen.

21. De rekening en begrooting van waterschappen voorzoover zij niet aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten zijn onderworpen, evenals de besluiten tot het doen van uitgaven buiten en tot het af- en overschrijven van posten op die begrooting, welke besluiten mede

overeenkomstig de daarvoor door Gedeputeerde Staten vast te stellen modellen worden ingericht, worden telken jare vóór den 15 Juni aan Gedeputeerde Staten in afschrift medegedeeld.

22. Tot het aanleggen van nieuwe of het veranderen van bestaande werken van het waterschap, wordt de toestemming van de stembevoegde ingelanden vereischt.

Het bestuur besluit, na daartoe de toestemming van stembevoegde ingelanden te hebben bekomen en onder machtiging van Gedeputeerde Staten, tot het vervreemden of bezwaren van onroerend goed aan het waterschap toebehoorende, tot het sluiten eener geldleening, het aangaan eener dading, het voeren van een rechtsgeding in eerste of verdere instantiën of het berusten in eene rechtsvordering of een vonnis.

Het neemt evenwel ook vóór deze toestemming en machtiging alle conservatoire maatregelen, zoo in- als buiten rechten en doet al hetgeen noodig is tot het voorkomen van verjaring en verlies van recht of bezit.

Het in de vorige alinea's bepaalde geldt alleen voor zoover in de bijzondere waterschapsreglementen niet anders is voorzien.

23. Het bestuur is bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten met belanghebbenden — waaronder andere waterschapsbesturen en gemeentebesturen zijn begrepen — betreffende den waterstaat en huishouding van het waterschap, het onderhoud van werken of gemeenschappelijke belangen.

De daartoe te nemen besluiten behoeven de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

§ 5. *Van het recht van schorsing of vernietiging van besluiten.*

24. De besluiten door het bestuur of door stemgerechtigde ingelanden genomen, kunnen, zoo zij in strijd zijn *a*) met eene wet, een algemeenen regel van bestuur, eene provinciale verordening of het reglement van het waterschap, *b*) met het algemeen belang, hetzij van den algemeenen waterstaat, hetzij met dat van het waterschap, door Gedeputeerde Staten worden geschorst of vernietigd.

De gevolgen der vernietiging worden – zoo noodig — bij het besluit tot vernietiging geregeld.

Het besluit tot schorsing of vernietiging is met redenen omkleed.

Het wordt binnen acht dagen na de vaststelling medegedeeld aan het bestuur van het waterschap.

De voorschriften, regelende het komen in hooger beroep van beschikkingen of beslissingen van Gedeputeerde Staten op den Koning, zijn op de besluiten tot schorsing en vernietiging van toepassing.

§ 6. *Van geschillen tusschen besturen, ingelanden en verschillende waterschappen onderling.*

25. Geschillen tusschen besturen, besturen en ingelanden, ingelanden onderling of verschillende waterschappen in deze provincie onderling, worden, voorzoover de berechting daarvan niet aan een ander gezag is opgedragen, door Gedeputeerde Staten beslist.

Op de naar de in de vorige alinea vervatte bepaling door Gedeputeerde Staten te nemen beslissingen zijn de bepalingen van artt. 15 en 16 van toepassing.

KON. BESLUIT *van* 2 *October* 1896, *n°.* 31, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Zuidholland:*

I, van 21 *Juli* 1896:

n°. XIX a, tot intrekking van het reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders, te zamen uitmakende het Groot Gemeenebest van Arkel, goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 *December* 1859, *n°.* 71, *en in verband daarmede tot opheffing van de gemeenschap genaamd het Groot Gemeenebest van Arkel, tusschen de polders den Banne van Gorinchem en Kwakernaat, Schelluinen, Lang Scheiwijk, het Oudland en Kort Scheiwijk, Hoornaar, de Hoeken, den Beemd en Arkel;*

n°. XIX b, tot intrekking van het reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders, te zamen uitmakende het Land der Zes molens en van de reglementen voor de polders Schelluinen, Lang Scheiwijk, het Oudland en Kort Scheiwijk, Hoornaar en Arkel, goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 *December* 1859, *n°.* 70, *en tot vaststelling van een reglement voor den polder het Land der Zes molens, en*

II, van 22 *Juli* 1896, *n°. II, tot vaststelling van een reglement voor het waterschap de Gemeenschappelijke stoombemaling van de polders Buitenland en Zuidpolder.*

Zie Buitengew. Prov. bladen n°s 252 en 253.

KON. BESLUIT *van* 2 *October* 1896, *n°.* 32, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 15 *Juli* 1896:

n°. 16, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Martinuspolder, gemeente Grootegast;*

n°. 17, *tot oprichting van het waterschap de Heeringapolder, gemeente Slochteren;*

n°. 18, *tot intrekking van het reglement voor het waterschap de Verbetering, onder de gemeenten Groningen, Haren en Hoogkerk, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 6 *Januari* 1872, *n°.* 13, *en vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap, en*

n°. 19, *tot wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap de Oterdummerpolder en van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 10 *September* 1895, *n°.* 67.

Zie Prov. bladen n°s 65, 66 en 67.

KON. BESLUIT *van* 2 *October* 1896, *n°.* 47, *houdende, met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk.*

Beschikkende op het beroep van J. D. Hesselink en J. D. Schurink te Winterswijk tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 4 September 1894, n°. 91, waarbij de ligger B der wegen en voetpaden in die gemeente is vastgesteld en op de reclame van de tegenwoordige appellanten om verbetering van dien ligger, wat betreft de aanwijzing van de onderhoudplichtigheid van den weg voorkomen onder n°. 16 door Gedeputeerde Staten is te kennen gegeven, dat deze geen termen hebben gevonden om aan hun verzoek te voldoen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 26 Augustus 1896, n°. 130;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 September 1896, n°. 105, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat den 23 Maart 1893 door Burgemeester en Wethouders der gemeente Winterswijk is ontworpen een ligger B der wegen en voetpaden in die gemeente, welke ligger van den 20 April tot den 19 Mei daaraanvolgende voor ieder is ter visie gelegd;

dat op dien ligger onder n°. 16 is gebracht: de weg dwars door Medeho (de Goordijk) en als onderhoudplichtigen van dien weg op dien ligger zijn gebracht: de eigenaren van de aangrenzende perceelen wat betreft den weg, en wel ieder voor het gedeelte langs zijn perceel gelegen, enz.;

dat tegen deze omschrijving van den onderhoudsplicht bezwaren zijn ingebracht door de tegenwoordige appellanten, vragende, dat op den nieuwen ligger de omschrijving moge worden gesteld, die in den ouden ligger voorkwam, en waarin als onderhoudplichtigen werden aangewezen: de Mark van Meddo van het begin van den weg in den straatweg naar Groenlo tot aan Klein Wayerdink en verder de belanghebbende buren;

dat Gedeputeerde Staten van Gelderland bij resolutie van den 4 September 1894, n°. 91 op dit bezwaarschrift afwijzend hebben beschikt, overwegende dat de Mark van Meddo is verdeeld bij akte van 9 Augustus 1858 en daarin o. a. is bepaald, dat elk aan een markweg grenzend perceel ter halve breedte des wegs bezwaard is met het onderhoud daarvan en de kosten van bruggen en duikers naar verhouding der toegedeelde bundertallen worden omgeslagen;

dat de appellanten van dit besluit in hooger beroep zijn gekomen bij Ons, aanvoerende, dat bij de scheiding van de Mark van Meddo is bepaald, dat alle lasten van de Mark, waaronder het onderhoud van den weg is begrepen, zouden komen en blijven voor rekening der Mark, en dat daarom ook aldus de ligger behoort te worden gewijzigd;

Overwegende, dat bij het onderzoek dezer zaak is gebleken, dat de akte van scheiding der Mark van Meddo van 15 Maart 1858 bepaalt, dat alle lasten der Mark zouden komen en blijven ten laste der Mark;

dat op den vroegeren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk die Mark als onderhoudplichtige was aangewezen van den weg dwars door de Mark van Meddo van af het begin van den weg tot aan Klein Wayerdink, en verder de belanghebbende buren;

dat de appellanten aan Burgemeester en Wethouders der gemeente Winterswijk hebben te kennen gegeven, dat aan hunne bezwaren zoude zijn tegemoet gekomen wanneer in den nieuwen ligger dezelfde omschrijving van den onderhoudsplicht mocht voorkomen als in den vroegeren was gesteld, en dat ook Burgemeester en Wethouders voornoemd en Gedeputeerde Staten van Gelderland tot deze wijziging van den door hen opgemaakten ligger hebben geadviseerd;

Gezien het provinciaal reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd 4 September 1894, n°. 91, voor zooverre daarbij sub III aan de appellanten is te kennen gegeven, dat Gedeputeerde Staten geen termen hebben gevonden om aan hun verzoek te voldoen, te bepalen, dat op den ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk, de onderhoudsplicht van den sub 16 daarin vermelden weg dwars door Medeho (de Goordijk) zal worden omschreven, zooals die vermeld stond in den vorigen ligger.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 3 *October* 1896, *n°.* 46, *houdende nadere aanwijzing van perceelen die, gelegen onder de gemeente Westervoort, ingevolge de wet van* 7 *December* 1894 (*Staatsblad n°.* 204), *ten name van den Staat moeten worden onteigend voor den bouw van eene nieuwe brug over den IJssel bij Westervoort, in den Staatsspoorweg, gedeelte Arnhem—Zevenaar.*

Reeds bij Kon. besluit van 17 December 1895, n°. 4 zijn de te onteigenen perceelen aangewezen. Later is gebleken dat eene grootere oppervlakte moet worden ingenomen dan bij dat besluit werd aangewezen.

Eene nadere aanwijzing heeft plaats gehad bij Kon. besluit van 23 December 1896, n°. 19

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Marine, van* 10 *October* 1896, *n°.* 169, *afd. Handel en Nijverheid I, in zake inrichting van de schermen der boordseinlantaarns, bedoeld in art.* 3 *sub d van het Kon. besluit van* 26 *Juli* 1885 (*Staatsblad n°.* 168).

De Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Marine;

Overwegende, dat in scheepvaartkringen menigmaal twijfel bestaat hoe de schermen der boordseinlantaarns moeten zijn ingericht, opdat voldaan worde aan het voorschrift van art. 3 sub d van het Kon. besluit van 26 Juli 1885 (Staatsblad n°. 168), tot vaststelling van gewijzigde bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee, welk voorschrift aldus luidt:

„De (genoemde) groene en roode zijdelichten moeten aan de buiten-„zijde voorzien zijn van schermen, die tot een afstand van 9 deci-„meter van het voorvlak van de lantaarn naar voren doorloopen en „zoo gesteld zijn, dat zij beletten dat het bakboords- of roode licht

„van stuurboordszijde en het stuurboords- of groene licht van bak-
„boordszijde gezien wordt";

brengen ter kennis van belanghebbenden:

dat aan het voorschrift, vervat in genoemd art. 3, sub d wordt voldaan, indien de lijn, gaande langs de binnenzijde van de kous en den voorkant van het scherm of den buitenkant van een klos, die aan het vooreinde van het scherm aan de buitenzijde is aangebracht, evenwijdig loopt aan de kiellijn van het schip.

Bij electrisch verlichte lantaarns komt de binnenkant van de gloeiende kooldraad in de plaats van den binnenkant van den kous. Het plaatsen van meer dan ééne gloeilamp in eene electrische boordlantaarn is niet aan te bevelen, omdat dit de goede werking van het scherm in gevaar brengt.

KON. BESLUIT *van* 13 *October* 1896, *n°.* 52, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 15 *Juli* 1896:

n°. 15, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Ooster- en Tjugchemermolenpolder, in de gemeente Slochteren*;

n°. 20*A*, *tot intrekking van het reglement voor het waterschap Zuidwending, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 31 *Augustus* 1867, *n°* 62, 26 *November* 1875, *n°.* 25 *en* 8 *Januari* 1885, *n°.* 9, *en tot vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap*;

n°. 20*B*, *tot wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap Verbetering en van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 13 *September* 1893, *n°.* 20;

n°. 20*C*, *tot wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap Westerwolde en van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 15 *December* 1874, *n°.* 24, 25 *Maart* 1881, *n°.* 6, 2 *Maart* 1892, *n°.* 7 *en* 10 *September* 1895, *n°.* 66, *en*

n°. 20*D*, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Ommelanderwijk, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 5 *Februari* 1885, *n°.* 5.

Zie Prov. bladen nos. 71 t/m 75.

KON. BESLUIT *van* 16 *October* 1896, *n°.* 45, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen door Gedeputeerde Staten van Friesland genomen besluiten in het beheer van den Grooten veenpolder in Weststellingwerf.*

Beschikkende op het beroep van Jacob van der Laan q.q. te Wolvega en anderen tegen besluiten van Gedeputeerde Staten van Friesland, genomen in het beheer van den Grooten veenpolder in Weststellingwerf;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 30 September 1896, n°. 108;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 October 1896, n°. 130, afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat Jacob van der Laan q.q. te Wolvega en andere Ingelanden van den Grooten veenpolder in Weststellingwerf, zich tot Ons hebben gewend op grond van art. 83 van het polderreglement, met het verzoek, dat het Ons mocht behagen te vernietigen het besluit van het polderbestuur in Weststellingwerf, waarbij aan den secretaris Jacob van der Laan een ongevraagd en ongemotiveerd ontslag werd gegeven, en hem in zijne betrekking te handhaven, en verder te ontslaan of te doen ontslaan den voorzitter van het polderbestuur F. Bartolotti Rijnders alsmede het lid van het polderbestuur Siemen Everts Schreur te Scherpenzeel;

dat zij daartoe verklaren in hooger beroep te komen van de volgende besluiten van Gedeputeerde Staten van Friesland,

1. d.d. 3 October 1895, n°. 2, 2e afdeeling Waterstaat;
2. d.d. 4 November 1895, n°. 4, 2e afdeeling Waterstaat;
3. d.d. 26 November 1895, n°. 50, 2e afdeeling Waterstaat;
4. d.d. 9 Januari 1896, n°. 65, 2e afdeeling Waterstaat;

dat deze besluiten betreffen het ontslag van den vroegeren en de benoeming van den tegenwoordigen secretaris, het ontslag van den voorzitter en van een lid van het polderbestuur, alsmede de vaststelling van het kohier van omslag der maalgelden voor het jaar 1895;

Overwegende, dat slechts enkelen van de requestranten en dan nog niet eens dezelfden, bij Gedeputeerde Staten hunne bezwaren tegen deze aangelegenheden hebben doen gelden, en dan ook de aangevallen besluiten genomen zijn naar aanleiding van hunne verzoekschriften;

dat zij die zulks niet hebben gedaan kwalijk als appellanten tegen die besluiten kunnen worden aangemerkt, en zij dus in hun beroep niet ontvankelijk moeten worden verklaard;

dat verder dit beroep betrekking heeft op de benoeming en het ontslag van een voorzitter, van een lid en van een secretaris van het polderbestuur, alsmede op de vaststelling van het kohier van omslag

voor de maalgelden, van welke de wijze van behandeling in het reglement is geregeld;

dat bij deze regeling geen beroep op Ons is toegekend;

dat eindelijk de requestranten wel verklaren tot dit beroep te zijn genoopt, omdat zij de begane onrechtvaardigheden van te ernstigen aard en te grooten omvang achten, dan dat zij daarover mogen zwijgen, doch daaruit niet de bevoegdheid kan worden ontleend om daarover in hooger beroep te doen beslissen; maar buitendien van die beweerde onrechtvaardigheden van ernstigen aard en grooten omvang in dezen niets is gebleken;

Gezien het reglement van den Grooten veenpolder in Weststellingwerf;

Hebben goedgevonden en verstaan:

requestranten niet ontvankelijk te verklaren in hun beroep.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *October* 1896 (*Staatsblad* n°. 165), *houdende, met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, en met afwijking van het advies van den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Heteren.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door F. G. baron van Lijnden van Hemmen, te Hemmen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 31 October 1894, n°. 24, betreffende den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Heteren;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord (advies van 27 November 1895, n°. 113);

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 October 1896, n°. 121, afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat tegen den ligger A der wegen en voetpaden in de gemeente Heteren, door F. G. baron van Lijnden van Hemmen de volgende bezwaren zijn ingediend:

1°. dat van den op dien ligger onder n°. 8 omschreven weg, genaamd de Hemmensche Zandweg, geen onderhoudsplichtige is vermeld; dat toch blijkens de invulling van kolom 14 van den ligger, deze weg over zijne geheele lengte ter breedte van 2,5 M. met grind is verhard en dat nu wel is waar, volgens kolom 19, het onderhoud berust op de dorpspolders Indoornik, Lakemond en Randwijk, elk voor een aangewezen gedeelte doch dat blijkens de invulling van kolom 27 het onderhoud van den weg door de besturen der genoemde

dorpspolders slechts omvat het gewoon onderhoud van den weg, *zooals die vóór het jaar* 1769 *bestond*, dus niet van den weg, zooals deze *thans* verhard bestaat, maar toen de weg een kleiweg was, nu bijna 1½ eeuw geleden;

2°. dat in kolom 27 betreffende den genoemden weg mede is vermeld, dat de slooten voor de helft behooren tot den weg, terwijl het pootrecht der aangrenzende eigenaren op den weg pleit voor het vermoeden, dat de slooten eigendom zijn der aangrenzende eigenaren en dat dit eigendom zich uitstrekt tot aan en voorbij de bepoting;

dat Burgemeester en Wethouders van Heteren, ten aanzien van het eerste bezwaar, hebben opgemerkt, dat, aangezien in kolom 10 van den bestaanden ligger A betrekkelijk het onderhoud van den Hemmenschen Zandweg is aangeteekend: „De dorpspolderbesturen van Randwijk, Lakemond en Indoornik zijn tot het gewoon onderhoud verplicht, zooals dezelve vóór 1769 bestond", Burgemeester en Wethouders van meening zijn, dat die bepaling weder in den door hen opnieuw ontworpen ligger A moet worden opgenomen, en wat het tweede bezwaar betreft, dat de bedoelde slooten ook in den bestaanden ligger A voor de helft bij den Hemmenschen Zandweg zijn gemeten en Burgemeester en Wethouders mitsdien achten dat zij tot den weg behoorende gerekend moeten blijven worden, tenzij het tegendeel worde bewezen;

dat, naar aanleiding van deze opmerkingen van Burgemeester en Wethouders, de reclamant in een nader bij Gedeputeerde Staten ingediend bezwaarschrift heeft aangevoerd, dat het opmaken van de nieuwe liggers toch niet is voorgeschreven om daarin alles uit de bestaande over te nemen en dat waar vroeger alleen het resultaat der meting van de slooten werd vermeld, thans een stap verder wordt gegaan en op grond dier vermelding nu de conclusie wordt getrokken, dat het eigendom van het gemetene *niet* toekomt aan de aangrenzende eigenaren, maar bij den weg behoort; dat in een stuk als de ligger vooral ook met het oog op art. 18 van het Wegenreglement, het gemeentebestuur niet als uitgemaakt heeft te constateeren, wat op zijn minst genomen voor tegenspraak vatbaar is en met meer recht van het gemeentebestuur het bewijs van het vermelde in kolom 27 kan worden gevraagd dan van reclamant;

dat Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 31 October 1894, n°. 24, wat het eerste bezwaar betreft, overwegen, dat noch het gemeentebestuur van Heteren noch een der dorpspolders verplicht is den weg als grindweg te onderhouden; dat de bewering als zoude thans ingevolge art. 19, 2de lid, van het Wegenreglement de gemeente Heteren onderhoudsplichtige zijn van den weg als grindweg

onjuist is, daar het geval, bij de aangehaalde bepaling van het reglement bedoeld, zich in casu niet voordoet; dat toch, nu bij Koninklijk besluit van 26 April 1868, n°. 28, is beslist, dat de eigenaar van de heerlijkheid Hemmen niet verplicht is den weg als grindweg te onderhouden, daarmede tevens is beslist dat er geen verplichting bestaat om den weg als grindweg te onderhouden „waardoor de dorpspolders Randwijk, Lakemond en Indoornik, als van ouds weer onderhoudsplichtigen van den weg zijn, maar natuurlijk als zandweg''; dat alzoo ook met het oog op de eerste alinea van art. 19 van meergemeld reglement de onderhoudsplicht in den ontworpen ligger A juist is omschreven; en wat het tweede bezwaar aangaat, dat reclamant in de vermelding op den ligger, dat de slooten voor de helft tot den weg behooren, ten onrechte eene beslissing ziet omtrent den eigendom der slooten, daar de ligger niet vermeldt, wie eigenaar is van den weg en dus bedoelde vermelding onmogelijk kan beslissen, wie eigenaar van de slooten is; dat dan ook die vermelding geen andere bedoeling heeft dan te doen uitkomen dat de slooten voor de helft op den ligger zijn gebracht en dus *in zoover* zijn beschouwd als te behooren tot den weg, doch geenszins praejudiciëeren op den eigendom der slooten;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien bij hun voormeld besluit hebben verklaard, dat aan het ingediende bezwaarschrift voor zooveel betreft de boven omschreven bezwaren niet kan worden voldaan;

dat reclamant tegen deze beslissing bij Ons in beroep is gekomen, verzoekende met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten, voor zoover daarbij aan zijne bezwaren niet is voldaan, alsnog die bezwaren gegrond te verklaren en dienovereenkomstig den ligger te wijzigen;

Overwegende omtrent het eerste bezwaar, dat de verplichting tot onderhoud van den Hemmenschen Zandweg van ouds rust op de Dorpspolders Randwijk, Lakemond en Indoornik, welke verplichting destijds bestond in het onderhouden van den weg als zandweg;

dat wel is waar op dien weg herhaaldelijk door anderen dan de onderhoudsplichtigen vrijwillig grind is gebracht en wel in die mate, dat de ligger van die verharding melding behoort te maken, zooals ook is geschied, doch dat door het feit dier begrinding de verplichting tot onderhoud niet is opgeheven, noch in haren aard en omvang verandering heeft ondergaan;

dat derhalve terecht door Gedeputeerde Staten de drie genoemde dorpspolders als onderhoudsplichtigen van den weg zijn aangewezen met de vermelding dat het onderhoud omvat het gewone onderhoud van den weg, zooals die vóór 1769 bestond;

dat niet gezegd kan worden dat met deze vermelding geen onderhoudsplichtige is aangewezen van den weg, zooals die thans bestaat, omdat al moge door de bedoelde begrinding de aardebaan zijn verhard geworden, daarmede voor de aanwijzing van den onderhoudsplichtige geen rekening mag worden gehouden, nu die begrinding geheel vrij willig door anderen dan de onderhoudsplichtigen is geschied en dus voor de toepassing van het Geldersche Wegenreglement als een tijdelijke toestand is te beschouwen;

dat echter te dien opzichte de tegenwoordige ligger niet geheel volledig is, immers behoort te constateeren, dat de op den weg aanwezige grind daarop onverplicht door anderen dan de onderhoudsplichtigen is aangebracht;

dat mitsdien de vermelding in kolom 27 omtrent dit punt aanvulling behoeft;

Overwegende omtrent het tweede bezwaar, dat Gedeputeerde Staten terecht overwegen dat de ligger niet beslist omtrent den eigendom in casu der slooten;

dat het echter juist om die reden geen zin heeft in den ligger te vermelden, dat de slooten voor de helft tot den weg behooren en die vermelding mitsdien behoort achterwege te blijven;

Gezien het Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland, vastgesteld door de Staten dier provincie bij besluit van 21 November 1888, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 10 April 1889, n°. 52 en afgekondigd in het provinciaal blad van Gelderland van 1889, n°. 59;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met gedeeltelijke vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 31 October 1894, n°. 24, te bepalen, dat uit kolom 27 van den ligger A der wegen en voetpaden van de gemeente Heteren, voor zooveel betreft den weg, daarop onder n°. 8 omschreven, de vermelding, dat de slooten voor de helft tot den weg behooren, vervalt en in die kolom alsnog zal worden aangeteekend dat de op den weg aanwezige grind daarop onverplicht door anderen dan de onderhoudsplichtigen is aangebracht.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *October* 1896, *n°.* 32, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Gelderland van* 10 *Juli* 1896, *n°.* 4, *tot afscheiding van gronden van den buitenpolder het eiland Nederhemert.*

Zie Prov. blad no. 139.

KON. BESLUIT *van* 22 *October* 1896, *n°.* 25, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen aanvulling der begrooting van het waterschap de Contributie Zeedijken Oostdongeradeel, voor het jaar* 1896.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het dijksbestuur van het waterschap de Contributie Zeedijken Oostdongeradeel, tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland van 21 Mei 1896, n°. 59, 2e afdeeling Waterstaat, voor zoover daardoor de begrooting van het waterschap voor het jaar 1896 werd aangevuld;

Den Raad van State, Afd. voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 7 October 1896, n°. 111;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 19 October 1896, n°. 143, afdeeling Waterstaat;

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten van Friesland bij missive van den 16 December 1895, n°. 2, 2e afdeeling Waterstaat, het bestuur van het waterschap de Contributie Zeedijken Oostdongeradeel hebben uitgenoodigd te bevorderen dat nog een post voor het onderhoud der oevers van het Dokkumer Grootdiep, voorzoover die met het dijkslichaam der aangrenzende slaperdijken één geheel vormen, op de begrooting van het waterschap voor het jaar 1896 worde aangebracht;

dat het dijksbestuur bij besluit van den 28 Januari 1896 heeft geweigerd aan die uitnoodiging te voldoen, aanvoerende dat, al mogen die oevers vroeger door het waterschap zijn onderhouden, dit onderhoud in vroegere jaren voor het waterschap niet verbindende is voor het vervolg; dat verder het bijzonder provinciaal reglement van het waterschap tot de bij dit waterschap behoorende werken niet brengt de beschoeiingen van de geëgaliseerde slaperdijken, zooals zij langs het Dokkumer Grootdiep loopen; dat de provincie indertijd het Grootdiep deels heeft doen slatten, deels heeft doen leiken, zoodat blijkbaar ook de oevers daarvan aan de provincie behooren; dat verder waar het jaagpad met den slaperdijk is verbonden, een gedeelte van dien grond aan de provincie behoort, en het waterschap niet verplicht is van dien gemeenschappelijken grond de kosten van beschoeiïng alleen te dragen;

dat Gedeputeerde Staten deze motieven verwerpende bij resolutie van den 21 Mei 1896, n°. 59, 2e afdeeling Waterstaat, sub 1°. besloten op de begrooting van de Contributie Zeedijken Oostdongeradeel dienst 1896 in uitgaaf aan te brengen onder hoofdstuk III art. 14 een som van *f* 1000 en daarentegen het nieuw aangebracht artikel 2 van hoofdstuk I der ontvangsten te vermeerderen met *f* 1000;

dat het dijksbestuur van dit besluit bij Ons is gekomen in hooger beroep, Ons verzoekende te vernietigen de beslissing van Gedeputeerde Staten in hun gemeld besluit van 21 Mei 1896 sub 1°. genomen en verder te gelasten, dat de daarin vermelde door Gedeputeerde Staten van Friesland in die begrooting aangebrachte posten zullen worden doorgehaald;

Overwegende, dat het dijksbestuur in tegenspraak met het gevoelen van Gedeputeerde Staten meent niet verplicht te zijn tot het onderhoud van de oevers van het Dokkumer Grootdiep;

dat wanneer Gedeputeerde Staten oordeelen, dat voor dat betwistte onderhoud noodzakelijke werken moeten worden gemaakt, zij naar art. 7 der wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102) de uitvoering van die werken aan het waterschapsbestuur kunnen bevelen, en dat dan het bestuur, meenende tot die werken niet verplicht te zijn, het geschil kan doen uitmaken door de rechterlijke macht;

dat derhalve de rechterlijke macht naar de wet de eenige autoriteit is om ten dezen een beslissing te nemen, en dat zoolang zij in dit geschil niet heeft uitgesproken de verplichting van het waterschap om de oevers van het Dokkumer Grootdiep te onderhouden, er geene aanleiding bestaat om een post voor de uitvoering van die werken in de begrooting van het waterschap aan te brengen;

dat derhalve het beroep van het waterschapsbestuur tegen de resolutie van Gedeputeerde Staten is gegrond, zij het dan ook op andere gronden dan door het bestuur zijn aangevoerd;

Gezien de wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102), het provinciaal algemeen reglement voor de zeewerende waterschappen in Friesland, van 13 Juli 1892, n°. 1, en het bijzonder reglement voor het waterschap de Contributie Zeedijken Oostdongeradeel, van den 15 November 1893, n°. 5 A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland van 21 Mei 1896, n°. 59, 2e afdeeling Waterstaat sub 1°. genomen, te bepalen, dat door Gedeputeerde Staten van Friesland, op de begrooting van het waterschap de Contributie Zeedijken Oostdongeradeel, dienst 1896, zal worden doorgehaald de som van *f* 1000 uitgetrokken bij art. 14, hoofdstuk III der uitgaven; en art. 2 hoofdstuk I der ontvangsten met *f* 1000 zal worden verminderd.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 23 *October* 1896, *n°.* 81, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Gelderland van* 14 *Juli* 1896, *n°.* 3, *tot aanvulling van het reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 10 *April* 1889, *n°.* 52.

De Staten der provincie Gelderland;

Besluiten, onder nadere Koninklijke goedkeuring, het reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland aan te vullen als volgt:

Aan art. 47 de volgende bepalingen toe te voegen:

l. op straat- en kunstwegen, bij overstrooming of bij invallend dooiweder, vrachten te vervoeren zwaarder dan 500 kilogrammen. Bij het bezigen van voertuigen, waarvan de velgen eene breedte hebben van ten minste 10 centimeters, is evenbedoeld verbod — ingeval van invallend dooiweder — echter beperkt tot het vervoer van vrachten, zwaarder dan 750 kilogrammen.

De tijd, waarop dit verbod in werking treedt en eindigt, wordt telkens, voor zooveel den Provincialen weg van Arnhem naar Apeldoorn betreft, door den Commissaris des Konings, en voor de overige wegen door Burgemeester en Wethouders bepaald en ter openbare kennis gebracht alsook onverwijld medegedeeld aan de besturen der aangrenzende gemeenten.

Ingeval voertuigen vermoed worden zwaarder dan bovenbedoeld te zijn bevracht, zijn de geleiders verplicht te verrichten of te gedoogen dat worde verricht, hetgeen de volgens art. 76 bevoegden noodig achten om de gegrondheid van dat vermoeden te onderzoeken.

Indien bij dit onderzoek de overtreding niet blijkt, zijn de kosten van het onderzoek voor rekening der Provincie, zullende in het tegenovergestelde geval die kosten door den overtreder worden gedragen en het vervoer niet mogen worden voortgezet, dan nadat de lading tot aan het bepaalde maximum is verminderd.

Het verbod onder letter *l*, 1ste lid, is niet van toepassing op voertuigen tot het Leger behoorende, onder militair geleide of door militairen in hunne betrekking vervoerd, alsmede op brandspuiten en materialen, die bij brand of watersnood op last van het daartoe bevoegd gezag vervoerd worden, en eindelijk op het vervoer over spoorstaven.

Art. 48 te lezen:

Dit hoofdstuk is, behoudens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, van toepassing op de wegen en voetpaden van ligger A en op den Provincialen weg van Arnhem naar Apeldoorn, voor zoover daaromtrent in eenig waterschapsreglement niet is voorzien.

Het bepaalde onder letter *l* van artikel 47 is van toepassing op

den Provincialen weg van Arnhem naar Apeldoorn alsmede op de wegen van ligger A en B, die daarvoor door Gedeputeerde Staten worden aangewezen.

Deze aanwijzing kan niet anders geschieden dan op verzoek van onderhoudsplichtigen dier wegen, na verhoor van de betrokken gemeenteraden, en heeft plaats op eene lijst, waarvan een uittreksel vóór hare vaststelling, met inachtneming van het bepaalde bij het tweede en derde lid van art. 3, gedurende 14 dagen ter Secretarie van elke der betrokken gemeenten ter visie wordt gelegd, en waartegen binnen dien termijn door belanghebbenden bezwaarschriften bij Burgemeester en Wethouders kunnen worden ingediend. Deze bezwaarschriften worden door Burgemeester en Wethouders binnen 14 dagen, nadat de termijn van ter-visie-ligging is afgeloopen, met hunne beschouwingen bij Gedeputeerde Staten ingezonden.

Jaarlijks, in den loop der maand October, wordt bedoelde lijst, voor zoover dit schriftelijk is verzocht door belanghebbenden, met inachtneming van het bepaalde in het derde lid van dit artikel, herzien en al of niet gewijzigd vastgesteld.

De lijst wordt, telkenmale na de vaststelling, door plaatsing in het Provinciaal blad afgekondigd.

In art. 72c. voor: „47" te lezen: „47*a*.—*k*.," en wijders aan het artikel toe te voegen:

d. artikel 47, *l*, eerste lid, met eene geldboete van ten hoogste *f* 30, onverminderd de verplichting der overtreders van het daarin vervatte verbod tot vergoeding der aan de wegen toegebrachte schade.

Art. 73 te lezen als volgt:

Onder het in het eerste lid van het vorig artikel vermelde voorbehoud, wordt verbreking van de afsluiting, bedoeld in de artikelen 35 en 51, gestraft met eene geldboete van ten hoogste *f* 50, en weigering om te voldoen aan de verplichting ingevolge het 3de lid van artikel 47, letter *l*, of het voortzetten van het vervoer, voordat de vracht tot aan het bepaalde maximum is verminderd, met eene geldboete van ten hoogste *f* 50 of hechtenis van ten hoogste tien dagen.

Art. 74 te lezen als volgt:

Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verloopen, sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, of daarvoor vrijwillig de geldboete is betaald, kan de rechter, van artikel 72, de hechtenis onder letter *b* tot twaalf dagen, de boete onder letter *b* tot *f* 75 en de boete onder letter *c* tot *f* 50, en van artikel 73, de boete tot *f* 75 en de hechtenis tot twaalf dagen verhoogen.

KON. BESLUIT *van* 3 *November* 1896, n°. 8, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 14 *Juli* 1896, n°. 4, *tot nadere wijziging van het reglement voor het waterschap Exlo, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 12 *Februari* 1890, n°. 16, 7 *September* 1892, n°. 27 *en* 29 *Augustus* 1893, n°. 36.

Zie Prov. blad n°. 24.

KON. BESLUIT *van* 3 *November* 1896, n°. 13, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den suppletoiren ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Eibergen.*

Beschikkende op het beroep ingesteld door Burgemeester en Wethouders van Eibergen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 23 Juni 1896, n°. 52, waarbij een suppletoire ligger der wegen en voetpaden van die gemeente is vastgesteld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 14 October 1896, n°. 109;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 30 October 1896, n°. 142, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende:

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 23 Juni 1896, n°. 52 hebben vastgesteld een suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Eibergen, waarop voorkomt een voetpad loopende van den Wemerdijk tot den weg naar de Mors;

dat tegen dit besluit Burgemeester en Wethouders van Eibergen bij Ons in beroep zijn gekomen, verzoekende bedoeld besluit te vernietigen en te bevorderen dat de ontworpen suppletoire ligger niet worde vastgesteld, op grond dat het daarop vermelde voetpad zijn nut heeft verloren en niet dan hoogst zelden wordt gebruikt, zoodat er geen redenen bestaan het op den ligger B der wegen en voetpaden in hunne gemeente te brengen;

Overwegende, dat wel het nut en de reden van bestaan van het voetpad betwist worden, maar niet de bestemming voor den openbaren dienst;

dat ingevolge art. 1 in verband met de algemeene bepaling van het reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland, alle voetpaden, welke ten algemeenen dienst bestemd zijn, op een der liggers A of B behooren voor te komen;

dat, aangezien bedoeld voetpad ingevolge den verderen inhoud van gemeld art. 1, niet is aangewezen als behoorende voor te komen op den ligger A, het mitsdien, zoolang de bestemming voor den openbaren dienst daaraan niet is onttrokken, op den ligger B moet vermeld worden;

Gezien het Provinciaal Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, het daartegen door Burgemeester en Wethouders van Eibergen ingesteld beroep te verklaren ongegrond.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 9 *November* 1896 (*Staatsblad n°.* 169), *betreffende de handhaving van de reglementen van politie voor de rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken onder beheer van het Rijk.*

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 7 October 1896, n°. 128, afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) tot vaststelling van bepalingen omtrent 's Rijks Waterstaatswerken;

Den Raad van State gehoord (advies van 27 October 1896, n°. 18);

Gelet op de nadere voordracht van den voornoemden Minister van 4 November 1896, n°. 130, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Waar in het Algemeen Reglement van politie voor de rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (Staatsblad n°. 158) zooals dit door latere besluiten is of zal worden gewijzigd, en in andere reglementen van politie voor de genoemde waterstaatswerken, de handhaving dier reglementen krachtens de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) is opgedragen aan „ambtenaren van den Waterstaat" zijn daaronder ook te verstaan: de adjunct-opzichters van den Rijks-Waterstaat.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 9 *November* 1896, *n°.* 36, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Overijssel van* 15 *Juli* 1896, *n°.* 6, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Barsbeker Binnenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 25 *Augustus* 1885, *n°.* 19.

Zie Prov. blad n°. 82.

KON. BESLUIT *van* 11 *November* 1896 (*Staatsblad n°.* 171), *houdende aanwijzing van de ambtenaren en beambten, belast met de handhaving van het reglement van politie voor de scheep- en vlotvaart op de Merwede, de Noord en de Nieuwe Maas, vastgesteld bij Kon. besluit van* 6 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 97), *zooals dit door latere besluiten is of zal worden gewijzigd.*

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van den 7den October 1896, n°. 127, afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) tot vaststelling van bepalingen omtrent 's Rijks waterstaatswerken;

Den Raad van State gehoord (advies van 30 October 1896, n°. 8);

Gelet op de nadere voordracht van den voornoemden Minister van 6 November 1896, n°. 121, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De handhaving van het Reglement van politie voor de scheep- en vlotvaart op de Merwede, de Noord en de Nieuwe Maas, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Mei 1892 (Staatsblad n°. 97), zooals dit door latere besluiten is of zal worden gewijzigd, is opgedragen aan:

de ambtenaren en beambten der Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren van den Waterstaat, die van het loodswezen, van de ambulante recherche te water, die, belast met het toezicht op de visscherij en de kanaalbeambten.

In bovenstaande aanwijzing worden verstaan:

onder ambtenaren van den Waterstaat: de inspecteurs, hoofdingenieurs, ingenieurs, adspirant-ingenieurs, opzichters en adjunct-opzichters van den Rijkswaterstaat, zoomede de Rijksbakenmeesters;

onder kanaalbeambten: de havenmeesters, sluis- en hulpsluismeesters, sluis- en hulpsluis-, brug-, pont-, kanaal- en dijkwachters, sluis- en brugknechten, in dienst van het Rijk.

2. De in art. 1 genoemde ambtenaren en beambten zijn bevoegd tot de handelingen, omschreven in art. 6 der wet van 28 Februari

1891 (Staatsblad n°. 69); de ambtenaren van den Waterstaat en de havenmeesters tot die, omschreven bij art. 3 van genoemde wet.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 16 *November* 1896 (*Staatsblad n°.* 173), *houdende wijziging van het Kon. besluit van* 26 *Juli* 1885 (*Staatsblad n°.* 168) *tot vaststelling van gewijzigde bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee.*

Op de voordracht van de Ministers van Marine van 15 Januari 1896, Bureau B, n°. 26;

van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 5 Februari 1896, La. B, Afdeeling Handel en Nijverheid;

van Buitenlandsche Zaken van 5 Februari 1896, Afdeeling II, n°. 514;

van Financiën van 5 Februari 1896, n°. 73, Invoerrechten en Accijnzen; en

van Justitie van 30 Januari 1896, n°. 193, 2de Afdeeling A;

Den Raad van State gehoord (advies van 5 Mei 1896, n°. 19);

Gezien de nadere rapporten van voornoemde Ministers van 16 October 1896, Bureau B, n°. 46, van 26 September 1896, n°. 160, afdeeling Handel en Nijverheid, 2 November 1896, 2de afdeeling, n°. 10658, 10 November 1896, 2de afdeeling A, n°. 146, 6 November 1896, n°. 96, Invoerrechten en Accijnzen;

Gelet op art. 1 der wet van 11 Juli 1882 (Staatsblad n°. 86);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 10 van het Koninklijk besluit van 26 Juli 1885 (Staatsblad n°. 168) wordt gelezen als volgt:

§ 1. Visschersvaartuigen onder stoom of zeilende, zijn, behoudens het bepaalde in § 7 hierna, verplicht de lichten te voeren in de artikelen 3, 4 en 6 voorgeschreven.

§ 2. Een visschersvaartuig bezig met de uitoefening der drijfnetvisscherij, moet, zoolang de netten in hun geheel of gedeeltelijk te water zijn, twee helder witte lichten voeren, zoodanig ingericht, dat zij rondom een gelijkmatig en onafgebroken licht doen schijnen, hetwelk bij donkeren nacht en goed zicht op een afstand van ten minste 3 zeemijlen (van 60 in 1 graad) zichtbaar is.

Eén daarvan moet geplaatst zijn op een hoogte boven den romp gemeten van niet minder dan 6 meter en niet meer dan 7,80 meter, terwijl de verticale afstand tusschen dit licht en het lager geplaatste niet minder mag bedragen dan 1,80 meter en niet meer dan 3 meter.

De horizontale afstand tusschen beide lichten, waarvan het lagere

vóór het hoogere moet zijn geplaatst, gemeten in de richting van de kiel, mag niet minder dan 1,50 meter en niet meer dan 3 meter zijn.

Bovendien mag, ter voorkoming van aanvaring, aan de zijde van het vaartuig, waar de netten meer uitstaan dan recht voor het schip, een groen of rood pyrotechnisch licht worden getoond, dat gedurende ten minste 30 seconden moet branden, met dien verstande evenwel, dat het groene licht alleen aan stuurboords- en het roode licht alleen aan bakboordszijde mag worden getoond.

De in deze § bedoelde vaartuigen moeten van de in het vorige lid genoemde pyrotechnische lichten voorzien zijn.

Het bij de uitoefening der drijfnetvisscherij vereischte arbeidslicht bij de haringkribben mag niet hooger geplaatst zijn dan op 1,50 meter boven den romp.

§ 3. Een visschersvaartuig, bezig met de uitoefening der beugvisscherij, moet voeren:

a. terwijl het de beug schiet:

de lichten, in de artikelen 3 en 6 voorgeschreven, naar gelang het een stoom- of zeilschip is, benevens een helder wit licht, niet hooger geplaatst dan 1 meter boven den romp;

b. terwijl het de beug overzeilt:

de lichten in de artikelen 3 en 6 voorgeschreven;

c. terwijl het de beug inhaalt of daaraan op speellijnen verbonden is:

de onder letter *a* van deze § voorgeschreven lichten, benevens nog een helder wit licht, niet hooger geplaatst dan ter hoogte van de zijdelichten.

De in deze § voorgeschreven witte lichten moeten romdom een gelijkmatig en onafgebroken licht doen schijnen, hetwelk bij donkeren nacht en goed zicht op een afstand van ten minste 3 zeemijlen (van 60 in 1 graad) zichtbaar is.

§ 4. Een visschersvaartuig, bezig met de uitoefening der kolvisscherij, moet de lichten voeren in § 3, *c.* van dit artikel vastgesteld.

§ 5. Een visschersvaartuig dat bezig is met eene korre of schrobnet te visschen, waaronder verstaan wordt een vischtuig, dat over den bodem der zee gesleept wordt, moet voeren:

I. Wanneer het een stoomvaartuig is:

a. aan of voor den top van den voormast een lantaarn, toonende een wit licht vooruit, een groen licht aan stuurboordszijde en een rood licht aan bakboordszijde.

Deze lantaarn moet zoodanig zijn ingericht en aangebracht, dat het witte licht gelijkmatig en onafgebroken schijnt over een boog van den horizon van 4 streken (van recht vooruit tot 2 streken aan elke zijde); het groene licht aan stuurboordszijde gelijkmatig en onafgebroken schijnt

over een boog van den horizon van 8 streken [van 2 streken van voren tot 2 streken achterlijker dan dwars]; het roode licht aan bakboordszijde gelijkmatig en onafgebroken schijnt over een boog van den horizon van 8 streken [van 2 streken van voren tot 2 streken achterlijker dan dwars];

b. ten minste 2 meter en ten hoogste 4 meter beneden de driekleurige lantaarn, een helder wit licht, zoodanig ingericht, dat het rondom een gelijkmatig en onafgebroken licht doet schijnen.

II. Wanneer het een zeilvaartuig is:

een helder wit licht, zoodanig ingericht, dat het rondom een gelijkmatig en onafgebroken licht doet schijnen.

Bovendien moet wanneer gevaar voor aanvaring bestaat, aan de zijde van het vaartuig waar het net uitstaat, een groen of rood pyrotechnisch licht worden getoond, dat ten minste 30 seconden moet branden, met dien verstande evenwel, dat het groene licht alleen aan stuurboords- en het roode alleen aan bakboordszijde mag worden getoond.

De in deze § sub II bedoelde vaartuigen moeten van de in het vorige lid genoemde pyrotechnische lichten voorzien zijn.

De in deze § genoemde lichten, met uitzondering van de pyrotechnische, moeten bij donkeren nacht en goed zicht op een afstand van ten minste 2 zeemijlen (van 60 in 1 graad) zichtbaar zijn.

§ 6. Een visschersvaartuig ten anker liggende, of waarmede, ten gevolge van het in het ongereede raken van het vischtuig of door eenig ander ongeval niet kan gemanoeuvreerd worden, moet, waar dit het best gezien kan worden, doch niet hooger dan 6 meter boven den romp, een helder wit licht voeren, zoodanig ingericht, dat het rondom een gelijkmatig en onafgebroken licht doet schijnen en bij donkeren nacht en goed zicht op een afstand van ten minste 1 zeemijl (van 60 in 1 graad) zichtbaar is.

Bovendien mag het, indien hulp verlangd wordt, twee schitterlichten te gelijk vertoonen.

§ 7. Blazers, botters, schokkers en onoverdekte vaartuigen — zoowel visschersvaartuigen als andere — zijn niet verplicht de lichten te voeren in de artikelen 3 en 6 voorgeschreven.

Zij zijn, indien zij ze nochtans voeren, bevoegd dit te doen op de wijze in artikel 7 voorgeschreven, en indien zij ze niet voeren, verplicht om bij het naderen van of tot eenig schip een helder brandende lantaarn, met een groen glas aan de eene en een rood glas aan de andere zijde, tijdig genoeg te vertoonen, om eene aanvaring te voorkomen, en zoodanig, dat het groene licht niet aan bakboordszijde en het roode licht niet aan stuurboordszijde gezien kan worden.

Indien zij hunne visscherij uitoefenen, ten anker liggend, of door

eenig ongeval niet kunnen manoeuvreeren, moeten zij een helder wit licht voeren, zoodanig ingericht, dat het rondom een gelijkmatig en onafgebroken licht doet schijnen en bij donkeren nacht en goed zicht op een afstand van ten minste 1 zeemijl (van 60 in 1 graad) zichtbaar is.

§ 8. Visschersvaartuigen en de andere in de vorige § genoemde vaartuigen mogen, behalve de lichten welke volgens deze voorschriften gevoerd moeten worden, nu en dan een schitterlicht toonen, indien zij dit noodig achten, om de aandacht te trekken.

§ 9. Een visschersvaartuig moet, wanneer het onder stoom of zeilende is en bezig met visschen, dit bij dag aan naderende schepen kenbaar maken door het voeren van eene mand ter plaatse, waar deze het best gezien kan worden.

De Ministers van Marine, van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van Buitenlandsche Zaken, van Financiën en van Justitie, enz.

KON. BESLUIT *van* 23 *November* 1896, *n°.* 45, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen van de gemeente Haren.*

Beschikkende op het beroep van den Raad der gemeente Haren tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, dd. 7 Februari 1896, n°. 77, 1e afd., waarbij is beslist, dat het voetpad op den wijzigingsligger der wegen van de gemeente Haren voorkomende onder nummer 21 voor het daarbij aangewezen gedeelte van dien ligger behoort te worden geschrapt;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur gehoord, advies van 28 October 1896, n°. 78;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 16 November 1896, n°. 168, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat de Raad der gemeente Haren, bij besluit van den 5 Juli 1895 heeft vastgesteld en ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten van Groningen heeft aangeboden een wijzigingsligger van de wegen in die gemeente, waarbij onder n°. 21 is vermeld het voetpad van de 2e klasse loopende van af den Rijksstraatweg langs den zuidkant der perceelen sectie K n°. 2598 en 2599 tot aan het brugje over het Noord-Willemskanaal;

dat tegen de omschrijving van dit voetpad, zooals die bij dezen ligger is geschied, reeds bezwaarschriften bij den Raad zijn ingediend, door Arend Pieters te Haren, Ebbing van Hemmen, landbouwer te Dilgt en Jacob Rijmberg, landbouwer te Haren, en verder

door C. P. Sormani te Haren, doch de Raad daarin geen aanleiding heeft gevonden den opgemaakten ligger te wijzigen;

dat C. P. Sormani tegen genoemd raadsbesluit een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten heeft ingediend;

dat Gedeputeerde Staten daarop den 7 Februari 1896, n°. 77, hebben besloten:

a. dat bovenbedoeld voetpad onder volgnummer 21 van den gemelden wijzigingsligger, voor zooverre loopende over de daarbij vermelde perceelen, toebehoorende aan Arend Pieters, Ebbing van Hemmen, Jacob Rijmberg en C. P. Sormani dient te worden geschrapt;

b. den ligger aan den Raad van de gemeente Haren terug te zenden om dienovereenkomstig deze beslissing te wijzigen;

dat dit besluit is genomen uit overweging, dat wanneer de last van voetpad en in allen gevalle die van onderhoudsplicht wordt ontkend, de vraag moet worden beslist, of die last en die plicht voldoende zijn bewezen; dat op den ligger van wegen van deze gemeente in 1855 opgemaakt, en evenzeer op het in 1857 opgemaakte kohier onder volgnummer 36, een voetpad voorkomt loopende van den Rijksweg naar den Hoornschen dijk over de daar genoemde perceelen; dat in de kolom „Aanmerkingen" is vermeld, dat dit pad gedeeltelijk niet onder schouw is, welke aanteekening echter niet voorkomt in den ligger opgemaakt in 1889;

dat het bestuur van de gemeente Haren, blijkens een strafvervolging tegen den adressant Sormani, wegens het wegnemen van een dam, liggende in een sloot, op een geheel andere plaats dan waarlangs het pad in quaestie is aangeduid op dezen wijzigingsligger, in 1893 van oordeel was, dat het pad in eene andere richting liep over de perceelen van den adressant Sormani, dan zooals het nu in den wijzigingsligger is omschreven;

dat het pad over de landen van den adressant Sormani, als in dezen wijzigingsligger omschreven, niet bestaat, en om begaanbaar te zijn zoude moeten worden aangelegd, en kunstwerken zouden moeten worden gemaakt om de verbinding tusschen de onderscheidene perceelen tot stand te brengen;

dat niet blijkt dat ooit eenige schouw is uitgeoefend over een pad, als in den wijzigingsligger is omschreven, voor zooverre het loopt over de perceelen van de adressanten Pieters, van Hemmen, Rijmberg en Sormani; dat alzoo het pad voor zooverre het loopt over de perceelen van die adressanten ten onrechte op den ligger is gebracht, en daaruit volgens art. 21 van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen, voor dat gedeelte dient te worden geschrapt;

dat het gemeentebestuur van Haren tegen dit besluit bij Ons is

gekomen in hooger beroep, Ons verzoekende het besluit van Gedeputeerde Staten dd. 7 Februari 1896, n°. 77, 1e afd., te vernietigen met last aan Gedeputeerde Staten om den wijzigingsligger door den Raad vastgesteld op den 5 Juli 1895, alsnog goed te keuren;

dat hij tot ondersteuning van dit beroep aanvoert, dat een voetpad bestaat, dat voortdurend door het publiek gebruikt wordt, en dat ook noodzakelijk is voor de verbinding tusschen de twee bewoonde gedeelten van de gemeente Haren, namelijk tusschen het dorp Haren eenerzijds en het bewoonde gedeelte van den Hoornschen dijk en een bewoond gedeelte bij Paterswolde anderzijds; dat die toestand en dat gebruik langer dan een halve eeuw door het openbaar gezag zijn gesanctionneerd èn door daadwerkelijk toezicht op het pad te houden, én door het plaatsen van dit pad achtereenvolgens op de verschillende liggers in 1854, 1855, 1857, 1875 en 1885, allen door Gedeputeerde Staten goedgekeurd; dat zoo niet bepaald schouwing, toch voortdurend toezicht op dit pad door het gemeentebestuur is uitgeoefend; dat die liggers alleen bevatten de nummers der kadastrale perceelen waarover dat pad loopt, doch niet de namen der eigenaren van die perceelen; dat het pad altijd in de richting heeft geloopen als in den wijzigingsligger is aangegeven, doch de adressant Sormani willekeurig nu en dan het pad heeft verlegd, wat, daar het publiek er even goed gebruik van kon maken, door het gemeentebestuur door de vingers is gezien; doch dat door verklaringen van oude ingezetenen voldoende bewezen is, dat het pad vroeger steeds zoo geloopen heeft als in den wijzigingsligger is aangegeven; en dat daarom de wijzigingsligger met juistheid is opgemaakt;

Overwegende, dat het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen beveelt dat liggers moeten worden opgemaakt van alle tot openbaar gebruik dienende of bestemde wegen, waarover bij de invoering van dit reglement eenige schouw of toezicht wordt uitgeoefend door het openbaar gezag;

dat op de naar aanleiding van dit reglement achtereenvolgens opgemaakte liggers steeds is vermeld het voetpad loopende van af den Rijksweg onder Haren tot den Hoornschen dijk;

dat om aan dit voetpad een zijns inziens betere omschrijving te geven, het gemeentebestuur van Haren het heeft opgenomen onder n°. 21 van den wijzigingsligger, vastgesteld den 5 Juli 1895;

dat uit het onderzoek dezer zaak is gebleken, dat het voetpad zooals het in zijn geheel in den wijzigingsligger is omschreven niet bestaat, en dus daarover ook geen schouwing of toezicht door het gemeentebestuur wordt uitgeoefend en het evenmin, zooals het is omschreven, tot openbaar gebruik dient;

dat daarom de wijzigingsligger, wat dit voetpad betreft, niet voor goedkeuring vatbaar is;

dat echter ook het besluit van Gedeputeerde Staten niet kan worden gehandhaafd, omdat, blijft het voetpad op den wijzigingsligger vermeld, doch worden uit de omschrijving weggenomen die perceelen, welke het eigendom zijn van hen, die bezwaren tegen de omschrijving hebben ingebracht, de vermelding van het voetpad op den bestaanden ligger zoude vervallen, en daarvoor in de plaats zoude treden eene omschrijving, die niet een geheel uitmaakt, zoodat slechts een gedeelte zoude overblijven van het voetpad van den Rijksweg naar den Hoornschen dijk;

dat gelijk uit verschillende feiten, zooals uit de strafvervolging tegen C. P. Sormani wegens het weggraven van een dam uit het voetpad, en uit het voortdurend onderhouden van een vonder in het voetpad door het gemeentebestuur, blijkt, dat dit bestuur voortdurend toezicht over dit voetpad heeft uitgeoefend, terwijl het voetpad ook voortdurend tot openbaar gebruik heeft gediend; en dat het ook als de eenige directe verbinding tusschen de beide bewoonde gedeelten der gemeente Haren niet kan worden gemist, maar in zijn geheel moet blijven bestaan;

Gezien het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen dd. 7 Februari 1896, n°. 77, 1e afd., te beslissen dat het voetpad van den Rijksweg tot den Hoornschen dijk onder n°. 21 voorkomende op den wijzigingsligger der openbare wegen in de gemeente Haren, vastgesteld bij besluit van den Raad dier gemeente dd. 15 Juni 1895, op dien wijzigingsligger moet worden doorgehaald.

De Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 25 *November* 1896, *n°.* 40, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordholland van* 6 *November* 1896:

n°. XI, tot wijziging van het reglement voor het hoogheemraadschap van de Uitwaterende sluizen in Kennemerland en Westfriesland, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 26 *September* 1881, *n°.* 8 *en* 11 *December* 1884, *n°.* 17;

n°. XII, tot wijziging van het reglement voor het hoogheemraadschap van den Houdsbossche en Duinen tot

Petten, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 22 *Februari* 1873, *n°.* 29, 28 *Augustus* 1875, *n°.* 9, 24 *Augustus* 1876, *n°.* 21, 9 *Augustus* 1879, *n°.* 21, 29 *November* 1884, *n°.* 20, 7 *Augustus* 1893, *n°.* 18 *en* 1 *Augustus* 1894, *n°.* 47, *en*

n°. XIII, tot wijziging van het reglement voor den Noordscharwouderpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 5 *Augustus* 1859, *n°.* 56 *en* 30 *November* 1883, *n°.* 19.

Zie Prov. bladen n°s. 95, 96 en 97.

KON. BESLUIT *van* 28 *November* 1896, *n°.* 70, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordbrabant van* 4 *November* 1896:

a, tot wijziging van het algemeen reglement voor de waterschappen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 *Januari* 1862, *n°.* 101, 1 *December* 1883, *n°.* 23 *en* 30 *Juli* 1884, *n°.* 25;

b, tot wijziging van de tabel, behoorende bij het reglement voor het waterschap de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes, goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 *October* 1895, *n°.* 20;

c, tot wijziging van het reglement voor het waterschap het Goed van IJkel, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 *Augustus* 1867, *n°.* 64, *en*

d, tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Nieuwe Sint Michiels-Gestelsche polder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 3 *September* 1868, *n°.* 18.

Voor de wijzigingen sub *b*, *c* en *d*, zie men de Prov. bladen n°s. 24 t/m 26.

De wijziging sub *a* luidt als volgt:

De Staten der provincie Noordbrabant, met intrekking van hun besluit van den 14n Juli 1896,

Hebben besloten:

1°. het provinciaal reglement van 11 November 1856 (Provinciaal blad n°. 25) in te trekken en

2°. het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Noordbrabant, vastgesteld bij besluit der Staten van 9 November 1861, (Provinciaal blad van 1862, n°. 1), gewijzigd bij besluiten der Staten van 7 November 1883, (Provinciaal blad n°. 30) en van 15 Juli 1884, (Provinciaal blad n°. 17), te wijzigen als volgt:

A. Wordt toegevoegd een nieuw artikel:

Art. 50*bis*. Stemgerechtigde ingelanden zijn bevoegd tot het maken van de verordeningen, welke worden noodig geacht in het belang van de onderwerpen, bij het vorig artikel vermeld, voor zoover omtrent die onderwerpen in dit reglement of in het bijzonder reglement van het waterschap geen voorschriften zijn gegeven.

Deze bevoegdheid strekt zich niet uit tot keuren of politieverordeningen.

B. Art. 52 te lezen als volgt:

Het is bevoegd de keuren of politieverordeningen te maken, die in het belang van het waterschap vereischt worden. Het maakt, behoudens het bepaalde bij Art. 50*bis*, alle andere verordeningen, die in het huishoudelijk belang van het waterschap noodig zijn.

C. Wordt toegevoegd een nieuw artikel:

Art. 52*bis*. Alvorens eene keur of politieverordening wordt vastgesteld, wordt een ontwerp daarvan gedurende ten minste veertien dagen voor belanghebbenden ter lezing nedergelegd, ter plaatse, alwaar het bestuur zijne vergaderingen houdt.

Van dat nederleggen geschiedt openbare kennisgeving door aflezing en aanplakking aan de hoofddeur van het gebouw, waarin de vergaderingen van het bestuur gehouden worden en in de gemeente of gemeenten, waarin het waterschap gelegen is; bovendien in een nieuwsblad binnen de provincie;

Gedurende den tijd der nederlegging van het ontwerp, kunnen belanghebbenden hunne bezwaren schriftelijk aan het bestuur inzenden.

Op dezelfde wijze als de openbare kennisgeving, bedoeld in het tweede lid van dit artikel, geschieden alle andere bekendmakingen en afkondigingen van het waterschap, tenzij voor bepaalde gevallen in het bijzonder reglement van het waterschap eene andere wijze is voorgeschreven.

Het formulier van afkondiging der keuren of politieverordeningen luidt:

De Voorzitter van het waterschap . . . . doet te weten, dat door het bestuur van dat waterschap in zijne vergadering van den . . . . is vastgesteld de volgende keur of politieverordening:

(Titel en inhoud.)

Zijnde die keur of politieverordening bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van den . . . . . goedgekeurd en is hiervan op de voorgeschreven wijze afkondiging geschied.

D. Art. 53 wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

Het zorgt voor de uitvoering zijner keuren of politieverordeningen en van de besluiten en verordeningen van stemgerechtigde ingelanden.

Het beslist de geschillen, over de uitvoering van de besluiten en verordeningen van stemgerechtigde ingelanden ontstaan.

E. Wordt toegevoegd een nieuw artikel:

Art. 96*bis*. Bepalingen in de verordeningen, bedoeld bij art. 50*bis* en het tweede lid van art. 52 van dit reglement, welke strijden met de wet, een algemeenen maatregel van bestuur, provinciale verordeningen of reglementen of in strijd zijn met het belang van den algemeenen waterstaat of van het waterschap, of welke noodeloos het belang van den waterstaat van andere waterschappen benadeelen, kunnen door Gedeputeerde Staten worden vernietigd.

Van die vernietiging kan worden in beroep gekomen bij den Koning door een ieder, die bij het behoud der vernietigde bepalingen belang heeft, binnen dertig dagen na de dagteekening van het besluit van vernietiging. Een ingesteld beroep daartegen heft, hangende de uitspraak daarover, de vernietiging niet op in de gevallen, waarin de vernietiging is uitgesproken van wege strijd met het belang van den algemeenen waterstaat of van het waterschap, of op grond van noodelooze benadeeling van het belang van den waterstaat van andere waterschappen, tenzij Gedeputeerde Staten in het besluit van vernietiging uitdrukkelijk het tegendeel hebben bepaald.

KON. BESLUIT *van* 3 *December* 1896, *n°*. 19, *houdende, met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger* B *der wegen en voetpaden van Nijkerk.*

Beschikkende op het beroep van Gerrit Prins Azn. te Nijkerk op de Veluwe tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 25 September 1894, n°. 83, betreffende den ligger *B*, der wegen en voetpaden van die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 18 December 1895, n°. 120;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 26 November 1896, n°. 146, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat Gerrit Prins Azn. te Nijkerk op de Veluwe Ons heeft verzocht de beschikking van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 25 September 1894, n°. 83, voor zooverre daarvan is geappelleerd te vernietigen, en verder te gelasten, dat alsnog van den ligger *B* der wegen en voetpaden in de gemeente Nijkerk zal

worden afgevoerd: *a.* de strook grond bij den daarop onder n°. 22 voorkomenden weg, de Koetsendijk, ingemeten en gelegen voor de kadastrale perceelen, gemeente Nijkerk, sectie B nos. 99 en 100; *b.* bij den daarop onder n°. 15 voorkomenden weg, „de Brink", de halve sloot, welke sloot gelegen is voor het kadastraal perceel sectie B n°. 1070; en eindelijk te bepalen: *c.* dat de breedte der voetpaden onder nos. 31 en 32 voorkomende, het voetpad van de Breede Beek en het Strylandsche voetpad, op 1 Meter zal worden gebracht;

Overwegende wat het sub *a* ingestelde beroep betreft, dat dit is gericht tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten, dat de strook grond, waarover geschil, bij den Koetsendijk behoort, daar bij een plaatselijk onderzoek van Gecommitteerden uit hun College, zoowel de Burgemeester als de beide Wethouders volhielden, dat het bedoelde terrein bestemd is voor den openbaren dienst; dat een der Wethouders heeft verklaard, dat hij gedurende 40 jaren den grond niet anders heeft gekend dan in gebruik van het publiek daar ook anderen dan appellant het terrein voor opslagplaats hebben gebezigd, zooals ook uit een verhoor van den havenmeester, belast met het toezicht op het terrein, wordt bevestigd; dat er dan eens wagens en dan eens verschillende materialen op werden geplaatst en zelfs aan het Rijk vergunning werd verleend voor den opslag van steenen; dat die strook grond steeds werd onderhouden door het bestuur der gemeente Nijkerk, door het plaveisel te vernieuwen als dit noodig was, en dat op datzelfde terrein ook nog twee lantaarnen geplaatst waren door de gemeente Nijkerk;

dat de appellant hiertegen aanvoert dat die strook grond steeds bij de schuur, staande op perceel n°. 100, is verhuurd; dat uit de grootte, vermeld in verschillende overgelegde acten blijkt, dat de bedoelde strook tot het perceel waarop de schuur staat behoort en omschreven wordt: „een schuur en erve," zoodat ook grond daarbij behoorde; dat verschillende personen wel dien grond hebben gehuurd, hetgeen ten aanzien van een hunner door een overgelegde schriftelijke verklaring is bewezen; dat de bestrating en de plaatsing van de lantaarnpalen door het gemeentebestuur geheel willekeurig is geschied; en dat door alle inwoners van Nijkerk die strook grond niet wordt gerekend te behooren tot den openbaren dienst;

Overwegende, dat noch uit de overgelegde stukken, noch uit het verder onderzoek dezer zaak is gebleken dat op het onderwerpelijk terrein de last van openbaren weg kleeft, terwijl uit zijne ligging het tegendeel is af te leiden;

dat toch het terrein op den bestaanden ligger niet als openbaren weg voorkomt, en het voorwerp eener huur-overeenkomst heeft uit-

gemaakt dat tegenover het aangrenzend perceel sectie B, n°. 101, de Koetsendijk eene breedte heeft van ± 6,5 M. en onmiddellijk daarnaast tegenover het vermelde perceel n°. 100 ten gevolge van een inspringenden hoek eene breedte zou verkrijgen van ± 12 M., uit welke situatie volgt, dat het beweren van appellant, dat de grens van den weg ook tegenover perceel 100 loopt in aansluiting aan die tegenover perceel n°. 101 niet van grond ontbloot is;

dat nu wel Burgemeester en Wethouders verklaren, dat ook anderen dan appellant, het terrein voor opslagplaats hebben gebezigd en dat aan het Rijk te dien einde vergunning is verleend, maar dat — daargelaten dat eene zoodanige vergunning waar eene onbetwistbare publieke opslagplaats bestaat overbodig zou zijn te achten — eene opslagplaats, al ware zij ten algemeenen dienste bestemd, niet behoort op een ligger van wegen en voetpaden, maar, ingeval zij aan de gemeente behoort, op den in art. 229 der Gemeentewet vermelden staat;

dat evenmin het overigens aangevoerde (de bestrating en de verlichting) omtrent den last van openbaren weg, die op het terrein, waarover het geschil loopt, zou drukken, ter zake dienende is; en mitsdien het eerste gedeelte van appellants beroep gegrond is;

Overwegende, wat het sub *b* aangevoerde betreft, dat Gedeputeerde Staten van Gelderland in hunne reeds meermalen vermelde resolutie hebben beslist, dat de sloot is een openbare sloot en mede dient voor het van den weg afvloeiende water; dat de grond, die uit de sloot is gekomen, kennelijk is gebruikt tot ophooging van den weg en bereiding van dat gedeelte, waar nog jonge boomen geplant zijn; dat een bordje met verwijzing naar de politieverordening, houdende waarschuwing aldaar geen vuil te werpen, mede pleit voor de opvatting, dat men hier te doen heeft met een openbaar terrein;

dat de appellant, erkennende de afvloeiing van het water van de openbare straat in de sloot, meent, dat dit zou worden veroorzaakt door de nalatigheid van het gemeentebestuur van Nijkerk om een goot langs de straat te leggen; dat er nooit grond uit de sloot is gehaald, zoodat van verhooging of verbetering van den weg daarmede geen sprake kan zijn; dat het bordje van waarschuwing door een particulier zonder eenig recht en zonder dat de waarschuwing gevolgen kan hebben daar ter plaatse is gesteld; en dat al die redeneeringen maar dienen om in de plaats te komen van het eigenlijk motief van Burgemeester en Wethouders der gemeente Nijkerk, die, privaat- en publiek recht verwarrende, uit art. 706 Burgerlijk Wetboek trachten aan te toonen dat de sloot tusschen den weg en perceel n°. 1076 gemeen is, en de helft dus van die sloot tot den open-

baren weg behoort en dus ook voor den openbaren dienst bestemd is;

Overwegende, dat door de vermelding van eene sloot op den ligger, deze sloot beheerscht wordt door verschillende bepalingen van publiekrecht als betreffende de instandhouding, het onderhoud, het politietoezicht;

dat te dien einde niet voldoende is te achten een beroep op art. 706 Burgerlijk Wetboek dat alle slooten tusschen twee erven worden verondersteld gemeen te zijn, indien er een titel of teeken van het tegendeel aanwezig is;

dat toch uit die gemeenschap niet voortvloeit, dat dergelijke bepalingen als bovenbedoeld op de sloot van toepassing zouden mogen worden verklaard — in het midden latende de onuitvoerbaarheid, waar slechts de helft eener sloot op den ligger wordt gebracht;

dat mitsdien moet blijken dat de sloot — zooals Gedeputeerde Staten hebben beslist — is eene openbare sloot;

dat als zoodanig het door Burgemeester en Wethouders aangevoerde niet afdoende is te achten;

dat toch van eenig toezicht op de voortdurende instandhouding en het onderhoud van de bedoelde sloot vanwege het Gemeentebestuur niets blijkt, daar de bewering van appellant omtrent het plaatsen van bovenbedoeld bordje niet is weerlegd, noch ontkend;

dat alzoo niet gebleken is dat de sloot te recht voor de helft op den ligger is gebracht en derhalve het tweede gedeelte van appellants beroep gegrond is;

Overwegende, wat het sub *c* aangevoerde betreft, dat de breedte van het Strijlandsche voetpad en van het voetpad van de Breede Beek niet op 1.5 Meter maar op 1 Meter in den ligger *B* zal worden gesteld, dat deze grief gericht is tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten dat, dewijl het gemeentebestuur van Nijkerk, in navolging van het aangeteekende bij andere voetpaden, ook voor deze voetpaden eene breedte van 1,5 Meter heeft aangenomen, ook omdat eene mindere breedte het voetpad niet bruikbaar zou maken en het meergenoemd lokaal onderzoek der Gecommitteerden heeft aangetoond dat deze breedte vrijwel met den bestaanden toestand in overeenstemming is, ook voor deze voetpaden eene breedte van 1,5 Meter op den ligger moet vermeld blijven; terwijl volgens Gedeputeerde Staten de bewering van appellant, als zoude in den tegenwoordig geldenden ligger eene breedte van 1 Meter zijn aangenomen, minder juist is, aangezien in dien ligger als breedte vermeld is „ongeveer 1 Meter" en alzoo geen bepaalde breedte voor bedoelde voetpaden is aangegeven;

dat de appellant hiertegen heeft aangevoerd, dat 1 Meter voldoende

breedte voor een voetpad zoude zijn; en dat door eene meerdere breedte aan te nemen ook de onderhoudslast zou worden verzwaard;

Overwegende ten dezen aanzien dat de door het gemeentebestuur van Nijkerk aangevoerde bewering, dat in den nieuwen ligger ook voor andere voetpaden dan de onderwerpelijke eene breedte van 1,5 Meter is aangenomen, geen voldoenden grond oplevert om voor dezen laatsten diezelfde breedte vast te stellen, te minder waar zij volgens den bestaanden ligger die breedte niet hebben en eene breedte van 1 Meter voldoende kan worden geacht voor een doelmatig gebruik en dus ook het derde gedeelte van appellants beroep gegrond is;

Gezien het reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 25 September 1894, n°. 83, voor zooverre daarvan is geappelleerd, te bepalen:

I. dat alsnog van den ligger *B* der wegen en voetpaden in de gemeente Nijkerk zal worden afgevoerd *a.* de strook grond bij de daarop onder n°. 22 voorkomenden weg „de Koetsendijk" ingemeten en gelegen voor de kadastrale perceelen, gemeente Nijkerk, sectie B., n°. 99 en 100; *b.* bij den daarop onder n°. 15 voorkomenden weg, „de Brink", de halve sloot, welke sloot gelegen is voor het kadastrale perceel sectie B, n°. 1070;

II. dat de breedte der voetpaden onder nos. 31 en 32 op den sub I bedoelden ligger voorkomende, het voetpad van de Breede Beek en Strijlandsche voetpad, zal worden vermeld als te bedragen één Meter.

De Minister enz.

WET *van 7 December* 1896 (*Staatsblad n°.* 198), *tot verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1896.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wenschelijkheid gebleken is van eene verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1896, vastgesteld bij de Wet van den 8sten Februari 1896 (Staatsblad n°. 23);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1896 worden verhoogd met, en mitsdien gebracht op, de bedragen daarbij vermeld:

Vde AFDEELING.

Posterijen.

C. Telegraafdienst.

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
Art. 202. Telegraaflijnen.	*f* 75,000.00	*f* 348,000.00
Art. 205. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van telegramzegels; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon . . .	35,000.00	159,300.00

2. Ten gevolge van deze verhoogingen wordt het totaal der Vde Afdeeling, zoomede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk der Staatsbegrooting verhoogd met *honderd tien duizend gulden* (*f* 110,000.00).

Lasten enz.

WET *van 7 December* 1896 (*Staatsblad n*°. 199), *tot wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1895.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging van het I\de hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1895, vastgesteld bij de wet van den 5den Februari 1895 (Staatsblad n°. 24), nader vastgesteld bij de wetten van den 20sten April 1895 (Staatsblad n°. 55) en van den 2den December 1895 (Staatsblad n°. 194);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1895 worden *verhoogd* met, en mitsdien gebracht op, de daarbij vermelde bedragen.

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

	wordt verhoogd met:	en mitsdien gebracht op:
Art. 8. Telegraphische berichten .	*f* 3,200.00	*f* 7,700.00

B. Waterstaat en Landsgebouwen.

Art. 13. Jaarwedden, toelagen, reis-

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
kosten en verdere uitgaven voor havenmeesters en de overige waterstaatsbeambten . . . . . f	25,000.00	337,500.00
Art. 23. Buitengewone correspondentie bij ijsgang en hoog opperwater, met inbegrip van reiskosten	3,000.00	8,000.00
Art. 34. Verbetering, onderhoud en herstel van het Hollandsch Diep en het Haringvliet	3,600.00	41,100.00
Art. 61. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en andere voor de scheepvaart hinderlijke voorwerpen, met daarmede in verband staande uitgaven	3,000.00	58,000.00
Art. 113. Reis-, bureel- en verplaatsings kosten van het personeel der landsgebouwen	2,000.00	10,450.00
C. Spoorwegen.		
Art. 118. Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de spoorwegdiensten	125.00	91,875.00
Art. 120. Materieel en arbeidsloon voor dit toezicht	1,200.00	12,300.00
Art. 129. Maken van een blijvend hoofdgebouw op het station Vlissingen (Haven).	9,000.00	49,000.00
IIIde AFDEELING.		
Handel en Nijverheid.		
B. Zeevisscherijen.		
Art. 145. Bureel- en lokaalbehoeften en reiskosten	2,000.00	5,400.00
G. Verschillende uitgaven.		
Art. 163. Examens ter verkrijging van diploma's als stuurman en als machinist aan boord van koopvaardijschepen. . .	1,200.00	12,200.00
Art. 170. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende		

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
handel en scheepvaart, nijverheid en landbouw, alsmede omtrent de spaar- en leenbanken . . . . . *f*	7,500.00 *f*	10,900.00

IVde AFDEELING.

Posterijen.

B. Postdienst.

Art. 187. Gebouwen, behalve het hoofdkantoor te Amsterdam. Vergoeding voor huur aan directeuren	7,000.00	127,000.00
Art. 188. Kantooronkosten bij abonnement. Vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken. Uniformkleeding van beambten. Verder materieel en arbeidsloon	24,000.00	503,000.00

D. Vereenigde post- en telegraafdienst.

Art. 204. Kantooronkosten bij abonnement; uniformkleeding voor beambten; verder materieel en arbeidsloon, niet uitsluitend voor post- of voor telegraafdienst.	11,000.00	86,000.00

F. Rijkspostspaarbank.

Art. 208. Jaarwedden van het vaste personeel. Aandeel in de jaarwedden van de ambtenaren der posterijen, volgens art. 180. Toelagen	1,100.00	106,200.00
Art. 212. Verder materieel en arbeidsloon	2,800.00	18,800.00
Art. 213. Vergoeding voor portvrijdom aan de schatkist.	1,100.00	52,600.00

Art. 2. Tusschen de artikelen 117 en 118, en de artikelen 133 en 134 van genoemd hoofdstuk worden *ingelascht*, respectievelijk de navolgende artikelen:

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

B. Waterstaat en Landsgebouwen.

Art. 117*bis*. Verbouwing van het Departement van Marine en daarmede in verband staande uitgaven . . *f*	3,500.00

C. Spoorwegen.

Art. 133*bis.* Bouw van het hoofdgebouw op het station Nijmegen . . . . . *f* 71,100.00

Art. 3. De navolgende artikelen van genoemd hoofdstuk worden *verminderd* met, en mitsdien gebracht op, de daarbij vermelde bedragen:

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

B. Waterstaat en Landsgebouwen.

	wordt verminderd met:	en mitsdien gebracht op:
Art. 78. Uitbreiding der haven- en sluiswerken te IJmuiden, ingevolge de wet van 31 Mei 1887 (Staatsblad n°. 98).	*f* 135,425.00	*f* 939,575.00

IVde AFDEELING.

Posterijen.

B. Postdienst.

Art. 180. Jaarwedden en toelagen van het vaste personeel	31,000.00	3,094,720.00
Art. 184. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer	16,000.00	1,074,100,00

Art. 4. Ten gevolge van voorschreven wijzigingen wordt het totaal der IIde Afdeeling van genoemd hoofdstuk *verminderd* met *tien duizend zevenhonderd gulden* (*f* 10,700.00), met welk bedrag het totaal der IIIde Afdeeling wordt *verhoogd.*

Lasten enz.

WET *van 7 December* 1896 (*Staatsblad n°.* 200), *tot verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1896.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1896, vastgesteld bij de wet van den 8sten Februari 1896 (Staatsblad n°. 23);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze :

Art. 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1896 worden *verhoogd* met, en mitsdien gebracht op, de daarbij vermelde bedragen.

IIde Afdeeling.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
Art. 10. Herstel van in onderhoud zijnde werken van winter en stormschade.	*f* 150,000.00	*f* 210,000.00
B. Waterstaat.		
Art. 63. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en andere voor de scheepvaart hinderlijke voorwerpen, met daarmede in verband staande uitgaven	30,000.00	60,000.00
Art. 107. Subsidiën voor onderwerpen, waarvoor reeds bij de laatstvoorgaande begrooting bijdragen zijn toegestaan. . .	20,000.00	277,609.88

Vde Afdeeling.

Posterijen.

B. Postdienst.

Art. 191. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer.	9,400.00	1,075,000.00

Art. 2. Tusschen de artikelen 107 en 108 van genoemd hoofdstuk worden *ingelascht* de navolgende artikelen.

IIde Afdeeling.

Waterstaat.

B. Waterstaat.

Artikel 107*bis*. Tot den dienst van 1894 behoorende en verhoogde bijdrage in de kosten van onderhoud der haven van Middelharnis. . . . . *f* 15,875.17½

Artikel 107*ter*. Tot den dienst van 1894 behoorende bijdrage in de kosten van onderhoud der haven van Stellendam. *f* 5,685.71½

Artikel 107*quater*. Bijdrage aan de gemeente Hasselt in de kosten van den bouw eener brug over het Zwarte Water . *f* 7,000.00

Art. 3. Ten gevolge van voorschreven verhooging en aanvulling wordt het totaal der IIde afdeeling verhoogd met *twee honderd acht en twintig duizend vijfhonderd zestig gulden negen en tachtig cent* (*f* 228,560.89);

dat der Vde afdeeling met *negen duizend vierhonderd gulden* (*f* 9,400.00);

en alzoo het eindcijfer van genoemd hoofdstuk met *twee honderd zeven en dertig duizend negenhonderd zestig gulden negen en tachtig cent* (*f* 237,960.89).

Lasten enz.

KON. BESLUIT *van* 7 *December* 1896, *n°.* 133, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 9 *November* 1896, *n°.* 3, *tot aanvulling van het reglement voor het waterschap de Lemstersluis, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 17 *Januari* 1894, *n°.* 17.

Zie Prov. blad n°. 91.

KON. BESLUIT *van* 10 *December* 1896 (*Staatsblad n°.* 218), *houdende, met afwijking van het advies van den Raad van State, afd. voor de geschillen van bestuur, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland in zake de verkiezing op* 1 *April* 1896 *in het* 1*ste kiesdistrict van Delfland.*

Beschikkende op het beroep ingesteld door W. J. van Sandick te 's Gravenhage, tegen de uitspraak van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 11 Augustus 1896, n°. 56, houdende beschikking op zijn bij dat College ingediend bezwaar tegen de beslissing der Vereenigde Vergadering van Delfland, van 23 April 1896, naar aanleiding van beweerde onwettigheid van het stembureau dat bij de verkiezing op 1 April 1896 in het eerste kiesdistrict van Delfland te Delft heeft gefungeerd;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord (advies van 18 November 1896, n°. 128);

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van den 7den December 1896, n°. 106, afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat bij de op 1 April 1896 plaats gehad hebbende verkiezing van een hoofdingeland en een hoofdingeland-plaatsvervanger in het 1ste kiesdistrict van het hoogheemraadschap Delfland, in het stembureau heeft zitting gehad J. van Stolk;

dat W. J. van Sandick tegen die verkiezing voorziening heeft ge-

vraagd bij de Vereenigde Vergadering van Delfland op grond dat J. van Stolk was noch ingeland, noch bestuurder in het waterschap;

dat de Vereenigde Vergadering desniettemin tot toelating der gekozenen besloten heeft, tegen welk besluit W. J. van Sandick in beroep is gekomen bij Gedeputeerde Staten van Zuidholland, welk College bij besluit van 11 Augustus 1896 het ingesteld beroep ongegrond heeft verklaard, op deze overweging dat J. van Stolk tot lid van het stembureau was benoemd als directeur der naamlooze vennootschap „de Nederlandsche Cementsteenfabriek te Vrijenban", die zelve tot de ingelanden van Delfland behoort en door haar directeur zoo in als buiten rechten vertegenwoordigd wordt;

dat W. J. van Sandick van deze beslissing van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep gekomen, eene nadere beslissing heeft verzocht;

Overwegende, dat voor de bovenvermelde verkiezing bij besluit van 20 Februari 1896 door dijkgraaf en hoogheemraden onder anderen tot lid van het stembureau was benoemd J. van Stolk te 's Gravenhage, directeur der naamlooze vennootschap „de Nederlandsche Cementsteenfabriek te Vrijenban", als vertegenwoordigende die vennootschap in en buiten rechten;

dat art. 34, 2de lid van het Reglement voor het hoogheemraadschap van Delfland tot leden van het stembureau benoembaar stelt alle ingelanden, dat zijn grondbezitters van Delfland en tot dezen, blijkens het gaarderboek, behoort de evengenoemde vennootschap, welke niet anders dan in de persoon van haren directeur kon — maar dan ook als zoodanig recht had — in het stembureau zitting te nemen;

dat alzoo in dit noch in eenig ander opzicht van onregelmatigheid, die bij de verkiezing zou hebben plaats gehad, is gebleken;

Gezien het Reglement voor het hoogheemraadschap van Delfland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met bevestiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 11 Augustus 1896 en van de beslissing der Vereenigde Vergadering van het hoogheemraadschap van Delfland van 23 April 1896, het daartegen door appellant ingebracht bezwaar te verklaren ongegrond.

De Minister enz.

Men zie hieromtrent ook nog het Kon. besluit van 28 September 1895 (Staatsblad n°. 166).

KON. BESLUIT *van* 10 *December* 1896, *n°.* 40, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 14 *Juli* 1896, *n°.* 12, *tot vaststelling van een reglement van politie op het Mallegat te Meppel.*

Zie Prov. blad n°. 81.

KON. BESLUIT *van* 10 *December* 1896, *n*°. 41, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Zuidholland van* 17 *November* 1896:

n°. *XVII, tot wijziging van het reglement voor den polder Roozand c. a., goedgekeurd bij Kon. besluit van* 4 *Januari* 1858, *n*°. 40;

n°. *XVIII, tot wijziging van het reglement voor den polder Boudewijns Hartsland, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;*

n°. *XIX, tot wijziging van het reglement voor den polder Pernis c. a., goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;*

n°. *XX, tot wijziging van het reglement voor den polder Zwijndrecht, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 18 *Augustus* 1858, *n*°. 71;

n°. *XXI, tot wijziging van het reglement voor den polder Heer-Oudelands-Ambacht, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;*

n°. *XXII, tot wijziging van het reglement voor den polder van Biesland, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 4 *Januari* 1858, *n*°. 40;

n°. *XXIII, tot wijziging van het reglement voor den Eskamppolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 6 *September* 1878, *n*°. 15;

n°. *XXIV, tot wijziging van het reglement voor den polder Kromme, Geer en Zijde, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren;*

n°. *XXV, tot wijziging van het reglement voor den Lisserbroek-, Meer- en Duinpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 28 *Augustus* 1883, *n*°. 24;

n°. *XXVI, tot wijziging van het reglement voor den Gecombineerden Starrevaart- en Damhouderpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 5 *Augustus* 1859, *n*°. 51;

n°. *XXVII, tot wijziging van het reglement voor den polder Nieuw-Rozenburg en Blankenburg, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 16 *Augustus* 1873, *n*°. 54 *en* 2 *Augustus* 1895, *n*°. 40, *en*

n°. *XXVIII, tot wijziging van het reglement voor den polder Middelburg, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 3 *September* 1868, *n*°. 17, 6 *Augustus* 1878, *n*°. 31 *en* 12 *December* 1881, *n*°. 28.

Zie Buitengew. Prov. bladen n°s 254 t/m 265.

KON. BESLUIT *van* 15 *December* 1896 (*Staatsblad n°.* 222), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de wet van* 2 *Juni* 1875 (*Staatsblad n°.* 95), *tot regeling van het toezicht bij het oprichten van inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken.*

Op de voordracht van de Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 12 December 1896, La A, afdeeling Arbeid en Fabriekswezen en van Oorlog van 12 December 1896, 1e afdeeling, n°. 55;

Gezien art. 21 der wet van 4 September 1896 (Staatsblad n°. 152);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad n°. 95), zooals die is gewijzigd en aangevuld door de wetten van 19 December 1876 (Staatsblad n°. 255), 26 April 1884 (Staatsblad n°. 81) in verband met art. 75 van het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (Staatsblad n°. 187) en bij de wetten van 15 April 1886 (Staatsblad n°. 64) en van 4 September 1896 (Staatsblad n°. 152) in het Staatsblad zal worden opgenomen.

De Ministers enz.

HINDERWET.

Art. 1. Het is verboden inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken, op te richten zonder vergunning, welke, behoudens de bij deze wet gemaakte uitzonderingen, door het gemeentebestuur wordt gegeven.

2. De in art. 1 bedoelde inrichtingen zijn:

I. die, bij welke stoom, gassen of dampen van hooge spanning worden gebezigd; met name de inrichtingen, gedreven door stoom- en gaskrachtwerktuigen en door werktuigen met vloeibaar koolzuur; die tot voortbrenging van ijs of koude door ammoniak, aether of samengeperste lucht, en die tot vervaardiging van koolzuurhoudende wateren.

Hiervan zijn uitgezonderd:

a. de stoomwerktuigen in vaartuigen, de locomotieven, de zoogenaamde locomobielen tot tijdelijk gebruik bij de uitvoering van bouwwerken en bij den landbouw, de stoomkranen, stoombrandspuiten en dergelijke vervoerbare stoomwerktuigen;

b. die inrichtingen, bij welke de spanning, door stoom, gassen of dampen te weeg gebracht, in verband met den inhoud van het daartoe gebezigd werktuig, eene grens niet overschrijdt, door Ons bij maatregel van inwendig bestuur aan te geven.

II. die, bestemd tot vervaardiging, verwerking en bewaring van buskruit en andere ontplofbare stoffen (fulminaten, picraten, chloraten

en de zoogenaamde nitroverbindingen, met name schietkatoen, pyroxilin, nitro-glycerine, dynamiet en dualin).

Hiertoe behooren de fabrieken en bewaarplaatsen van vuurwerken.

III. die, bestemd tot vervaardiging van chemicalia, met name die tot bereiding van koolzure, dubbel koolzure en zwavelzure soda, sodahydraat; zwavel-, zout-, salpeter-, zuring- en arsenigzuur; ammonia en ammoniakzouten; bleekpoeders en bleekwateren; de lood-, zink- en kwikverbindingen (waaronder begrepen zijn de lood- en zinkwitfabrieken); de cyaanverbindingen (waaronder begrepen zijn de bloedloogzouten); en van phosphorus (waaronder begrepen is de lucifersfabricatie);

IV. die, bestemd tot verkrijging, verwerking en bewaring van vluchtige producten, met name alkohols, aethers, vluchtige oliën, zwavelkoolstof, vluchtige koolwaterstoffen (waaronder begrepen zijn de benzine, steenolie of petroleum en petroleum-naphta);

V. die, bestemd tot de droge distillatie van plantaardige en dierlijke zelfstandigheden en de verwerking van de daardoor verkregen producten, met name de gasfabrieken; de been- en ivoorzwartbranderijen; de zwartsel- en drukinktfabrieken; de steenkolencoaks-, turfcoaks- en houtskoolbranderijen; de fabrieken van gasolie, turfolie, photogeen, solarolie en creosoot (waaronder begrepen zijn de inrichtingen tot creosoteering van hout, de teer- en asphaltkokerijen, de fabrieken van kleurstoffen uit de producten der droge distillatie, de zoogenaamde anilinekleuren);

VI. die, bestemd tot de bereiding der vetten en harsen, met name de vetsmelterijen, de kaarsenfabrieken, de zeepziederijen, de olie-, traan-, verf-, vernis-, harpuis- en lakkokerijen, de patentolie- en harsoliefabrieken, de fabrieken tot het ontvetten van wol en van de residus der olieslagerijen;

VII. die, bestemd tot bewaring en verwerking van afval, met name asch, vuilnis, bagger, roet, bloed, beenderen, hoornen, lompen, guano, mest en meststoffen (waaronder begrepen zijn de poudretten en kunstguano's), zoomede de bloeddrogerijen en lijmfabrieken;

VIII. de mouterijen, brouwerijen, branderijen, distilleerderijen, azijnfabrieken en likeurstokerijen;

IX. de beetwortelsuikerfabrieken, suikerraffinaderijen, stijfsel-aardappelmeel-, aardappel- en vruchtenstroopfabrieken en bakkerijen; de zuivel- en cichoreifabrieken;

X. de slachterijen, vilderijen, penserijen, drogerijen, rookerijen en zouterijen van dierlijke stoffen (met name vleesch, visch, huiden, darmen, lebben); de leerlooierijen en bewaarplaatsen van huiden en vellen;

XI. de porselein- en aardewerkfabrieken, steen-, pannen-, plavuis- en tegelbakkerijen, glasblazerijen, kalk- en gipsbranderijen en kalkblusscherijen, benevens de bewaarplaatsen van ongebluschte kalk;

XII. de metaalsmelterijen, gieterijen, smederijen (anker-, grof-, kachel-, hoef-, sloten- en andere); de metaalklopperijen, pletterijen, stoomketel- en andere ketelmakerijen; machinefabrieken; de geschutgieterijen en boorderijen en geweerfabrieken, koper- en blikslagerijen, alsmede de affineerderijen van goud en zilver;

XIII. de eesten tot verschillende doeleinden (waaronder begrepen zijn de meestoven en drogerijen van sigaren);

XIV. de koren-, cacao-, mout-, pel-, schors-, grut-, tras-, houtzaag- en oliemolens;

XV. de klopperijen van visch, katoen, wol, haar, vederen, huiden, schors en tapijten;

XVI. de orseille- (lakmoes) en garancinefabrieken, ververijen, katoendrukkerijen en wasscherijen en snelbleekerijen;

XVII. de scheepstimmerwerven, steenhouwerijen en zagerijen, molenmakerijen en kuiperijen;

XVIII. de schietinrichtingen.

3. Wij behouden Ons voor, zoo noodig, de aanwijzing der inrichtingen in art. 2 bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur aan te vullen.

Zoodanige maatregel van inwendig bestuur vervalt, indien de daarbij bepaalde aanvulling niet binnen een jaar na de afkondiging van dien maatregel bekrachtigd is door de wet.

Wanneer een voorstel van zoodanige wet binnen het jaar bij de Staten-Generaal is aanhangig gemaakt, kan door Ons deze termijn eenmaal met zes maanden worden verlengd.

4. Bij plaatselijke verordening kan de gemeenteraad:

1°. wijken, buurten of straten aanwijzen, waar een of meer uitdrukkelijk genoemde inrichtingen, in art. 2 bedoeld, zonder voorafgaande vergunning kunnen worden opgericht;

2°. in het belang der openbare orde, veiligheid of gezondheid eene bepaalde plaats of gedeelte der gemeente aanwijzen voor het oprichten, hebben of gebruiken van eene der in art. 2 genoemde inrichtingen, met verbod om elders in de gemeente het bedrijf of de bedrijven uit te oefenen, waartoe de oprichting of het gebruik van die inrichting vereischt wordt. Deze bevoegdheid strekt zich evenwel niet uit tot de inrichtingen, die onder geen ander nommer dan I van art. 2 vallen.

Plaatselijke verordeningen, in dit artikel bedoeld, gelden voor een bepaalden daarin genoemden tijd, die 20 jaren niet mag te boven gaan.

Zij kunnen, voor dat die tijd is afgeloopen, telkens worden hernieuwd.

4*bis*. De inspecteurs, waarvan in deze wet sprake is, zijn die, bedoeld in artikel 9 der Veiligheidswet.

5. Bij het verzoek om vergunning worden overgelegd:

1°. eene nauwkeurige beschrijving, in dubbel, van de plaats waar de inrichting zal worden gesteld, eene opgave van hetgeen in de inrichting zal worden verricht, vervaardigd of verzameld, benevens van de beweegkracht, die daarbij wordt aangewend;

2°. eene plattegrond-teekening, in dubbel, op eene schaal van minstens een op twee honderd vijftig, aanduidende de uit- en inwendige samenstelling der inrichting en toebehooren.

3°. een uittreksel uit de kadastrale liggers, aanduidende de gebouwen of lokalen, bestemd tot ziekenverpleging, uitoefening van den openbaren eeredienst of scholen, binnen een kring van twee honderd meter van het gebouw of lokaal der inrichting gelegen.

4°. eene verklaring of de inrichting al of niet eene fabriek of werkplaats zal zijn in den zin der Veiligheidswet.

5*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan wordt van elk der in artikel 5, sub 1 en 2, bedoelde stukken een exemplaar meer overgelegd.

6. Van elk verzoek om vergunning tot oprichting van eene inrichting, in art. 2 genoemd, geeft het gemeentebestuur ten spoedigste schriftelijk kennis aan de eigenaars en gebruikers van elk der perceelen, onmiddellijk grenzende aan dat, waar de inrichting zal worden opgericht, en van de gebouwen of lokalen, bedoeld in art. 5, sub 3.

Het verzoek met de bijlagen, genoemd in dat artikel, wordt ter visie gelegd op de secretarie en het gemeentebestuur geeft daarvan gelijktijdig op de in de gemeente gebruikelijke wijze, alsmede door aanplakking op het terrein voor de inrichting bestemd, kennis aan het publiek.

Valt een gedeelte van een gebouw of lokaal binnen den kring, bedoeld in art. 5, sub 3°., dan wordt het geheele gebouw of lokaal gerekend binnen dien kring te liggen.

Strekt de kring zich in andere gemeenten uit, dan geschiedt ook daar openbare aankondiging.

6*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan zendt het gemeentebestuur aan den inspecteur eene kennisgeving als bedoeld in het tweede lid van art. 6, gelijktijdig met de kennisgeving, in dat lid bedoeld. Het zendt hem tevens een exemplaar der in artikel 5, sub 1 en 2, bedoelde stukken.

6*ter*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan is de verzoeker verplicht den inspecteur alle inlichtingen te verschaffen, die deze behoeft tot eene juiste beoordeeling van de bij het verzoek overgelegde stukken.

7. Op den veertienden dag na de openbare kennisgeving wordt

op de daarin aangewezen plaats en uur gelegenheid gegeven om, ten overstaan van het gemeentebestuur of een of meer zijner leden, bezwaren tegen het oprichten der inrichting in te brengen.

Daarbij worden zoowel de verzoekers als zij, die bezwaren inbrengen, in de gelegenheid gesteld de bezwaren mondeling en schriftelijk toe te lichten.

Van het op de zitting voorgevallene wordt proces-verbaal opgemaakt.

Zoowel de verzoeker, als zij, die bezwaren inbrengen, kunnen gedurende drie dagen vóór het tijdstip, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, op de secretarie der gemeente van de ter zake ingekomen schrifturen kennis nemen.

7*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan is de inspecteur bevoegd de zitting, in het vorig artikel bedoeld, bij te wonen. Het gemeentebestuur zendt hem afschrift van het in dat artikel bedoelde proces-verbaal, terwijl het laatste lid van dat artikel op hem van toepassing is.

De inspecteur deelt zoo spoedig mogelijk schriftelijk aan het gemeentebestuur mede, of de inrichting, voor zoover zulks kan blijken uit de in artikel 5, sub 1 en 2, bedoelde stukken, zal voldoen aan de eischen, krachtens artikel 6 der Veiligheidswet gesteld.

8. Binnen eene maand na het in art. 7 bedoelde onderzoek beslist het gemeentebestuur over het verzoek, en geeft daarvan onmiddellijk aan den verzoeker en gelijktijdig, door aankondiging, aan het publiek kennis.

Kan de beslissing binnen den in het eerste lid van dit artikel bepaalden tijd niet genomen worden, dan wordt zij, bij een met redenen omkleed en af te kondigen besluit, verdaagd, hetwelk aan den verzoeker wordt medegedeeld.

Het gemeentebestuur zorgt, dat in de gevallen, bij art. 6, laatste lid, voorzien, de beslissing ook in de andere gemeenten worde bekend gemaakt.

8*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan zendt het gemeentebestuur binnen tweemaal 24 uren na het nemen der in het eerste lid van artikel 8 bedoelde beslissing hiervan afschrift aan den inspecteur.

9. De vergunning wordt schriftelijk verleend, en gesteld ten name van den verzoeker en zijne rechtverkrijgenden.

Aan de vergunning wordt een exemplaar van de in art. 5, sub 1 en 2, bedoelde stukken, van wege het gemeentebestuur gewaarmerkt, gehecht.

10. Indien er binnen den afstand van 100 meter van het gebouw

of lokaal, waarin het bedrijf, waarvoor de inrichting bestemd is, zal worden uitgeoefend, geene perceelen aan anderen, dan de aanvragers, toebehoorende of bij anderen in gebruik, en binnen den afstand van 200 meter, bedoeld in art. 5, n°. 3, geene gebouwen of lokalen van aldaar bedoelde soorten zijn, wordt deze omstandigheid eenvoudig door het gemeentebestuur verklaard aanwezig te zijn en op het verzoek beschikt, zooals bevonden wordt te behooren.

10*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan zendt het gemeentebestuur aan den inspecteur een exemplaar der in artikel 5, sub 1 en 2, bedoelde stukken en zijn de artikelen 6*ter*, 7*bis*, tweede lid, 8*bis* en 12*bis* van toepassing.

11. In geval van weigering der vergunning worden de redenen, die daartoe geleid hebben, in het besluit vermeld.

Tot weigering kunnen alleen leiden de bezwaren, ontleend aan vrees voor:

a. gevaar;

b. schade aan eigendommen, bedrijven of de gezondheid;

c. hinder van ernstigen aard, waartoe behoort het ter bewoning ongeschikt maken van woonhuizen of gedeelten van woonhuizen, het belemmeren van het gebruik van de lokalen en gebouwen, in art. 5, 3°., bedoeld, ieder overeenkomstig de bestemming, die het gebouw of lokaal, tijdens het verzoek werd gedaan, had, en het verspreiden van vuil of van walglijke uitdampingen.

Vrees voor mededinging in eenig bedrijf, door belanghebbenden geuit, kan geene reden tot weigering zijn.

11*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan wordt de vergunning ook geweigerd, indien de inrichting, voor zoover zulks kan blijken uit de in artikel 5, sub 1 en 2, bedoelde stukken, volgens den inspecteur niet zal voldoen aan de eischen, krachtens artikel 6 der Veiligheidswet gesteld.

12. Indien door het stellen van voorwaarden aan het bezwaar van gevaar, schade of hinder kan worden te gemoet gekomen, wordt de vergunning voorwaardelijk verleend.

Indien, na het verleenen eener voorwaardelijke vergunning, blijken mocht, dat de naleving der gestelde voorwaarden niet noodig mocht zijn, kan het gemeentebestuur den concessionaris geheel of gedeeltelijk daarvan ontslaan, na aan belanghebbenden, ten wier behoeve de voorwaarden zijn gesteld, gelegenheid te hebben gegeven hunne bezwaren in te brengen.

Evenzoo kunnen Wij den concessionaris geheel of gedeeltelijk

ontslaan van de naleving van voorwaarden, welke bij eene door Ons verleende vergunning zijn opgelegd. Belanghebbenden worden alsdan vooraf gehoord, na op Onzen last door den burgemeester te zijn opgeroepen.

Kan over de gevolgen eener inrichting, tijdens de aanvrage om vergunning, niet met voldoende zekerheid worden geoordeeld, zoo wordt eene vergunning voor een bepaalden proeftijd verleend. Van de aanvrage om verlenging van proeftijd, of om definitieve vergunning na afloop van den proeftijd, wordt de in art. 6 vermelde kennisgeving en openbare aankondiging gedaan, en vervolgens het onderzoek, in art. 7 bedoeld, herhaald.

Art. 8 is op dit geval van toepassing.

12*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan zullen de voorwaarden, in het vorige artikel bedoeld, de naleving van de eischen, gesteld krachtens de Veiligheidswet, niet mogen onmogelijk maken.

Het gemeentebestuur zendt, indien dit meent aan de te verleenen vergunning voorwaarden te moeten verbinden, het ontwerp van zijne te nemen beschikking ter kennisneming aan den inspecteur.

Deze deelt zoo spoedig mogelijk schriftelijk aan het gemeentebestuur mede, of, en zoo ja, welke wijzigingen die beschikking behoeft om de naleving van de eischen, gesteld krachtens de Veiligheidswet, niet onmogelijk te maken.

Kan het gemeentebestuur zich niet vereenigen met de opmerkingen van den inspecteur, dan treedt het, alvorens eene beslissing te nemen, met dezen in overleg, ten einde zoo mogelijk tot overeenstemming te geraken.

13. Bij de vergunning wordt een termijn gesteld, binnen welken de inrichting voltooid en in werking gebracht moet zijn. Bij niet inachtneming van den termijn vervalt de vergunning, tenzij het bestuur dat haar verleend heeft, haar nog eenmaal vóór het verstrijken van den termijn, met een nieuwen termijn heeft verlengd.

14. Eene nieuwe vergunning is noodig, om:

1°. de inrichting uit te breiden of eene andere wijze van bewerking, welke verandering van den aard der inrichting ten gevolge heeft, in te voeren;

2°. eene inrichting, welke vier jaren heeft stil gestaan, op nieuw in werking te brengen;

3°. eene inrichting, welke door eenig onheil, dat het gevolg is van den aard of het gebruik maken der inrichting, is verwoest, te herstellen.

15. Van de beslissing, ingevolge de artikelen 8, 12 en 14 ge-

nomen, staat beroep bij Ons open binnen veertien dagen na de afkondiging bij artikel 8 bedoeld. Tot dat beroep zijn gerechtigd de verzoeker en de belanghebbende, ieder voor zoover hij in het ongelijk is gesteld.

Hij, die het beroep instelt, geeft daarvan gelijktijdig kennis aan het gemeentebestuur, hetwelk zorgt voor onverwijlde openbare kennisgeving. Zoo het beroep wordt ingesteld door een ander dan den verzoeker, moet aan dezen bij exploit worden kennis gegeven van het beroep.

Onze beslissing wordt, na verhoor van den Raad van State (afdeeling geschillen van bestuur), binnen drie maanden nadat het beroep is ingesteld, bij een met redenen omkleed besluit genomen, ten ware zij vooraf bij afzonderlijk besluit mocht verdaagd zijn.

15*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan is ook de inspecteur tot beroep gerechtigd. Hij geeft van een door hem ingesteld beroep onmiddellijk bij aangeteekenden brief kennis aan den verzoeker. Zoo het beroep wordt ingesteld door een ander dan den inspecteur dan geeft het gemeentebestuur dezen zoo spoedig mogelijk schriftelijk kennis van een ingesteld beroep.

16 Indien eene inrichting, voor welker oprichting vergunning vereischt wordt, in twee of meer gemeenten eener provincie zal liggen, dan wordt de vergunning door Gedeputeerde Staten, de besturen dier gemeenten gehoord, verleend of geweigerd. Van die beslissing van Gedeputeerde Staten staat beroep bij Ons open. Liggen de gemeenten in verschillende provinciën, dan wordt de beslissing door Ons genomen, na Gedeputeerde Staten te hebben gehoord.

Alvorens advies uit te brengen, handelen Gedeputeerde Staten en de gemeentebesturen overeenkomstig het bepaalde bij de artt. 6 en 7.

Ten opzichte der beslissingen, door Ons en Gedeputeerde Staten te nemen, zoo mede van het beroep tegen de door Gedeputeerde Staten genomen beslissingen, geldt hetgeen voor die gevallen bij de artt. 8—15 ten aanzien der gemeentebesturen is bepaald.

16*bis*. Zal de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan zijn in de gevallen, in het vorige artikel bedoeld, de artikelen 6*bis*, 6*ter*, 7*bis* en 12*bis* van toepassing.

Ten opzichte der beslissingen, bedoeld in het derde lid van artikel 16, geldt het in de artikelen 8*bis*, 10*bis*, 11*bis*, 12*bis* en 15*bis* bepaalde.

17. Het bestuur, dat de vergunning geeft, kan aan den concessionaris nieuwe voorwaarden opleggen, indien de ondervinding de noodzakelijkheid daarvan mocht aantoonen.

Geene nieuwe voorwaarden worden opgelegd dan bij een met rede-

nen omkleed besluit, nadat de concessionaris is gehoord of behoorlijk opgeroepen.

Van het besluit van een gemeentebestuur of van Gedeputeerde Staten kan de concessionaris, binnen 14 dagen nadat het hem is bekend gemaakt, bij Ons in beroep komen.

Artt. 15 en 16 zijn op dit beroep toepasselijk.

17*bis*. Is de inrichting tevens eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan wordt voordat nieuwe voorwaarden worden opgelegd, de inspecteur gehoord en is het laatste lid van artikel 12*bis* van toepassing.

Gelijktijdig met de bekendmaking, in het derde lid van artikel 17 bedoeld, zendt het gemeentebestuur den inspecteur een afschrift van het daar bedoeld besluit. De artikelen 15*bis* en 16*bis* zijn op het in artikel 17, 3de lid, bedoelde beroep van toepassing.

17*ter*. Wanneer de toepassing van artikel 6 der Veiligheidswet mocht ten gevolge hebben, dat van den inhoud van de bij artikel 5, sub 1 en 2, bedoelde stukken of van eene bij de vergunning gestelde voorwaarde zoude moeten worden afgeweken, dan geeft de concessionaris daarvan kennis aan het gemeentebestuur.

Wanneer de toepassing van artikel 7 der Veiligheidswet ten gevolge mocht hebben, dat van den inhoud van de bij het vorige lid bedoelde stukken of van eene bij de vergunning gestelde voorwaarde zoude moeten worden afgeweken, dan geeft de inspecteur daarvan kennis aan het gemeentebestuur, zoodra tegen het door hem gegeven voorschrift geen beroep meer kan worden ingesteld en zoodra omtrent een ingesteld beroep is beslist.

Het gemeentebestuur beslist, of, en zoo ja, welke nieuwe voorwaarden zullen worden opgelegd. Artikel 12*bis* is dan toepasselijk.

Op deze beslissingen zijn het tweede, derde en vierde lid van artikel 17 en het tweede lid van artikel 17*bis* van toepassing.

Wanneer het gemeentebestuur beslist, dat geene nieuwe voorwaarden worden opgelegd, dan is de concessionaris bevoegd van de hem verleende vergunning af te wijken, voor zooveel zulks noodzakelijk is, om te voldoen aan de eischen, gesteld krachtens de Veiligheidswet.

18. Het gemeentebestuur houdt behoudens de uitzonderingen, in artikel 24 vermeld, toezicht dat aan de voorwaarden, bij de vergunning of later gesteld, worde voldaan.

19. De leden van het gemeentebestuur en de door dat bestuur aan te wijzen gemeente- en politieambtenaren hebben, behoudens de uitzonderingen in artikel 24, te allen tijde vrijen toegang tot de inrichtingen, bedoeld in art. 2. Zij hebben de bevoegdheid van de overtredingen dezer wet proces-verbaal op den ambtseed op te maken.

Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien des noods met inroeping van den sterken arm.

Is de inrichting enkel door eene woning toegankelijk, dan treden zij deze, tegen den wil van den bewoner, niet binnen, dan op schriftelijken last van den burgemeester.

Hiervan wordt door hen binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt en aan den ingezeten, wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

Zij, die krachtens dit artikel eene inrichting binnentreden, zijn, op verzoek van den concessionaris, verplicht tot geheimhouding van hetgeen het daarin uitgeoefende bedrijf betreft, voor zoo verre dit niet met de naleving der gestelde voorwaarden in verband staat.

20. Worden de gestelde voorwaarden niet opgevolgd, dan kan het gemeentebestuur de vergunning intrekken. Indien de vergunning verleend is door Ons of door Gedeputeerde Staten, geeft het gemeentebestuur aan het gezag, dat de vergunning verleend heeft, kennis van de niet-naleving der voorwaarden en beslist dit, na onderzoek, over de intrekking.

Van het besluit tot intrekking, door het gemeentebestuur of door Gedeputeerde Staten genomen, kan de concessionaris binnen veertien dagen aan Ons voorziening vragen. Hierbij gelden de artt. 15 en 16.

Hangende Onze beslissing kunnen de werkzaamheden van de inrichting op Ons bevel worden geschorst.

20*bis*. Is de inrichting tevens eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan geeft het gezag, dat de vergunning introk, daarvan binnen 24 uren kennis aan den inspecteur.

21. Het voortzetten der werkzaamheden in eene inrichting wordt door het gemeentebestuur verboden, en des noods wordt de inrichting gesloten of worden de daarin aanwezige werktuigen verzegeld, wanneer de inrichting zonder de vereischte vergunning in werking is.

De belanghebbende kan hiertegen binnen veertien dagen aan Ons voorziening vragen.

Het tweede en derde lid van art. 15 zijn hierbij van toepassing.

21*bis*. Is de inrichting tevens eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan geeft het gemeentebestuur van elke sluiting of verzegeling binnen 24 uren kennis aan den inspecteur.

22. Het hoofd der onderneming wordt gestraft:

a. met eene geldboete van vijftig cents tot twee honderd gulden óf eene hechtenis van een dag tot zestig dagen, indien hij zonder de vereischte vergunning, of op eene andere plaats dan in de vergunning is aangewezen, eene in art. 2 omschreven inrichting in werking brengt of houdt, in strijd handelt met het verbod, bedoeld

in art. 4, sub 2, of in een der gevallen, vermeld in art. 20 (3de lid) en 21, met de werkzaamheden voortgaat;

b. met eene geldboete van vijftig cents tot honderd gulden of eene hechtenis van een dag tot veertien dagen, indien hij in strijd met de gestelde voorwaarden handelt.

Bij de ontdekking van een der in dit artikel genoemde strafbare feiten kunnen de aanwezige gevaarlijke of schadelijke stoffen in beslag worden genomen, en bij het veroordeelend vonnis kan vernietiging of onbruikbaarmaking van die stoffen worden bevolen.

22*bis*. Nalatigheid in de voldoening aan het voorschrift van het eerste lid van artikel 17*ter* wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste eene maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden.

Het in dit artikel strafbaar gestelde feit wordt beschouwd als eene overtreding.

23. Hij, die opzettelijk de in het slot van artikel 19 opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden, met of zonder ontzetting van het recht om ambten of bepaalde ambten te bekleeden.

Hij, aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden.

Geen vervolging heeft plaats dan op klachte van den concessionaris.

De bij dit artikel strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven.

Uitzonderingen en overgangsbepalingen.

24. De inrichtingen, bedoeld sub II van art. 2, daaronder niet begrepen de fabrieken en bewaarplaatsen van vuurwerken, staan onder het toezicht van Onzen Minister van Oorlog.

Genoemde Minister wijst de ambtenaren en officieren aan, op welke de bepalingen van art. 19 van toepassing zijn, en die, krachtens deze aanwijzing, de bevoegdheid verkrijgen van de overtredingen dezer wet, ten aanzien van de in dit artikel bedoelde inrichtingen, proces-verbaal op te maken.

Door Ons kunnen bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur plaatsen worden aangewezen, waar inrichtingen, in het eerste lid bedoeld, kunnen worden opgericht en in werking gebracht, zelfs zonder vergunning der betrokken gemeentebesturen of collegiën van Gedeputeerde Staten.

25. In de gevallen, bedoeld in de artt. 20 en 21, ten opzichte

van de in het vorig artikel genoemde inrichtingen, zendt Onze Minister van Oorlog het proces-verbaal der gepleegde overtreding aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die het betrokken bestuur tot uitvoering van de bij die artikelen voorgeschreven maatregelen uitnoodigt.

26. Inrichtingen, bedoeld in art. 2, kunnen door een departement van algemeen bestuur met Onze goedkeuring worden opgericht, zonder vergunning van het gemeentebestuur.

Het hoofd van het departement zendt in dat geval de stukken, in art. 5 genoemd, aan het gemeentebestuur, dat voor de naleving van art. 6 zorgt.

Binnen eene maand na de openbare kennisgeving wordt op vooraf aan te wijzen plaats en uur gelegenheid gegeven om, ten overstaan eener commissie uit Gedeputeerde Staten, bezwaren tegen het oprichten van de inrichting in te brengen.

Van die bezwaren wordt proces-verbaal opgemaakt, hetwelk, met het advies der commissie, aan het departement wordt toegezonden. Over aangevoerde bezwaren wordt door Ons, den Raad van State (afdeeling voor de geschillen van bestuur) gehoord, beslist.

Bij Onze beslissing, krachtens dit artikel te nemen, behoeven plaatselijke verordeningen, in art. 4, sub n°. 2, bedoeld, niet te worden in acht genomen.

27. Voor het oprichten van eene inrichting, bedoeld in art. 2, door het bestuur eener gemeente of van een waterschap wordt de vergunning van Gedeputeerde Staten; voor het oprichten van zoodanige inrichting door eene spoorwegmaatschappij, door een provinciaal bestuur of door het bestuur van een waterschap, dat in meer dan ééne provincie gelegen is, Onze vergunning gevorderd.

In beide gevallen zijn de artt. 5—7 en 9—14 van toepassing.

Het proces-verbaal, in art. 7 bedoeld, wordt onverwijld aan Onzen Commissaris in de provincie gezonden, de stukken, in art. 9 vermeld, door den genoemden Commissaris gewaarmerkt, en de ontheffing van voorwaarden, in art. 12, 2de lid, bedoeld, wordt door Ons of Gedeputeerde Staten verleend, naar gelang de vergunning aan Ons of aan Gedeputeerde Staten is gevraagd.

Van de beslissing door Gedeputeerde Staten, volgens het eerste lid van dit artikel genomen, staat hooger beroep aan Ons open. Artt. 15 en 16 zijn daarbij van toepassing.

27*bis*. Zal in de gevallen, in het vorige artikel bedoeld, de inrichting tevens zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan zijn de artikelen 5*bis*, 6*bis*, 6*ter*, 7*bis*, 10*bis*, 11*bis*, 12*bis* en 15*bis* van toepassing.

28. Het Koninklijk besluit van 31 Januari 1824 (*Staatsblad* n°. 19)

en andere Koninklijke besluiten, die omtrent het daarbij geregelde onderwerp hebben gegolden, zijn afgeschaft.

Niettemin wordt op de verzoeken om vergunning, bij het in werking treden dezer wet ingediend, voor zoover die vergunning ingevolge deze wet wordt vereischt, door het bestuur, hetwelk daartoe volgens de tot dusver van kracht zijnde Koninklijke besluiten bevoegd was, beslist.

Daarbij wordt tevens bepaald, binnen welken termijn de inrichting in werking moet zijn gebracht, op straffe van het vervallen der vergunning.

29. Op inrichtingen, tot welker oprichting krachtens de vóór het in werking treden dezer wet geldende Koninklijke besluiten vergunning is verleend, zijn de artt. 14, 17, 18, 19, 20 en 21 van toepassing, en ten aanzien van overtredingen van die artikelen gepleegd, artt. 22 en 23.

29*bis*. Is eene inrichting, als in het vorige artikel bedoeld, tevens eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, dan zijn ook de artikelen 17*bis*, 17*ter*, 20*bis*, 21*bis*, 22*bis* en 23 van toepassing.

30. Vergunningen tot oprichting van inrichtingen, krachtens de vroeger geldende Koninklijke besluiten verleend vóór het in werking treden dezer wet, vervallen, zoo zij niet binnen één jaar na de afkondiging dezer wet in werking zijn gebracht, ten ware in de vergunning een langere termijn was gesteld of het gezag, dat de vergunning verleend heeft, vóór den afloòp van den termijn een nieuwen termijn toestaat.

31. Algemeene bepalingen vóór het in werking treden dezer wet bestaande, waarbij in eenige gedeelten van gemeenten of plaatsen het uitoefenen van bedrijven of het hebben van inrichtingen is vrijgelaten zonder bijzondere vergunning, blijven van kracht gedurende vijf jaren na het in werking treden dezer wet, ten ware zij vóór dien tijd worden vervangen door plaatselijke verordeningen krachtens art. 4 dezer wet uit te vaardigen.

32. Door deze wet wordt geene verandering gebracht in de bestaande wetten en verordeningen omtrent mijnen, steengroeven en daarmede in verband staande fabrieken en werkplaatsen, omtrent het bouwen in en langs rivieren, op en aan dijken en andere waterkeerende werken, en op het onderhouden en instandhouden van wegen, vaarten en wateringen, omtrent het hebben van magazijnen of nederlagen op onvrij territoir, omtrent het bouwen, planten en maken van werken op zekeren afstand van vestingwerken, noch ook omtrent het gebruik van stoomtoestellen.

33. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Hinderwet".

KON. BESLUIT *van* 16 *December* 1896, *n°.* 17, *houdende machtiging tot overdracht der concessie tot het aanleggen en exploiteeren van een kanaal van Coevorden naar de Vecht, aan de provincie Overijssel.*

Bij Kon. besluit van 1 October 1896, n°. 32 is goedgekeurd het besluit der Staten van Overijssel van 10 Juli 1895, n°. 22, tot overname van de Coevorder Kanaalmaatschappij van het Coevorder kanaal en bijbehoorende werken in eigendom, beheer en onderhoud bij de provincie.

KON. BESLUIT *van* 16 *December* 1896, *n°.* 18, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Drenthe van* 11 *November* 1896:

n°. 12, *tot wijziging van het reglement op de tramwegen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 19 *November* 1882, *n°.* 18, 23 *Augustus* 1886, *n°.* 20, 9 *September* 1887, *n°.* 21 *en* 7 *September* 1892, *n°.* 27, *en*

n°. 13, *tot wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 21 *December* 1884, *n°.* 16, 9 *September* 1887, *n°.* 21 *en* 18 *December* 1888, *n°.* 26.

De wijziging van het reglement op de tramwegen luidt als volgt:

De Staten der provincie Drenthe:

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten dier provincie tot nadere wijziging van het reglement op de tramwegen in Drenthe, vastgesteld bij besluit der Staten van Drenthe van 7 Juli 1882, n°. 12, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 19 November 1882, n°. 18 (afgekondigd in Provinciaal blad n°. 97 van 1882), gewijzigd bij besluit der Staten van 9 Juli 1886, n°. 4, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 23 Augustus 1886, n°. 20, afgekondigd in Provinciaal blad n°. 68 van 1886) en bij besluit der Staten van 12 Juli 1887, n°. 10c (morgenzitting) goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 9 September 1887, n°. 21 (afgekondigd in Provinciaal blad n°. 67 van 1887) zijnde de tekst van het reglement, na de herhaaldelijk daarin gebrachte hierboven vermelde wijzigingen, geplaatst in Provinciaal blad n°. 82 van 1887, het laatst gewijzigd bij besluit der Staten van Drenthe van 12 Juli 1892, n°. 5, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 7 September 1892, n°. 27 (afgekondigd in Provinciaal blad n°. 88 van 1892);

Besluiten, onder goedkeuring der Koningin, dat reglement nader te wijzigen als volgt:

Art. 1. Art. 12 wordt gelezen als volgt:

Bestuurders van tramwagens en locomotieven zijn verplicht om:

a. voetgangers, ruiters, bestuurders van rij- of voertuigen, geleiders van paarden of vee, die zich met bedoelde voorwerpen of dieren bij, op of tusschen de spoorstaven bevinden, bij het naderen van hun tramwagen, tramtrein of locomotief, door het luiden van eene aan den wagen, of is stoom de beweegkracht aan de locomotief te bevestigen schel in tijds te waarschuwen;

b. alles te mijden, wat paarden kan doen schrikken of schichtig maken;

c. in dorpen, gehuchten, bebouwde buurten en overal waar de voorzichtigheid dit eischt in gematigden draf — of, is stoom de beweegkracht, met halve kracht te rijden en daarbij, voor wat de stoomtramwagens en locomotieven betreft, aanhoudend de schel te luiden.

Conducteurs van in dienst zijnde tramwagens of tramtreinen zijn verplicht tusschen zonsondergang en zonsopgang aan de voor- en achterzijde van den tramwagen, of tramtrein, een voor het verkeer op den weg waarlangs of waarop de tramweg is aangelegd, duidelijk en gemakkelijk zichtbaar, helder brandend licht te hebben.

Bij ontstentenis van den conducteur gaat deze verplichting op den bestuurder van den tramwagen, tramtrein, of indien stoom de beweegkracht is, op den bestuurder van den locomotief over.

De bestuurder van een in beweging zijnde afzonderlijke locomotief zorgt tusschen zonsondergang en zonsopgang een licht als boven omschreven aan de vóór- en achterzijde van den locomotief te hebben.

2. Art. 14 wordt gelezen als volgt:

Bij het naderen van tramwagens, tramtreinen en locomotieven moeten de bestuurders van rij- of voertuigen, tot de onderneming niet behoorende, het voor deze aangelegd spoor verlaten en even als ook bij het voorbijrijden zoodanig uithalen, dat de tramwagens, tramtreinen en locomotieven zonder oponthoud en ongehinderd hun weg kunnen vervolgen, terwijl in geval de weg niet vrij is, de bestuurders van de tramwagens en locomotieven gehouden zullen zijn stil te houden, tot dat de weg vrij is.

3. Art. 15 wordt gelezen als volgt:

De bestuurders zoowel van de tramwagens en locomotieven als die van andere rij- of voertuigen moeten onmiddellijk gehoorzamen aan de bevelen der politie, strekkende om botsingen of andere door haar gevaarlijk geachte ontmoetingen te voorkomen.

De wijziging van het sub 2° genoemde reglement luidt als volgt:

De Staten der provincie Drenthe:

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten dier provincie;

Besluiten, onder goedkeuring der Koningin, het reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe, vastgesteld bij hun besluit van 14 November 1884, n°. 4, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 21 December 1884, n°. 16 (afgekondigd in Provinciaal blad n°. 96 van 1884) gewijzigd bij hunne besluiten van 12 Juli 1887, n°. 10*A* (morgenzitting) en 9 November 1888, n°. 4, goedgekeurd bij Koninklijke besluiten van 9 September 1887, n°. 21 en 18 December 1888, n°. 26 (afgekondigd in Provinciale bladen n°s. 65 van 1887 en 1 van 1889) nader te wijzigen als volgt:

Art. 1. In art. 21 vervalt de bepaling luidende:

r, zonder vergunning van het toezichthebbend bestuur met voertuigen, door werktuigen in beweging gebracht, den weg te berijden.

In verband hiermede worden de onderdeelen geletterd *s*, *t*, *u*, *v* geletterd *r*, *s*, *t*, *u*.

2. In art. 3 wordt de letter *u* veranderd in *t*, voorts vervalt in art. 33, 13den regel, de letter *r* en wordt voor de letters *t*, *u*, *v* gesteld de letters *s*, *t*, *u* en in den 19den regel van dat artikel wordt de letter *s* vervangen door *r*.

3. In art. 22 wordt het woord „voerlieden" vervangen door „bestuurders" en in art. 23 't woord „voerman" door „bestuurder".

KON. BESLUIT *van* 18 *December* 1896, *n°.* 28, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland van* 17 *November* 1896, *n°. 2A en 2B, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Grieën op Ameland.*

Zie Prov. blad n°. 97.

KON. BESLUIT *van* 18 *December* 1896, *n°.* 29, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Overijssel van* 6 *November* 1896, *n°.* 4, *tot vaststelling van eene verordening op de vaart met stoomschepen op eenige wateren in die provincie.*

Zie Prov. blad n°. 1 van 1897.

De wateren, waarop deze verordening van toepassing is, zijn:

1°. de boezemwateren van het waterschap Vollenhove;

2°. het vaarwater van Ossenzijl naar de Linde.

KON. BESLUIT *van* 18 *December* 1896, *n°.* 30, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Utrecht van* 15 *November* 1896, *tot wijziging van het reglement op de veenderijen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 21 *December* 1859, *n°.* 49, 3 *September* 1861, *n°.* 48, 24 *Januari* 1866, *n°.* 94, 26 *December* 1870, *n°.* 13, 29 *December* 1873, *n°.* 20, 10 *September* 1881, *n°.* 40, 22 *December* 1884, *n°.* 20 *en* 8 *Augustus* 1885, *n°.* 17.

De Staten der provincie Utrecht,

Gezien het Reglement op de Veenderijen in de provincie Utrecht, vastgesteld bij hun besluit van 10 November 1859, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 21 December 1859, n°. 49 (Provinciaal blad n°. 114), met de daarin aangebrachte wijzigingen (Provinciaal blad 1861, n°. 101; 1866, n°s 63 en 64; 1871, n°. 10; 1874, n°. 3; 1881, n°. 88; en 1885, n°s 1 en 75;

Gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten;

Gelet op de artikelen 190 der Grondwet en 136 der Provinciale wet, alsmede op de Wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113);

Besluiten:

I. In artikel 18 van voorzegd Reglement achter alinea 1 eene *nieuwe* alinea 2 toe te voegen, luidende als volgt:

„Bovendien kunnen uit de *renten* der consignatie-penningen tot een „door Gedeputeerde Staten telken jare te bepalen maximum en onder „hunne goedkeuring uitgaven worden gedaan ten behoeve van bemaling „of van werken, ook al zijn deze buiten de grenzen der veenderij „gelegen, wanneer het waterstaatsbelang der veenderij voldoende zal „zijn gebleken".

II. In artikel 27 het voorlaatste lid te lezen als volgt:

„De *renten* der belegde consignatie-penningen worden, *voor zooveel „daaraan niet overeenkomstig de bepaling van het tweede lid van artikel* „18 *eene andere bestemming is gegeven*, tot vermeerdering van het „kapitaal aangelegd, met uitzondering echter van de gevallen, waarin „(zooals te *Mijdrecht*) krachtens speciaal octrooi tot bedijking en droog„making het genot van renten aan de inleggers is toegekend geworden".

KON. BESLUIT *van* 23 *December* 1896, *n°.* 19, *houdende nadere aanwijzing van perceelen die, gelegen onder de gemeente Westervoort, ingevolge de wet van 7 December* 1894 (*Staatsblad n°.* 204), *ten name van den Staat moeten worden onteigend voor den bouw van eene nieuwe brug over den IJssel bij Westervoort, in den Staatsspoorweg, gedeelte Arnhem—Zevenaar.*

Vroegere aanwijzingen van te onteigenen perceelen hadden plaats bij Kon. besluiten van 17 December 1895, n°. 4 en 3 October 1896, n°. 46.

KON. BESLUIT *van* 29 *December* 1896, n°. 15, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen niet-goedkeuring van de begrootingen over* 1896/97 *van het polderdistrict Over-Betuwe en van het polderdistrict Over-Betuwe zonder Huissen, honderd morgen van Pannerden en Gent.*

Beschikkende op het beroep van het gecombineerd College van het polder-district Over-Betuwe (provincie Gelderland) tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 28 Juli 1896, n°. 65, waarbij deze zwarigheid hebben gemaakt de begrootingen van het polderdistrict Over-Betuwe, en van het polderdistrict Over-Betuwe zonder Huissen enz. goed te keuren;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 9 December 1896, n°. 130;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 23 December 1896, n°. 191, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Gelderland, den 28 Juli 1896 het besluit hebben genomen zwarigheid te maken goed te keuren, de bij hen ter goedkeuring ingezonden begrootingen, dienstjaar 1896/97 van het polderdistrict Over-Betuwe zonder Huissen, honderd morgen van Pannerden en Gent, en van het polderdistrict Over-Betuwe;

dat het gecombineerd College van het polderdistrict Over-Betuwe van die weigering om die begrootingen goed te keuren bij Ons voorziening heeft gevraagd;

dat die niet-goedkeuring is geschied, omdat in de begrooting van het district, zonder Huissen onder de uitgaven is geraamd een bedrag van *f* 3800.33^{5}, wegens bijdrage in de polderlasten van het district „met Huissen", en als zoodanig op de begrooting van het district weder in ontvang gebracht; terwijl Gedeputeerde Staten het wenschelijk oordeelen, dat die bijdrage worde bepaald op een lager bedrag, en het overige worde aangewend tot delging van schuld; dat die schuld

toch is aangegaan reeds voor de invoering van het Rivierpolderreglement, voor welker aflossing in vroeger jaren wel aanzienlijke bedragen, doch thans niets meer wordt aangewend; terwijl ook de omslag van het polderdistrict van / 2.— per Hectare met het oog op den omslag in andere districten geenszins hoog is te achten, en de voorgestelde uitkeering dus evenmin kan rechtvaardigen;

dat het gecombineerd College bij zijn beroep heeft aangevoerd dat het overschot op den vorigen dienst 1895/6 eveneens werd bestemd tot betaling van een gedeelte der districtslasten van de geërfden behoorende tot het district, zonder Huissen, en dit toen den 28 Juli 1896 door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd; dat Gedeputeerde Staten wenschen dat dit district een gedeelte van zijn beschikbaar inkomen aanwende tot onverplichte schulddelging, wat neerkomt op een verhoogde omslag van districtslasten voor de geërfden in dit district; dat de gedrukte toestand van den landbouw elke mogelijke vermindering van lasten wettigt, en geheel onnoodige kapitaalsvorming langs den weg van in geen enkel opzicht noodzakelijke schulddelging verbiedt, dat de vroegere aflossing geschiedde, toen de landbouw zich niet in een gedrukten toestand bevond; dat de schuld is aangegaan zonder verplichting tot aflossing binnen zekere termijnen, en die schuld wel 4 of 5 maal gedekt wordt door de bezittingen van het district; dat ook de schuld wel kan worden gekweten uit de opbrengst van het aftichelen van den grond voor steenfabricatie, waarover onderhandelingen worden gevoerd; en ten slotte, dat naar het provinciaal reglement het gecombineerd College de begrooting vaststelt, en mitsdien beschikt over de geldmiddelen der geërfden, terwijl aan Gedeputeerde Staten is voorbehouden de sanctie hunner goedkeuring aan de begrooting te hechten, welke alleen kan worden geweigerd, wanneer de begrooting in strijd met eenig voorschrift is opgemaakt, of gelden worden bestemd tot ongeoorloofde doeleinden;

dat het appelleerend bestuur nader nog hierbij heeft gevoegd, dat het „polderdistrict zonder Huissen" sedert de invoering van het rivierpolderreglement in 1839 geen polderdistrict meer is en dan ook op den bij dat reglement behoorenden staat van polderdistricten, niet voorkomt; dat van het vroegere ambtsbestuur, waaronder de schulden gemaakt zijn, niets meer over is, dan de geldelijke administratie der bezittingen en schulden van dat district; dat in 1839 een nieuw polderdistrict zijnde Over-Betuwe met Huissen, werd ingesteld; dat daarna, immers sedert 1841, een afzonderlijke begrooting betreffende het oude district werd opgemaakt en den Gedeputeerde Staten ter goedkeuring werd aangeboden, doch toen reeds het eigenaardig karakter dezer administratie werd uit het oog

verloren; dat toch wel voor een groot deel het nieuwe district het territoir van het oude besloeg, doch hieraan werden toegevoegd de polders Huissen, honderd morgen van Pannerden en Gent, en dus de bezittingen van het oude district eene afzonderlijke geldelijke administratie vormden, welke op geen enkelen grond aan het toezicht van Gedeputeerde Staten waren onderworpen; dat om deze reden die afzonderlijke administratie noch valt onder het rivierpolderreglement van Gelderland noch onder het toezicht van Gedeputeerde Staten;

Overwegende, dat art. 198 van het rivierpolderreglement, dat in 1839 in de provincie Gelderland is ingevoerd, omschreef als grondbeginsel, bij de vereeniging van verschillende polderdistricten: dat alle schulden en eigendommen ten laste en ten bate blijven van de districten, die dezelve voor de vereeniging aangegaan hebben of bezaten;

dat in overeenstemming hiermede na de toevoeging van de polders Huissen, honderd morgen van Pannerden en Gent aan het district Over-Betuwe, de schulden en eigendommen ten laste en bate zijn gebleven van het territoir van het oude district, en daarvan sedert 1891 afzonderlijke begrootingen en rekeningen zijn opgemaakt;

dat naar art. 205 van het thans vigeerend rivierpolderreglement in Gelderland deze afzonderlijke begrootingen en rekeningen aan dezelfde bepalingen zijn onderworpen als de begrootingen en rekeningen van het geheele district, en derhalve ook de afzonderlijke begrooting betreffende het oude district vastgesteld door het gecombineerd college, de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft;

dat in casu alzoo niet met grond kan worden beweerd, dat die begrooting voor 1896/7 die goedkeuring van Gedeputeerde Staten niet zoude behoeven, allerminst door het appelleerend gecombineerd college, dat die begrooting ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten heeft aangeboden;

dat verder uit het thans vigeerend rivierpolderreglement niet blijkt, dat die goedkeuring van Gedeputeerde Staten alleen zoude mogen worden geweigerd, wanneer de begrooting in strijd zoude zijn met eenig voorschrift van het reglement, of daarop gelden worden bestemd tot ongeoorloofde doeleinden, dewijl van eene dusdanige beperking der goed- of afkeuring niets in het reglement voorkomt;

dat eindelijk de beslissing van Gedeputeerde Staten, dat althans een gedeelte van het beschikbaar inkomen worde bestemd tot delging van schuld, juist is;

dat toch feitelijk vaststaat, dat de schuld indertijd is aangegaan tot dekking der kosten van beringingen, verzwaring van dijken en doorbraken, en eene goede administratie vordert, dat de kosten van dergelijke werken uit de gewone inkomsten en niet uit het kapitaal worden bestreden;

dat toch die bezittingen niet vormen een fonds, waarvan de bestemming eigenlijk is te niet gegaan, zooals het appelleerend college wil doen gelooven en waarvan dus de goederen kunnen worden te gelde gemaakt om de schulden te voldoen; maar die bezittingen wel degelijk behooren bij het polderdistrict en de bestemming hebben om uit de inkomsten daarvan in de eerste plaats te betalen de lasten van het district, ook al komen naar de tegenwoordige inrichting die revenuen slechts aan een gedeelte van het district ten goede;

Gezien de verschillende reglementen op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep van het gecombineerd College van het polderdistrict Over-Betuwe ongegrond te verklaren.

De Minister enz.

WET *van* 30 *December* 1896 (*Staatsblad n°.* 243), *houdende goedkeuring van de op* 18 *September* 1895 *te Mannheim tusschen de wederzijdsche gevolmachtigden der Regeeringen van Nederland, Baden, Beijeren, Elzas-Lotharingen, Hessen en Pruissen vastgestelde additioneele verklaring betreffende de uitlegging van de artikelen* 32 *tot* 40 *der herziene akte omtrent de Rijnvaart, d.d.* 17 *October* 1868, *goedgekeurd bij de wet van* 4 *April* 1869 (*Staatsblad n°.* 37).

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is goedkeuring te verleenen aan de op 18 September 1895 te *Mannheim* tusschen de wederzijdsche gevolmachtigden der Regeeringen van *Nederland*, *Baden*, *Beijeren*, *Elzas-Lotharingen*, *Hessen* en *Pruissen* vastgestelde additioneele verklaring betreffende de uitlegging van de artikelen 32 tot 40 der herziene akte omtrent de Rijnvaart, d.d. 17 October 1868, goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (Staatsblad n°. 37);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

Wordt goedgekeurd de nevens deze wet in afschrift gevoegde additioneele verklaring betreffende de uitlegging van de artikelen 32 tot 40 der herziene akte omtrent de Rijnvaart, den 18 September 1895 te *Mannheim* vastgesteld tusschen de wederzijdsche gevolmachtigden der Regeeringen van *Nederland*, *Baden*, *Beijeren*, *Elzas-Lotharingen*, *Hessen* en *Pruissen*.

Lasten enz.

AFSCHRIFT.

Zusatzartikel zur revidirten Rheinschifffahrts-Acte vom 17 October 1868.

Nachdem über die Auslegung einiger Artikel der revidirten Rheinschifffahrts-Acte von 17 October 1868 Zweifel entstanden sind, haben sämmtliche Uferregierungen beschlossen, diese Zweifel durch ein im Anschlusse an das bei Zeichnung der erwähnten Acte abgefasste Schlussprotocoll zu errichtendes Zusatzprotocoll zu beseitigen.

Zu diesem Zwecke haben sich die hierzu von ihren Regierungen beauftragten Rheinschifffahrts-Bevollmächtigten, nämlich:

für Niederland: der Inspecteur van den Waterstaat Wilhelmus François Leemans;

für Baden: der Ministerial Director, Geheimerath Karl Schenkel;

für Bayern: der Geheimerath dr. Otto, Freiherr von Völderndorff Waradein;

für Elsass-Lothringen: der Regierungsrath Johann Baptist Traut;

für Hessen: der Geheimerath Carl von Werner;

für Preussen: der Geheime Oberregierungsrath Carl Gamp;

heute dahier im Sitzungssaale der Central-Commission für die Rheinschifffahrt versammelt und Folgendes vereinbart:

Zu den Artikeln 32 bis 40 der revidirten Rheinschifffahrts-Acte vom 17 October 1868 wird festgestellt,

VERTALING.

Additioneel artikel der herziene Rijnvaart-akte van 17 October 1868.

Vermits over de uitlegging van eenige artikelen der herziene Rijnvaart-akte van 17 October 1868, eenige punten van twijfel waren ontstaan, hebben de gezamenlijke Oeverregeeringen besloten dien twijfel op te heffen, door in aansluiting aan het slotprotocol, vastgesteld bij het onderteekenen der vermelde akte, eene additioneele verklaring vast te stellen.

Met dat doel zijn de hiertoe door hunne Regeeringen gevolmachtigde Rijnvaart-commissarissen, namelijk:

voor Nederland: de Inspecteur van den Waterstaat Wilhelmus François Leemans;

voor Baden: de Ministerial Director Geheimrath Karl Schenkel;

voor Beijeren: de Geheimrath Dr. Otto Freiherr von Völderndorff Waradein;

voor Elzas-Lotharingen: de Regierungsrath Johan Baptist Traut;

voor Hessen: de Geheimrath Karl von Werner;

voor Pruissen: de Geheime Oberregierungsrath Carl Gamp;

heden alhier in de zittingzaal der Centrale-Commissie voor de Rijnscheepvaart vergaderd, en hebben het volgende besloten:

Met betrekking tot de artt. 32-40 der herziene Rijnvaart-akte van 17 October 1868 wordt vastgesteld,

dass die nach der Strafgesetzgebung der Uferstaaten ergehenden vollstreckbaren richterlichen Strafbefehle und polizeilichen Strafverfügungen den in obigen Artikeln der Rheinschifffahrts-Acte erwähnten strafgerichtlichen Urtheilen und Erkenntnissen gleichstehen, vorausgesetzt, dass die Vollstreckbarkeit dieser Strafbefehle und Strafverfügungen erst nach Ablauf einer mindestens einwöchigen Frist nach der Zustellung an den mit der Strafe Belegten eintritt und dass diesem die Möglichkeit gegeben ist, durch Erhebung eines Einspruchs binnen dieser Frist eine Verhandlung und Aburtheilung durch das Rheinschifffahrtsgericht im ordentlichen Strafverfahren herbeizuführen.

Diese Vereinbarung, von welcher eine Ausfertigung jedem der obenbezeichneten Bevollmächtigten mitgetheilt worden ist, tritt in Kraft, sobald sie von sämmtlichen betheiligten Regierungen ratificirt worden ist.

So geschehen Mannheim den 18 September 1895.

(*Get.*) LEEMANS.
(„) SCHENKEL.
(„) Dr. OTTO FREIHERR V. VÖLDERNDORFF WARADEIN.
(„) TRAUT.
(„) v. WERNER.
(„) GAMP.

dat de overeenkomstig de Strafwetgeving der Oeverstaten uitgevaardigde en uitvoerbare „richterliche Strafbefehle" en polizeiliche Strafverfügungen" met de in bovengenoemde artikelen der Rijnvaartakte vermelde strafrechtelijke vonnissen en beslissingen gelijkstaan, met dien verstande, dat deze „Strafbefehle" en „Strafverfügungen" eerst kunnen worden ten uitvoer gelegd na verloop van ten minste eene week, nadat de beteekening aan dengene, wien de straf is opgelegd, heeft plaats gehad en voor dezen de mogelijkheid is opengesteld om binnen dien termijn door het aanteekenen van verzet, volgens de regelen der gewone procedure eene behandeling en beslissing door den rechter voor de Rijnvaart uit te lokken.

Dit besluit, waarvan een exemplaar aan ieder der bovengenoemde gevolmachtigden is uitgereikt, treedt in werking zoodra het door de gezamenlijke betrokken Regeeringen bekrachtigd is geworden.

Gedaan te Mannheim den 18den September 1895.

(*Get.*) LEEMANS.
(„) SCHENKEL.
(„) Dr. OTTO FREIHERR V. VÖLDERNDORFF WARADEIN.
(„) TRAUT.
(„) v. WERNER.
(„) GAMP.

KON. BESLUIT *van* 30 *December* 1896, *n°.* 50, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Drenthe van* 11 *November* 1896:

n°. 14, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Gasselterboerveen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 12 *Februari* 1890, *n°.* 16, 7 *September* 1892, *n°.* 27, 17 *December* 1892, *n°.* 13 *en* 21 *Augustus* 1893, *n°.* 15, *en*

n°. 15, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Ruinerwold, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *Augustus* 1884, *n°.* 20 *en* 6 *Januari* 1896, *n°.* 18.

Zie Prov. bladen n°s. 1 en 2 van 1897.

KON. BESLUIT *van* 30 *December* 1896, *n°.* 51, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 17 *November* 1896, *n°.* 16, *tot vergrooting van het waterschap de Munte en tot wijziging van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 18 *Maart* 1883, *n°.* 9, 4 *Februari* 1885, *n°.* 9 *en* 14 *December* 1888, *n°.* 25.

Zie Prov. blad n°. 1 van 1897.

KON. BESLUIT *van* 31 *December* 1896, *n°* 33, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het besluit van den Geërfden dag van den dorpspolder de Honderd morgen van Pannerden, om verwerender wijze in rechten op te treden in zake het openmaken van een waterlossing in dien polder.*

Beschikkende op het beroep ingesteld door H. H. Derksen te West-Pannerden tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 6 Juli 1896, n°. 50, houdende goedkeuring van het besluit van den Geërfden dag van den dorpspolder „de Honderd morgen van Pannerden" dd. 26 Mei t. v., n°. 1, strekkende om verwerenderwijze in rechten op te treden tegen A. Terwindt in zake het openmaken van eene waterlossing in dien polder;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 16 December 1896, n°. 136;

Op de voordracht van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 28 December 1896, n°. 137, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 6 Juli 1896, n°. 50, daarbij lettende op een overgelegd rechtskundig advies, hebben goedgekeurd het besluit van den Geërfden dag van den dorpspolder de Honderd morgen van Pannerden dd. 26 Mei t. v. n°. 1, strekkende om met intrekking van zijn besluit van 23 Maart 1896, verwerenderwijze in rechten op te treden tegen A. Terwindt in zake het openmaken eener waterlossing in dien polder, nadat zij beslist hadden, dat aan het verzoek van eenige adressanten, waaronder appellant, om vernietiging van het besluit van den Geërfden dag van 26 Mei 1896, niet kon worden voldaan, aangezien niet was gebleken dat een der artikelen van het Reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland was geschonden, waardoor de gehouden vergadering en het genomen besluit onwettig zouden zijn;

dat H. H. Derksen voornoemd tegen dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen, in zijn daartoe strekkend adres aanvoerende, dat vóór en op de Geërfden dagen van 23 Maart en 26 Mei 1896 door den Poldermeester geen middelen zijn ontzien om zijn voorstel strekkende tot procedeeren te doen aannemen; dat een van die middelen was dat hij aan de Geërfden die vóór zouden stemmen, de belofte deed alle kosten, voor hen uit een proces voortvloeiende, te vergoeden, blijkens de notulen van den Geërfden dag van 23 Maart 1896; dat dientengevolge eene onzuivere stemming is ontstaan, waarvan appellant de dupe is, daar hij geen vergoeding wil noch mag aannemen; dat verder de dagvaarding van den Polder is geschied omdat de Poldermeester bij het uitvoeren van werkzaamheden ten opzichte van eene waterleiding, niet de noodige formaliteiten heeft in acht genomen en zelfs buiten den Polder eene sloot heeft doen graven; dat bovendien de Poldermeester den rechtskundige heeft bewogen een advies tot procedeeren af te geven en hij alleen dien rechtskundige heeft ingelicht; dat ook leden van het gecombineerd College en van den Dijkstoel van het polderdistrict Over-Betuwe pressie hebben uitgeoefend op de geërfden; dat hij ten zeerste overtuigd is, dat eene procedure ten nadeele van den polder en van hem in het bijzonder is, daar hij meer dan een vierde van de polderlasten betaalt, weshalve hij verzoekt dat met handhaving van het besluit van den Geërfden dag van den 23 Maart 1896 worde vernietigd het besluit van die Vergadering dd. 26 Mei 1896 of dat ter zake nader door den Geërfden dag worde beslist;

Overwegende, dat noch uit het door appellant aangevoerde noch overigens is gebleken dat het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde besluit van den Geërfden dag zoude zijn vastgesteld in

strijd met eenige bepaling van het reeds vermelde rivierpolderreglement;

dat evenmin bewezen is, dat bedoeld besluit van den Geërfden dag om zich in rechten te verweren tegen eene tegen den polder ingestelde rechtsvordering van allen grond ontbloot is;

dat mitsdien hier geen termen bestaan aan den polder de gelegenheid te onthouden in rechten zijne verdedigingsmiddelen tegen de ingestelde vordering voor te dragen, en Gedeputeerde Staten alzoo terecht het daartoe strekkende besluit van den Geërfden dag hebben goedgekeurd;

Gezien het reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 6 Juli 1896, n°. 50, het daartegen ingesteld beroep te verklaren ongegrond.

De Minister enz.

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN

OP DE

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN, ENZ

1669—1895.

WET *van* 24 *Februari* 1806, *houdende een algemeen rivier- of waterrecht over de rivieren en stroomen dezer Republiek* (*blz.* 19).

Art. 9. In zake de lengte van hetgeen men tot aanwassen rekent is door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij brief van 27 September 1837, no. 119, 3e Afd., tot den Staatsraad, Gouverneur der provincie Gelderland, de navolgende aanschrijving gericht:

Bij de nadere overweging der door UHEG. aan mij bij missive van den 18 Maart ll. (2e afd. no. 1391/34) medegedeelde en hiernevens teruggaande voordracht van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in Uwe provincie betreffende het aannemen van eenen vasten maatstaf, naar welken de aanslibbingen der rivieroevers in de nabijheid van kribwerken, in het geval van art. 9 der wet van den 24 Februari 1806, op het algemeen rivier- of waterrecht, op 's Lands kosten aangelegd, zullen gerekend worden al of niet door die kribwerken veroorzaakt te zijn, is het doelmatig voorgekomen aan die voordracht in zoover gevolg te geven, dat wanneer eenige dwarskribben zouden moeten worden aangelegd, bij de onderhandelingen met de aangelanden, omtrent de vraag, of zij genegen zijn die werken te bekostigen, tot grondslag dier onderhandelingen worden aangenomen:

„Dat alle aanwas *tusschen* twee of meer in betrekking tot elkander, en „dus op geenen te buitensporig grooten onderlingen afstand, op éénen oever „aangelegde dwarskribben, zal geacht worden door die kribben veroorzaakt „te zijn;"

„dat alle aanwas *bovenwaarts* van de *bovenste* krib zal geacht worden door „die krib veroorzaakt te zijn, over eene lengte, langs den oever gemeten, „gelijk aan *één en een half maal* de lengte van de krib;"

„dat alle aanwas *benedenwaarts* de *benedenste* krib, zal geacht worden door „die krib veroorzaakt te zijn, over eene lengte, langs den oever gemeten, gelijk „aan *twee en een half maal* de lengte van de krib;

„zullende mitsdien *boven-* en *benedenwaarts* van *één enkele* dwarskrib de „aanwas geacht worden door die krib veroorzaakt te zijn over eene lengte „*boven-* en *benedenwaarts*, langs den oever gemeten, totaal gelijk *viermaal* de „lengte van de dwarskrib; en alles met dien verstande, dat zulks alleen „doelt op den aanwas over de lengte van de rivier, voor zoover het eigendom „strekt van dengenen, die geweigerd heeft, ingevolge van artikel 9 der wet „van 24 Februari 1806, te kribben, en geenszins op de eigendommen van „de belendende perceelen, terwijl over de breedte van de rivier gerekend, de „aanwas als onbepaald door de kribben veroorzaakt te achten is;"

„dat de meting van de lengte der kribben zal geschieden uit het wortel„einde derzelve, of wel uit het punt, alwaar dezelve tegen den begroeiden „grond aansluiten, zoodat de ingegraven deelen der kribben *in* den vasten „begroeiden grond niet onder de lengte der kribben zullen worden gerekend,

„terwijl ook bij successive verlengingen van de kribben in latere tijden, het „primitief worteleinde, zooals voormeld, tot basis zal worden aangenomen „voor de meting der geheele lengte van de kribben, om daarnaar den afstand „van den aanwas boven- en benedenwaarts dezelve kribben te bepalen."

Ik verzoek UHEG. dienovereenkomstig aan den Hoofdingenieur van den Waterstaat de noodige instructiën te geven, met uitnoodiging die bij voorkomende gelegenheden in acht te nemen."

Bovenstaand schrijven is mede ter kennis gebracht van de Staatsraden, Gouverneurs der provinciën Noordbrabant, Zuidholland, Utrecht en Overijssel, en aan de Inspecteurs van den Waterstaat in de provisioneele 1e en 2e districten, met verzoek de voorschriften bij voorkomende gevallen in acht te nemen.

De Kon. machtiging van 28 Augustus 1837, n°. 36, tot regeling dezer zaak, luidde als volgt:

„Kennis genomen hebbende van de rapporten:

„van het Departement van Binnenlandsche Zaken dd. 22 Mei ll. n°. 222;

„van den Raad van State dd. 16 Juni ll. n°. 21;

„van het Departement van Justitie dd. 12 dezer n°. 41;

„en van het nadere van dat van Binnenlandsche Zaken dd. 24 dezer n°. 102;

„omtrent de vraag welke lengte van den oever men beschouwen moet als „te staan onder den aanslibbingsinvloed van de kribwerken;

„machtigen Wij het eerstgemeld Departement, om in overeenstemming met „het geadviseerde door dat van Justitie, ten deze de vereischte instructiën „uit te vaardigen en wordt dienvolgens door Ons, althans voorloopig, afgezien „van het denkbeeld, om nopens deze aangelegenheid wettelijke bepalingen „voor te dragen."

Art. 9. Bij arrest van het Gerechtshof te 's Hertogenbosch van 15 Dec. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6907) werd, met bevestiging van het vonnis der rechtbank aldaar van 18 October 1895 beslist, dat de eigenaar van gronden aan den oever der rivier gelegen, eigenaar wordt van den aanwas, mits hij geen enkele daad verricht heeft om dien aanwas te doen ontstaan of te bevorderen; en dat de Staat eigenaar wordt van den aanwas voor zooverre die zich uitstrekt langs het perceel waaraan de Staat de krib heeft gelegd.

In het arrest komt het volgende voor (zie overigens de aant. op artikel 651 B. W.):

dat laatstgenoemd voorschrift (van art. 3 der wet van 1806, waardoor een ieder in zijn welhebbend recht van aanwas van en tot gronden wordt gehandhaafd) den algemeenen regel stelt, waarop art. 9 eene uitzondering vormt;

dat dit art. 9, dat mitsdien niet uitbreidend mag worden uitgelegd, sprekende van den eigendom der aanwinning, welke zal komen ten behoeve van den Lande, vermits daarin niet gezegd wordt welke aanwinning bedoeld wordt, op het oog moet hebben de aanwinning waarvan vroeger in dat artikel sprake was, namelijk de aanwas, welke anders ten voordeele zoude komen van den eigenaar, die toestemde om de krib ten zijnen koste aan te leggen en nu laatstgenoemde aanwas zich niet verder dan zijn perceel uitstrekken kan, wijl art. 9 zulks uitdrukkelijk bepaalt;

dat wijders dit art. 9 den weigerachtigen eigenaar straft door hem het

recht, dat hij zoude kunnen hebben op den door de krib te veroorzaken aanwas, te ontnemen en aan den Staat toe te kennen en, daar het nu vaststaat, dat noch deze geïntimeerden, noch hunne auteuren die weigerachtige eigenaars zijn of ooit geweest zijn de aan hunne perceelen aangegroeide aanwas, thans de perceelen A 1125 en 1126 uitmakende, hun ook niet kan worden ontnomen;

dat de uitlegging van den Staat, waardoor hij, als de aanwinning tengevolge van den door hem bekostigden aanleg eener krib ontstaan is, ook aan perceelen van andere oevereigenaars dan de eigenaar tegen wiens perceel de krib aansluit, den eigendom van den geheelen aanwas voor zich opvordert, ook daarom niet aannemelijk is, omdat, in overeenstemming met art. 3 der publicatie, art. 448 van het reeds in 1809 kracht van wet verkregen hebbend wetboek Napoléon, ingericht voor het Koninkrijk Holland, zonder eenig voorbehoud bepaalt, dat de aanwassen, welke eene rivier, ongevoelig en van langzamerhand, aan de aanpalende landen heeft aangespoeld, als een accessoir komen aan den eigenaar van die landen en met dit wetsvoorschrift eene eenigszins uitbreidende uitlegging van voornoemd art. 9 geenszins strookt.

SOUVEREIN BESLUIT *van* 28 *September* 1814, *n°.* 11, *nopens het onderhoud van de zoogenaamde departementale en groote wegen* (*blz.* 126).

Men zie hieromtrent het Kon. besluit van 20 Juni 1896, n°. 26, houdende beslissing in hooger beroep omtrent de verplichting der gemeente Gouda tot betaling eener jaarlijksche bijdrage voor het onderhoud van den weg, loopende van de Hoflaan in de gemeente Rotterdam tot de Mallegatsluis in de gemeente Gouda.

KON. BESLUIT *van* 13 *Maart* 1821, *n°.* 73, *nopens de verdeeling der groote wegen* (*blz.* 213).

Zie de aanteekening hierboven bij het Souverein besluit van 28 September 1814, n°. 11.

BURGERLIJK WETBOEK (*blz.* 382).

Art. 577. Bij arrest van den Hoogen Raad van 29 Juni 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6841) werd in cassatie ter zake eener vervolging wegens het visschen in de Petroleumhaven te Amsterdam zonder vergunning van den rechthebbende, beslist:

dat art. 577 B. W. (waarop de beklaagde zich in verband met art. 2 alinea 4 der wet op de jacht en visscherij beroepen had) niet mag leiden tot het besluit, dat alle havens in het Rijk, bijgevolg ook die, welke, deel uitmakende van het grondgebied eener bepaalde gemeente door haar voor eigen rekening zijn aangelegd en worden beheerd, aan den Staat behooren;

dat dan ook art. 230 der gemeentewet van de onderstelling van het tegendeel uitgaat waar het spreekt van „aan de gemeente behoorende havens";

dat waar alzoo rechtens vaststaat, dat een haven, evenals al de overige in

art. 230 voormeld genoemde onroerende zaken, kan zijn gemeente-eigendom, de vraag of een bepaalde haven aan een bepaalde gemeente toebehoort, is van zuiver feitelijken aard, en door de beantwoording dezer vraag in bevestigenden zin de wet niet kan zijn geschonden;

dat voorts het feit, dat een haven geheel voor rekening eener gemeente is gegraven en aangelegd, aan een getuige door eigen waarneming kan bekend zijn.

Bij vonnissen van de rechtbank te Zierikzee van 15 Jan. 1895 en 6 Oct. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6897) zijn de volgende beslissingen gegeven:

„De in art. 577 genoemde zaken zijn aan het handelsverkeer onttrokken alleen in zoover en zoolang zij eene publieke bestemming hebben en behouden, maar kunnen niet in het algemeen gezegd worden buiten den handel te zijn.

„Derhalve zijn wateren, die deel uitmaken van den bevaarbaren en vlotbaren stroom „de Grevelingen", in zoover zij geene publieke bestemming hebben, in den handel en kunnen zij, niettegenstaande de bepaling van art. 593 B. W., voorwerp van bezit opleveren.

„De slotbepaling van art. 577 B. W. omvat ook zoodanige door titel of bezit verkregen rechten van bijzondere personen of gemeenschappen, die na de invoering van het burgerlijk wetboek zijn verkregen.

„De ambachtsheeren van Bommenede c. a. hebben, door de binnen de grenzen hunner heerlijkheid buitendijks gelegen gronden en wateren als eigenaren te verpachten voor de kunstmatige oester- en mosselteelt, het bezit dier gronden en wateren verkregen.

„Door de omstandigheid, dat die gronden en wateren ook bij laag water grootendeels zijn overdekt door de rivier „de Grevelingen" en openstaan voor de publieke scheepvaart, wordt het door de ambachtsheeren verkregen bezit niet opgeheven, maar alleen beperkt.

„De Staat heeft, door die wateren open te stellen voor de publieke visscherij bij publicatie van het bestuur der visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen, de ambachtsheeren in hun bezit gestoord."

Bij vonnis der rechtbank te Haarlem van 24 December 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6914) is, met vernietiging van een vonnis van den kantonrechter aldaar van 25 Nov. te voren, beslist, dat de Leidsche Vaart geen *stroom* of *rivier* is die als zoodanig aan den Staat behoort volgens art. 577 en 579 B. W., vermits als historisch feit vaststaat dat de Leidsche Vaart is een tusschen de gemeenten Haarlem en Leiden gegraven water of kanaal, aan beide gemeenten toebehoorende en deel uitmakende van den boezem van het waterschap Rijnland, en dus in geen enkel opzicht een stroom of rivier; dat hiertegen het meer of minder bevaar- of vlotbare van dit gegraven kanaal niets afdoet.

Van dit vonnis is cassatie aangeteekend.

Bij arrest van het Hof te Arnhem van 18 Nov. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6901) is afgewezen het beroep op de slotwoorden van artikel 577 B. W., alsof op de in dat art. bedoelde wegen enz. geen rechten door titel of bezit zouden kunnen verkregen worden, tenzij die verkrijging plaats heeft gehad onder eenige vroegere (vóór 1838) bestaan hebbende orde van zaken; aangezien de duidelijke woorden van het art. geen aanleiding geven tot het aannemen van dergelijke beperking, maar integendeel ook latere verkrijging

door titel of bezit toelaten, zooals mede blijkt uit eene vergelijking met de bepaling van art. 641 B. W., waarin ten aanzien van het daar bedoelde recht die beperking uitdrukkelijk is opgenomen.

Art. 593. Bij het arrest van het Hof van 18 Nov. 1896, bij art. 577 vermeld, werd mede aangenomen, dat de onttrekking eener zaak aan het verkeer eeniglijk haren grond kan hebben in hare bestemming ten openbaren nutte en derhalve ook *niet verder reikt* dan zoodanige bestemming noodzakelijk maakt; dat derhalve wanneer — zooals in deze zaak is erkend — een weg, loopende over eene strook gronds, bestemd is tot openbaren dienst, die grond daardoor niet wordt eene zaak buiten den handel, onvatbaar voor privaatbezit of andere zakelijke rechten van bijzondere personen of gemeenschappen, maar het zeer wel mogelijk is dat daarop zoodanige rechten worden uitgeoefend, altijd behoudens en onverkort de openbare bestemming.

Art. 625. Bij arrest van den Hoogen Raad van 20 Januari 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6763; zie ook daarover n°. 6768) is — in cassatie omtrent eene toepassing der bouwverordening van de gemeente Arnhem, waarbij was verboden afsluitingen te stellen zonder vergunning, die door den Raad zou worden verleend, indien B. en W. het noodig oordeelden dat bijzondere voorwaarden aan de vergunning werden verbonden — beslist:

„dat het woord „verordening", nader bepaald door het bijvoegelijk naamwoord „openbare", voorschriften te kennen geeft, bestemd om algemeen te werken en in toekomstige gevallen te voorzien, en de bedoeling des wetgevers om juist *dit* begrip uit te drukken, even duidelijk blijkt uit den Franschen tekst van het met art. 625 B. W. gelijkluidend art. 670 van het B. W. van 1830, waarin de zooeven aangehaalde zinsnede wordt weergegeven met de woorden: „*réglements* émanés des autorités auxquelles la loi fondamentale accorde le pouvoir d'en faire";

„dat het derhalve een gemeenteraad niet kan vrijstaan, bij wijze van bijzondere regeling, naar de inzichten van het oogenblik passend geoordeeld voor het bepaalde geval, dat zich voordoet, het eigendomsrecht te beperken."

Art. 651. In het arrest van het Gerechtshof te 's Hertogenbosch van 15 Dec. 1896, vermeld in de aant. op de wet van 24 Febr. 1806, komen omtrent dit art. de volgende overwegingen voor:

dat ten deze voorop behoort te worden gesteld, dat buiten geschil is, dat voorbedoelde perceelen A. 1125 en 1126 een aanwas vormen, welke langzamerhand en ongemerkt is aangegroeid en mitsdien de eenige vraag is, of die aanwas ook geacht kan worden natuurlijk aan het perceel A. 1124 te zijn aangespoeld;

dat het woord „natuurlijk" niet voorkwam in art. 556 C. C. maar voor het eerst gevonden werd in art. 691 van het wetboek van 1830 en daaruit is overgegaan in art. 651 van het tegenwoordig Burgerlijk Wetboek; dat noch vóór noch ná 1830, toen beide wetboeken werden ontworpen, de uitdrukking „natuurlijk", op aanwassen toegepast de beteekenis konde hebben van veroorzaakt door de enkele werking der natuur, daar toen de rivier, die thans door werken en scheepvaart reeds in zoodanigen toestand was gebracht, dat aanwassen door andere werkingen, dan enkel natuurlijke, aan de oeverlanden aanspoelden; dat dus voor het woord „natuurlijk" eene andere, dan de gewone beteekenis, moet

worden opgespoord en het alsdan voor de hand ligt die beteekenis van het woord aan te nemen, welke de wetgever op het oog had, toen hij het woord in het wetsartikel inlaschte;

dat de Rechtbank tot dit einde terecht een beroep deed op de geschiedenis der wet en het alsdan duidelijk is dat de wetgever met die uitdrukking slechts bedoelde het recht op aanwas te ontnemen aan die hebzuchtige eigenaars, tot welke het vaststaat dat de geïntimeerden en hunne auteuren niet behooren, welke dien aanwas, ten nadeele hunner naburen of overburen, doen ontstaan door het aanleggen van dien aanwas bevorderende werken;

dat dus met het oog op de wet de onderwerpelijke aanwas geacht moet worden ten behoeve der geïntimeerden „natuurlijk" te zijn aangegroeid;

dat de in de geschiedenis wortelende beteekenis van het woord „natuurlijk" ook overeenstemt met de publicatie van 1806, omdat bij art. 1 reeds verboden was, om zonder vergunning, ten einde den aanwas te bevorderen, aan eigen perceelen, werken of kribben te maken, en omdat art. 9 den aanwas aan den eigenaar welke op vordering van den Staat de krib op eigen kosten gelegd heeft, toekennende, geen overbodig werk doet, daar die aanwas niet natuurlijk is met het oog op den hierboven gegeven uitleg van art. 651 B. W.;

dat derhalve de geïntimeerden zich met recht op art. 651 B. W. beroepen en dus van eenig voor den Staat uit artt. 576 en 577 B. W. voortvloeiend recht geen sprake kan zijn.

Art. 719. Bij arrest van den Hoogen Raad van 17 Jan. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6766) is beslist, dat tot de verbintenissen, voortspruitende uit de wet alleen (in tegenstelling van die, ontstaande uit de wet tengevolge van 's menschen toedoen, art. 1388 B. W.), behooren (actief) de rechten en (passief) de verplichtingen tusschen eigenaars van naburige erven (Titel IV, 2e Boek B. W.), in het bijzonder die aan verscheidene Geburen gemeen ten aanzien van voetpaden, dreven of wegen, bedoeld in art. 719; dat dan ook de vordering, berustende op dat art., is eene *persoonlijke*, geene zakelijke rechtsvordering.

Art. 1401. Het arrest van het Hof te Leeuwarden van 18 Sept. 1895, medegedeeld in het 32e V. blz. 162, betreffende de schadevordering door een schipper wegens het stooten van zijn schip op eene onzichtbare paal (behoorende tot eene schoeiing, die niet was het eigendom van de gemeente maar van den eigenaar van den oever, evenwel:) in een gemeente-vaarwater, is vernietigd bij arrest van den Hoogen Raad (*Weekblad van het Recht* n°. 6817), op de navolgende gronden:

„dat de vordering, zooals is gebleken, uitsluitend is gegrond op de bepaling van art. 179h der Gemeentewet, zonder dat daarbij overigens eenige rechtsgrond is aangevoerd, krachtens welke de gemeente als zedelijk lichaam evenals elk privaat persoon, voor hare daden of nalatigheden ingevolge de artt. 1401 en 1402 B. W. voor door derden geleden schade burgerrechtelijk aansprakelijk zou kunnen zijn;

dat mitsdien deze vordering haren rechtsgrond zuiver en alleen vindt in het publiek recht, krachtens hetwelk de gemeente door hare regeeringsorganen optreedt als overheid, uitoefenende het openbaar gezag, waarvoor zij, als zoodanig, niet privaatrechtelijk verantwoordelijk is, en krachtens welk recht tusschen haar en private personen geen civiele rechtsband ontstaat;

dat hieruit volgt, dat private personen enkel aan het publiek recht niet alleen geen rechtsgrond kunnen ontleenen, om een gemeentebestuur tot de zorg voor de veiligheid van een publiek vaarwater te noodzaken, maar evenmin om wegens nalatigheid in die zorg tegen dat Bestuur eene actie tot schadevergoeding in te stellen;

dat alzoo, daar in deze van geene nalatigheid in eenigerlei burgerrechtelijke verplichting is gebleken, ten onrechte bij het bestreden arrest de bepalingen der artt. 1401 en 1402 B. W. toepasselijk zijn verklaard, zoodat dit arrest behoort te worden vernietigd, en het daarbij vernietigde vonnis moet worden bevestigd.

Met het oog op eene vordering der gemeente Rotterdam wegens beschadiging van een electrischen kabel in de gemeentehaven door in strijd met de gemeenteverordening aldaar ten anker te liggen, besliste de rechtbank aldaar bij vonnis van 19 Oct. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6894) dat de gezagvoerder van een stoomschip die bij het binnenkomen van de haven eener gemeente eene handeling pleegt in strijd met de gemeenteverordening omtrent het gebruik der gemeentehavens, onrechtmatig handelt en dus verplicht is de daardoor veroorzaakte schade te vergoeden.

Ter zake eener vordering ter handhaving van het uitsluitend recht op een handelsmerk en van eene niet onrechtmatige daad, besliste het Hof te 's Gravenhage bij arrest van 15 Juni 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6848) dat het woord „*schuld*" in art. 1401 B. W. niet beteekent „opzet", doch alleen door wiens *toedoen* de daad is gepleegd.

WET *van* 9 *October* 1841 (*Staatsblad n°.* 42), *betrekkelijk de macht der hooge en andere heemraadschappen, dijk- en polderbesturen enz.* (*blz.* 424).

Artt. 15 en 18. In een appél van den Staat tegen het vonnis der rechtbank te Middelburg, waarbij zij verwierp de vordering dat nietig en van onwaarde zou worden verklaard een dwangbevel van het bestuur van den polder Walcheren tot betaling van *f* 279.31 wegens dijkgeschot over 1891 en 1892, werd door het Hof te 's Gravenhage bij arrest van 18 Mei 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6823) op de volgende gronden beslist dat dit vonnis niet vatbaar was voor hooger beroep en dit beroep niet-ontvankelijk moest worden verklaard al was de exceptie van niet-ontvankelijkheid niet opgeworpen:

„O. dat alzoo aan 's rechters oordeel werd onderworpen, of de Staat zich al of niet te recht tegen het uitgevaardigd dwangbevel heeft verzet, waarbij dus moest worden uitgemaakt, of de Staat al of niet de som van *f* 271.39 ter zake in het dwangbevel omschreven, schuldig was;

O. dat blijkens art. 15 der wet van 9 October 1841 (*Staatsblad* n°. 42) de Arrond. Rechtbank over zoodanig verzet summierlijk in het laatste ressort uitspraak doet, of behoudens hooger beroep naar gelang der zaak;.

O. dat uit die wetsbepaling volgt, dat welk ook het bedrag is waarvan bij het dwangbevel de betaling wordt gevorderd, het verzet steeds moet worden aangebracht bij de Arrond. Rechtbank en dat men om te beoordeelen, of hare

uitspraak aan hooger beroep onderworpen is, men met het bij de wet op de Rechterlijke Organisatie ten dien aanzien bepaalde moet te rade gaan;

O. nu dat daar het verzet *in casu* gericht is tegen een dwangbevel waarbij een bedrag van minder dan *f* 400 wordt gevorderd, welke vordering ten onderwerp heeft eene persoonlijke verbintenis uit de wet voortvloeiende, blijkens art. 54 R. O. hooger beroep ten deze is uitgesloten;

O. dat hiertegen niets afdoet, dat de Staat zijn verzet grondde op de omstandigheid, dat hij op daarvoor aangevoerde gronden niet omslagplichtig was en dat de Rechtbank dus daaromtrent in een onderzoek moest treden;

O. toch dat het verzet strekt om door van waardeverklaring van het verzet en nietig en van onwaardeverklaring van het dwangbevel, bevrijd te worden van de betaling der som, die door het polderbestuur gevorderd wordt wegens dijkgeschot over de jaren 1891 en 1892, zoodat de Rechtbank had te beoordeelen of de Staat die som al dan niet had te betalen;

O. nu dat de bewering van den Staat, dat hij het gevorderde bedrag niet schuldig is, wijl hij niet omslagplichtig is, niet uitmaakt een bestanddeel van de vordering, doch alleen is een door hem gevoerd verweer om zijne vordering strekkende om bevrijd te worden van de betaling van het over de genoemde jaren gevorderd dijkgeschot, te zien toegewezen;

O. dat dan ook de rechter de al of niet gegrondheid dier bewering alleen met het oog op de ingestelde vordering had te onderzoeken, zoodat de daaromtrent genomene beslissing slechts van invloed kan zijn voor wat het dijkgeschot waarvan *in casu* sprake, betreft;

O. dat het Hof op vorenstaande gronden aanneemt, dat het aangehaald vonnis der Rechtbank niet aan hooger beroep is onderworpen;

O. dat het Hof dus, al heeft de geint., de exceptie van niet-ontvankelijkheid van het hooger beroep niet opgeworpen, zich ambtshalve moet onthouden van eene aan hetzelve door de wet niet opgedragen rechtspraak en mitsdien den app. in zijn ingesteld hooger beroep moet verklaren niet-ontvankelijk."

WET *van* 6 *Juli* 1850 (*Staatsblad* n°. 39), *regelende de samenstelling en macht van de Provinciale Staten* (*blz.* 654).

In verband met art. 148 dezer wet zie men het Kon. besluit van 20 Juni 1896, n°. 26, houdende beslissing in hooger beroep omtrent de verplichting der gemeente Gouda tot betaling eener jaarlijksche bijdrage voor het onderhoud van den weg, loopende van de Hoflaan in de gemeente Rotterdam tot de Mallegatsluis in de gemeente Gouda.

GEMEENTEWET *van* 29 *Juni* 1851 (*Staatsblad* n°. 85) (*blz.* 665).

Artt. 134 en 135. Bij arrest van 15 Juni 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6836) besliste de Hooge Raad dat op de macht, den gemeenteraad in deze artt. toegekend, om in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid verordeningen — waaronder hier zijn te verstaan algemeen werkende, door afkondiging ter algemeene kennis te brengen voorschriften —

te maken, niet door ongeoorloofde delegatie inbreuk wordt gemaakt, indien van bepaalde in die verordeningen genoemde verbods- of gebodsbepalingen door het daarbij aangewezen gezag in bijzondere gevallen eene al of niet aan zekere voorwaarden gebonden vrijstelling, ontheffing of dispensatie wordt verleend;

dat dan echter die vrijstelling, waar zij krachtens een voorschrift der verordening wordt verleend, is eene daad van uitvoering, die ingevolge art. 179a der Gemeentewet in den regel behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van Burgemeester en Wethouders;

dat alzoo, waar niet uit eenige wetsbepaling, zooals art. 188 der Gemeentewet, het tegendeel volgt, de opdracht tot het verleenen van vrijstelling van gebods- of verbodsbepalingen van plaatselijke verordeningen aan den Burgemeester alléén is in strijd met de wet.

Art. 135. Met betrekking tot eene veroordeeling van de eigenares van een openbaar trottoir wegens het in strijd met eene gemeenteverordening van Arnhem daarop laten verblijven van voorwerpen zonder vergunning, werd door den Hoogen Raad bij arrest van 24 Febr. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6775) in cassatie beslist:

dat, nu dit vaststaat (nl. dat de grond de bestemming van openbaren weg heeft verkregen), het onverschillig is, of de req. al dan niet eigenares is van den grond, daar deze uit hoofde van genoemde bestemming, zoowel in het eene als in het andere geval onderworpen is aan de bepalingen van politie ten aanzien van de openbare wegen te Arnhem van kracht, ook dan, wanneer de weg niet voorkomt op den ligger van openbare wegen, hoedanige ligger omtrent de openbaarheid van den weg niet kan beslissen.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 13 Dec. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6902) werd beslist:

Dat de bepaling in eene plaatselijke verordening, houdende het verbod om in de wateren der gemeente te liggen met een vaartuig, dat alleen of hoofdzakelijk tot woning dient, geen verbod inhoudt aan ingezetenen of vreemdelingen om in de gemeente te wonen of te verblijven, maar alleen het daarvan geheel verschillend verbod om met een woonschip in een water, in die gemeente gelegen, te liggen; dat art. 4 der Grondwet (in cassatie ingeroepen) niets inhoudt, waarmede laatstgemeld verbod in strijd zou zijn; dat de gemeenteraad krachtens art. 144 der Grondwet en art. 135 der Gemeentewet bevoegd was, bij gemeenteverordening zoodanig verbod uit te vaardigen;

dat echter, waar niet uit eenige wetsbepaling, zooals art. 188 der gemeentewet, het tegendeel volgt, de opdracht tot het verleenen van vrijstelling van gebods- of verbodsbepalingen in plaatselijke politieverordeningen aan den *burgemeester alleen* (gelijk hier) in strijd is met de wet (art. 179*a*), en waar zoodanige opdracht als in strijd met de wet rechtskracht mist, hetzelfde moet gelden van het verbod (het bovenvermelde), waaraan zij onafscheidelijk is verbonden.

Art. 150. Bij arrest van den Hoogen Raad van 21 December 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6908), werd — met betrekking tot eene plaatselijke verordening, tengevolge waarvan moest worden gezorgd dat bij het inrijden van een

locomotief in de remise van de hoofdlijn over het zijspoor, iemand van het trampersoneel met een witte vlag, lantaarn of ander duidelijk zichtbaar teeken op den publieken weg aanwezig is om aankomende rijtuigen en personen te waarschuwen — beslist:

dat volgens het middel (van cassatie) de latere plaatselijke verordening van H. is getreden in hetgeen van provinciaal belang is, doch die vraag volgens art. 150, in verband met art. 153 der gemeentewet, uitsluitend ter beslissing staat van den administrateur en alzoo niet van de rechterlijke macht.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 28 December 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6910) werd beslist:

dat art. 29*a* der algemeene politieverordening van de gemeente H (betreffende het snelrijden door stoomtrams) in geen opzicht in strijd is met art. 17 van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in Noord-Brabant, terwijl de vraag, of die gemeentelijke verordening treedt in hetgeen, als door eene provinciale verordening geregeld, geacht moet worden van algemeen provinciaal belang te zijn, door art. 150, 2de lid der gemeentewet aan 's rechters oordeel is onttrokken.

Art. 179*a*. Zie op art. 135.

Art. 179*b*. Zie op art. 427 *Wetb. van Strafrecht*.

Art. 180. Bij vonnis van 19 Febr. 1896 had in kort geding de president der rechtbank te Haarlem, op verzoek van iemand wien krachtens dit wetsartikel was aangezegd dat B. en W. der gemeente Haarlem een schutting en hek, door hem op een openbaar voetpad geplaatst, zouden opruimen, aan de gemeente bevolen om „hare handen van die afsluiting af te houden". Dit vonnis werd vernietigd bij arrest van het Hof te Amsterdam van 30 Juni 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6849) en verstaan dat de president der rechtbank op 19 Febr. ll., jûgeerende tusschen partijen, uithoofde van het onderwerp des geschils was onbevoegd om daarover te beslissen, en zulks op de navolgende gronden:

„O. in rechte: dat inderdaad, naar oordeel ook van den Hove, het door den heer president uitgevaardigd bevel is in strijd met het wettelijk voorschrift van art. 180 der Gemeentewet, daar immers dit blijkens de kennelijke bedoeling daarvan, toegelicht door de geschiedenis, juist is dienende, om de onmiddellijke uitvoering van bestuursdaden te verzekeren, alvorens er over de rechten van wederzijdsche partijen langs rechterlijken of administratieven weg zal zijn beslist, zulks opdat datgene, wat het publiek belang schijnt te vorderen, niet worde vertraagd of belemmerd door een beroep op rechten of belangen van het individu, weêrsproken echter door de organen van het administratief gezag;

O., dat al ware dit anders, in ieder geval de door den heer president gegeven beslissing geacht moet worden te zijn praematuur en zonder wettelijken grondslag, omreden de bevoegdheid van den rechter (ook van den president in référé) tot handhaving van een status quo, vóór dat er een rechtsstrijd tusschen partijen is aanhangig gemaakt, noch uit het wezen der zaak schijnt te volgen, noch in casu op eenig wettelijk voorschrift berust, zijnde de in deze gedane eisch niet gegrond op eenige daad, uitgegaan van het Dagelijksch bestuur, doch enkel op de (schoon zeer gerechtvaardigde) vrees, dat tot zoodanige daad zou worden overgegaan, daar immers Burg. en Weth. wel

aan geïnt. hadden aangezegd de bewuste afsluitingen te zullen amoveeren, maar zonder vooralsnog te dien aanzien een begin van uitvoering te hebben gemaakt.

O. bovendien dat, zelfs al ware dit laatste geschied, de rechter niet is geroepen tot het uitvaardigen van een *veto* tegen bestuursdaden, uitgegaan van het administratief gezag.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 15 Januari 1897 (*Weekblad van het Recht* n°. 6919) is het beroep in cassatie verworpen, en in overeenstemming met den eersten grond waarop 's Hofs beslissing steunt, de uitgesproken onbevoegd verklaring van den president in kort geding gehandhaafd. Daarbij werd o. a. aangenomen dat de regel, door eischeresse tegengeworpen, dat, wie zijn recht mag handhaven door eene actie, ook bevoegd is tot de voorziening *en référé*, noodwendig uitzondering lijdt daar, waar het, gelijk in de gevallen, bedoeld in art. 180 der Gemeentewet [zooals de H. R. uitvoerig aanwees], eene administratieve handeling geldt, welke de wetgever in het openbaar belang verlangt zonder belemmering te doen geschieden.

WET *van* 28 *Augustus* 1851 (*Staatsblad* n°. 125), *regelende de onteigening ten algemeenen nutte* (*blz.* 675).

Het beroep in cassatie van het vonnis der rechtbank te Haarlem, (vermeld in het 32e V. blz. 166), waarbij de vordering van den Staat tot het voldoen van *leges* ter zake van betaalde schadeloosstelling wegens onteigening, in hooger beroep is afgewezen hoofdzakelijk op grond dat bij de betaling der schadeloosstelling in deze geen sprake was van voldoening eener *pretensie* ten laste van den Staat, is bij arrest van den Hoogen Raad van 7 Febr. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6771) verworpen op grond:

„dat volgens n°. 9 van het tarief gevoegd bij de wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 80) in verband met de artt. 1 en 2 dier wet, de zoogenaamde kanselarijleges o. a. geheven worden „voor betalingen van jaarwedden, daggelden, aangenomen werken en leveranties en alle andere prententiën ten laste van den lande";

dat zoowel het woord „pretentiën" zelf als de daaraan voorafgaande uitdrukkingen duidelijk aantoonen dat de heffing van leges alleen geschiedt ter zake van zoodanige betalingen, die desnoods in rechte zouden gevorderd kunnen worden door hem van wien de leges geheven worden;

dat dit vorderingsrecht ten deze aan den verweerder tegenover den Staat niet toekomt, omdat de onteigenende partij wel bevoegd is om van haar recht tot onteigening gebruik te maken, maar daartoe door den onteigende niet kan verplicht worden;

dat hieruit volgt, dat, wanneer, de onteigenende partij van hare bevoegdheid gebruik wil maken en, om tot de inbezitneming van het onteigende goed te kunnen geraken, vooraf de schadeloosstelling betaalt, ook die betaling niet is eene handeling waartoe zij door eenig rechtsmiddel gedwongen zou kunnen worden, maar eene vrijwillige daad, waartoe de onteigende haar niet kan noodzaken;

dat derhalve terecht is geoordeeld, dat de verweerder geene pretentie had ten laste van den lande en dat dus geen leges verschuldigd waren."

Art. 22. Bij vonnis van de rechtbank te Rotterdam van 17 Jan. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6789) werd beslist:

dat bij de berekening van de schadevergoeding (ter zake onteigening) rekening moet worden gehouden met tusschen partijen gesloten overeenkomsten;

dat de onteigenende partij bij het onderzoek der deskundigen in loco, bedoeld in art. 29 der Onteigeningswet en door eene verklaring ter terechtzitting na dat onderzoek, zonder toestemming der tegenpartij niet kan terugkomen op hetgeen bij dagvaarding door haar is aangeboden ten opzichte van werken of bevoegdheden, ten einde de schade te verminderen welke voor de niet-onteigende goederen het gevolg zou zijn van de onteigening;

dat wanneer de onteigenende spoorwegmaatschappij, zonder daarbij bijzondere voorwaarden te stellen, een overweg aanbiedt over haren weg, ter verbinding van twee gedeelten van een perceel, dat doorgesneden wordt, de spoorwegmaatschappij de afsluithekken heeft te plaatsen op haar eigen grond en die zelve te onderhouden.

Artt. 34 en 40. Bij vonnis der rechtbank te Rotterdam van 17 Jan. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6792) werd beslist dat de deskundigen door de rechtbank ingevolge art. 27 benoemd, den te onteigenen grond naar de werkelijke waarde hebben te schatten en niet naar de resultaten van het bedrijf dat daarop wordt uitgeoefend. Tengevolge dezer beslissing benoemde zij nieuwe deskundigen (art. 235 Burg. Rechtsvord.)

Art. 37. Volgens dit art. wordt bij het eindvonnis in eene onteigeningsprocedure alleen uitspraak gedaan over de onteigening en over de schadeloosstelling aan de eigenaars een derde belanghebbenden uit te keeren, maar de rechter heeft zich niet uit te laten over de verdeeling der schadeloosstelling tusschen de mede-eigenaren van in onverdeeld eigendom bezeten perceelen; arrest Hoogen Raad 21 Dec. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6906).

Art. 40. Bij twee arresten van den Hoogen Raad van 7 December 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6900) werd verstaan:

dat volgens art. 40 alleen de werkelijke, dat is de tegenwoordige waarde der onteigende goederen wordt vergoed; dat eene waarschijnlijke, van toekomstige en geheel onzekere gebeurtelijkheden afhankelijke verandering van bestemming niet valt onder het begrip van „de werkelijke waarde";

dat ingeval de deskundigen de te onteigenen perceelen, gelijk hier, op drieërlei wijze hebben geschat en elk van die schattingen met redenen hebben omkleed, aan art. 34 der wet is voldaan, daar zij niet vordert dat de deskundigen opgeven naar welke dier drie verschillende wijzen de toe te kennen schadeloosstelling behoort te worden berekend, maar alleen dat zij de gronden verklaren waarop hunne bepaling der schadeloosstelling rust, terwijl voor het overige zoowel de beoordeeling dier taxatiën als van de gronden waarop zij rusten en de bepaling der schadeloosstelling zelve uitsluitend aan den rechter is overgelaten, die daarbij naar zijne overtuiging het advies der deskundigen kan volgen of daarvan afwijken, al naar mate hij meent er al of niet voldoende door te zijn voorgelicht.

Bij arrest van 9 Dec. 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6901) besliste de H. R., dat, wanneer op feitelijke gegevens (door de rechtbank) is uitgemaakt dat zeker terrein *niet* is bouwgrond, die beslissing nimmer verandering kan

ondergaan ten gevolge van de bewering (in cassatie), dat terrein, hetwelk anders bouwterrein ware geweest, daartoe ongeschikt wordt door de bedreiging met onteigening; zoodanig middel van cassatie raakt niet de *werkelijke* waarde van het onteigend goed en toont niet aan schending van art. 40 der wet;

voorts dat in cassatie niet kan worden gelet op de bewering, dat de wet zou zijn geschonden door niet-toekenning van schadeloosstelling voor de kosten van wederbelegging (liefst in onroerend goed) van de rechtstreeks en noodzakelijk door de onteigening los wordende geldswaarden der onteigende perceelen, waar niet blijkt dat een beroep op uit dien hoofde te lijden schade voor de rechtbank is gedaan.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 21 Dec. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6906) is verstaan, dat eerst wanneer vaststaat, dat de kosten van wederbelegging in land van de door de onteigening losgekomen geldswaarde is een rechtstreeksch en noodzakelijk gevolg der onteigening, het naar gelang der omstandigheden de vraag kan zijn, of voor dat gevolg der onteigening schadeloosstelling moet worden toegekend.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 28 Dec. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6908) is met vernietiging van een vonnis der rechtbank te 's Gravenhage van 17 Nov. 1896 het volgende beslist:

dat overeenkomstig art. 151 (vroeger 147) der Grondwet en de ter uitvoering daarvan uitgevaardigde wet, te vergoeden is niet alle schade, welke voor een onteigende uit een werk van openbaar nut kan ontstaan, maar alleen de schade, hem veroorzaakt door de ontneming van zijn goed, en dan nog slechts voor zoover zij een rechtstreeksch en noodzakelijk gevolg van die ontneming is;

dat, wanneer art. 41 der Onteigeningswet bij de berekening daarvan acht gegeven wil hebben op — en dus onder de uit die ontneming voortvloeiende schade begrijpt — de mindere waarde, welke voor de niet onteigende goederen het noodzakelijk gevolg van de onteigening is, uit het verband daarvan met het alvorens overwogene volgt, dat alleen die waardevermindering van het overblijvende vergoed dient te worden, welke voortkomt hetzij uit het gemis zelf van het onteigende deel van het goed, hetzij uit de wijziging in toestand welke dit deel ondergaat door het gebruik, dàárvan door den onteigenaar voor het voorgenomen werk te maken;

dat feitelijk vaststaat, dat de 235 meters kade, welke aan de gemeente overgaan, onverminderd bestaan blijven als oeververdediging; waaruit volgt dat noch door de ontneming van dat deel aan den polder, noch door het gebruik daarvan na de onteigening hōt niet onteigende deel der waterkeering in waarde als kade wordt verminderd;

dat nu wel de vergoeding, welke het vonnis op grond van art. 41 aan den polder toeschat, door de rechtbank wordt aangemerkt als eene vergoeding van meer onderhoud en dus van schade hem veroorzaakt door de vanwege de gemeente 's Gravenhage ten algemeenen nutte aan te leggen werken, doch zij die nader aanduidt als schade, voor het niet onteigend gedeelte der kade te verwachten door den meerderen en grooteren golfslag, waarvan dat deel na de aanlegging der gemeentewerken (haven met toebehooren) zal hebben te lijden;

dat hierdoor vaststaat, dat vergoeding wordt toegekend voor schade welke

niet rechtstreeks en noodzakelijk voortkomt uit den overgang van een deel der kade aan de gemeente of uit het dáárvan door haar te maken gebruik, maar die schade alleen kan voortkomen uit een gevreesd gevolg van het werk in zijn geheel, en het niet onteigende deel der kade aan dat gevolg zou blootstaan, ook al verbleef het onteigende gedeelte dier waterkeering aan den polder; dat dus hier vergoeding is toegekend in strijd met de artt. 40 en 41 der Onteigeningswet.

KON. BESLUIT *van* 6 *December* 1852, *n°.* 15, *goedkeuring van het grondreglement voor de waterschappen in de provincie Groningen* (*blz.* 752).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door het bij Kon. besluit van 1 October 1896, n°. 34 goedgekeurd reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in deze provincie.

KON. BESLUIT *van* 18 *December* 1852, *n°.* 76, *goedkeuring van het reglement op de lage verveningen in Friesland* (*blz.* 753).

Dit reglement, waarin wijzigingen zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 Maart 1853, n°. 60, 30 April 1861, n°. 99, 5 April 1864, n°. 78, 15 Januari 1866, n°. 49, 14 December 1873, n°. 13, 21 Januari 1876, n°. 10, 13 Augustus 1876, n°. 19, 2 Januari 1881, n°. 6, 27 Januari 1887 n°. 5, 25 Augustus 1888, n°. 21 en 13 Januari 1890, n°. 71, is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 28 Februari 1896, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 20 *December* 1852, *n°.* 35, *goedkeuring van het reglement voor het hoogheemraadschap van Delfland* (*blz.* 754).

Bij Kon. besluit van 10 December 1896 (*Staatsblad* n°. 218) is, met afwijking van het advies van den Raad van State, afd. voor de geschillen van bestuur, in hooger beroep beslist op bezwaren tegen een besluit van Gedep. Staten van Zuidholland in zake de verkiezing op 1 April 1896 in het 1e kiesdistrict van Delfland.

Men zie hieromtrent ook nog het Kon. besluit van 28 September 1895 (*Staatsblad* n°. 166).

KON. BESLUIT *van* 25 *November* 1853, *n°.* 95, *goedkeuring van het reglement op de wegen in de provincie Utrecht* (*blz.* 761).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 5 December 1857, n°. 86 en 8 September 1896, n°. 40.

KON. BESLUIT *van* 15 *Mei* 1855 (*Staatsblad* n°. 38), *vaststelling van een algemeen politie-reglement voor 's Rijks Marinehavens, alsmede van voorloopige plaatselijke reglementen voor de haven het Nieuwediep en de Marinehavens te Hellevoetsluis en te Vlissingen.* (*blz.* 782).

Bovengenoemde reglementen, gewijzigd of aangevuld bij Kon. besluiten van 14 September 1857 (*Staatsblad* n°. 108), 8 Maart 1871 (*Staatsblad* n°. 12) en 9 Februari 1874 (*Staatsblad* n°. 17), zijn vervallen en vervangen door die, vastgesteld bij Kon. besluit van 11 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 93).

WET *van* 12 *Juli* 1855 (*Staatsblad* n°. 102), *tot voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen* (*blz.* 792).

Art. 18. Tegen het verzet tegen een dwangbevel, uitgevaardigd naar aanleiding van een besluit van Gedep. Staten van Utrecht tot heffing van een bijzonderen buitengewonen omslag over de ingelanden van Groot-Mijdrecht, op grond van art. 19 in verband met art. 12 en vlg. der bovengemelde wet, werd o. m. aangevoerd dat de gronden van verzet betroffen de geldigheid van het besluit van Gedep. Staten, welk onderwerp krachtens art. 18 der wet van 1855, in verband met art. 13 der wet van 1841 (*Stbl.* n°. 42), niet tot de bevoegdheid der rechterlijke macht behoort, maar aan de beoordeeling der administratieve macht is onderworpen.

Daaromtrent besliste de rechtbank te Utrecht bij vonnis van 18 Maart 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6807) als volgt:

„O., dat voormeld dwangbevel is uitgevaardigd krachtens art. 19 in verband met de artikelen 12 en volgende der wet van 12 Juli 1855 (*Staatsblad* n°. 102);

O., dat derhalve art. 18 dier wet in dezen van toepassing is, volgens hetwelk het verzet op de gronden, bedoeld in art. 13 der wet van 9 October 1841 (*Staatsblad* n°. 42), geschiedt bij Gedep. Staten;

O., dat de wet van 1855 niet heeft verwezen naar art. 15 der wet van 1841, volgens hetwelk elk verzet, op een anderen dan die in art. 13 genoemde gronden gedaan, moet worden aangebracht bij de arr.-Rechtbank;

O. dus dat de wet van 1855 niet uitdrukkelijk regelt, bij welk college het verzet op andere gronden dan die bij art. 18 zijn omschreven, moet worden aangebracht, maar dit voor elk geval afzonderlijk moet worden onderzocht en beoordeeld;

O. nu dat het onderhavig verzet in zijne beide gronden inderdaad steunt op de bewering, dat Gedep. Staten eenen omslag hebben bevolen, die onnoodig is geweest of waarvan althans de noodzakelijkheid nog niet is gebleken;

O. dat de Rechtbank, door van zoodanig verzet kennis te nemen, zich zou moeten mengen in de huishoudelijke aangelegenheden van het waterschap en daarmede zou treden op terrein der administratieve macht;

O. verder dat het hier voorliggende geval zeer veel overeenkomst vertoont met een verzet, op grond, dat de kosten die ten laste van den omslagplichtige worden gebracht, onnoodig of te hoog berekend zijn; in welke laatste gevallen

Gedeputeerde Staten bevoegd zijn verklaard, om van het verzet kennis te nemen;

O. eindelijk, dat voor de bevoegdheid der Rechtbank ook niet met grond art. 153 der Grondwet kan worden ingeroepen, omdat het hier niet geldt een twistgeding over schuldvordering of een ander burgerlijk recht, maar over eene vordering, krachtens publiek recht gedaan.

Op deze gronden verklaarde de Rechtbank zich onbevoegd om van het verzet kennis te nemen.

Art. 19. Het vonnis van de rechtbank te Utrecht van 15 Mei 1895 (32e V. blz. 168) in zake verzet tegen een dwangbevel tot betaling van den bijzonderen buitengewonen omslag, door Gedep. Staten geheven, is bevestigd bij arrest van het Hof te Amsterdam van 30 Oct. 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6892) op de navolgende gronden:

dat het beweren van den 1en geïnt., dat hij zijn omslag heeft betaald en dus niets meer verschuldigd is, hierop is gegrond, dat hij bij exploit van 27 Juni 1893 aan den penningmeester heeft doen aanbieden 30 coupons, elk groot *f* 20.—, van 10 hem in eigendom toebehoorende obligatiën in de leening van het waterschap, groot *f* 692,000, van 15 Juli 1881, voorts nog, tot aanvulling van den aanslag en voor niet vereffende kosten in geld *f* 2.39[8];

dat de vraag, of deze onbetaalde coupons uit de leening van het waterschap van 1881 rechtsgeldig voor dezen omslag in betaling kunnen worden gegeven, door de rechtbank terecht toestemmend wordt beantwoord, omdat, blijkens de voorwaarden der uitgifte van de leening van 1881 is bepaald: *dat de coupons bij voldoening van den polderomslag in betaling worden aangenomen*, — en dus deze coupons voor dat doel vormen een wettig betaalmiddel;

dat hiertegen door appellanten wordt aangevoerd, dat deze compensatie niet geldt bij een buitengewonen omslag, zooals de onderwerpelijke, omdat die gedaan wordt niet door het polderbestuur, maar door Ged. Staten krachtens de wet van 1855;

dat hierom de aard van den omslag niet verandert; dat deze blijft eene schuld van den ingeland als zoodanig aan den polder; dat alleen verandert de persoon die de heffing uitschrijft en doet, doch dat die heffing uit haren aard blijft een polderomslag en dus het beding, dat de coupons in betaling kunnen worden gegeven, daarop van toepassing is;

dat een ander bezwaar der appellanten, dat er geen consignatie der coupons, en dus geen geldige betaling heeft plaats gehad, reeds in het vonnis is wederlegd met de opmerking, dat de ontvanger de consignatie der coupons heeft belet door zijne weigering om die in de consignatiekas aan te nemen, maar dat, daargelaten of hij daartoe gerechtigd was, van die weigering aan den 1en geint. geen verwijt kan worden gemaakt;

dat derhalve de grieven der appellanten zijn ongegrond en het vonnis behoort te worden bevestigd.

Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Friesland, is bij Kon. besluit van 22 October 1896, no. 25 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen aanvulling der begrooting voor 1896 van het waterschap de contributie zeedijken Oost-Dongeradeel.

KON. BESLUIT *van* 22 *December* 1855, *n°.* 63, *goedkeuring van het reglement betreffende de inrichting en macht van het bestuur over de bepoldering, vervening en droogmaking van den Grooten Veenpolder in Weststellingwerf* (*blz.* 805).

Bij Kon. besluit van 16 October 1896, n°. 45 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen door Gedeputeerde Staten van Friesland genomen besluiten in zake het beheer van dezen polder.

KON. BESLUIT *van* 24 *Augustus* 1856, *n°.* 63, *goedkeuring van een algemeen reglement voor de polders in Zuidholland* (*blz.* 819).

Op bezwaren tegen een besluit van Gedep. Staten in zake de verkiezing van een hoofdingeland van het waterschap de Overwaard, is bij Kon. besluit van 17 Februari 1896, n°. 24 in hooger beroep beslist.

Bij Kon. besluit van 29 Februari 1896, n°. 18 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen een besluit der vergadering van ingelanden van de polders het Oude Land van Strijen en Oud Bonaventura, in zake het gemeenschappelijk met andere polders herstellen van een doorbraak in den Kilpolder.

KON. BESLUIT *van* 20 *September* 1856, *n°.* 52, *goedkeuring van het reglement voor den Ternaarderpolderzeedijk, de Oosterpolderzeedijken en de Westerpolderzeedijken* (*blz.* 823).

Wijzigingen van eerstgenoemd reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 4 September 1857, n°. 58, 19 December 1879, n°. 29, 18 September 1893, n°. 32, 7 December 1895, n°. 13 en 13 Augustus 1896, n°. 18; in dat voor de Westerpolderzeedijken bij Kon. besluiten van 27 November 1856, n°. 67, 19 December 1879, n°. 29, 18 September 1893, n°. 32 en 13 Augustus 1896, n°. 18 en in laatstgenoemd reglement bij Kon. besluiten van 4 September 1857, n°. 58, 7 Januari 1863, n°. 53, 30 Juli 1878, n°. 68, 19 December 1879, n°. 29 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 20 *November* 1856, *n°.* 70, *goedkeuring van bepalingen ten aanzien van het maken van keuren of verordeningen van politie door de waterschapsbesturen in Noordbrabant* (*blz.* 825).

In verband met artikel 1 dezer bepalingen zie men de missive van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 28 Maart 1896, n°. 133, aan Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, betreffende de bevoegdheid van waterschappen tot het maken van keuren.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1858, *n°.* 40, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 1).

Wijzigingen in het reglement voor den polder Oude Nieuwland, gemeente Ouddorp, zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 27 Januari 1896, n°. 38.

De reglementen voor de polders Roozand c. a., Boudewijns Hartsland, Pernis c. a. en van Biesland zijn gewijzigd bij Kon. besluit van 10 December 1896, n°. 41.

KON. BESLUIT *van* 27 *Maart* 1858, *n°.* 68, *houdende bewilliging tot oprichting eener naamlooze vennootschap onder den titel van Coevorder-kanaalmaatschappij, gevestigd te Coevorden* (1*e V. blz.* 34).

Bij Kon. besluit van 1 October 1896, n°. 32 is goedgekeurd een besluit der Staten van Overijssel tot overname van de Coevorder Kanaalmaatschappij van het Coevorderkanaal en bijbehoorende werken in eigendom, beheer en onderhoud bij de provincie.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bij Kon. besluit van 16 December 1896, n°. 17 gemachtigd om de concessie tot het aanleggen en exploiteeren van dit kanaal over te dragen aan de provincie Overijssel.

KON. BESLUIT *van* 12 *Augustus* 1858, *n°.* 63, *goedkeuring van het reglement voor de kanalen en daartoe behoorende werken der Overijsselsche kanalisatie-maatschappij* (1*e V. blz.* 70).

Bij Kon. besluiten van 16 Augustus 1859, n°. 55, 13 Augustus 1861, n°. 64, 3 Januari 1866, n°. 56, 22 December 1867, n°. 9, 4 September 1886, n°. 19 en 28 Augustus 1896, n°. 44 zijn wijzigingen van dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 71).

Wijzigingen in het reglement voor den Vennipperpolder zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

Het reglement voor den polder Blommersdijk, waarin wijzigingen zijn gebracht, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 6 December 1864, n°. 71 en 15 Januari 1891, n°. 8, is opnieuw gewijzigd vastgesteld. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

Bij Kon. besluit van 11 September 1896, n°. 32 zijn wijzigingen in het reglement voor den polder Oudenhof goedgekeurd.

Wijzigingen in de reglementen voor de polders Zwijndrecht en Heer-Oudelands-Ambacht zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 10 December 1896, n°. 41.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1859, *n°.* 51, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 102).

Het reglement voor den Piespolder is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

Wijzigingen in het reglement voor den Gecombineerden Starrevaart- en Damhouderpolder zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 10 December 1896, n°. 41.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1859, *n°.* 56, *goedkeuring van het reglement voor den Noordscharwouderpolder* (1*e V. blz.* 104).

Bij Kon. besluiten van 30 November 1883, n°. 19 en 25 November 1896, n°. 40 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 7 *Augustus* 1859, *n°.* 47, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Overwaard* (1*e V. blz.* 105).

Bij Kon. besluit van 17 Februari 1896, n°. 24 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland in zake de verkiezing van een hoofdingeland van dit waterschap.

KON. BESLUIT *van* 9 *September* 1859, *n°.* 54, *goedkeuring van het reglement voor den polder van Oost- en West-dongeradeel* (1*e V. blz.* 130).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 4 Januari 1863, n°. 8, 6 Januari 1866, n°. 56, 9 April 1870, n°. 10, 9 Augustus 1871, n°. 21, 16 Februari 1877, n°. 24, 23 December 1879, n°. 27, 12 September 1887, n°. 18, 3 December 1887, n°. 19 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 9 *December* 1859, *n°.* 70, *goedkeuring van het reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders, uitmakende het Land der Zes molens* (1*e V. blz.* 143).

Dit reglement alsmede de reglementen voor de polders Schelluinen, Lang Scheiwijk, het Oudland en Kort Scheiwijk, Hoornaar en Arkel, zijn ingetrokken en vervangen door dat voor den polder het Land der Zes molens, goedgekeurd bij Kon. besluit van 2 October 1896, n°. 31.

KON. BESLUIT *van* 9 *December* 1859, *n°.* 71, *goedkeuring van het reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders, te zamen uitmakende het Groot Gemeeneland van Arkel* (1*e V. blz.* 143).

Dit reglement is ingetrokken en in verband daarmede opgeheven de gemeenschap genaamd het Groot Gemeeneland van Arkel tusschen de polders den Banne van Gorinchem en Kwakernaat, Schelluinen, Lang Scheiwijk, het Oudland en Kort Scheiwijk, Hoornaar, de Hoeken, den Beemd en Arkel. Zie het Kon. besluit van 2 October 1896, n°. 31.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1859, *n°.* 49, *goedkeuring van het reglement op de verveningen in Utrecht* (1*e V. blz.* 151).

Wijzigingen en aanvullingen van dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 3 September 1861, n°. 48, 24 Januari 1866, n°. 94, 26 December 1870, n°. 13, 29 December 1873, n°. 20, 10 September 1881, n°. 40, 22 December 1884, n°. 20, 8 Augustus 1885, n°. 17 en 18 December 1896, n°. 30.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1860, *n°.* 52, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel* (1*e V. blz.* 218).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 22 December 1862, n°. 39, 18 Augustus 1865, n°. 54, 22 December 1867, n°. 9, 6 Augustus 1872, n°. 38, 7 Augustus 1875, n°. 65, 26 Juli 1884, n°. 68, 4 September 1886, n°. 19, 5 Januari 1887, n°. 7 en 8 September 1896, n°. 40.

Op bezwaren tegen een besluit van Ged. Staten in zake wijziging van den ligger der voetpaden van de gemeente Ambt-Vollenhove, is bij Kon. besluit van 14 Februari 1896, n°. 20 in hooger beroep beslist.

KON. BESLUIT *van* 15 *September* 1860, *n°.* 37, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Bildtpolder* (1*e V. blz.* 228).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 18 Augustus 1864, n°. 58, 16 September 1879, n°. 8 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 28 *Februari* 1861, *n°.* 59, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Hooge Boezem achter Haastrecht* (2*e V. blz.* 4).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 19 December 1868, n°. 12, 23 December 1877, n°. 18, 23 Augustus 1881, n°. 9 en 17 September 1896, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 8 *Juni* 1861, *n°.* 72, *goedkeuring van het reglement voor den polder Bergambacht* (2*e V. blz.* 23).

Eene aanvulling van dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 17 September 1896, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1861, *n°.* 10, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (2*e V. blz.* 49).

Wijzigingen in het reglement voor den Buurterpolder, den Kleinen Heiligengeestpolder en den Aderpolder zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

Een gewijzigd reglement voor den Rijnsaterwoudschen polder is goedgekeurd bij Kon. besluit van 11 September 1896, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1862, *n°.* 101, *goedkeuring van het algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant* (2*e V. blz.* 82).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 1 December 1883, n°. 23, 30 Juli 1884, n°. 25 en 28 November 1896, n°. 70.

KON. BESLUIT *van* 23 *December* 1862, *n°.* 86, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Oude Lindedijk* (2*e V. blz.* 139).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 8 December 1863, n°. 110, 5 Augustus 1879, n°. 16 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 28 *December* 1862, *n°.* 18, *goedkeuring van het reglement voor den polder de Zandsloot, gemeenten Voorhout, Sassenheim en Warmond* (2*e V. blz.* 143).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 22 December 1870, n°. 8 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 16 *September* 1863, *n°.* 102, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Westerkwartier* (2*e V. blz.* 313).

Dit reglement, waarin wijzigingen zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 Januari 1870, n°. 15, 7 Augustus 1875, n°. 62, 8 September 1876, n°. 15, 12 December 1876, n°. 18, 7 December 1879, n°. 20, 14 December 1885, n°. 16 en 6 Augustus 1887, n°. 25, is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 2 Maart 1896, n°. 9.

KON. BESLUIT *van* 20 *April* 1864, *n°.* 69, *goedkeuring van het reglement op het verleenen van bijdragen uit de provinciale fondsen tot de kosten van buitengewone verbetering der zeeweringen in Friesland* (3*e V. blz.* 68).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat op het verleenen van bijdragen aan de zeewerende waterschappen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 7 September 1888, n°. 25 en 9 September 1896, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 14 *Januari* 1865, *n°.* 50, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Reiderland* (3*e V. blz.* 189).

Bij Kon. besluit van 3 Juli 1896, n°. 36 is, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Groningen, in hooger beroep beslist op bezwaren tegen opmaling van water uit het Winschoterdiep.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1866, *n°.* 70, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Noordbrabant* (3*e V. blz.* 358).

Wijzigingen in het reglement voor het waterschap de Koekoek en gecomineerde Buitenpolders zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Augustus 896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 24 *Augustus* 1867, *n°.* 64, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Goed van IJkel* (*4e V. blz.* 67).

Bij Kon. besluit van 28 November 1896, nº. 70 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 26 *April* 1868, *nº.* 28, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep nopens de verplichting tot onderhoud en begrinding van den Hemmenschen zandweg* (*5e V. blz.* 54).

In verband met deze beslissing zie men ook het Kon. besluit van 20 October 1896 (*Staatsblad* nº. 165), houdende, met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedep. Staten, en met afwijking van het advies van den Raad van State, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Heteren.

KON. BESLUIT *van* 3 *September* 1868, *n°.* 17, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (*5e V. blz.* 123).

Het reglement voor den Zanderijpolder is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, nº. 18.

Wijzigingen in het reglement voor den polder Middelburg zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 6 Augustus 1878, nº. 31, 12 December 1881, nº. 28 en 10 December 1896, nº. 41.

KON. BESLUIT *van* 3 *September* 1868, *nº.* 18, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Nieuwe St. Michiels-Gestelsche polder* (*5e V. blz.* 123).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 28 November 1896, nº. 70.

WET *van* 4 *April* 1869 (*Staatsblad nº.* 37), *houdende goedkeuring van de herziene akte omtrent de Rijnvaart* (*6e V. blz.* 45).

Men zie de circulaire van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 20 April 1896, nº. 157, aan de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en de IJkcommissarissen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht, betreffende den grootsten geoorloofden diepgang van Rijnschepen.

Bij Kon. besluit van 27 April 1896 (*Staatsblad* n°. 74) zijn de ambtenaren en beambten aangewezen, belast met de handhaving van de politiebepalingen dezer akte en van de op die akte gegronde politiereglementen.

Bij de wet van 30 December 1896 (*Staatsblad* n°. 243) is goedgekeurd de op 18 September 1895 te Mannheim tusschen de wederzijdsche gevolmachtigden der Regeeringen van Nederland, Baden, Beijeren, Elzas-Lotharingen, Hessen en Pruissen vastgestelde additioneele verklaring betreffende de uitlegging van de artikelen 32 tot 40 der herziene akte omtrent de Rijnvaart.

KON. BESLUIT *van* 3 *Mei* 1869 (*Staatsblad n°.* 75), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de tusschen Nederland, Baden, Beijeren, Groot Hertoglijk Hessen en Pruissen, op* 17 *October* 1868 *te Mannheim gesloten overeenkomst tot herziening der Rijnvaartakte van* 31 *Maart* 1831, *alsmede van het daarbij behoorend slotprotokol, goedgekeurd bij de wet van* 4 *April* 1869 (*Staatsblad n°.* 37) (6*e V. blz.* 57).

Omtrent de uitlegging van de artikelen 32 tot 40 dezer akte zie men de wet van 30 December 1896 (*Staatsblad* n°. 243).

KON. BESLUIT *van* 18 *September* 1870, *n°.* 17, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Sebaldebuurstermolenpolder* (7*e V. blz.* 132).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 6 Januari 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 14 *November* 1870, *n°.* 15, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Westzandemermolenpolder* (7*e V. blz.* 150).

Bij Kon. besluit van 6 Januari 1896, n°. 18 is eene wijziging van dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 21 *November* 1870, *n°.* 16, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Zuidholland* (7*e V. blz.* 150).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 7 Januari 1878, n°. 10, 8 December 1878, n°. 9, 16 Augustus 1879, n°. 23, 10 Januari 1889, n°. 15, 6 Augustus 1891, n°. 28, 24 Augustus 1892, n°. 21 en 28 Augustus 1896, n°. 44.

Bij Kon. besluit van 24 Maart 1896, no. 29 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Koudekerk.

Op bezwaren tegen dienzelfden ligger van de gemeente Ooltgensplaat, is bij Kon. besluit van 21 Mei 1896, no. 31 in hooger beroep beslist.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juni* 1871, *n°.* 18, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Garreweersterpolder, gemeente Appingedam* (8e *V. blz.* 34).

Dit waterschap, waarvan de oprichting werd goedgekeurd bij Kon. besluit van 26 Augustus 1868, no. 19, is vergroot, zie het Kon. besluit van 18 Januari 1896, no. 21, waarbij ook het reglement is gewijzigd.

KON. BESLUIT *van* 6 *Januari* 1872, *n°.* 9, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Verbetering, gemeenten Groningen, Haren en Hoogkerk* (9e *V. blz.* 2).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 2 October 1896, no. 32,

---

KON. BESLUIT *van* 22 *Februari* 1873, *n°.* 29, *goedkeuring van het reglement voor het hoogheemraadschap van den Hondsbossche en Duinen tot Petten* (10e *V. blz.* 59).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 28 Augustus 1875, no. 9, 24 Augustus 1876, no. 21, 9 Augustus 1879, no. 21, 29 November 1884, no. 20, 7 Augustus 1893, no. 18, 1 Augustus 1894, no. 47 en 25 November 1896, no. 40.

KON. BESLUIT *van* 13 *Augustus* 1873, *n°.* 21, *goedkeuring van het reglement voor den polder Beschoot* (10e *V. blz.* 145).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 28 November 1893, no. 24 en 30 Juli 1896, no. 33.

KON. BESLUIT *van* 16 *Augustus* 1873, *n°.* 54, *goedkeuring van het reglement voor den polder Nieuw-Rozenburg en Blankenburg* (10e *V. blz.* 149).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 2 Augustus 1895, no. 40 en 10 December 1896, no. 41.

KON. BESLUIT *van* 2 *December* 1873, *n°.* 32, *goedkeuring van bepalingen en voorschriften voor het onderhoud der zee- en rivierwaterkeerende dijken, welke in het gemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten bestaan en moeten worden onderhouden* (10*e V. blz.* 171).

Deze bepalingen en voorschriften zijn vervangen door die, goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 Januari 1896, no. 20.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1874, *n°.* 54, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Workumer Nieuwland* (11*e V. blz.* 117).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 23 December 1879, no. 27 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 4 *December* 1874, *n°.* 33, *goedkeuring van het reglement voor den polder het Vinkeveld* (11*e V. blz.* 150).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 8 *December* 1874, *n°.* 16, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de gemeene boezem van Rapijnen en IJsselveld, Cattenbroek en Haanwijk* (11*e V. blz.* 151).

Dit waterschap is opgeheven en het reglement daarvan ingetrokken. Zie het Kon. besluit van 14 September 1896, no. 31, waarbij tevens is bekrachtigd de oprichting en reglementeering van het waterschap de Gemeene boezem van Rapijnen en IJsselveld en Cattenbroek.

KON. BESLUIT *van* 15 *December* 1874, *n°.* 27, *goedkeuring van het reglement voor den Oosteinderpolder* (11*e V. blz.* 154).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 14 December 1881, no. 13 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 22 *December* 1874, *n°.* 22, *houdende goedkeuring van het reglement op de waterleidingen in Noordbrabant* (11*e V. blz.* 161).

Art. 20. Bij vonnis der rechtbank te 's Bosch van 29 Mei 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6859) werd beslist:

dat, daargelaten of de Dommel ter plaatse van den Waalreschen molen al of niet is bevaarbaar en vlotbaar, zij in elk geval is eene waterleiding en als zoodanig onderworpen aan het provinciaal reglement van 1874; dat dit reglement in art. 20 verbiedt, tensij met vergunning van Gedep. Staten, „eene waterleiding te dichten, te verleggen, daaraan eene andere richting te geven, in haren loop verandering te brengen, haar te verbreeden, te vernauwen of ondieper te maken";

dat, hoewel het aftappen van water daarin niet bepaald genoemd is, de rechtbank toch van oordeel is, dat het onder dat verbod valt omdat het „in den loop der waterleiding verandering brengt"; dat met deze uitdrukking iets anders moet bedoeld zijn als het reeds verboden „verleggen" of „andere richting geven" en de uitdrukking zelve zóó algemeen is, dat zij omvat alles wat op den loop van invloed is, dus ook vermeerdering of vermindering van het water zelve;

dat dit reglement in zooverre dus ook is eene verordening als bedoeld in art. 677 B. W. en mitsdien het onttrekken van water voor irrigatie alleen geoorloofd was met vergunning der Gedep. Staten en deze ook bevoegd waren aan die vergunning voorwaarden te verbinden;

dat het irrigeeren zonder nakoming der administratief gestelde regelen, dus in strijd met art. 677 B. W. in 't algemeen is eene onrechtmatige daad, welke, daargelaten de administratieve gevolgen, een beroep op art. 1401 en v. v. B. W. rechtvaardigt voor iedereen die daardoor schade lijdt.

Verder besliste de rechtbank dat de vergunning, door Gedeputeerde Staten krachtens art. 20 verleend, niet is eene personeele concessie, maar dat zij is verleend ten bate van den grond en dat zij dus den grond volgt.

WET *van* 9 *April* 1875 (*Staatsblad n°.* 67), *tot regeling van den dienst en het gebruik der Spoorwegen* (12*e V. blz.* 69).

Bij Kon. besluiten van 14 Maart 1896, no. 7 en 11 Juli 1896, no^s. 25, 26 en 27 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in de provincie Groningen.

WET *van* 2 *Juni* 1875 (*Staatsblad n°.* 95), *tot regeling van het toezicht bij het oprichten van inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken* (12*e V. blz.* 87).

Wijzigingen en aanvullingen dezer wet zijn bekrachtigd bij de wetten van 19 December 1876 (*Staatsblad* no. 255) en 4 September 1896 (*Staatsblad* no. 152), terwijl krachtens Kon. besluit van 15 December 1896 (*Staatsblad* no. 222) de wet, zooals zij thans luidt, in haar geheel weder in het Staatsblad is geplaatst.

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1875 (*Staatsblad n°.* 165), *tot vaststelling van een reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over de Zuid-Willemsvaart en over de Dieze* (12*e V. blz.* 164).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door het reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de spoorwegbrug in den Staatsspoorweg Utrecht—Boxtel, over de Dieze te 's-Hertogenbosch, vastgesteld bij Kon. besluit van 13 Juli 1896 (*Staatsblad* n°. 116).

KON. BESLUIT *van* 23 *Maart* 1876 (*Staatsblad n°.* 55), *vaststelling van voorschriften voor het opmaken en bijhouden van een ligger der toegangswegen tot spoorwegstations* (13*e V. blz.* 115).

Bij Kon. besluiten van 14 Maart 1896, n°. 7 en 11 Juli 1896, n°s. 25, 26 en 27 is in hooger beroep beslist op bezwaren in zake aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in de provincie Groningen.

KON. BESLUIT *van* 1 *Januari* 1877, *n°.* 14, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen Oudwoude-Westergeest en Surhuisterveen* (14*e V. blz.* 1).

Wijzigingen in het reglement voor laatstgemeld waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, n°. 23, 25 Januari 1895, n°. 28 en 18 Januari 1896, n°. 21, en in dat voor het waterschap Oudwoude—Westergeest bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, n°. 23, 7 Augustus 1880, n°. 4 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 28 *Januari* 1877, *n°.* 6, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap de Takkebosschermolenpolder* (14*e V. blz.* 16).

Dit waterschap is opgeheven en het reglement daarvoor ingetrokken. Zie het Kon. besluit van 6 Januari 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 16 *Augustus* 1877, *n°.* 13, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor de banne Oosterblokker* (14*e V. blz.* 107).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 30 Juli 1896, n°. 33.

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1877, *n*°. 1, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Lemsterpolders* (14*e V. blz.* 129).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, no. 23, 9 Augustus 1880, no. 8 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 10 *October* 1877, *n*°. 15, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen het Noorder Rietveld, de Fennen en de Hoogfenne* (14*e V. blz.* 133).

Bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, no. 23 en 13 Augustus 1896, no. 18 zijn wijzigingen in eerstgenoemd reglement bekrachtigd, en bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, no. 23, 17 December 1890, no. 24 en 13 Augustus 1896, no. 18 in het reglement voor laatstgenoemd waterschap.

KON. BESLUIT *van* 4 *December* 1877, *n*°. 1, *houdende instelling eener Staatscommissie in zake de verbetering van den waterweg langs Rotterdam naar zee* (14*e V. blz.* 166).

Deze commissie is bij Kon. besluit van 8 Augustus 1896, no. 33 ontbonden.

KON. BESLUIT *van* 20 *December* 1877, *n*°. 22, *goedkeuring van het reglement voor den Duivenvoordschen Veenzijdschen polder* (14*e V. blz.* 179).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 1 *Februari* 1878, *n*°. 14, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Stroobos* (15*e V. blz.* 14).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 28 December 1878, no. 33, 26 Juli 1879, no. 23 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 7 *Februari* 1878, *n*°. 13, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Greonterp* (15*e V. blz.* 19).

Bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, no. 23, 10 Augustus 1882, no. 12 en 13 Augustus 1896, no. 18 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 21 *Februari* 1878, *n°.* 4, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Buitenpost (Oosteinde)* (15*e V. blz.* 23).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 16 September 1879, no. 8 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 19 *Juni* 1878, *n°.* 15, *goedkeuring van het reglement tot regeling van het toezicht der Staten van Friesland op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in die provincie, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de provincie of bij waterschappen* (15*e V. blz.* 72).

Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Friesland is bij Kon. besluit van 18 Juli 1896, no. 34 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den voorloopig vastgestelden suppletoiren staat dezer waterstaatswerken in de gemeente Leeuwarderadeel.

Men zie hieromtrent ook nog het Kon. besluit van 23 April 1895, no. 35.

KON. BESLUIT *van* 21 *Juli* 1878, *n°.* 1, *goedkeuring van een reglement, bevattende voorschriften betrekkelijk het onderhoud en herstel van de zee- en rivierwaterkeerende dijken en van de leidijken langs de Beersche Maas* (15*e V. blz.* 82).

Bij Kon. besluit van 2 Juni 1896, no. 22 is goedgekeurd een besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, houdende schorsing voor den tijd van tien jaren van de uitvoering van dit reglement, voor zooveel betreft een vak van den Maasdijk onder Lith.

Vroegere schorsingen werden goedgekeurd bij Kon. besluiten van 22 Juni 1879, no. 33, 4 Februari 1884, no. 8, 5 December 1889, no. 25 en 26 Februari 1892, no. 13.

KON. BESLUIT *van* 1 *September* 1878, *n°.* 14, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Rohel* (15*e V. blz.* 110).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 26 Juli 1879, no. 23 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 6 *September* 1878, *n°.* 15, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (15*e V. blz.* 111).

Wijzigingen in de reglementen voor den Eskamppolder en den polder Kromme, Geer en Zijde zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 10 December 1896, no. 41.

KON. BESLUIT *van* 6 *September* 1878, *n°.* 16, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Broek* (15*e V. blz.* 111).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, n°. 23 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 20 *September* 1878, *n°.* 17, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Pingjum* (15*e V. blz.* 112).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, n°. 23, 9 December 1889, no. 16, 2 Februari 1893, n°. 12 en 28 Augustus 1896, no. 45.

KON. BESLUIT *van* 23 *September* 1878, *n°.* 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de IJzermieden* (15*e V. blz.* 112).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 26 Juli 1879, no. 23 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 18 *October* 1878, *n°.* 23, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Westerleesche Lagemeeden* (15*e V. blz.* 117).

Bij Kon. besluit van 18 Januari 1896, no. 21 is dit waterschap, waarvan de oprichting is goedgekeurd bij Kon. besluit van 19 Augustus 1877, no. 16, vergroot, en zijn wijzigingen in het reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 23 *Januari* 1879 (*Staatsblad n°.* 25), *tot vaststelling van een algemeen reglement op den loodsdienst enz. en van bijzondere reglementen daarop* (16*e V. blz.* 26).

Ter zake de aanvaring van een loodskotter door een Engelsch stoomschip werd bij vonnis van de rechtbank te Rotterdam van 16 Febr. 1896 (*Weeklad van het Recht* no. 6790) beslist dat die aanvaring door schuld van den gezagvoerder van het stoomschip of diens scheepsvolk was veroorzaakt, hoofdzakelijk op grond:

dat uit art. 52 van bovengenoemd Kon. besluit volgt dat het uit zee komend schip, hetwelk een loods aanvraagt, lijdelijk moet blijven en aan het loodsvaartuig en zijn bemanning vrije en onbelemmerde gelegenheid moet geven, om zonder gevaar van aanvaring die manoeuvres te maken, die door de zeemanschap

worden geboden ten einde op veilige wijze het praaiende schip te naderen; en dat de op het laatst door den kotter gemaakte manoeuvre was te beschouwen als een afwijking van eene reglementaire bepaling, ter voorkoming van *onmiddellijk* gevaar noodzakelijk gemaakt.

KON. BESLUIT *van* 2 *Maart* 1879, *n°.* 6, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Irnsumerveld* (16*e V. blz.* 89).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 26 Juli 1879, no. 23, 31 Juli 1890, no. 23 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 2 *September* 1879, *n°.* 14, *goedkeuring van het reglement voor den Veen- en Binkhorstpolder* (16*e V. blz.* 188).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 3 *October* 1879, *n°.* 14, *goedkeuring van reglementen voor de waterschappen Lutjewoude, Altoenae en Surhuizum* (16*e V. blz.* 214).

Wijzigingen in deze reglementen zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 30 *November* 1879, *n°.* 19, *goedkeuring van het reglement voor den Dieps- en Moorsmeerpolder* (16*e V. blz.* 240).

Bij Kon. besluiten van 28 Juli 1881, no. 29 en 30 Juli 1896, no. 33 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 1 *Februari* 1880, *n°.* 6, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Lauwerpolder* (17*e V. blz.* 53).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 21 September 1896, no. 39.

KON. BESLUIT *van* 19 *Maart* 1880, *n°.* 9, *goedkeuring van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen* (17*e V. blz.* 72).

Bij Kon. besluit van 3 Augustus 1896, no. 30 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in de gemeente Zuidbroek.

Met vernietiging van een besluit der Staten van Groningen is bij Kon. besluit van 23 November 1896, no. 45 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen van de gemeente Haren.

KON. BESLUIT *van* 20 *Mei* 1880, *n°.* 18, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Zwagermieden en de Triemen* (17*e V. blz.* 148).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 26 Januari 1887, no. 8, 3 December 1887, no. 19 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1880, *n°.* 2, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Hantumerleeg* (17*e V. blz.* 361).

In dit reglement zijn wijzigingen goedgekeurd bij Kon. besluiten van 31 Juli 1890, no. 23 en 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 7 *October* 1880, *n°.* 6, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Kollumerland-Oostdeel* (17*e V. blz.* 365).

Dit reglement is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 26 *October* 1880, *n°.* 18, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Klein Stroobos* (17*e V. blz.* 408).

In dit reglement zijn wijzigingen goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1881, *n°.* 9, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen Zwadde-Oostelijk deel en de Oudevaart* (18*e V. blz.* 9).

Wijzigingen in deze reglementen zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 27 *Januari* 1881 (*Staatsblad n°.* 23), *tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het afsluitingskanaal, de Houthaven en maritieme binnenhaven, behoorende tot 's Rijks werf te Willemsoord* (18*e V. blz.* 44).

Dit reglement is vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 1 April 1896 (*Staatsblad* n°. 62).

WET *van* 3 *Maart* 1881 (*Staatsblad n°.* 35), *tot vaststelling van een Wetboek van Strafrecht* (*zie* 32*e V. blz.* 181).

Art. 427. Met betrekking tot eene strafvervolging wegens het zonder verlof van den hoofdcommissaris van politie zoodanig plaatsen van twee handwagens op den openbaren weg (Zadelstraat te Utrecht), dat het verkeer daarop werd belemmerd, besliste de Hooge Raad, met vernietiging van het vonnis van den kantonrechter te Utrecht van 27 Maart 1896, bij arrest van 1 Juni 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6818) als volgt:

dat den req. (van cassatie) niet was ten laste gelegd eenig feit, vallende onder het verbod van art. 36 der voormelde verordening, om, zonder schriftelijke vergunning van den hoofdcommissaris van politie, met een tafel, kraam, kruiwagen of ander voorwerp op niet aangewezen plaatsen eene standplaats op den openbaren weg of op stoepen in te nemen;

dat de req. dan ook is schuldig verklaard niet aan overtreding van dat verbod der gemeentelijke verordening, maar aan overtreding van art. 427 n°. 6 Strafrecht, verbiedende „zonder verlof van het bevoegd gezag" eenigen openbaren land- of waterweg te versperren of het verkeer daarop te belemmeren;

O. dat een bestanddeel dezer overtreding is, dat de in het artikel bedoelde versperring of belemmering plaats heeft „zonder verlof van het bevoegd gezag";

dat ten deze, waar het volgens de aanklacht en het bewezen verklaarde feit gold eene belemmering van het verkeer op de openbare straat te Utrecht, het bevoegd gezag, zonder welks verlof die belemmering alleen strafbaar was uit kracht van art. 427 van voormeld wetboek, geen ander was dan Burg. en Weth. van Utrecht;

dat toch ingevolge art. 179 der Gemeentewet, aanhef en letter *A*, tot het dagelijksch bestuur der gemeente, aan Burg. en Weth. opgedragen, behoort: „de zorg, zoover van hen afhangt, voor de instandhouding, bruikbaarheid, vrijheid en veiligheid der publieke wegen, bruggen, veren, wateren, vaarten, straten, plantsoenen, pleinen en andere plaatsen, tot gemeene dienst van allen bestemd;"

O. dat de geschiedenis dezer bepaling in overeenstemming met haar inhoud geen twijfel overlaat, dat de daarin bedoelde zorg zich uitstrekt tot „alles, wat de Franschen *voirie* noemen", maar dat zij daartoe niet is beperkt, blijkens de woorden „vrijheid en veiligheid" waarop inbreuk kan worden gemaakt door eene versperring van den openbaren weg of eene belemmering van het verkeer daarop;

O. mitsdien, dat het feit, ten laste van den req. bewezen verklaard, niet valt onder het bereik van art. 427 Strafrecht, terwijl daarop ook bij geen andere wet of wettelijke verordening straf is gesteld.

KON. BESLUIT *van* 9 *Maart* 1881, *n°.* 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Exmorra c. a.* (18*e V. blz.* 54).

In dit reglement zijn wijzigingen gebracht, goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 26 *September* 1881, *n°.* 8, *goedkeuring van het reglement voor het hoogheemraadschap van de Uitwaterende sluizen in Kennemerland en Westfriesland* (18*e V. blz.* 180).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 11 December 1884, n°. 17 en 25 November 1896, n°. 40.

KON. BESLUIT *van* 19 *Januari* 1882, *n°.* 51, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Anjumer- en Lioessenserpolder* (19*e V. blz.* 7).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 23 *Januari* 1882, *n°.* 9, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Groote Noordcrpolder* (19*e V. blz.* 9).

Dit reglement is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 15 *Februari* 1882, *n°.* 10, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Leitspolder* (19*e V. blz.* 46).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 17 *Februari* 1882, *n°.* 14, *houdende vaststelling van eene instructie voor den dienst en het personeel van den Rijkswaterstaat* (20*e V. blz.* 253).

In verband met artikel 36 zie men de circulaire van 8 Februari 1896, n°. 143, betreffende briefwisseling tusschen den Minister en de Hoofdingenieurs.

KON. BESLUIT *van* 4 *Maart* 1882, *n°.* 4, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Zwette* (19e *V. blz.* 51).

In dit reglement zijn wijzigingen goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

WET *van* 10 *Mei* 1882 (*Staatsblad n°.* 60), *tot aanvulling van de wet van* 9 *April* 1875 (*Staatsblad n°.* 67), *houdende regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen* (19e *V. blz.* 70).

Bij arrest van het Hof te Amsterdam van 24 Januari 1894 (*Weekblad van het Recht* n°. 6798) werd beslist:

dat het niet nakomen van art. 33*a* door de bestuurders eener spoorwegmaatschappij te hunnen aanzien eene onrechtmatige daad oplevert, die hen ingevolge art· 1401 B. W. tot schadevergoeding verplicht, ook indien de Raad van Toezicht krachtens al. 2 van art. 33 geen voorzieningen heeft voorgeschreven, aangezien de bevoegdheid van het Rijkstoezicht ex al. 2 geenszins te niet doet de bij al. 1 van dat wetsartikel op de bestuurders *zelfstandig* opgelegde verplichting tot het nemen der daarbij uitgedrukte maatregelen tot voorkoming van brand, welke opvatting nog wordt bevestigd, gelijk het Hof aanwijst, door de geschiedenis der wet;

dat voorts, waar de spoorwegmaatschappij beweert, dat de brand ontstaan is door handelingen, door of namens den eischer verricht, bij de reeds bevolen enquête der Maatschappij de gelegenheid moet gegeven worden, ook dit beweren door getuigen te staven.

In overeenstemming evenwel met de beslissingen, medegedeeld in het 23e V., blz. 319 en 24e V., blz. 304, is bij arrest van den Hoogen Raad van 8 Januari 1897 (*Weekblad van het Recht* n°. 6915), met vernietiging van 's Hofs arrest en van het betrekkelijk vonnis der rechtbank te Utrecht van 2 Jan. 1895, verstaan, dat door art. 33*a* der wet aan de bestuurders van een spoorwegdienst wel de verplichting wordt opgelegd om zoodanige, daar omschreven, voorzieningen aan te brengen als overeenkomstig den localen toestand door het Rijkstoezicht zullen worden aangewezen, maar dat hunne aansprakelijkheid jegens derden zich tevens bepaalt tot de naleving van dien last.

KON. BESLUIT *van* 18 *Augustus* 1882, *n°.* 3, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Overijssel van* 7 *Juli* 1882, *tot vaststelling van regelingen der toekenning van pensioen, te verleenen bij ontslag van den Ingenieur en den hoofdopzichter van den provincialen waterstaat in die provincie* (21e *V. blz.* 373).

Eene nadere regeling der toekenning van pensioen, te verleenen aan ambtenaren en beambten in dienst der provincie Overijssel, is goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 September 1896, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 19 *Januari* 1889, n°. 26, *goedkeuring van het reglement op de tramwegen in Zeeland* (26e *V. blz.* 16).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 7 December 1891, n°. 32 en 28 Augustus 1896, n°. 44.

KON. BESLUIT *van* 10 *April* 1889, n°. 52, *houdende opnieuw goedkeuring van het reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland* (26e *V. blz.* 74).

Aanvullingen van dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 23 October 1896, n°. 81.

Men zie ook de aanteekeningen bij het Kon. besluit van 25 November 1884, n°. 5.

De Hooge Raad besliste bij arrest van 29 Juni 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6844) in zake eener strafvervolging wegens overtreding van art. 46*b* van het reglement, het plaatsen van palen op of in wegen of voetpaden, dat de bestemming van een voetpad tot algemeenen dienst, alzoo de openbaarheid in dezen zin van een voetpad, niet door een ligger kan worden bewezen en evenmin vatbaar is voor rechtstreeksche waarneming met de zintuigen, zoodat de verklaring der getuigen, dat de palen met afsluitboom geplaatst waren op een openbaar voetpad, voor zooveel de openbaarheid betreft, in strijd met art. 398 Wetboek van Strafvordering tegenover de gevoerde verdediging als getuigenis is aangenomen. Dientengevolge werd het vonnis van den kantonrechter vernietigd en de zaak naar de rechtbank ter berechting op de bestaande dagvaarding verwezen.

Met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten is bij Kon. besluit van 2 October 1896, n°. 47 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk.

Met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten is bij Kon. besluit van 20 October 1896 (*Staatsblad* n°. 165), met afwijking van het advies van den Raad van State, in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Heteren.

Op bezwaren tegen den suppletoiren ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Eibergen, is bij Kon. besluit van 3 November 1896, n°. 13 in hooger beroep beslist.

Met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten is bij Kon. besluit van 3 December 1896, n°. 19 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden van Nijkerk.

HERZIENE GRONDWET *van* 1887, *afgekondigd* 30 *November* 1887, *ingevolge publicatie van* 15 *November* 1887 (*Staatsblad n°.* 210) (24*e V. blz.* 242).

Men zie de wet van 15 April 1896 (Staatsblad no. 71), houdende bepalingen ter uitvoering van art. 152, 2e lid, der Grondwet.

In verband met artikel 70 *) zie men het Kon. besluit van 20 Juni 1896, no. 26, houdende beslissing in hooger beroep omtrent de verplichting der gemeente Gouda tot betaling eener jaarlijksche bijdrage voor het onderhoud van den weg, loopende van de Hoflaan in de gemeente Rotterdam tot de Mallegatsluis in de gemeente Gouda.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1888, *n°.* 66, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Eendracht, onder Wonseradeel* (25*e V. blz.* 90).

Dit reglement is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1888, *n°.* 25, *goedkeuring van het reglement op het verleenen van bijdragen voor de zeewerende waterschappen in Friesland* (25*e V. blz.* 100).

Dit reglement is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 9 September 1896, no. 37, waarbij het zooals het thans luidt in zijn geheel is overgenomen.

KON. BESLUIT *van* 10 *Januari* 1889, *n°.* 16, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Goesekoesterhem* (26*e V. blz.* 15).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

---

*) Dit artikel luidt als volgt:

De geschillen tusschen provinciën onderling; provinciën en gemeenten; gemeenten onderling; alsmede tusschen provinciën of gemeenten en waterschappen, veenschappen en veenpolders, niet behoorende tot die, vermeld in art. 153 of tot die, waarvan de beslissing krachtens art. 154 is opgedragen aan den gewonen rechter of aan een college, met administratieve rechtspraak belast, worden door den Koning beslist.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1886, *n°.* 12, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Zuider Rietveld* (23*e V. blz.* 174).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 8 December 1889, n°. 16 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 28 *September* 1886, *n°.* 14, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Vier polders* (23*e V. blz.* 204).

Dit reglement is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 22 *November* 1886 (*Staatsblad n°.* 15), *houdende o. a. goedkeuring van het besluit der Staten van Noordbrabant van* 5 *November* 1885, *tot vaststelling van een bijzonder reglement voor het waterschap 's Lands van Megen* (23*e V. blz.* 233).

Bij arrest van het Hof te 's Hertogenbosch van 19 Mei 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6835) werd, met betrekking tot eene vordering tot betaling van schulden, oorspronkelijk ten laste der gemeente Megen, later vergolden wordende door den polder Megen, welke vordering was gericht tegen het bestuur van het waterschap 's Lands van Megen, beslist: dat het waterschap 's Lands van Megen is de rechtspersoon en de polder van Megen daarvan is eene territoriale afdeeling met eigen lusten en lasten, doch zonder van het waterschap 's Lands van Megen afgescheiden, zelfstandig rechtsbestaan.

Dientengevolge werd het waterschap 's Lands van Megen tot betaling dezer schuldvorderingen veroordeeld.

KON. BESLUIT *van* 13 *Februari* 1887, *n°.* 11, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen Radewijk en Baalder en Holtheme* (24*e V. blz.* 40).

Wijzigingen in eerstgenoemd reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 10 December 1891, n°. 9, 7 December 1895, n°. 13 en 28 Augustus 1896, n°. 45, en in laatstgemeld reglement bij Kon. besluit van 28 Augustus 1896, n°. 45.

KON. BESLUIT *van* 28 *October* 1887, *n°.* 16, *goedkeuring van de verordening op de inrichting en het gebruik van tramwegen op of langs de voor het publiek openstaande wegen en bruggen in Noordholland* (24*e V. blz.* 222).

Deze verordening is vervangen door die, goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 September 1896, n°. 40.

KON. BESLUIT *van* 3 *Augustus* 1885, *n°.* 29, *goedkeuring van het reglement voor den polder Heerjansdam, Rijsoord en Strevelshoek* (22*e V. blz.* 116).

Een gewijzigde vaststelling van dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 September 1896, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1885, *n°.* 19, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Barsbeker binnenpolder* (22*e V. blz.* 120).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 9 November 1896, n°. 36.

KON. BESLUIT *van* 15 *October* 1885 (*Staatsblad n°.* 187), *houdende vaststelling van voorschriften omtrent het vervoer, der in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van huskruit en andere ontplofbare stoffen* (22*e V. blz.* 137).

Wijzigingen in deze voorschriften zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 10 October 1894 (*Staatsblad* n°. 162) en 26 September 1896 (*Staatsblad* n°. 159).

KON. BESLUIT *van* 16 *December* 1885, *n°.* 15, *goedkeuring van het reglement, houdende bepalingen omtrent de liggers der schouwbare voorwerpen, aan het toezicht van de besturen der waterschappen in de provincie Groningen onderworpen, en van de regeling van het hooger beroep op den Koning, van besluiten van Gedeputeerde Staten in waterschapszaken* (22*e V. blz.* 228).

Dit reglement en deze regeling zijn ingetrokken en vervangen door het bij Kon. besluit van 1 October 1896, n°. 34 bekrachtigd reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in deze provincie.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1886, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Leutingewolde* (23*e V. blz.* 172).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 20 Augustus 1890, n°. 21, 22 December 1890, n°. 18 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 19 *November* 1882, *n°.* 18, *goedkeuring van het reglement op de tramwegen in Drenthe* (19*e V. blz.* 139).

Wijzigingen en aanvullingen van dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 23 Augustus 1886, n°. 20, 9 September 1887, n°. 21, 7 September 1892, n°. 27 en 16 December 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 3 *December* 1882, *n°.* 21, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap de Dorpspolder van Vught* (19*e V. blz.* 147).

Wijzigingen van de klassificatie der gronden in dit waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 7 Februari 1886, n°. 3 en 11 September 1896, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 5 *Februari* 1883, *n°.* 22, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Trijegasterpolder* (20*e V. blz.* 56).

Bij Kon. besluiten van 6 December 1884, n°. 18, 30 Juli 1889, n°. 12 en 13 Augustus 1896, n°. 18 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 6 *Februari* 1883, *n°.* 19, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Zwadde-Westelijk deel* (20*e V. blz.* 56).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 9 *Februari* 1883, *n°.* 1, *goedkeuring van een nieuw algemeen reglement voor de waterschappen in Drenthe* (20*e V. blz.* 56).

Bij Kon. besluit van 29 Juni 1896, n°. 23 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen eene door het bestuur van het waterschap Bonnerveen uitgevoerde afdamming van een van wege het waterschap Gasselterboerveen gelegden duiker.

KON. BESLUIT *van* 11 *Februari* 1883, *n°.* 10, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen de Groenedijk c. a. en de Heerenborg c. a.* (20*e V. blz.* 73).

Wijzigingen in eerstgenoemd reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18, en in laatstbedoeld reglement bij Kon. besluiten van 4 September 1887, n°. 17 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 14 *Februari* 1883, *n°.* 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Sens- en Atzebuurstermeerpolders* (20e *V. blz.* 74).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 20 *Februari* 1883, *n°.* 10, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Groote Wargastermeer* (20e *V. blz.* 76).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 19 Augustus 1887, n°. 18 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 18 *Maart* 1883, *n°.* 9, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap de Munte* (20e *V. blz.* 78).

Wijzigingen in het reglement van dit waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 4 Februari 1885, n°. 9, 14 December 1888, n°. 25 en 30 December 1896, n°. 51, terwijl bij laatstgenoemd besluit tevens eene vergrooting van dit waterschap is goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 28 *Augustus* 1883, *n°.* 24, *houdende goedkeuring van het reglement voor den Lisserbroek-, Meer- en Duinpolder* (20e *V. blz.* 128).

Bij Kon. besluit van 10 December 1896, no. 41, zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 29 *Augustus* 1883, *n°.* 16, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Dongjumerpolder* (20e *V. blz.* 129).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 5 *September* 1883, *n°.* 21, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Potschar* (20e *V. blz.* 130).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1883, *n°.* 15, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van de waterschappen de Makkumer- en Parregastermeerpolders en de Workumermeerpolder* (20*e V. blz.* 132).

Wijzigingen in de besluiten ten aanzien van eerstgenoemd waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 17 Februari 1887, n°. 20, 15 Augustus 1893, n°. 14 en 13 Augustus 1896, n°. 18, en ten opzichte van laatstgenoemd waterschap bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 28 *Augustus* 1884, *n°.* 20, *goedkeuring van een nieuw reglement voor het waterschap Ruinerwold* (21*e V. blz.* 207).

Bij Kon. besluiten van 6 Januari 1896, n°. 18 en 30 December 1896, n°. 50 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 30 *Augustus* 1884, *n°.* 30, *goedkeuring van het politiereglement op het gebruik van de provinciale havens in de gemeente Groningen* (21*e V. blz.* 213).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 24 Augustus 1887, no. 14, 14 Januari 1888, n°. 7, 10 Augustus 1890, n°. 21 en 8 September 1896, n°. 40.

KON. BESLUIT *van* 25 *November* 1884, *n°.* 5, *goedkeuring van een reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland* (21*e V. blz.* 235).

Met wijziging in zooverre van een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, is bij Kon. besluit van 29 Februari 1896, n°. 12 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Brummen, terwijl met handhaving van het besluit dier Staten van 28 Augustus 1894, n°. 45, eene dergelijke beslissing is genomen bij Kon. besluit van 19 Mei 1896, n°. 59.

Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten is bij Kon. besluit van 25 Februari 1896, n°. 14 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Herwen en Aerdt.

KON. BESLUIT *van* 9 *December* 1884, *n°.* 22, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Nieuw Bildt* (21*e V. blz.* 270).

Dit reglement is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1884, *n°.* 16, *goedkeuring van een reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe* (21*e V. blz.* 278).

Wijzigingen en aanvullingen van dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 9 September 1887, n°. 21, 18 December 1888, n°. 26 en 16 December 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 12 *Januari* 1885, *n°.* 11, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de van Wijngaardenspolder* (22*e V. blz.* 9).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 30 *Januari* 1885, *n°.* 2, *goedkeuring van de verordening, houdende voorzieningen tegen benadeeling van dijken in de provincie Groningen* (22*e V. blz.* 15).

Wijzigingen in deze verordening zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 13 September 1895, n°. 34 en 16 September 1896, n°. 53.

KON. BESLUIT *van* 4 *Februari* 1885, *n°.* 8, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Lijonserpolder* (22*e V. blz.* 21).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 5 *Februari* 1885, *n°.* 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Ommelanderwijk* (22*e V. blz.* 21).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 October 1896, n°. 52.

KON. BESLUIT *van* 26 *Juli* 1885 (*Staatsblad n°.* 168), *tot vaststelling van gewijzigde bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee* (22*e V. blz.* 106).

Deze bepalingen zijn gewijzigd bij Kon. besluit van 16 November 1896 (*Staatsblad* n°. 173).

In verband met art. 3 sub *d* dezer bepalingen zie men de beschikking van de Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Marine, van 10 October 1896, n°. 169, afd. Handel en Nijverheid I, in zake inrichting van de schermen der boordseinlantaarns.

CIRCULAIRE *van den Minister van Financien van* 10 *April* 1889, *n°.* 23, *Afdeeling Registratie, aan de ambtenaren der registratie en domeinen en van het kadaster, houdende inlichtingen en voorschriften in zake oeverconstateeringen* (26*e V. blz.* 95).

Men zie hieromtrent de missives van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 19 November 1895, n°. 128, 6 December 1895, n°. 119 en 21 Februari 1896, n°. 118 en de circulaire van den Minister van Financiën van 22 April 1896, n°. 26, waarbij bovengenoemde circulaire is ingetrokken.

KON. BESLUIT *van* 24 *December* 1889, *n°.* 19, *goedkeuring van het reglement voor de waterschappen de Hempensermeerpolder en de Engwierumerpolder* (26*e V. blz.* 187).

In deze reglementen zijn wijzigingen gebracht, goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 12 *Februari* 1890, *n°.* 16, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Drenthe* (27*e V. blz.* 55).

Wijzigingen in het reglement voor het waterschap Eexterveen zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 7 September 1892, n°. 27, 7 Augustus 1893, n°. 21, 20 Augustus 1894, n°. 40 en 6 Januari 1896, n°. 18.

Bij Kon. besluit van 29 Juni 1896, n°. 23 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen eene door het bestuur van het waterschap Bonnerveen uitgevoerde afdamming van een van wege het waterschap Gasselterboerveen gelegden duiker.

Wijzigingen in het reglement voor het waterschap Exlo zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 7 September 1892, n°. 27, 29 Augustus 1893, n°. 36 en 3 November 1896, n°. 8.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 28 *November* 1890, *n°.* 119, *afd. Waterstaat*, 1*e onderafd., aan de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en de IJkcommissarissen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht, betreffende het ijken van Rijnschepen* (27*e V. blz.* 177).

Men zie hieromtrent de circulaire van 20 April 1896, n°. 157, betreffende den grootsten geoorloofden diepgang van Rijnschepen.

KON. BESLUIT *van* 26 *Januari* 1891, *n°.* 7, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Oude Ried* (28*e V. blz.* 15).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

WET *van* 28 *Februari* 1891 (*Staatsblad n°.* 69), *tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken* (28*e V. blz.* 49).

Men zie het Kon. besluit van 9 November 1896 (*Staatsblad* n°. 169), bepalende, dat waar in de reglementen van politie voor Rijks waterstaatswerken, de handhaving dier reglementen krachtens de wet van 1891 is opgedragen aan „ambtenaren van den Waterstaat", daaronder ook zijn te verstaan de adjunct-opzichters van den Rijkswaterstaat.

KON. BESLUIT *van* 13 *Augustus* 1891 (*Staatsblad n°.* 158), *tot vaststelling van een algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk* (28*e V. blz.* 93).

In zake de bescherming van ijsbanen tegen moedwillige vernieling door stoombooten is, in verband met artikel 23, 2e zinsnede van dit reglement, tot de Commissarissen der Koningin in de provinciën Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Zuidholland de aanschrijving gericht van 8 Januari 1896, n°. 104.

KON. BESLUIT *van* 4 *December* 1891, *n°.* 8, *goedkeuring van het reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland* (28*e V. blz.* 138).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 13 Januari 1893, n°. 11, 22 September 1893, n°. 36 en 28 Augustus 1896, n°. 44.

De staten A, B, C, D, E en F, behoorende bij dit reglement en laatstelijk vastgesteld bij besluit van Ged. Staten van 20 September 1894, n°. 54, 2e afd. W (*Provinciaal blad* n°. 100 van 1894), zijn nader vastgesteld bij besluit van Ged. Staten van 13 Februari 1896, n°. 76.

A.

STAAT van waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland, waarop van toepassing is het reglement van politie (*Prov. blad* no. 100 van 1891, no. 12 van 1893 en no. 11 van 1895), opgemaakt en aangevuld door Gedeputeerde Staten, krachtens art. 1 van dat reglement.

1. Het vaarwater van de sluis te Nieuwezijlen langs Dokkum, Leeuwarden en Franeker tot de groote schutsluis te Harlingen, de Ooster- en Zuider-Stadsgracht te Leeuwarden van het voormalig verlaat tot het Vliet aldaar, de beide afsnijdingen te Franeker, en die tusschen Koetille en Grettingaburt, met de over het kanaal liggende bruggen, de Engwierumerbrug, de Hooge- of Klaarkampsterbrug, de Ritzumazijl, de Bolswarderbrug, de Kingmatille, de vaste brug bij Franeker, de Oosterpoortsbrug, de bruggen in den stationsweg en bij het Vliet aldaar, de Koetille, de draaibruggen over de afsnijding bij Harlingen en de klapbrug bij Grettingaburt, met de brugwachterswoningen en bijbehoorende werken, het jaagpad van de Nieuwezijlen tot Dokkum, met het aan de provincie behoorende oeverwerk, den houten duiker en den duiker van potbuizen, de beschoeiing bij het steenvak te Ee, de twee in het jaagpad liggende vaste bruggen, rol- en meerpalen en walmuur, de walmuren tusschen de Oosterpoortsbrug en de brug in den stationsweg te Franeker, bij het haventje en bij de scheepmakerij van Draaisma aldaar, de gedeelten trekweg met oevervoorzieningen en bermslooten langs de beide afsnijdingen te Franeker, het looppad met bermsloot en leuningwerk langs de oostelijke afsnijding te Franeker, de wegen met oevervoorzieningen wederzijds de afsnijding bij Harlingen met de daarin liggende vaste bruggen, den grondduiker met zinkputten en toebehooren onder de afsnijding bij Harlingen, het gedeelte jaag- en looppad en walbeschoeiing te Grettingaburt, de binnen- en buitenpeilschalen te Nieuwezijlen en te Harlingen.

2. Het vaarwater van Stroobos, door de Dokkumer-Stroobosser-trekvaart, het Kolonelsdiep, het Bergumermeer, het Noordergat, de geul door het Noordermeerdermeer, de Groningervaart, de Kromme Ee, de Wijde Ee, het Nieuwe kanaal, de Meersloot, de Graft, de Driehuistersloot, het Biggemeer, de Meer, de Wijde Galle, de Rechte Grouw, de Kromme Grouw, de Boorne van de voormalige Irnsumerzijl tot de Oudeschouw, de Nieuwe Wetering, de geul door het Sneekermeer, de Houkesloot, het Kruiswater, de Modderige Geeuw, de Oosterbrugsloot, de Westerbrugsloot en het Oudhof, met de draaibruggen te Stroobos, te Blauwverlaat, te Kootstertille, te Schuilenburg, te Bergumerdam en te Irnsumerzijl, en de daarbij behoorende woningen, de tot dat vaarwater behoorende tonnen en bakens, en de lichtopstand nabij Schuilenburg.

3. Het vaarwater uit het Oudhof, door de Geeuw, het Fetzehol, de Langweerdervaart, de Langweerderwielen, de Scharsterrijn, de geul door het Tjeukemeer en de Lemsterrijn, tot de basculebrug in de Lemmer, met de draaibrug de Scharsterbrug genaamd, de daarbij behoorende wachterswoning, schuur- en walmuur, en de op dat vaarwater geplaatste tonnen en bakens.

4. Het vaarwater uit het Oudhof, door de Nieuweweg, de Jeltesloot, het Heegervar, de Graft, de geul door het Heegermeer, de Fluessen, de Nieuwe-

vaart door het Feitezand, de Oorden, de Kuilart, de Morra, de Geeuw, de Warnservaart en de stadsgracht te Stavoren, tot de sluis aldaar, met de daarop geplaatste bakens en de peilschaal te Stavoren.

5. Het vaarwater van de geul onder 4 genoemd, door het Heegermeer naar de Woudsenderrakken, de Ee, de geul door het Slotermeer, het Slotergat, de Oosterbuitengracht te Sloten, de Ee of Boomsvaart, de Zijlroede tot Tacozijl, de Langesloot, het Modderige Wijd en de Zijlroede tot de Lemstersluis, de tot dat vaarwater behoorende tonnen en bakens en de peilschalen te Tacozijl en te Lemmer.

6. Het vaarwater: *a.* van het Nieuwe kanaal onder Garijp, door het Schalkediep, de Langemeer, het Langdeel, het Woudmansdiep, de Wijde Grons, de Tijnje en het Nieuwe kanaal van de Tijnje tot de stadsgracht te Leeuwarden; *b.* het Vliet te Leeuwarden.

7. Het vaarwater: *a.* van de Langemeer, door het Langdeel, het Wartenasterwijd en de Rogsloot tot de Kruiswaters; *b.* van daar door de Langesloot, het Siegersdiep, de Fokkesloot, de Hanekiete, de Kruisdobbe en de Hooidamsloot, tot de Wijde Ee, met de peilschaal te Eernewoude.

8. Het vaarwater van het Woudmansdiep, door de Nauwe Grons, de Wargastervaart, het Ægumerdiep, het Kromslootsrak, het Koldijksterrak, het Pomprak en de Nauwe Galle.

9. Het vaarwater van de Oude Schouw, door de Boorne, het Nieuwediep, de Nieuwevaart en de Kromten tot de sluis te Gorredijk, de over het vaarwater liggende draaibrug te Nes met brugwachterswoning, en de peilschaal aan de Spaltebrug.

10. Het vaarwater van de Geeuw, door de zuidelijke Stadsgracht te Sneek en de Houkesloot, tot in het Kruiswater, en de peilschaal te Sneek.

11. Het vaarwater door het Terhornstermeer, de Zandsloot, de Terhornsterpoelen, het Kruiswater, de Meinesloot tot in de Boorne, het Deel, het Monnikerak en de Heeresloot tot op 10 M. afstand van de hoofdbrug te Heerenveen, en de zijtak door de Diepesloot en de Polssloot tot in de Boorne, met de brug te Terbandsterschans, de bij die brug behoorende woning en de tot het vaarwater behoorende tonnen en bakens.

12. Het vaarwater door de Vierhuister- of Broeresloot en de geul door het Tjeukemeer tot de Scharsterrijn, met de daarop geplaatste tonnen en bakens, de peilschaal te Vierhuizen en de tolgaarderswoning, met steigers in de Vierhuistersloot en de Tjonger.

13. Het vaarwater door de Pier-Christiaansloot en de geul door het Tjeukemeer tot die onder 3 vermeld, met de daarop geplaatste tonnen en bakens en de tolgaarderswoning, met steiger in de Pier-Christiaansloot.

14. De Tjonger, van de Engelenvaart tot de Pier-Christiaansloot.

15. Het Tjongerkanaal, van de Engelenvaart tot in de Opsterlandsche Compagnonsvaart, met het trekpad, den parallelweg, de kanaaldijken en bermslooten, de in het kanaal liggende sluizen, de klapbruggen, de wachterswoningen, de in het trekpad, den parallelweg en de kanaaldijken liggende vaste bruggen en duikers, de daarop voorkomende halte-, kilometer- en meerpalen en de tot de bermslooten behoorende duikers en stuwen met afrasteringen.

16. De rivier de Linde op Friesch grondgebied, van de Helomavaart tot de vaart naar Ossenzijl.

17. De trekvaart van Schenkenschans, tot en met het noordoostelijk deel der stadsgracht te Sneek, tot het begin der Houkesloot.

18. De trekvaart van de Bolswarderbrug, over Bolsward, tot de sluis te Workum, met de daarop liggende Littenser- of Krommezijl, ten zuiden van Wommels, en de peilschalen te Bolswarderbrug, te Hulkestein en te Workum.

19. De zeilvaart van Harlingen tot Bolsward, met de daarop liggende Kimswerderzijl, in den Arumer Groenedijk.

20. De zeilvaart van de Harlingervaart, op 2990 M. beoosten Franeker, tot en met de stadsgracht te Sneek, tot het begin der trekvaart naar Leeuwarden.

21. Het vaarwater van Sneek, van de Houkesloot door het zuidoostelijk deel der stadsgracht, de Geeuw, het Wijddraai, de Wijde Wijmerts, de Nauwe Wijmerts en de Noorder Ee, tot Woudsend.

22. Het vaarwater van Sneek, door de Woudvaart, de Witte Brekken en het Nauw van de Brekken, tot het Oudhof.

23. Het vaarwater van de Bolswarder-Workumer trekvaart te Bolsward, door de Wijmerts en het Oosthemmermeer, tot de Nieuwezijl onder Oosthem.

24. Het vaarwater van Bolsward, door de Bolswardervaart, tot den Makkumermeerpolder en dat van genoemden polder, door de Groote Zijlroede, tot de sluis te Makkum, met de peilschaal aldaar.

25. Het vaarwater van den Makkumermeerpolder, door de Kleine Zijlroede en de Krommesloot, tot in de Groote Zijlroede te Makkum.

26. Het vaarwater van de Bolswarder-Workumer trekvaart, door de Klip of het Klifrak, het Lange Vliet, het Korte Vliet, het Zandmeer, de Zond, het Groote Gaastmeer en de Inthiemasloot, tot in de Fluessen, met de daarop geplaatste tonnen en bakens.

27. Het vaarwater uit de Morra, door de Gersloot, de Kruisvaart en de Indijk, tot de sluis te Hindeloopen, met de peilschaal aldaar.

28. Het vaarwater uit de Fluessen, door de Zwarte Woude, het Koudumervar, de Koudumervaart, de Gronzen en de Poel bij de sluis, tot de Molkwerumerzijl, met de peilschaal aldaar.

29. Het vaarwater uit dat onder n°. 1, zijnde de vaart van Nieuwezijlen naar Harlingen, door de Ooster- en Noorder-stadsgrachten te Franeker, tot de Sexbierumervaart en door die vaart, de Ried en de Roptavaart tot de Roptazijl, met de sluizen de Getzerderzijl en Roptazijl.

30. De Sexbierumervaart, van de Roptavaart tot de Harlingervaart bij Grettingaburt.

31. De Finkumervaart, van de Leije tot de Dokkumer Ee, bij Bartlehiem, met de peilschaal te Leijebrug.

32. De Wierster Oudemeer, van de voormalige Bolkezijl door het Berlikumerwijd, de Berlikumervaart en de Menaldumervaart, tot de Leeuwarder-Harlinger-trekvaart bij Ritzumazijl, met de peilschaal te Berlikum.

33. Het vaarwater van de Wierzijl, door het Wierzijlsterrak, de Blikvaart, de Zuidhoekstervaart, de Oude Ried en het Leisterdiep, tot de Finkumervaart.

34. Het vaarwater van de Wierzijl naar het Berlikumerwijd, het Moddergat genaamd.

35. Het vaarwater van Berlikum, door de Ried, de Tjummarumervaart,

de Dongjumervaart, tot en met de Noorderstadsgracht te Franeker, tot de Sexbierumervaart.

36. De vaart langs de Oude Bergumerdam, met de daarover liggende vaste brug.

37. De Oudemeer onder Westergeest, van de Zwemmer tot het Dokkumerdiep, met het daarover liggende hooghout in het kerkepad van Westergeest en de vaste brug, de Beintemabrug genaamd, over de doorgraving in den Ouden Zeedijk.

38. De Oudezijl te Dokkum.

39. Het stroomkanaal van de Dokkumer-Stroobosser-trekvaart bij Gerben-Alles-verlaat tot de Friesche sluis bij Zoutkamp, zijnde het Oud-Kolonelsdiep, een gedeelte van de Oudevaart, de Lauers van Schalkendam tot de binnensluis te Munnekezijlen, de rijt van daar tot de Friesche sluis, met de daarover liggende vaste bruggen te Gerkesklooster, te Munnekezijlen (tevens noodwaterkeering) en in den kunstweg Grijpskerk-Zoutkamp, den parallelweg langs de Lauers bij Gerkesklooster met duiker, en de peilschalen te Gerben-Allesverlaat en in de Friesche sluis.

40. De vaste brug bij het Workumertolhek over de Tolhuisvaart, in den trekweg van Bolsward naar Workum.

41. De provinciale Lindedijk, met de daarin liggende schutsluis en bijbehoorende sluiswachterswoning en de peilschaal aldaar.

42. De rijweg over het Roode Klif nabij Stavoren, met de zeewering en de daarbij behoorende paal- en glooiingwerken en steenen hoofden.

43. De peilschalen te Leeuwarden, te Wellebrug, te Drachten en te Oude Schoterzijl.

44. De peilmerksteenen, hakkelbouten en andere verkenmerken.

45. Het stroomkanaal uit de Kletstervaart nabij de Smalle-Eesterzanding, tot in het Bergumermeer, bestaande uit:

a. het nieuwe kanaal van de Kletstervaart tot de Opeindervaart, met de daarover liggende twee vaste bruggen;

b. de Opeindervaart;

c. de geul door de Binnen-Leijen en Leijen;

d. de Lits;

e. de geul door het Bergumermeer, met de daarop geplaatste tonnen.

46. Het stroomkanaal uit het Bergumermeer tot de Nieuwezijlen, bestaande uit:

a. de geul door het Bergumermeer;

b. de geul door het Stoppelzool;

c. de Kuikhornstervaart, met de daarover liggende vaste brug te Kuikhorne;

d. de parallelwegen ten noorden en zuiden van het kanaal aldaar, met de daarbij behoorende afrasteringen, de daarin liggende vaste brug en twee pompen;

e. de peilschaal te Zwartetille;

f. de Nieuwe vaart, met de daarover liggende brug in den kunstweg te Zwaagwesteinde;

g. de geul door de Kleine-, Groote- en Zwarte Brekken;

h. de Petsloot;

i. de Zwemmer, van de trekvaart van Stroobos naar Dokkum tot in het Dokkumerdiep, ten zuidoosten van de voormalige Oudwoudumerzijl, met de

vaste brug over die zijl, en het gedeelte van het Oud Dokkumerdiep, van daar tot de Nieuwe Zwemmer, alsmede de doorgraving met den daarin liggenden dam ten noordwesten van die zijl;

j. de Nieuwe Zwemmer, met de daarover liggende vaste bruggen in den kunstweg nabij Westergeest, in den weg naar Wijgeest en bij Ter Luine, en de peilschaal te Westergeest;

k. het Oud Dokkumerdiep, van de Zwemmer tot in het Grootdiep nabij Nieuwezijlen.

47. Het kanaal van het Dokkumer Grootdiep, langs de Oostergracht te Dokkum, tot de Zuider Ee, en deze tot de sluis te Ezumazijl.

48. Het kanaal van de Dokkumer Ee, langs de Westergracht te Dokkum tot de Nieuwe sluis, het Nieuwe kanaal, de Aalzumervaart, van daar tot de Paesens, en de Paesens, van die vaart tot het dorp van dien naam.

49. De Valomstervaart, van de Schiersloot tot de Nieuwe vaart.

50. Het vaarwater uit het Kruiswater, door het Kolmeersgat, het Sneekermeer, de Sijbesloot, de Goëngarijpsterpoel, de Noorder Oudeweg, de Oudeweg en de geul door de Langweerderwielen, tot den mond van de Scharsterrijn.

51. De Zijlroede, van de Tolhuisbrug te Joure tot de Oudeweg.

52. De waterkeering de Nieuwe Stachte tusschen Sneek en Joure, met de daarin liggende dubbele schutsluis nabij Terhorne, de keersluizen te Jongeburen en te Goëngarijp, de schutsluis te Joure, de sluiswachterswoning te Terhorne en te Joure, de steenen dam tegenover de sluis met het daarop geplaatste baken, de remmingswerken en strijkborden bij de sluis te Terhorne en te Joure en de kilometer- en halve kilometerpalen op de waterkeering.

53. De kunstweg op den berm van den afsluitdijk van het Reitdiep, met het aansluitend gedeelte zeewering, lang 125 meter en den daarbij behorenden slaperdijk.

54. De kunstweg langs het Kolonelsdiep, van Blauw-verlaat tot Gerben-Alles-verlaat.

55. De Compagnons- of Appelschastervaart, loopende van Gorredijk tot de grens van de provincie Drenthe boven Appelscha, met de verlaten, bruggen of andere kunstwerken, gelegen in of over die vaart, voor zoover bij de provincie in onderhoud en beheer, met den trekweg ten noorden van de hoofdvaart, loopende van het Wijnjeterperverlaat tot de grens van Ooststellingwerf, den trekweg aan den zuidwestkant van de hoofdvaart, aanvangende bij den Mardijk onder Fochteloo of den Ouden Fochtelerweg tot het Stokersverlaat, voor zoover bij de provincie in onderhoud en beheer, den trekweg onder Appelscha langs de noordoostzijde van de hoofdvaart, van het Stokersverlaat tot de Scheid, voor zoover aan de provincie behoorende, de in de trekwegen liggende duikers, draaien en vonders en de bij de sluizen en bruggen behoorende wachterswoningen.

56. Het vaarwater uit de Graft en de Wijde Galle bij Grouw, door het Pikmeer, de Tijnje, de Wijde Ee, de Graft, het Douwe Tjeerds-rak, het Birstumerrak, het Bokkumermeer en de Zijlroede tot in de Boorne bij Nes, met de daarover liggende klapbruggen en bijbehoorende werken van de voormalige Nesserzijl, en de daarop geplaatste bakens en tonnen.

57. De Geul, loopende van de Hooidammen door de Wijde Ee, de Monnikke Ee, de Nieuwe Monnikkegreppel, de Smalle Eesterzanding, het Gaasterdiep

en de Nieuwe Drait tot aan het Buitenstverlaat onder Drachten, met de daarop geplaatste tonnen of boeien.

58. Het kanaal: *a.* van het Buitenstverlaat onder Drachten tot aan sluis II te Drachten; *b.* boven sluis II te Drachten tot aan de Kolonievaart, met de verlaten en daarover liggende bruggen, de sluiswachterswoningen en bijbehoorende werken.

59. Het gedeelte van de Holwerdervaart, van de Dokkumer Ee tot de Dwarsmeer.

60. Het gedeelte zeewering ten westen van de haven te Lemmer, met steenglooiing en afrastering, voor zoover bij de provincie in onderhoud en beheer.

B.

STAAT van de kanalen en vaarwaters, bij de provincie Friesland in onderhoud en beheer, waarop het, krachtens art. 14, sub 1°. van het reglement van politie (*Prov. blad* n°. 100 van 1891, n°. 12 van 1893 en n°. 11 van 1895) is verboden te zeilen anders dan met de fok alleen en deze achter den mast.

Op de hieronder aangegeven kanalen mag niet worden gezeild dan alleen met de fok en deze achter den mast.

N°. van den staat (bijlage A. van het reglement).	OMSCHRIJVING DER KANALEN.
15	Het Tjongerkanaal, van de Engelenvaart tot in de Opsterlandsche Compagnonsvaart.
55	De Compagnons- of Appelschastervaart, van Gorredijk tot de grens van de provincie Drenthe.
58*b*	Het kanaal boven sluis II te Drachten tot aan de Kolonievaart.

C.

STAAT van de vaarwaters en kanalen, bij de provincie Friesland in onderhoud en beheer, waarop het, krachtens art. 9, 1e alinea, van het reglement van politie (*Prov. blad* n°. 100 van 1891, n°. 12 van 1893 en n°. 11 van 1895) is verboden met stoombooten te varen zonder speciale vergunning van Gedeputeerde Staten of in strijd met de bijzondere voorwaarden aan de verleende vergunning verbonden.

N°. van den staat (bijlage A van het reglement).	OMSCHRIJVING DER KANALEN.
1	Het vaarwater van de sluis te Nieuwezijlen over Dokkum, Leeuwarden en Franeker tot de groote schutsluis te Harlingen, met de beide afsnijdingen te Franeker en die bij Harlingen.

N°. van den staat (bijlage A van het reglement).	OMSCHRIJVING DER KANALEN.
2	Het vaarwater van Stroobos, door de Dokkumer—Stroobossertrekvaart, het Kolonelsdiep, het Bergumermeer, het Noordergat, de geul door het Noordermeerdermeer, de Groningervaart, de Kromme Ee, de Wijde Ee, het Nieuwe kanaal, de Meersloot, de Graft, de Driehuistersloot, het Biggemeer, de Meer, de Wijde Galle, de Rechte Grouw, de Kromme Grouw, de Boorne, van de voormalige Irnsumerzijl tot de Oudeschouw, de Nieuwe Wetering, de geul door het Sneekermeer, de Houkesloot, het Kruiswater, de Modderige Geeuw, de Oosterbrugsloot, de Westerbrugsloot en het Oudhof.
3	Het vaarwater uit het Oudhof, door de Geeuw, het Fetzehol, de Langweerdervaart, de Langweerderwielen, de Scharsterrijn, de geul door het Tjeukemeer en de Lemsterrijn tot de basculebrug in de Lemmer.
4	Het vaarwater uit het Oudhof, door de Nieuweweg, de Jeltesloot, het Heegervar, de Graft, de geul door het Heegermeer, de Fluessen, de Nieuwevaart door het Feitezand, de Oorden, de Kuilart, de Morra, de Geeuw, de Warnservaart en de stadsgracht te Stavoren tot de sluis aldaar.
5	Het vaarwater van de geul onder 4 genoemd, door het Heegermeer naar de Woudsenderrakken, de Ee, de geul door het Slotermeer, het Slotergat, de Oosterbuitengracht te Sloten, de Ee of Boomsvaart, de Zijlroede tot Tacozijl, de Langesloot, het Modderige Wijd en de Zijlroede tot de Lemstersluis.
6 *a*	Het vaarwater van het Nieuwe kanaal onder Garijp, door het Schalkediep, de Langemeer, het Langdeel, het Woudmansdiep, de Wijde Grons, de Tijnje en het Nieuwe kanaal van de Tijnje tot de stadsgracht te Leeuwarden.
b	Het Vliet te Leeuwarden.
7 *a*	Het vaarwater van de Langemeer, door het Langdeel, het Wartenasterwijd, de Rogsloot tot de Kruiswaters.
b	Het vaarwater van daar door de Langesloot, het Siegersdiep, de Fokkesloot, de Hanekiete, de Kruisdobbe en de Hooidamsloot, tot de Wijde Ee.
8	Het vaarwater van het Woudmansdiep, door de Nauwe Grons, de Wargastervaart, het Ægumerdiep, het Kromslootsrak, het Koldijksterrak, het Pomprak en de Nauwe Galle.
9	Het vaarwater van de Oudeschouw, door de Boorne, het Nieuwediep, de Nieuwevaart en de Kromten tot de sluis te Gorredijk.
10	Het vaarwater van de Geeuw, door de zuidelijke Stadsgracht te Sneek en de Houkesloot tot in het Kruiswater.
11	Het vaarwater door het Terhornstermeer, de Zandsloot, de Terhornsterpoelen, het Kruiswater, de Meinesloot tot in de Boorne, het Deel, het Monnikerak en de Heeresloot tot op 10 meter afstand van de hoofdbrug te Heerenveen en de zijtak door de Diepesloot en de Polssloot tot in de Boorne.

N°. van den staat (bijlage A van het reglement).	OMSCHRIJVING DER KANALEN.
12	Het vaarwater door de Vierhuister- of Broeresloot en de geul door het Tjeukemeer tot de Scharsterrijn.
13	Het vaarwater door de Pier-Christiaansloot en de geul door het Tjeukemeer tot die onder 3 vermeld.
14	De Tjonger, van de Engelenvaart tot de Pier-Christiaansloot.
15*	Het Tjongerkanaal, van de Engelenvaart tot in de Opsterlandsche Compagnonsvaart.
16	De rivier de Linde op Friesch grondgebied, van de Helomavaart tot de vaart naar Ossenzijl.
17	De trekvaart van Schenkenschans tot en met het noordoostelijk deel der Stadsgracht te Sneek, tot het begin der Houkesloot.
18	De trekvaart van de Bolswarderbrug over Bolsward, tot de sluis te Workum.
19	De zeilvaart van Harlingen tot Bolsward.
20	De zeilvaart van de Harlingervaart, op 2990 meter beoosten Franeker, tot en met de Stadsgracht te Sneek, tot het begin van de trekvaart naar Leeuwarden.
21	Het vaarwater van Sneek, van de Houkesloot door het zuidoostelijk deel der Stadsgracht, de Geeuw, het Wijddraai, de Wijde Wijmerts, de Nauwe Wijmerts en de Noorder Ee, tot Woudsend.
22	Het vaarwater van Sneek, door de Woudvaart, de Witte Brekken en het Nauw van de Brekken, tot het Oudhof.
23	Het vaarwater van de Bolswarder—Workumer-trekvaart te Bolsward, door de Wijmerts en het Oosthemmermeer, tot de Nieuwezijl onder Oosthem.
24	Het vaarwater van Bolsward, door de Bolswardervaart, tot den Makkumermeerpolder en dat van genoemden polder door de Groote Zijlroede, tot de sluis te Makkum.
25*	Het kanaal van den Makkumermeerpolder, door de Kleine Zijlroede en de Krommesloot, tot in de Groote Zijlroede te Makkum.
26	Het vaarwater van de Bolswarder-Workumer-trekvaart, door de Klip of het Klifrak, het Lange Vliet, het Korte Vliet, het Zandmeer, de Zond, het Groote Gaastmeer en de Inthiemasloot, tot in de Fluessen.
27*	Het vaarwater uit de Morra, door de Gersloot, de Kruisvaart en de Indijk, tot de sluis te Hindeloopen.
28*	Het vaarwater uit de Fluessen, door de Zwarte Wonde, het Koudumervar, de Koudumervaart, de Gronzen en de Poel bij de sluis, tot de Molkwerumerzijl.
29*	Het vaarwater uit dat onder n°. 1, zijnde de vaart van Nieuwezijlen naar Harlingen, door de Ooster- en Noorderstadsgrachten te Franeker, tot de Sexbierumervaart en door die vaart, de Ried en de Roptavaart tot de Roptazijl.
30*	De Sexbierumervaart, van de Roptavaart tot de Harlingervaart bij Grettingaburt.

N°. van den staat (bijlage A van het reglement).	OMSCHRIJVING DER KANALEN.
31*	De Finkumervaart, van de Leije tot de Dokkumer Ee, bij Bartlehiem.
32*	De Wierster Oudemeer, van de voormalige Bolkezijl door het Berlikumerwijd, de Berlikumervaart en de Menaldumervaart, tot de Leeuwarder-Harlinger-trekvaart, bij Ritzumazijl.
33*	Het vaarwater van de Wierzijl, door het Wierzijlsterrak, de Blikvaart, de Zuidhoekstervaart, de Oude Ried en het Leisterdiep, tot de Finkumervaart.
34*	Het vaarwater van de Wierzijl naar het Berlikumerwijd, het Moddergat genaamd.
35*	Het vaarwater van Berlikum door de Ried, de Tjummarumervaart, de Dongjumervaart, tot en met de Noorderstadsgracht te Franeker, tot de Sexbierumervaart.
36	De vaart langs de Oude Bergumerdam.
37*	De Oudemeer onder Westergeest, van de Zwemmer tot het Dokkumerdiep.
39	Het vaarwater van de Dokkumer-Stroobosser-trekvaart, bij Gerben-Alles-verlaat, tot de Friesche sluis bij Zoutkamp, zijnde het Oud Kolonelsdiep, een gedeelte van de Oudevaart, de Lauers van Schalkendam tot de binnensluis te Munnekezijlen, de rijt van daar tot de Friesche sluis.
45 *a**	Het Nieuwe kanaal, van de Kletstervaart tot de Opeindervaart.
b	De Opeindervaart.
c	De geul door de Binnen-Leijen en Leijen.
d	De Lits.
e	De geul door het Bergumermeer.
46	Het vaarwater uit het Bergumermeer tot in het Dokkumer Grootdiep nabij Nieuwezijlen.
47*	Het kanaal van het Dokkumer Grootdiep, langs de Oostergracht te Dokkum, tot de Zuider Ee, en deze tot de sluis te Ezumazijl.
48*	Het kanaal van de Dokkumer Ee, langs de Westergracht te Dokkum tot de Nieuwe sluis, het Nieuwe kanaal, de Aalzumervaart, van daar tot de Paesens, en de Paesens, van die vaart tot het dorp van dien naam.
49*	De Valomstervaart, van de Schiersloot tot de Nieuwe vaart.
50	Het vaarwater uit het Kruiswater, door het Kolmeersgat, het Sneekermeer, de Sijbesloot, de Goëngarijpsterpoel, de Noorder Oudeweg, de Oudeweg en de geul door de Langweerderwielen, tot den mond van de Scharsterrijn.
51	De Zijlroede, van de Tolhuisbrug te Joure tot de Oudeweg.
55*	De Compagnons- of Appelschastervaart, loopende van Gorredijk tot de grens van de provincie Drenthe boven Appelscha.
56	Het vaarwater uit de Graft en de Wijde Galle bij Grouw, door het Pikmeer, de Tijnje, de Wijde Ee, de Graft, het Douwe Tjeerds-rak, het Birstumerrak, het Bokkumermeer en de Zijlroede tot in de Boorne bij Nes.

N°. van den staat (bijlage A van het reglement).	OMSCHRIJVING DER KANALEN.
57	De geul, loopende van de Hooidammen door de Wijde Ee, de Monnikke Ee, de Nieuwe Monnikke greppel, de Smalle Eestersanding, het Gaasterdiep en de Nieuwe Drait tot aan het Buitenstverlaat onder Drachten.
58 *a*	Het kanaal van het Buitenstverlaat onder Drachten tot aan sluis II te Drachten.
*b**	Het kanaal boven sluis II te Drachten tot aan de Kolonievaart.
59	Het gedeelte van de Holwerdervaart, van de Dokkumer Ee tot de Dwarsmeer.

Voor de met een (*) gemerkte vaarten wordt, tot nadere aankondiging, die vergunning in geen geval verleend, zoodat aanvragen daarvoor overtollig zijn.

D.

STAAT van het maximum der afmetingen, welke de stoombooten mogen hebben, die de bij de provincie Friesland in onderhoud en beheer zijnde vaarwaters en kanalen bevaren, vastgesteld door Gedeputeerde Staten, krachtens artikel 10, sub 1°., van het reglement van politie (*Prov. blad* n°. 100 van 1891, n°. 12 van 1893 en n°. 11 van 1895).

Met uitsondering van de stoombooten, welke op 1 Juni 1887 in geregelden dienst werden gebruikt, mogen de stoombooten, die de vaarten en kanalen, in den bij het reglement behoorenden staat C genoemd, bevaren, geene grootere afmetingen hebben dan:

a. op de kanalen, in dien staat onder nummers 1, 2, 3, 4, 6*a*, 7*a* en 10 vermeld:

eene lengte van hoogsten 30 M.
„ breedte „ „ 5 „
een diepgang „ „ 1.60 „

b. op de kanalen, in dien staat onder nummers 5, 6*b*, 7*b*, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 36, 39, 45*a*, *d* en *e*, 46, 50, 51, 56, 57 en 58 vermeld:

eene lengte van hoogstens 20 M.
„ breedte „ „ 3.40 „
een diepgang „ „ 1.20 „

c. op de kanalen, in dien staat onder nummers 15, 16, 18, 19, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 45 *b* en *c*, 47, 48, 49, 55 en 59 vermeld:

eene lengte van hoogstens 14 M.
„ breedte „ „ 2.50 „
een diepgang „ „ 1 „

Door de lengte van de stoomboot wordt verstaan de afstand, gemeten op

de waterlijn van den steven tot de as van het roer, en door de breedte, die op de waterlijn ter hoogte van het grootspant, zonder het berghout.

E

STAAT van het maximum der snelheid, welke, op de bij de provincie Friesland in onderhoud en beheer zijnde vaarwaters en kanalen, aan stoombooten mag worden gegeven, vastgesteld door Gedeputeerde Staten, krachtens art. 10, sub 1° en art. 4, sub 2°, van het reglement van politie (*Prov. blad* n°. 100 van 1891, n°. 12 van 1893 en n°. 11 van 1895).

Aan stoombooten mag geen snellere gang worden gegeven dan:

1°. op de vaarwaters, in den staat C, behoorende bij het aan het hoofd dezes genoemd reglement, onder nummers 1, 2, 3, 4, 6*a*, 7*a* en 10 vermeld,

van zonsopgang tot zonsondergang:

bij	een	diepgang	van	meer	dan	1.25	M.	tot	7.2	K.M.	per	uur.
„	„	„		niet	„	„	1.25	„	„	7.8	„	„	„
„	„	„		„	„	„	0.90	„	„	8.4	„	„	„

van zonsondergang tot zonsopgang:

bij	een	diepgang	van	meer	dan	1.25	„	„	5.8	„	„	„
„	„	„		niet	„	„	1.25	„	„	6.2	„	„	„
„	„	„		„	„	„	0.90	„	„	6.7	„	„	„

2°. op de vaarwaters en kanalen, in dien staat onder nummers 5, 6*b*, 7*b* 8, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 36, 39, 45*a*, *d* en *e*, 46, 50, 51, 56, 57 en 58 vermeld,

van zonsopgang tot zonsondergang:

8 K.M. per uur;

van zonsondergang tot zonsopgang:

6½ K.M. per uur.

3°. op de vaarwaters en kanalen, in dien staat onder nummers 15, 16, 18, 19, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 45*b* en *c*, 47, 48, 49, 55 en 59 vermeld,

van zonsopgang tot zonsondergang:

6 K.M. per uur;

van zonsondergang tot zonsopgang:

4 K.M. per uur.

Deze snelheid moet met een derde worden verminderd:

a. in de bebouwde kommen;

b. op plaatsen waar gebaggerd wordt;

c. indien de gezagvoerder van eene stoomboot tot op een afstand van 30 meter nadert of vaart langs een of meer schepen, die tot laden of lossen aan den wal liggen.

F.

STAAT van de vaarwaters en kanalen, bij de provincie Friesland in onderhoud en beheer, waarop het, krachtens art. 11, sub 1°. van het reglement van politie (*Prov. blad* n°. 100 van 1891, n°. 12 van 1893 en n°. 11 van 1895) is verboden stoombooten, welke geen sleepbooten zijn, te gebruiken tot het sleepen van andere vaartuigen.

Het sleepen met stoombooten, geen sleepbooten zijnde, is op al de in staat C vermelde vaarwaters en kanalen verboden, tenzij daartoe, bij wijze van uitzondering, uitdrukkelijk verlof worde gegeven onder zulke bepalingen als Gedeputeerde Staten in zoodanig geval noodig zullen achten.

Bij het verleenen van vergunning tot het bevaren van de op staat C vermelde vaarwaters en kanalen zullen in elk geval daaraan worden verbonden de volgende bijzondere voorwaarden, onverlet de bevoegdheid der vergadering om, zulks geraden achtende, nog andere daaraan toe te voegen:

a. wederzijds van de stoomboot moeten de naam van de boot en van den gezagvoerder duidelijk worden aangebracht;

b. het sleepen van schepen door sleepbooten of door stoombooten, geene sleepbooten zijnde, is, ook indien daartoe door Gedeputeerde Staten bijzonder verlof wordt verleend, in geen geval geoorloofd, tenzij de afstand der schepen onderling en die van de sleep- of stoomboot 25 M. bedrage, met eene verminderde snelheid van 30°/₀.

Dit besluit zal in werking treden op den eersten April 1896.

KON. BESLUIT *van* 14 *Januari* 1892, *n°.* 14, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen het Stoekveld en de Eernewoudsterwarren* (29*e V. blz.* 8).

Wijzigingen in eerstgenoemd reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 30 November 1892, n°. 8 en 13 Augustus 1896, n°. 18 en in laatstgemeld reglement bij Kon. besluiten van 1 September 1894, n°. 18 en 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 4 *Maart* 1892, *n°.* 7, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen de IJpmapolder en de Arumerpolder* (29*e V. blz.* 49).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18 zijn wijzigingen in deze reglementen bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 21 *April* 1892, *n°.* 4, *houdende instelling van eene Staatscommissie in zake wettelijke regeling van het Waterstaatsbestuur* (29*e V. blz* 98).

Bij Kon. besluit is aan den Heer W. T. Koster, administrateur aan het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid, op zijn verzoek eervol ontslag verleend als lid van deze Staatscommissie.

De bij Kon. besluit van 1 Maart 1895, no. 10 tot tweeden secretaris van deze commissie benoemden adjunct-commies der eerste klasse ter provinciale Griffie van Zuidholland, Mr. A. R. Zimmerman, is bij Kon. besluit van 29 Juli 1896, no. 24 als zoodanig vervangen door Mr. H. W. van Sandick, commies bij die Griffie.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 97), *vaststelling van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op de Merwede, de Noord en de Nieuwe Maas* (29*e V. blz.* 102).

Bij Kon. besluit van 11 November 1896 (Staatsblad no. 171) zijn de ambtenaren en beambten aangewezen, belast met de handhaving van dit reglement van politie.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 98), *tot vaststelling van een reglement van politie op het ankeren op de rivieren de Beneden-Merwede en de Oude Maas, van de kerk te Papendrecht tot het veer van Zwijndrecht op Dordrecht* (29*e V. blz.* 119).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat op het ankeren op de rivieren bij Dordrecht, vastgesteld bij Kon. besluit van 4 April 1896 (*Staatsblad* no. 64).

KON. BESLUIT *van* 18 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 102), *tot vaststelling van een reglement ter voorkoming van aanvaring of aandrijving op openbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan* (29*e V. blz.* 132).

Bij vonnis der rechtbank te Dordrecht van 26 Febr. 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6776) werd o. m. verstaan dat, wie zich met vrucht wil beroepen op eene bepaling van het „Reglement ter voorkoming van aanvaring enz.", zelf krachtens dat reglement moet gehandeld hebben.

Bij vonnis van de rechtbank te Tiel van 10 Jan. 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6784) werd met betrekking tot eene aanvaring op *de Linge*, o. a. beslist dat de toepasselijkheid van bovengenoemd reglement niet kan worden ontkend, dat immers, gelijk van algemeene bekendheid is, en door de rechtbank bij herhaling beslist werd, de Linge althans bij Acquoy en nog hooger op is eene bevaarbare en vlotbare rivier, zoodat meergemeld reglement daarop wel degelijk van toepassing is; en verder:

dat de Linge, hooger op dan Asperen, niet is betond of bebakend, zoodat te Acquoy geen bepaald aangewezen vaarwater of vaargeul bestaat waarbinnen de gedaagde zich met zijn stoomboot had behooren te houden, gelijk eischer schijnt te beweren, waar hij de geheele bevaarbare breedte der rivier te zijner beschikking had;

dat bovendien, al ware daar wel zulk een vaarwater of vaargeul, het varen daarbuiten niet verboden is, noch op zichzelf onvoorzichtig zou zijn.

Bij vonnis van de rechtbank te 's Gravenhage van 10 Juli 1896 (*Weekblad van het Recht* no. 6849) werd, met bevestiging van een vonnis van het kantongerecht te Leiden, verstaan dat vaartuigen, door een petroleum-motor voortbewogen, geen stoomvaartuigen zijn maar toch vallen onder bovengenoemd reglement, en zulks op de navolgende gronden:

„O. dat de beklaagde ook in hooger beroep heeft aangevoerd dat daar zijn vaartuig niet is een stoomvaartuig (art. 7) en niet valt onder de vaartuigen genoemd in art. 8 van het bij Kon. besluit van 18 Mei 1892 (*Staatsblad* no. 102) vastgestelde reglement, nergens is voorgeschreven dat zijn vaartuig moest zijn voorzien van een wit licht, hetwelk van alle zijden goed zichtbaar is;

O. daaromtrent, dat art. 7 van het reglement, vastgesteld bij Kon. besluit van 18 Mei 1892 (*Staatsblad* no. 102) omtrent het voeren van lichten gedurende den nacht bepaalde voorschriften geeft voor stoomvaartuigen, doch dat het vaartuig van beklaagde daartoe niet kan worden gerekend, vermits dit vaartuig niet wordt voortbewogen door middel van stoom en ook door den petroleummotor geen stoom wordt teweeggebracht, gelijk dit door den beklaagde is bekend en door den getuige v. d. W. is verklaard;

O. dat art. 8 no. 1 van genoemd reglement voorschriften geeft voor „alle vaartuigen, die onder zeil of drijvende zijn, of gesleept, gejaagd, geroeid, geboomd of getrokken worden";

O. dat dit artikel geenszins in beperkenden zin moet worden opgevat, maar betrekking heeft op *alle* vaartuigen, welke in de vaart zijn, met uitzondering alleen van de in art. 7 genoemde stoomvaartuigen en van de later genoemde gierponten en vlotten;

O. dat dit volgt uit het geheele reglement, hetwelk ten doel heeft aanvaring en aandrijving op openbare wateren te voorkomen en dus van toepassing is op alle vaartuigen, van welken aard ook, hetzij die in de vaart zijn of stilliggen;

O. dat dan ook art. 11 en 13 zeer in 't algemeen van vaartuigen spreken en dus blijkbaar bedoelen, ieder vaartuig zonder eenig onderscheid, terwijl uit art. 14 volgt, dat het reglement van de stelling uitgaat dat gedurende den nacht ieder vaartuig van een of meer lichten is voorzien;

O. dat dan ook in volkomen overeenstemming hiermede het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn, met inbegrip van de Waal en de Lek, vastgesteld bij Kon. besluit van 12 April 1892 (*Staatsblad* no. 86) in art. XV onderscheid maakt tusschen stoombooten en schuiten, onder welk laatste woord dus alle vaartuigen, hoe ook genaamd, begrepen zijn, met uitzondering alleen van de stoombooten;

O. dat al moet men ook aannemen dat in art. 8 van meergemeld reglement onder de schepen „die drijvende zijn" alleen worden verstaan die schepen, die voor stoom drijven en dus niet die, welke door eenige andere kracht bewogen drijvende zijn, dit niets afdoet, vermits zooals boven is overwogen, art. 8 niet limitatief doch enuntiatief moet worden opgevat.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 4 Januari 1897 (*Weekblad van het Recht* no. 6915) is echter het vonnis der rechtbank, zoomede het vonnis van den kantonrechter vernietigd en beslist, dat des requirants vaartuig niet valt onder

eenige categorie der in het reglement onderscheidelijk genoemde vaartuigen, bij name niet tot die, bedoeld in art. 8 n°. 1;

dat toch art. 8 n°. 1 is vervat in bewoordingen, die geene vrijheid laten bij de verschillende opgenoemde beweegkrachten, andere niet genoemde te voegen en daarmede gelijk te stellen;

dat wel is waar de kennelijke bedoeling van het reglement is, aanvaring of aandrijving op openbare wateren te voorkomen, eene bedoeling reeds in het opschrift uitgesproken, doch dat deze bedoeling niet kan uitwerken, dat art. 8 n°. 1 iets anders of meer behelst, dan het werkelijk inhoudt en buiten de stellige bewoordingen daarvan zou mogen worden uitgebreid tot alle vaartuigen, welke in de vaart zijn, met uitzondering van stoomvaartuigen, gierponten en vlotten;

dat ten slotte het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn en andere rivieren vreemd is aan deze zaak, zoodat een daarop gedaan beroep ten deze van geen invloed is.

KON. BESLUIT *van* 23 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 106), *tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvaart en het Veenhuizerkanaal* (*Norger- en Kolonievaart*) (29*e V. blz.* 146).

Wijzigingen van dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 Januari 1894 (*Staatsblad* n°. 3) en 15 Januari 1896 (*Staatsblad* n°. 5).

KON. BESLUIT *van* 25 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 128), *tot vaststelling van bijzondere reglementen van politie voor de scheepvaart door de Koningshaven en de Nieuwe Maas onder de gemeente Rotterdam en op de rivieren beneden Rotterdam tot in zee* (29*e V. blz.* 195).

In art. 12 sub e van laatstgenoemd reglement staat abusievelijk *ten minste*, waarvoor moet gelezen worden: „*ten hoogste.*"

Deze misstelling is bij verbeterblad hersteld.

WET *van* 18 *Juni* 1892 (*Staatsblad n°.* 145), *houdende goedkeuring der op* 14 *October* 1890 *te Bern gesloten internationale overeenkomst omtrent het goederenvervoer op spoorwegen* (29*e V. blz.* 209).

Men zie de wet van 13 Juli 1896 (*Staatsblad* n°. 113), tot goedkeuring van de op 20 September 1893 te Bern onderteekende additioneele verklaring tot de internationale overeenkomst van 14 October 1890 omtrent het goederenvervoer op spoorwegen en van de op 16 Juli 1895 te Bern gemaakte additioneele schikking tot gezegde internationale overeenkomst.

KON. BESLUIT *van* 8 *Augustus* 1892, *n°.* 22, *goedkeuring van een algemeen reglement voor de zeewerende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastraal inkomen strekt als grondslag van de onderhoudsplichtigheid en het stemrecht* (29*e V. blz.* 228).

Bij Kon. besluiten van 9 Augustus 1893, n°. 24 en 13 Augustus 1896, n°. 18 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Friesland is bij Kon. besluit van 22 October 1896, n°. 25 in hooger beroep beslisr op bezwaren tegen aanvulling der begrooting over 1896 van het waterschap de Contributie Zeedijken Oostdongeradeel.

KON. BESLUIT *van* 30 *Augustus* 1892, *n°.* 26, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen het Suawoudsterveld en de Oude Wartenaster trekvaart* (29*e V. blz.* 276).

Wijzigingen in eerstgenoemd reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 30 November 1892, n°. 8 en 13 Augustus 1896, n°. 18, en in laatstgenoemd reglement bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1892 (*Staatsblad n°.* 218), *tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor den gekanaliseerden Krommen Rijn* (29*e V. blz.* 293).

Bij Kon. besluit van 11 Februari 1896, no. 18 is goedgekeurd een besluit der Staten van Utrecht tot vaststelling van een reglement van politie voor het niet gekanaliseerde gedeelte van den Krommen Rijn.

WET *van* 29 *October* 1892 (*Staatsblad n°.* 245), *tot verbetering van de Berkel, de Schipbeek en de Regge* (29*e V. blz.* 317).

Men zie de wet van 14 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 122), tot onteigening, ten name van het waterschap van de Berkel, van eigendommen in de gemeenten Gorssel, Warnsveld, Laren, Lochem, Borculo en Eibergen, noodig voor de verbetering van de rivier de Berkel.

KON. BESLUIT *van* 19 *November* 1892, *n°.* 17, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Ruiten en Veenekampen* (29*e V. blz.* 360).

Dit reglement is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 28 Augustus 1896, n°. 45.

KON. BESLUIT *van* 13 *Januari* 1893, *n°.* 12, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Arumer-, Achlumer- en Kimswerderpolders* (30e *V. blz.* 9).

Dit reglement is gewijzigd. Zie de Kon. besluiten van 7 Augustus 1893, no. 19 en 18 Augustus 1896, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 24 *April* 1893, *n°.* 39, *goedkeuring van een nieuw reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland* (30e *V. blz.* 72).

Art. 303. Bij arrest van den Hoogen Raad van 18 Mei 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6814) werd verworpen het beroep in cassatie tegen het vonnis van een kantonrechter, waarbij iemand was veroordeeld wegens verzuim van gewoon onderhoud eener kwelkade. Dat beroep was daarop gegrond dat de Dijkstoel *verhooging* der kwelkade had geeischt, welke volgens het reglement ten laste van het polderdistrict was.

De Hooge Raad overwoog evenwel:

dat volgens art. 303, al. 5, van bovenvermeld provinciaal reglement het gewoon onderhoud o. a. der kwelkaden, in het algemeen alles omvat wat noodig is voor het in goeden staat houden en beschermen van bestaande werken;

dat bij art. 314, al. 2 van datzelfde reglement gevorderd en mitsdien tot zoodanig in goeden staat zijn dier werken noodig geoordeeld wordt dat bestaande kwelkaden onderhouden en gehouden worden op eene hoogte van 2 decimeters boven het hoogst bekende kwelwater, dat binnen de kwelkade gestaan heeft, met eene kruinsbreedte, glooiingen en zodenbedekking, zooals die in voornoemde alinea breeder zijn omschreven; dat dus het reglement die hoogte voorschrijft als de normale en het houden op die hoogte, dat uit den aard der zaak vaak eene verhooging zal zijn, als gewoon onderhoud beschouwt en in één adem met „onderhouden" noemt, terwijl in dezelfde alinea bepaald wordt dat een en ander door of ten koste der onderhoudplichtigen zal geschieden;

dat hierin geen verandering wordt gebracht door de 3e alinea van hetzelfde artikel, o. a. bepalende: dat indien de dijkstoel verhooging van bestaande kwelkaden noodig acht, deze geschiedt ten koste van het district; dat toch in deze bepaling geen sprake is van het als gewoon onderhoud te beschouwen verhoogen eener kwelkade tot of het houden daarvan op de hoogte bij het reglement aangegeven, maar van eene verhooging boven de reglementaire door den dijkstoel noodig geacht en bepaald;

O. dat mitsdien bij het bestreden vonnis terecht is geoordeeld, dat de req., door niet aan de vastgestelde ciering te voldoen, de overtreding heeft gepleegd, voorzien en strafbaar gesteld bij de daarop van toepassing verklaarde artikelen van meergenoemd reglement, zoodat het voorgestelde cassatiemiddel is ongegrond.

Men zie het Kon. besluit van 29 December 1896, no. 15, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de niet-goedkeuring van de begrootingen over 1896—97 van het polderdistrict Over-Betuwe, en van dat polderdistrict zonder Huissen, honderd morgen van Pannerden en Gent.

Bij Kon. besluit van 31 December 1896, no. 33 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen een besluit van den Geërfdendag van den dorpspolder de Honderd morgen van Pannerden, om verwerender wijze in rechten op te treden in zake het openmaken van eene waterlossing in dien polder.

KON. BESLUIT *van* 29 *Augustus* 1893, *n°*. 36, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Valthe* (30e *V. blz.* 251).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 25 Januari 1895, no. 28 en 6 Januari 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 13 *September* 1893, *n°*. 20, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Verbetering in de gemeente Nieuwe Pekela.*

Wijzigingen in het besluit tot oprichting en reglementeering zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 October 1896, no. 52.

KON. BESLUIT *van* 22 *September* 1893, *n°*. 37, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen Tochmaland en het Geestmer-Noorder- en Zuiderveld* (30e *V. blz.* 282).

Deze reglementen zijn gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 26 *October* 1893, *n°*. 21, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen de Tjongervallei* (*noordzijde*) *en de Tjongervallei* (*zuidzijde*) (30e *V. blz.* 306).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18 zijn wijzigingen in deze reglementen bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 3 *November* 1893, *n°*. 16, *goedkeuring van het reglement op de wegen in Noordholland* (30e *V. blz.* 311).

Gedeputeerde Staten van Noordholland hebben bij hun besluiten van 29 Januari 1896, no. 63, 12 Februari 1896, no. 80, 29 April en 20 Mei 1896, nos 74 en 58, 28 October 1896, no. 6, 11 November 1896, no. 74, en 2 en 16 December 1896, no. 66 en 66, in de Prov. bladen nos 11, 16, 33, 38, 80, 86, 94 en 103 nader de gedeelten van gemeenten aangewezen die van de werking van dit reglement zijn uitgezonderd.

KON. BESLUIT *van* 2 *December* 1893, *n°.* 24, *goedkeuring van de oprichting van een waterschap der rivier de Raam* (30*e V. blz.* 329).

Het besluit tot oprichting van dit waterschap is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 11 Januari 1896, n°. 6.

KON. BESLUIT *van* 17 *Januari* 1894, *n°.* 17, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Friesland* (31*e V. blz.* 4).

Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Friesland is bij Kon. besluit van 22 October 1896, n°. 25 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen aanvulling der begrooting over 1896 van het waterschap de contributie zeedijken Oostdongeradeel.

Eene aanvulling van het reglement voor het waterschap de Lemstersluis is bekrachtigd bij Kon. besluit van 7 December 1896, no. 133.

KON. BESLUIT *van* 25 *Januari* 1894, *n°.* 14, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen de Scherwolder- en Morra-Hemmen en de Arumermiedpolder* (31*e V. blz.* 5).

Wijzigingen in deze reglementen zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

KON. BESLUIT *van* 30 *Januari* 1894, *n°.* 3, *goedkeuring van het reglement van politie voor het vaarwater tusschen Rijn en Schie en de daartoe behoorende kunstwerken* (31*e V. blz.* 14).

Bij Kon. besluit van 8 September 1896, no. 40 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 1 *September* 1894, *n°.* 18, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen het Jelsumer Oudland, de Zuidoosterpolder, het Huizumer- en Goutumer Nieuwland en de Putten* (31*e V. blz.* 104).

Wijzigingen in deze reglementen zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, no. 18.

WET *van* 7 *December* 1894 (*Staatsblad n°.* 204), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeenten Arnhem, Rheden, Westervoort en Duiven, voor den bouw van eene nieuwe brug over den IJssel bij Westervoort, in den Staatsspoorweg, gedeelte Arnhem—Zevenaar* (31*e V. blz.* 155).

Bij Kon. besluiten van 3 October 1896, n°. 46 en 23 December 1896, n°. 19 zijn, met aanvulling van de aanwijzing, geschied bij Kon. besluit van 17 December 1895, n°. 4, nader perceelen aangewezen die, gelegen onder de gemeente Westervoort, ten behoeve van dit werk moeten worden onteigend.

WET *van* 5 *Februari* 1895 (*Staatsblad n°.* 24), *tot vaststelling van het IXde. hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1895 (32*e V. blz.* 13).

Aanvullingen, verhoogingen en wijzigingen van deze begrooting zijn bekrachtigd bij de wetten van 20 April 1895 (*Staatsblad* n°. 55), 2 December 1895 (*Staatsblad* n°. 194), en 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 199).

KON. BESLUIT *van* 1 *Maart* 1895, *n°.* 10, *houdende benoeming van een tweeden Secretaris van de Staatscommissie ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur* (32*e V. blz.* 38).

Bij Kon. besluit van 29 Juli 1896, n°. 24 is de bij bovengenoemd besluit benoemde tweede secretaris Mr. A. R. Zimmerman, als zoodanig vervangen door Mr. H. W. van Sandick, commies ter Provinciale Griffie van Zuidholland, te 's Gravenhage.

KON. BESLUIT *van* 14 *Juni* 1895, *n°.* 31, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Nes op Ameland* (32*e V. blz.* 52).

Bij Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 2 *Juli* 1895, *n°.* 27, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Zandsloot, gem. Achtkarspelen* (32*e V. blz.* 53).

Dit reglement is gewijzigd Zie het Kon. besluit van 13 Augustus 1896, n°. 18.

WET *van* 13 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 110), *tot onteigening, ten name van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Heerhugowaard, Obdam, Spanbroek, Wognum, Berkhout en Hoorn, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Alkmaar over Heerhugowaard naar Hoorn* (32e *V. blz.* 53).

De te onteigenen perceelen zijn bij Kon. besluit van 30 Mei 1896, no. 48 aangewezen.

WET *van* 13 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 111), *tot onteigening van eigendommen, noodig voor het maken van werken ten behoeve van de afwatering der gronden, gelegen ten zuiden van den Nieuwen Maasmond tusschen Vlijmen en de Donge* (32e *V. blz.* 53).

Bij Kon. besluit van 9 Januari 1896, n°. 6 zijn de perceelen aangewezen die, gelegen onder de gemeenten Besoijen, Vrijhoeven-Cappel, Capelle, Waspik en Raamsdonk, ten behoeve van deze werken moeten worden onteigend.

WET *van* 20 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 139), *ter uitvoering van artikel* 191 *der Grondwet* (32e *V. blz.* 78).

In verband met de artikelen 3 en 4 dezer wet zie men de missive van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 28 Maart 1896, no. 133 aan Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, betreffende de bevoegdheid van waterschappen tot het maken van keuren.

KON. BESLUIT *van* 9 *Augustus* 1895 (*Staatsblad n°.* 148), *vaststelling van een reglement voor den bakendienst op eenige openbare wateren* (32e *V. blz.* 92).

De instructie naar aanleiding van artikel 7 van dit besluit vastgesteld bij beschikking van 23 Augustus 1895, n°. 123, is aangevuld bij beschikking van 19 Mei 1896, no. 126.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 23 *Augustus* 1895, *n°.* 123, *houdende vaststelling van eene instructie voor de bakenmeesters* (32e *V. blz.* 94).

Deze instructie is aangevuld bij beschikking van 19 Mei 1896, n°. 126.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1895, n°. 67, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Oterdummerpolder* (32*e V. blz.* 119).

Wijzigingen in het besluit der Staten van Groningen tot oprichting en reglementeering van dit waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 2 October 1896, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 8 *October* 1895, *n°.* 20, *goedkeuring van een nieuw reglement voor het waterschap de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes, met de daarbij behoorende tabel* (32*e V. blz.* 127).

Wijzigingen in de bij dit reglement behoorende tabel zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 28 November 1896, n°. 70.

WET *van* 11 *November* 1895 (*Staatsblad n°.* 177), *tot onteigening voor den aanleg van een spoorweg van Schagen naar Wognum* (32*e V. blz.* 128).

Bij Kon. besluit van 21 September 1896, n°. 38 zijn de perceelen aangewezen die ten behoeve van dezen spoorweg moeten worden onteigend.

WET *van* 2 *December* 1895 (*Staatsblad n°.* 193), *houdende goedkeuring van de overeenkomst betreffende de verbetering en het onderhoud van de Beneden-Niers en het Geldernsche Nierskanaal* (32*e V. blz.* 133).

Het Kon. besluit van 17 Januari 1896 (*Staatsblad* n°. 7) bepaalt de plaatsing in het Staatsblad van deze overeenkomst.

WET *van* 4 *December* 1895 (*Staatsblad n°.* 210), *tot onteigening, ten name van de provincie Zuidholland, van eigendommen in de gemeenten Gouda, Waddinxveen, Reeuwijk, Boskoop, Alphen en Aarlanderveen, noodig voor de verbetering van den waterweg tusschen den IJssel en de Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder* (32*e V. blz.* 137).

Bij Kon. besluit van 14 Augustus 1896, n°. 28 zijn de perceelen aangewezen die ten behoeve van deze verbetering moeten worden onteigend.

Eene aanvulling van deze aanwijzing heeft plaats gehad bij Kon. besluit van 19 October 1896, n°. 30.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 6 *December* 1895, *n°.* 119, *Afdeeling Waterstaat, 1e onderafd., aan den Inspecteur van den Rijkswaterstaat in de 2e Inspectie, in zake kennisgeving van oeverconstateering door het Domeinbestuur* (32*e V. blz.* 138).

Men zie hieromtrent de missive van 21 Februari 1896, n°. 118 en de circulaire van den Minister van Financiën van 22 April 1896, n°. 26, afd. Registratie.

KON. BESLUIT *van* 17 *December* 1895, *n°.* 4, *houdende aanwijzing der perceelen die, gelegen onder de gemeenten Arnhem, Rheden, Westervoort en Duiven, ingevolge de wet van* 7 *December* 1894 (*Staatsblad n°.* 204), *moeten worden onteigend voor den bouw van eene nieuwe brug over den IJssel bij Westervoort, in den Staatsspoorweg, gedeelte Arnhem—Zevenaar* (32*e V. blz.* 151).

Bij Kon. besluiten van 3 October 1896, n°. 46 en 23 December 1896, n°. 19 zijn nader eenige perceelen onder de gemeente Westervoort aangewezen ten behoeve dezer onteigening.

REGISTER OVER 1896.

AANSLIBBING DER RIVIEROEVERS. Zie *Aanwassen.*

AANVARINGEN OP ZEE. Inrichting van de schermen der boord seinlantaarns, bedoeld in art. 3, sub *d*, van het Kon. besluit van 26 Juli 1885 (*Staatsblad* n°. 168), beschikking van 10 Oct. 1896, blz. 195.

—— Wijziging van de bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee, besluit van 16 Nov. 1896, blz. 209.

AANWASSEN. Zie omtrent lengte van aanwassen de aanschrijving van 27 September 1837, Aant. bij de wet van 24 Febr. 1806, blz. 259.

ACHLUMERPOLDER. Zie *Arumer-, Achlumer- en Kimswerderpolders (De).*

ADERPOLDER (*De*): Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ALTOENÆ. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

AMBT-VOLLENHOVE. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake wijziging van den ligger der voetpaden van deze gemeente, besluit van 14 Febr. 1896, blz. 38.

ANJUMER- EN LIOESSENSERPOLDER (*De*). Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ANKEREN BIJ DORDRECHT. Zie *Dordrecht.*

ARKEL. Intrekking van het reglement voor den polder, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.

—— Zie *Gorinchem* en *Het Groot Gemeeneland van Gorinchem.*

ARUMER-, ACHLUMER- EN KIMSWERDERPOLDERS (*De*). Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ARUMERMIEDPOLDER (*De*). Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ARUMERPOLDER (*De*). Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ATZEBUURSTERMEERPOLDERS (*De Sens- en*). Zie *Sens- en Atzebuurstermeerpolders* (*De*).

BAALDER (*Radewijk en*). Zie *Radewijk en Baalder.*

BAKENWEZEN. Aanvulling van de instructie voor de bakenmeesters, beschikking van 19 Mei 1896, blz. 90.

BARSBEKER BINNENPOLDER (*De*). Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 9 Nov. 1896, blz. 208.

BEEMD (*Den*). Zie *Gorinchem.*

BEERSCHE MAAS. Nadere schorsing voor den tijd van tien jaren van de uitvoering van het reglement, houdende voorschriften betrekkelijk het onderhoud en herstel van de zee- en rivierwaterkeerende dijken en van de leidijken langs de Beersche Maas, voor zooveel betreft een vak van den Maasdijk onder Lith, besluit van 2 Juni 1896, blz. 94.

BENADEELING VAN DIJKEN. Wijziging der verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken in de provincie Groningen, besluit van 16 Sept. 1896, blz. 178.

BERGAMBACHT. Aanvulling van het reglement voor dezen polder, besluit van 17 Sept. 1896, blz. 181.

BERKEL (*De*). Onteigening voor de verbetering van deze rivier, wet van 14 Juli 1896, blz. 130.

BESCHOOT. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 30 Juli 1896, blz. 141.

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren tegen een besluit van Gedep. Staten van Overijssel in zake wijziging van den ligger der voetpaden van de gemeente Ambt-Vollenhove, besluit van 14 Feb. 1896, blz. 38.

—— Op bezwaren in zake de verkiezing van een hoofdingeland van het waterschap de Overwaard, besluit van 17 Feb. 1896, blz. 38.

—— Op bezwaren in zake den ligger B der wegen en voetpaden van de gemeente Dinxperlo, besluit van 24 Feb. 1896, blz. 41.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Herwen en Aerdt, besluit van 25 Feb. 1896, blz. 45.

—— Met wijziging van een besluit van Ged. Staten van Gelderland, op bezwaren in zake vaststelling van den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Brummen, besluit van 29 Feb. 1896, blz. 61.

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren tegen een besluit der vergadering van ingelanden van de polders het Oude Land van Strijen en Oud Bonaventura, in zake het gemeenschappelijk met andere polders herstellen van een doorbraak in den Kilpolder, besluit van 23 Feb. 1896, blz. 64.

—— Op bezwaren in zake aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in de provincie Groningen, besluit van 14 Maart 1896, blz. 67.

—— Op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Koudekerk, besluit van 24 Maart 1896, blz. 69.

—— Op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden van de gemeente Brummen, besluit van 19 Mei 1896, blz. 88.

—— Op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Ooltgensplaat, besluit van 21 Mei 1896, blz. 91.

—— Omtrent de verplichting der gemeente Gouda tot betaling eener jaarlijksche bijdrage voor het onderhoud van den weg, loopende van de Hoflaan in de gemeente Rotterdam, tot de Mallegatsluis in de gemeente Gouda, besluit van 20 Juni 1896, blz. 113.

—— Op bezwaren tegen eene door het bestuur van het waterschap Bonnerveen uitgevoerde afdamming van een vanwege het waterschap Gasselterboerveen gelegden duiker, besluit van 29 Juni 1896, blz. 119.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Groningen, op bezwaren tegen opmaling van water uit het Winschoterdiep, besluit van 3 Juli 1896, blz. 122.

—— Op bezwaren tegen aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in de provincie Groningen, besluiten van 11 Juli 1896, blz. 125--128.

—— Met vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Friesland, op bezwaren tegen den voorloopig vastgestelden suppletoiren staat der openbare tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in de gemeente Leeuwarderadeel, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de provincie of bij waterschappen, besluit van 18 Juli 1896, blz. 138.

—— Op bezwaren tegen den wijzigingsligger van de wegen in de gemeente Zuidbroek, besluit van 3 Aug. 1896, blz. 141.

—— Met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 193.

—— Op bezwaren tegen besluiten in het beheer van den Grooten Veenpolder in Weststellingwerf, besluit van 16 Oct. 1896, blz. 197.

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Met afwijking van het advies van den Raad van State, afd. voor de geschillen van bestuur, en met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Heteren, besluit van 20 Oct. 1896, blz. 198.

—— Met vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Friesland, op bezwaren tegen aanvulling der begrooting van het waterschap de contributie zeedijken Oostdongeradeel, voor het jaar 1896, besluit van 22 Oct. 1896, blz. 202.

—— Op bezwaren tegen den suppletoiren ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Eibergen, besluit van 3 Nov. 1896, blz. 206.

—— Met vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Groningen, op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen van de gemeente Haren, besluit van 23 Nov. 1896, blz. 212.

—— Met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden van Nijkerk, besluit van 3 Dec. 1896, blz. 218.

—— Met afwijking van het advies van den Raad van State, afd. voor de geschillen van bestuur, op bezwaren in zake eene verkiezing in het 1e kiesdistrict van Delfland, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 228.

—— Op bezwaren tegen niet-goedkeuring van de begrootingen over 1896/97 van het polderdistrict Over-Betuwe en van het polderdistrict Over-Betuwe zonder Huissen, honderd morgen van Pannerden en Gent, besluit van 29 Dec. 1896, blz. 248.

—— Op bezwaren in zake het open maken van een waterlossing in den dorpspolder de Honderd morgen van Pannerden, besluit van 31 Dec. 1896, blz. 254.

BIESLAND (*Polder van-*). Wijziging van het reglement, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

BILDT (*Het Nieuw-*). Zie *Nieuw Bildt (Het)*.

BILDTPOLLEN (*De-*). Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

BINKHORSTPOLDER (*De Veen- en-*). Zie *Veen- en Binkhorstpolder (De-)*.

BLANKENBURG. Zie *Nieuw-Rozenburg en Blankenburg*.

BLOMMERSDIJK. Vaststelling van een gewijzigd reglement voor dezen polder, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

BONNERVEEN. Zie *Gasselterboerveen*.

BOORDSEINLANTAARNS (*Schermen der-*). Zie *Aanvaringen op zee*.

BOTERDIEP (*Haven in het-*). Zie *Westerhaven*.

BOUDEWIJNS HARTSLAND. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.
BRIEFPORT. (*Vrijdom van-*) Zie *Vrijdom van briefport.*
BRIEFWISSELING. Zie *Circulaires.*
BROEK. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
BRUGGEN. Zie *Rivieren en kanalen in het algemeen.*
BRUMMEN. Beslissing in hooger beroep, met wijziging van een besluit van Ged. Staten van Gelderland, op bezwaren in zake vaststelling van den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 29 Feb. 1896, blz. 61.
—— Als voren op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 19 Mei 1896, blz. 88.
BUITENLAND. Zie *Gemeenschappelijke stoombemaling van de polders Buitenland en Zuidpolder (De-).*
BUITENPOLDERS. Zie *Koekoek en gecombineerde Buitenpolders (De-).*
BUITENPOST (*Oosteinde*). Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
BUSKRUIT. Wijziging der voorschriften omtrent het vervoer, den in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van buskruit en andere ontplofbare stoffen, besluit van 26 Sept. 1896, blz. 181.
BUURTERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
CATTENBROEK. Zie *Rapijnen en IJsselveld c. a.*
CIRCULAIRES. Aan de Commissarissen der Koningin in Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Zuidholland, in zake bescherming van ijsbanen op de Rijkskanalen, circulaire van 8 Jan. 1896, blz. 2.
—— Aan den Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake briefwisseling met den Minister, circulaire van 3 Feb. 1896, blz. 13.
—— Aan de commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en de IJkcommissarissen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht, betreffende den grootsten geoorloofden diepgang van Rijnschepen, circulaire van 20 April 1896, blz. 80.
—— Van den Minister van Financiën aan de ambtenaren der registratie en domeinen en van het kadaster, houdende nadere inlichtingen en voorschriften in zake oeverconstateeringen, circulaire van 22 April 1896, blz. 81.
COEVORDEN—VECHT. (*Kanaal-*) Verbetering van de Vecht in Overijssel en herstel van het kanaal van Coevorden naar de Vecht, wet van 15 Juli 1896, blz. 131. Toelichting van het wetsontwerp blz. 131.

COEVORDEN—VECHT. (*Kanaal-*) Overneming van dit kanaal bij de provincie Overijssel, besluit van 1 Oct. 1896, blz. 183.

—— Machtiging tot overdracht der concessie voor dit kanaal aan de provincie Overijssel, besluit van 16 Dec. 1896, blz. 244.

COMMISSIËN. Eervol ontslag van W. T. Koster als lid der Staatscommissie ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur, besluit van 23 Jan. 1896, blz. 13.

—— Instelling eener Staatscommissie om een onderzoek in te stellen in zake den waterweg van Dordrecht naar zee, besluit van 4 April 1896, blz. 77.

—— Eervol ontslag van Mr. A. R. Zimmerman, als tweeden secretaris der Staatscommissie ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur, besluit van 29 Juli 1896, blz. 141.

—— Ontbinding der Staatscommissie in zake de verbetering van den waterweg langs Rotterdam naar zee, besluit van 8 Aug. 1896, blz. 145.

DAMHOUDERPOLDER. Zie *Starrevaart- en Damhouderpolder.* (*Gecombineerde*)

DAMSTERDIEP. (*Haven in het-*) Zie *Westerhaven.*

DELFLAND. Beslissing in hooger beroep, met afwijking van het advies van den Raad van State, afd. voor de geschillen van bestuur, op bezwaren tegen eene verkiezing in het 1e kiesdistrict van Delfland, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 228.

DIEPS- EN MOORSMEERPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 30 Juli 1896, blz. 141.

DIEZE. Nieuw reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de spoorwegbrug in den Staatsspoorweg Utrecht—Boxtel, over de Dieze te 's Hertogenbosch, besluit van 13 Juli 1896, blz. 130.

DINXPERLO. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake den ligger B der wegen en voetpaden van deze gemeente, besluit van 24 Feb. 1896, blz. 41.

DOMMEL. Wijziging van de tabel, behoorende bij het reglement voor het waterschap de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes, besluit van 28 Nov. 1896, blz. 216.

DONGJUMERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

DORDRECHT. Reglement van politie op het ankeren op de rivieren bij Dordrecht, besluit van 4 April 1896, blz. 74.

DORDRECHT NAAR ZEE. (*Waterweg-*) Instelling eener Staatscommissie om een onderzoek in te stellen in zake dezen waterweg, besluit van 4 April 1896, blz. 77.

DORPSPOLDER VAN VUGHT. (*De-*) Nieuwe klassificatie, behoorende

bij het reglement voor dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.

DRENTHE. Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Eexterveen, Valthe en Ruinerwold, en oprichting en reglementeering van het waterschap de Kooipolder, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap Leutingewolde, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap Exlo, besluit van 3 Nov. 1896, blz. 206.

—— Vaststelling van een reglement van politie op het Mallegat te Meppel, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 229.

—— Wijziging van de reglementen op de tramwegen en de wegen en voetpaden in deze provincie, besluit van 16 Dec. 1896, blz. 244.

—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Gasselterboerveen en Ruinerwold, besluit van 30 Dec. 1896, blz. 254.

DRENTSCHE HOOFDVAART EN VEENHUIZERKANAAL. (*Norger- en Kolonievaart*) Nadere wijziging van het reglement van politie, besluit van 15 Jan. 1896, blz. 3.

DUINPOLDER. Zie *Lisserbroek-*, *Meer- en Duinpolder.*

DUIVENVOORDSCHE VEENZIJDSCHE POLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

DIJKEN. Zie *Groningen.*

EENDRACHT. (*De-*) gem. Wonseradeel. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

EERNEWOUDSTERWARREN. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

EEXTERVEEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.

EIBERGEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 3 Nov. 1896, blz. 206.

ENGWIERUMERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ESKAMPPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

EXLO. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 3 Nov. 1896, blz. 206.

EXMORRA. c. a. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

FENNEN EN DE HOOGFENNE. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

FRIESLAND. Oprichting en reglementeering van het waterschap de

Zwemmer onder Kollumerland en Nieuwkruisland, en wijziging van het reglement voor het waterschap Surhuisterveen, besluit van 18 Jan. 1896, blz. 12.

FRIESLAND. Nadere vaststelling der staten, betrekking hebbende op het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie, zie Aant. blz. 304.

— — Nieuw reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders, besluit van 28 Feb. 1896, blz. 47.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Sorremorsterpolder, gemeente Utingeradeel, besluit van 6 Mei 1896, blz. 88.

—— Wijziging van het algemeen reglement voor de zeewerende waterschappen, van de reglementen voor de waterschappen Oudwonde-Westergeest, de Lemsterpolders, het Noorder Rietveld, de Fennen en de Hoogfenne, Stroobos, Greonterp, Buitenpost (*Oosteinde*), Rohel, de Broek, de IJzermieden, het Irnsumerveld, Lutjewoude, Altoenae, Surhuizum, Zwagermieden en de Triemen, het Hantumerleeg, Kollumerland--Oostdeel, Klein Stroobos, de Zwadde—Oostelijk deel, de Oudevaart, Exmorra c. a., de Groote Noorderpolder, de Leitspolder, de Zwette, de Trijegasterpolder, de Zwadde—Westelijk deel, de Heerenborg c. a., de Groenedijk c. a., de Sens- en Atzebuurstermeerpolders, de Groote Wargastermeer, de Dongjumerpolder, het Potschar; wijziging van de besluiten tot oprichting van de waterschappen de Workumermeerpolder en de Makkumer- en Parregastermeerpolders, en wijziging van de reglementen voor de waterschappen de van Wijngaardenspolder, de Lijonserpolder, het Zuider Rietveld, de Vier polders, de Eendracht, de Goesekoesterhem, de Hempensermeerpolder, de Oude Ried, het Stoekveld, de Eernewoudsterwarren, de IJpmapolder, de Arumerpolder, de Oude Wartenastertrekvaart, het Suawoudsterveld, de Arumer-, Achlumer- en Kimswerderpolders, het Geestmer-, Noorder- en Zuiderveld, het Tochmaland, de Tjongervallei (*noordzijde*), de Tjongervallei (*zuidzijde*), de Arumermiedpolder, de Scherwolder- en Morra-Hemmen, het Jelsumer Oudland, de Zuidoosterpolder, het Huizumer- en Goutumer Nieuwland, de Putten, Nes op Ameland, de Zandsloot, de Oosterpolderzeedijken, de Westerpolderzeedijken, den polder van Oost- en Westdongeradeel, de Bildtpollen, de Oude Lindedijk, het Workumer Nieuwland, de Anjumer- en Lioessenserpolder, het Nieuw Bildt, de Engwierumerpolder en de Ternaarderpolder zeedijk, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

—— Wijziging van het reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken, niet in onderhoud

en beheer bij de provincie of het Rijk, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 153.

FRIESLAND. Wijziging van het reglement voor het waterschap Pingjum, en oprichting en reglementeering van het waterschap de Nije Borgkrîte, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 157.

—— Wijziging van het reglement op het verleenen van bijdragen aan de zeewerende waterschappen in deze provincie, besluit van 9 Sept. 1896, blz. 173.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Kleine Geestmervaart, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.

—— Aanvulling van het reglement voor het waterschap de Lemstersluis, besluit van 7 Dec 1896, blz. 228.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Grieën op Ameland, besluit van 18 Dec. 1896, blz. 246.

GARREWEERSTERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het besluit tot oprichting van dit waterschap en van het reglement, besluit van 18 Jan. 1896, blz. 12.

GASSELTERBOERVEEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene door het bestuur van het waterschap Bonnerveen uitgevoerde afdamming van een van wege het waterschap Gasselterboerveen gelegden duiker, besluit van 29 Juni 1896, blz. 119.

—— Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 30 Dec. 1896, blz. 254.

GECOMBINEERDE BUITENPOLDERS. Zie *Koekoek en Gecombineerde Buitenpolders. (De-)*

GEER. Zie *Kromme, Geer en Zijde*

GEESTMER-NOORDER- EN ZUIDERVELD. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

GEESTMERVAART. (*De Kleine-*) Zie *Kleine Geestmervaart (De-).*

GELDERLAND. Afscheiding van gronden van den buitenpolder het eiland Nederhemert, besluit van 20 Oct. 1896, blz. 201.

—— Aanvulling van het reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in deze provincie, besluit van 23 Oct. 1896, blz. 204.

GELDERNSCHE NIERSKANAAL. Zie *Niers (Beneden-).*

GEMEENSCHAPPELIJKE STOOMBEMALING VAN DE POLDERS BUITENLAND EN ZUIDPOLDER. (*De-*) Reglement voor dit waterschap, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.

GEVAAR. Zie *Hinderwet.*

GOED VAN IJKEL. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 28 Nov. 1896, blz. 216.

GOESEKOESTERHEM. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

GORINCHEM EN KWAKERNAAT (*De banne van-*) Opheffing van de gemeenschap genaamd het Groot Gemeeneland van Arkel tusschen de polders de banne van Gorinchem en Kwakernaat, Schelluinen, Lang Scheiwijk, het Oudland en Kort Scheiwijk, Hoornaar, de Hoeken, den Beemd en Arkel, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.

GOUDA. Beslissing in hooger beroep omtrent de verplichting der gemeente Gouda tot betaling eener jaarlijksche bijdrage voor het onderhoud van den weg, loopende van de Hoflaan in de gemeente Rotterdam tot de Mallegatsluis in de gemeente Gouda, besluit van 20 Juni 1896, blz. 113.

GOUTUMER NIEUWLAND. (*Het Huizumer- en*) Zie *Huizumer- en Goutumer Nieuwland. (Het-)*

GREONTERP. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

GRIEËN. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, op Ameland, besluit van 18 Dec. 1896, blz. 246.

GROENEDIJK c. a. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

GRONDWET. Bepalingen ter uitvoering van artikel 152, 2de lid der Grondwet, wet van 15 April 1896, blz. 78.

GRONINGEN. Wijziging van de reglementen voor de waterschappen de Sebaldebuurstermolenpolder en de Westzandemermolenpolder en opheffing van het waterschap de Takkebosschermolenpolder met intrekking van het reglement, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.

—— Vergrooting van het waterschap de Westerleesche Lagemeeden, wijziging van het reglement voor dit waterschap, wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap de Garreweersterpolder en wijziging van het reglement voor dat waterschap, besluit van 18 Jan. 1896, blz. 12.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Groote polder onder Termunten en Delfzijl, besluit van 29 Jan. 1896, blz. 13.

—— Vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap Westerkwartier en oprichting en reglementeering van het waterschap de Veenen in de gemeente Bellingwolde, besluit van 2 Maart 1896, blz. 66.

— — Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake aanvulling van den ligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in deze provincie, besluit van 14 Maart 1896, blz. 67.

—— Als voren, besluiten van 11 Juli 1896, blz. 125—128.

GRONINGEN. Wijziging van het politiereglement op het gebruik van de Westerhaven, de haven in het Boterdiep, de haven in het Damsterdiep en de haven in het verbindingskanaal Damster-Boterdiep, besluit van 8 Sept. 1896, blz. 158.

—— Wijziging van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken, besluit van 16 Sept. 1896, blz. 178.

—— Nieuw reglement voor het waterschap de Lauwerpolder, besluit van 21 Sept. 1896, blz. 181.

—— Intrekking van het grondreglement voor de waterschappen in deze provincie, van het reglement, houdende bepalingen omtrent de liggers van de schouwbare voorwerpen, aan het bericht van de besturen der waterschappen onderworpen, en van de verordening, houdende regeling van het hooger beroep op den Koning van besluiten van Gedeputeerde Staten in waterschapszaken, en vaststelling van een reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in deze provincie, besluit van 1 Oct. 1896, blz. 183.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Martinuspolder, oprichting van het waterschap de Heeringapolder, nieuw reglement voor het waterschap de Verbetering en wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap de Oterdummerpolder en van het reglement voor dat waterschap, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 193.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Ooster-Tjugchemermolenpolder, nieuw reglement voor het waterschap Zuidwending, wijziging van het besluit tot oprichting van de waterschappen Verbetering en Westerwolde, en van de reglementen voor die waterschappen, en wijziging van het reglement voor het waterschap Ommelanderwijk, besluit van 13 Oct. 1896, blz. 196.

—— Vergrooting van het waterschap de Munte en wijziging van het reglement, besluit van 30 Dec. 1896, blz. 254.

GROOT GEMEENELAND VAN ARKEL. (*Het-*) Intrekking van het reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders, te zamen uitmakende het Groot Gemeeneland van Arkel en opheffing van de gemeenschap van die polders, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.

GROOTE NOORDERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

GROOTE POLDER. (*De-*) gem. Termunten en Delfzijl. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 29 Jan. 1896, blz. 13.

GROOTE VEENPOLDER IN WESTSTELLINGWERF. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen besluiten in zake het beheer van dezen veenpolder, besluit van 16 Oct. 1896, blz. 197.

GROOTE WARGASTERMEER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

HAANWIJK. Zie *Rapijnen en IJsselveld c. a.*

HAASTRECHT. Zie *Hooge Boezem achter Haastrecht* (*De-*)

HANTUMERLEEG. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

HAREN. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Groningen, op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen van deze gemeente, besluit van 23 Nov. 1896, blz. 212.

HAVENS. Reglementen van politie voor 's Rijks Marinehavens, besluit van 11 Juni 1896, blz. 99.

—— Zie verder *Groningen* en *Rivieren en kanalen in het algemeen.*

HEER-OUDELANDS-AMBACHT. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

HEERENBORG c. a. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

HEERINGAPOLDER. (*De-*) Oprichting van dit waterschap, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 193.

HEERJANSDAM, RIJSOORD EN STREVELSHOEK. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.

HEILIGENGEESTPOLDER. (*De Kleine-*) Zie *Kleine Heiligengeestpolder* (*De-*).

HEMPENSERMEERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

HERWEN EN AERDT. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 25 Febr. 1896, blz. 45.

HETEREN. Beslissing in hooger beroep, met afwijking van het advies van den Raad van State, afd. voor de geschillen van bestuur, en met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 20 Oct. 1896, blz. 198.

HINDERWET. Wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het toezicht bij het oprichten van inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken, wet van 4 Sept. 1896, blz. 158.

—— Plaatsing in het *Staatsblad* van deze wet in haar geheel, zooals zij thans luidt, besluit van 15 Dec. 1896, blz. 231.

HOEKEN. (*De-*) Zie *Gorinchem.*

HOLTHEME. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 157.

HONDERD MORGEN VAN PANNERDEN. Zie *Pannerden.*

HONDSBOSSCHE EN DUINEN TOT PETTEN. (*Hoogheemraadschap van den-*) Wijziging van het reglement, besluit van 23 Nov. 1896, blz. 215.

HOOGE BOEZEM ACHTER HAASTRECHT. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 17 Sept. 1896, blz. 181.

HOOGER BEROEP IN WATERSCHAPSZAKEN. Zie *Groningen.*

HOOGFENNE. Zie *Fenne en de Hoogfenne* (*De-*).

HOORNAAR. Intrekking van het reglement voor den polder, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.

—— Zie ook *Gorinchem.*

HUIZUMER- EN GOUTUMER NIEUWLAND. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

INRICHTINGEN, WELKE GEVAAR, SCHADE OF HINDER KUNNEN VEROORZAKEN. Zie *Hinderwet.*

INUNDATIËN. (*Militaire-*) Zie *Grondwet.*

IRNSUMERVELD. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

JELSUMER OUDLAND. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

KANALEN. Zie *Rivieren en kanalen in het algemeen.*

KEUREN. Missive van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid aan Ged. Staten van Noordbrabant, betreffende de bevoegdheid van waterschappen tot het maken van keuren, 28 Maart 1896, blz. 73.

KIL- EN WACHTDIJKEN. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.

KILPOLDER Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit der vergadering van ingelanden van de polders het Oude Land van Strijen en Oud Bonaventura, in zake het gemeenschappelijk met andere polders herstellen van een doorbraak in den Kilpolder, besluit van 29 Feb. 1896, blz. 64.

KIMSWERDERPOLDER. Zie *Arumer-*, *Achlumer-* en *Kimswerderpolders* (*De-*).

KLEIN STROOBOS. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

KLEINE GEESTMERVAART. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.

KLEINE HEILIGENGEESTPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

KOEKOEK EN GECOMBINEERDE BUITENPOLDERS. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

KOLLUMERLAND—OOSTDEEL. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

KOOIPOLDER. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, onder Eelde, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.

KOUDEKERK. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 24 Maart 1896, blz. 69.

KROMME, GEER EN ZIJDE. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

KROMME RIJN. Zie *Rijn (Kromme-)*.

KWAKERNAAT. Zie *Gorinchem*.

LAND DER ZES MOLENS. Zie *Zes Molens*.

LAUWERPOLDER. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 21 Sept. 1896, blz 181.

LEEUWARDERADEEL. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Friesland, op bezwaren tegen den voorloopig vastgestelden suppletoiren staat der openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in deze gemeente, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de provincie of bij waterschappen, besluit van 18 Juli 1896, blz. 138.

LEITSPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

LEMSTERPOLDERS. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

LEMSTERSLUIS. (*De-*) Aanvulling van het reglement voor dit waterschap, besluit van 7 Dec. 1896, blz. 228.

LEUTINGEWOLDE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

LINDEDIJK. (*De Oude-*) Zie *Oude Lindedijk (De-)*

LINDEN. Oprichting van het waterschap de polder van Linden, besluit van 11 Jan. 1896, blz. 3.

LIOESSENSERPOLDER. (*De Anjumer- en-*) Zie *Anjumer- en Lioessenserpolder (De-)*.

LISSERBROEK-, MEER- EN DUINPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

LITH. (*Maasdijk onder-*) Zie *Beersche Maas*.

LUTJEWOUDE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

LIJONSERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

MAAS. (*Nieuwe-*) Zie *Nieuwe Maas.*

MAASMOND. (*Verlegging van den-*) Aanwijzing der te onteigenen perceelen voor het maken van werken ten behoeve van de afwatering der gronden gelegen ten zuiden van den nieuwen Maasmond, tusschen Vlijmen en de Donge, besluit van 9 Jan. 1896, blz. 2.

MAKKUMER- EN PARREGASTERMEERPOLDERS. (*De-*) Wijziging van het besluit tot oprichting van dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

MALLEGAT te Meppel. Vaststelling van een reglement van politie op het Mallegat te Meppel, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 229.

MARINEHAVENS. Zie *Havens.*

MARTINUSPOLDER. (*De-*) Oprichting en reglementeering van het waterschap, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 193.

MEER- EN DUINPOLDER. Zie *Lisserbroek-, Meer- en Duinpolder.*

MERWEDE. Aanwijzing van de ambtenaren en beambten, belast met de handhaving van het reglement van politie voor de scheep- en vlotvaart op de Merwede, de Noord en de Nieuwe Maas, besluit van 11 Nov. 1896, blz. 208.

MIDDELBURG. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

MILITAIRE INUNDATIËN. Bepalingen ter uitvoering van artikel 152, 2de lid der Grondwet, wet van 15 April 1896, blz. 78.

MINISTERIE VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID. Vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1896, wet van 8 Feb. 1896, blz. 14.

— — Verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1896, wet van 7 Dec. 1896, blz. 222.

—— Wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1895, wet van 7 Dec. 1896, blz. 223.

—— Verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1896, wet van 7 Dec. 1896, blz. 226.

MOORSMEERPOLDER. (*Dieps- en-*) Zie *Dieps- en Moorsmeerpolder.*

MORRA-HEMMEN. (*De Scherwolder- en-*) Zie *Scherwolder- en Morra-Hemmen. (De-)*

MUNTE. *(De-)* Vergrooting van dit waterschap en wijziging van het reglement, besluit van 30 Dec. 1896, blz. 254.

NEDERHEMERT. (*Het eiland-*) Afscheiding van gronden van dezen buitenpolder, besluit van 20 Oct. 1896, blz. 201.

NES. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, op Ameland, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

NIERS. (*Beneden-*) Plaatsing in het Staatsblad van de overeenkomst betreffende de verbetering en het onderhoud van de Beneden-Niers en het Geldernsche Nierskanaal, besluit van 17 Jan. 1896, blz. 4.

NIERSKANAAL. (*Geldernsche-*) Zie *Niers.* (*Beneden-*)

NIEUW BILDT. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

NIEUW-ROZENBURG EN BLANKENBURG. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

NIEUWE MAAS. Aanwijzing van de ambtenaren en beambten, belast met de handhaving van het reglement van politie voor de scheep- en vlotvaart op de Merwede, de Noord en de Nieuwe Maas, besluit van 11 Nov. 1896, blz. 208.

NIEUWE SINT MICHIELS-GESTELSCHE POLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 28 Nov. 1896, blz. 216.

NIEUWLAND. (*Het Workumer-*) Zie *Workumer Nieuwland.* (*Het-*)

—— (*Oude-*) gem. Ouddorp. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 27 Jan. 1896, blz. 13.

NOORD. Aanwijzing van de ambtenaren en beambten, belast met de handhaving van het reglement van politie voor de scheep- en vlotvaart op de Merwede, de Noord en de Nieuwe Maas, besluit van 11 Nov. 1896, blz. 208.

NOORDBRABANT. Oprichting van het waterschap over eenige gronden, gelegen in de gemeente Linden, onder de benaming van de polder van Linden, wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap van de rivier de Raam en vaststelling van een reglement voor dat waterschap, besluit van 11 Jan. 1896, blz. 3.

—— Missive van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid aan Ged. Staten betreffende de bevoegdheid van waterschappen tot het maken van keuren, 28 Maart 1896, blz. 73.

—— Nadere schorsing voor den tijd van 10 jaren van de uitvoering van het reglement, houdende voorschriften betrekkelijk het onderhoud en herstel van de zee- en rivierwaterkeerende dijken en van de leidijken langs de Beersche Maas, voor zooveel betreft een vak van den Maasdijk onder Lith, besluit van 2 Juni 1896, blz. 94.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Koekoek en gecombineerde Buitenpolders, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

—— Nieuwe klassificatie, behoorende bij het reglement voor het waterschap de Dorpspolder van Vught, en oprichting van het waterschap de Waarden, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.

NOORDBRABANT. Wijziging van het algemeen reglement voor de waterschappen in die provincie, van de tabel, behoorende bij het reglement voor het waterschap de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes, en van de reglementen voor de waterschappen het Goed van IJkel en de Nieuwe St. Michiels-Gestelsche polder, besluit van 28 Nov. 1896, blz. 216.

NOORDER- EN ZUIDERVELD. (*Het Geestmer-*) Zie *Geestmer- Noorder- en Zuiderveld* (*Het-*).

NOORDERPOLDER. (*De Groote-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

NOORDER RIETVELD. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

NOORDHOLLAND. Nadere aanwijzing van de gedeelten van gemeenten die van de werking van het reglement op de wegen zijn uitgezonderd. Zie *Aant.* blz. 322.

—— Wijziging van de reglementen voor de banne Oosterblokker, den polder Beschoot en den Dieps- en Moorsmeerpolder, besluit van 30 Juli 1896, blz. 141.

—— Nieuwe verordening op de inrichting en het gebruik van trambanen op of langs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen, besluit van 8 Sept. 1896, blz. 158.

—— Wijziging van de reglementen voor de hoogheemraadschappen van de Uitwaterende sluizen in Kennemerland en Westfriesland, van den Hondsbossche en Duinen tot Petten, en van het reglement voor den Noordscharwouderpolder, besluit van 25 Nov. 1896, blz. 215.

NOORDSCHARWOUDERPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 23 Nov. 1896, blz. 215.

NORGER- EN KOLONIEVAART. Zie *Drentsche Hoofdvaart.*

NIJE BORGKRîTE. (*De*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 157.

NIJKERK. Beslissing in hooger beroep, met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden van Nijkerk, besluit van 3 Dec. 1896, blz. 218.

OEVERCONSTATEERING. Kennisgeving van oeverconstateering door het domeinbestuur, missive van 21 Feb. 1896, blz. 41.

—— Circulaire van den Minister van Financiën aan de ambtenaren der registratie en domeinen en van het kadaster, houdende nadere inlichtingen en voorschriften in zake oeverconstateeringen, 22 April 1896, blz. 81.

OMMELANDERWIJK, Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Oct. 1896, blz. 196.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Aanwijzing der te onteigenen perceelen voor het maken van werken ten behoeve van de afwatering der gronden gelegen ten zuiden van den Nieuwen Maasmond, tusschen Vlijmen en de Donge, besluit van 9 Jan. 1896, blz. 2.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Rotterdam naar Zuid-Beijerland, met zijtak naar Oud-Beijerland, wet van 21 Maart 1896, blz 69.

—— Aanwijzing der perceelen voor deze onteigening, besluit van 7 Dec. 1896, blz. 69.

—— Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor den aanleg van een spoorweg van Alkmaar over Heerhugowaard naar Hoorn, besluit van 30 Mei 1896, blz. 94.

—— Voor de verbetering van de rivier de Berkel, wet van 14 Juli 1896, blz. 130.

—— Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor de verbetering van den waterweg tusschen den IJssel en de Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder, besluit van 14 Aug. 1896, blz. 152.

—— Alsvoren voor den aanleg van een spoorweg van Schagen naar Wognum, besluit van 21 Sept. 1896, blz. 181.

—— Nadere aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor den bouw van eene nieuwe brug over den IJssel bij Westervoort, in den Staatsspoorweg, gedeelde Arnhem—Zevenaar, besluiten van 3 Oct. en 23 Dec. 1896, blz. 195 en 248.

ONTPLOFBARE STOFFEN. (*Vervoer van-*) Wijziging van de voorschriften omtrent het vervoer, den in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van buskruit en andere ontplofbare stoffen, besluit van 26 Sept. 1896, blz. 181.

OOLTGENSPLAAT. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden van deze gemeente, besluit van 21 Mei 1896, blz. 91.

OOST- EN WESTDONGERADEEL. (*Polder van-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

OOSTDONGERADEEL. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Friesland, op bezwaren tegen aanvulling der begrooting van het waterschap de contributie zeedijken Oostdongeradeel, voor het jaar 1896, besluit van 22 Oct. 1896, blz. 202.

OOSTEINDERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

OOSTER-TJUGCHEMERMOLENPOLDER. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 13 Oct. 1896, blz. 196.

OOSTERBLOKKER. Wijziging van het reglement voor de banne, besluit van 30 Juli 1896, blz. 141.
OOSTERPOLDERZEEDIJKEN. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
OSSENZIJL-LINDE. Verordening op de vaart met stoomschepen op dit vaarwater, besluit van 18 Dec. 1896, blz. 246
OTERDUMMERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het besluit tot oprichting van dit waterschap en van het reglement, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 193.
OUDE LINDEDIJK. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
OUDE NIEUWLAND. Zie *Nieuwland (Oude-)*.
OUDE RIED. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
OUDE WARTENASTERTREKVAART. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
OUDENHOF. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.
OUDEVAART. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
OUDLAND. (*Het-*) Intrekking van het reglement voor den polder het Oudland en Kort Scheiwijk, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.
—— Zie ook *Gorinchem*.
OUDWOUDE-WESTERGEEST. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
OVER-BETUWE. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen niet-goedkeuring van de begrootingen van het polderdistrict Over-Betuwe en van het polderdistrict Over-Betuwe zonder Huissen enz., besluit van 29 Dec. 1893, blz. 248.
OVERWAARD. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake de verkiezing van een hoofdingeland van dit waterschap, besluit van 17 Feb. 1896, blz. 28.
OVERIJSSEL. Wijziging van het reglement voor de kanalen en daartoe behoorende werken der Overijsselsche kanalisatiemaatschappij, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 153.
—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen de Ruiten en Veenekampen, Radewijk en Baalder en Holtheme, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 157.
—— Wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, besluit van 8 Sept. 1896, blz. 158.
—— Nadere regeling der toekenning van pensioen, te verleenen aan

ambtenaren en beambten in dienst der provincie, besluit van 9 Sept. 1896, blz. 173.

OVERIJSSEL. Overneming door de provincie van het kanaal Coevorden-Vecht en bijbehoorende werken, besluit van 1 Oct. 1896, blz. 183.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Barsbeker binnenpolder, besluit van 9 Nov. 1896, blz. 208.

—— Verordening op de vaart met stoomschepen op eenige wateren in deze provincie, besluit van 18 Dec. 1896, blz. 246.

OVERIJSSELSCHE KANALISATIEMAATSCHAPPIJ. Wijziging van het reglement voor de kanalen en daartoe behoorende werken, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 153.

PANNERDEN. (*De Honderd morgen van-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het opmaken van een waterlossing in dezen dorpspolder, besluit van 31 Dec. 1896, blz. 254.

PARREGASTERMEERPOLDERS. (*De Makkumer- en-*) Zie *Makkumer- en Parregastermeerpolders. (De-)*

PERNIS c. a. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

PIESPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

PINGJUM. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 157.

POTSCHAR. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

PUTTEN. (*Voorne en*) Zie *Voorne en Putten.*

PUTTEN (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

RAAM. (*De*) Wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap van de rivier de Raam en vaststelling van een reglement voor dat waterschap, besluit van 11 Jan. 1896, blz. 3.

RADEWIJK EN BAALDER. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 157.

RAPIJNEN EN IJSSELVELD, CATTENBROEK EN HAANWIJK. (*De Gemeene boezem van-*) Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 14 Sept. 1896, blz. 178.

RAPIJNEN EN IJSSELVELD EN CATTENBROEK (*De gemeene boezem van-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 14 Sept. 1896, blz 178.

RIED. (*De Oude-*) Zie *Oude Ried (De-).*

RIETVELD. (*Het Noorder-*) Zie *Noorder Rietveld (Het-).*

—— (*Het Zuider-*) Zie *Zuider Rietveld (Het-).*

RIVIEREN EN KANALEN IN HET ALGEMEEN. Circulaire in zake bescherming van ijsbanen op de Rijkskanalen, 8 Jan. 1896, blz. 2.

—— Handhaving van de reglementen van politie voor de rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken onder beheer van het Rijk, besluit van 9 Nov. 1896, blz. 207.

ROHEL. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ROOZAND. c. a. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

ROTTERDAM NAAR ZEE. (*Waterweg langs-*) Ontbinding der Staatscommissie in zake de verbetering, besluit van 8 Aug. 1896, blz. 145.

ROZENBURG. Zie *Nieuw-Rozenburg en Blankenburg.*

RUINERWOLD. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.

—— Nadere wijziging van dit reglement, besluit van 30 Dec. 1896, blz. 254.

RUITEN EN VEENEKAMPEN. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 157.

RIJKSKANALEN. Zie *Circulaires.*

RIJN. (*Kromme-*) Reglement van politie voor het niet gekanaliseerde gedeelte van den Krommen Rijn, besluit van 11 Feb. 1896, blz. 38.

RIJN EN SCHIE. Wijziging van het reglement van politie voor het vaarwater tusschen Rijn en Schie en de daartoe behoorende kunstwerken, besluit van 8 Sept. 1896, blz. 158.

RIJNSATERSWOUDSCHE POLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.

RIJNVAART. Circulaire aan de commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en de IJkcommissarissen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht, betreffende den grootsten geoorloofden diepgang van Rijnschepen, 20 April 1896, blz. 80.

—— Aanwijzing van de ambtenaren en beambten belast met de handhaving van de politiebepalingen der Herziene akte omtrent de Rijnvaart van 17 October 1868, en van de op die akte gegronde politiereglementen, besluit van 27 April 1896, blz. 87.

—— Goedkeuring van de op 18 September 1895 te Mannheim tusschen de wederzijdsche gevolmachtigden der Regeeringen van Nederland, Baden, Beijeren, Elzas-Lotharingen, Hessen en Pruissen vastgestelde additioneele verklaring betreffende de uitlegging van de artikelen 32 tot 40 der herziene akte omtrent de Rijnvaart, wet van 30 Dec. 1896, blz. 251.

RIJSOORD. Zie *Heerjansdam, Rijsoord en Strevelshoek.*
SCHADE. Zie *Hinderwet.*
SCHEIWIJK. (*Lang-*) Intrekking van het reglement voor den polder, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.
—— Zie ook *Gorinchem.*
SCHEIWIJK. (*Het Oudland en Kort-*) Zie *Oudland* (*Het-*) en *Gorinchem.*
SCHELLUINEN. Intrekking van het reglement voor den polder, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.
—— Zie ook *Gorinchem.*
SCHERWOLDER- EN MORRA-HEMMEN. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
SCHIE. (*Rijn en-*) Zie *Rijn en Schie.*
SCHOUWBARE VOORWERPEN. (*Liggers der-*) Intrekking van het reglement, houdende bepalingen omtrent de liggers van de schouwbare voorwerpen in de provincie Groningen, aan het toezicht van de besturen der waterschappen onderworpen, besluit van 1 Oct. 1896, blz. 183.
SEBALDEBUURSTERMOLENPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.
SENS- EN ATZEBUURSTERMEERPOLDERS. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
SINT MICHIELS-GESTELSCHE POLDER. (*Nieuwe-*) Zie *Nieuwe Sint Michiels-Gestelsche polder* (*De-*).
SLUIZEN. Zie *Rivieren en kanalen in het algemeen.*
SORREMORSTERPOLDER. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 6 Mei 1896, blz. 88.
SPOORWEGEN. Toekenning van rentelooze voorschotten uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van Rotterdam naar de Hoeksche Waard en van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau, wet van 20 Maart 1896, blz. 68.
—— Goedkeuring van de op 20 Sept. 1893 te Bern onderteekende additioneele verklaring tot de internationale overeenkomst van 14 Oct. 1890, omtrent het goederenvervoer op spoorwegen, en van de op 16 Juli 1895 te Bern gemaakte additioneele schikking tot gezegde internationale overeenkomst, wet van 13 Juli 1896, blz. 130.
—— Plaatsing in het *Staatsblad* van deze verklaring en van de additioneele schikking, besluiten van 28 Sept. en 18 Nov. 1896, blz. 130.

SPOORWEGEN. Nieuw reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de spoorwegbrug in den Staatsspoorweg Utrecht—Boxtel, over de Dieze te 's Hertogenbosch, besluit van 13 Juli 1896, blz. 130.

—— Zie verder *Beslissing in hooger beroep* en *Onteigening ten algemeenen nutte.*

STAATSBEGROOTING. Zie *Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid.*

STARREVAART- EN DAMHOUDERPOLDER. (*Gecombineerde-*) Wijziging van het reglement, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

STOEKVELD. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

STREVELSHOEK. Zie *Heerjansdam, Rijsoord en Strevelshoek.*

STROOBOS. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

—— (*Klein-*) Zie *Klein Stroobos.*

SUAWOUDSTERVELD. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

SURHUISTERVEEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 18 Jan. 1896, blz. 12.

SURHUIZUM. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

TAKKEBOSSCHERMOLENPOLDER. (*De-*) Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.

TERNAARDERPOLDERZEEDIJK. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

TJONGERVALLEI. (Noordzijde.) (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

—— (Zuidzijde.) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

TJUGCHEMERMOLENPOLDER. (*De Ooster-*) Zie *Ooster-Tjugchemermolenpolder* (*De-*).

TOCHMALAND. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

TRACTATEN EN OVEREENKOMSTEN VAN NEDERLAND. Plaatsing in het Staatsblad van de op 16 Mei 1895 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Duitschland gesloten overeenkomst betreffende de verbetering en het onderhoud van de Beneden-Niers en het Geldernsche Nierskanaal, besluit van 17 Jan. 1896, blz. 4.

—— Goedkeuring van de op 20 September 1893 te Bern onderteekende additioneele verklaring tot de internationale overeenkomst

van 14 October 1890, omtrent het goederenvervoer op spoorwegen en van de op 16 Juli 1895 te Bern gemaakte additioneele schikking tot gezegde internationale overeenkomst, wet van 13 Juli 1896, blz. 130.

TRACTATEN EN OVEREENKOMSTEN VAN NEDERLAND. Plaatsing in het Staatsblad van deze verklaring en van de additioneele schikking, besluiten van 28 Sept. en 18 Nov. 1896, blz. 130.

—— Goedkeuring van de op 18 Sept. 1895 te Mannheim tusschen de gevolmachtigden der Regeeringen van Nederland, Baden, Beijeren, Elzas-Lotharingen, Hessen en Pruissen vastgestelde additioneele verklaring betreffende de uitlegging van de artikelen 32 tot 40 der herziene akte omtrent de Rijnvaart, wet van 30 Dec. 1896, blz. 251.

TRAMWEGEN. Zie *Spoorwegen* en *Zeeland*, *Noordholland*, *Gelderland* en *Drenthe*.

TRIEMEN. (*De-*) Zie *Zwagermieden en de Triemen*.

TRIJEGASTERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

UITWATERENDE SLUIZEN IN KENNEMERLAND EN WESTFRIESLAND. (*Hoogheemraadschap van de-*) Wijziging van het reglement, besluit van 23 Nov. 1896, blz. 215.

UTRECHT. Vaststelling van een reglement van politie voor het niet gekanaliseerde gedeelte van den Krommen Rijn, besluit van 11 Feb. 1896, blz. 38.

—— Wijziging van het reglement op het onderhoud en gebruik der wegen, besluit van 8 Sept. 1896, blz. 158.

—— Opheffing van het waterschap de Gemeene boezem van Rapijnen en IJsselveld, Cattenbroek en Haanwijk, intrekking van het reglement en oprichting en reglementeering van het waterschap de Gemeene boezem van Rapijnen en IJsselveld en Cattenbroek, besluit van 14 Sept. 1896, blz. 178.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Hooge Boezem achter Haastrecht, besluit van 17 September 1896, blz. 181.

—— Wijziging van het reglement op de veenderijen in deze provincie, besluit van 18 Dec. 1896, blz. 247.

VALTHE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.

VECHT. (*De*) in Overijssel. Verbetering van deze rivier en herstel van de werken van het kanaal van Coevorden naar de Vecht, wet van 15 Juli 1896, blz. 131. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 131.

—— Zie verder *Coevorden—Vecht* (*Kanaal-*).

VEEN- EN BINKHORSTPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

VEENEKAMPEN. (*De Ruiten en-*) Zie *Ruiten en Veenekampen (De-).*

VEENEN. (*De-*) gem. Bellingwolde. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 2 Maart 1896, blz. 66.

VEENHUIZERKANAAL. Nadere wijziging van het reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvaart en het Veenhuizerkanaal (*Norger- en Kolonievaart*), besluit van 15 Jan. 1896, blz. 3.

VEENZIJDSCHE POLDER (*De Duivenvoordsche-*) Zie *Duivenvoordsche Veenzijdsche polder (De-).*

VENNIPPERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

VERBETERING. Wijziging van het besluit tot oprichting van dit waterschap en van het reglement, besluit van 13 Oct. 1896, blz. 196.

VERBETERING. (*De*) onder Groningen, Haren en Hoogkerk. Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 193.

VERPLAATSINGSKOSTEN. Nadere bepalingen in zake de vergoeding van verplaatsingskosten, besluit van 19 Aug. 1896, blz. 153.

VERVENINGEN. Zie *Friesland* en *Utrecht.*

VIERPOLDER. (*De-*) prov. Friesland. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

VINKEVELD. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

VISCHHAL TE IJMUIDEN. Zie *IJmuiden.*

VISSCHERSHAVEN TE IJMUIDEN. Zie *IJmuiden.*

VOLLENHOVE. Verordening op de vaart met stoomschepen op de boezemwateren van dit waterschap, besluit van 18 Dec. 1896, blz. 246.

VOORNE EN PUTTEN. Nieuwe bepalingen en voorschriften voor het onderhoud der zee- en rivierwaterkeerende dijken, welke in het gemeen waterstaatsbelang van dit eiland bestaan en moeten worden onderhouden, besluit van 18 Jan. 1896, blz. 12.

VRIJDOM VAN BRIEFPORT. Voor de briefwisseling van den Directeur en Commandant der Marine te Hellevoetsluis, tevens Commandant der stelling van de monden der Maas en van het Haringvliet, met den Ingenieur van 's Rijks waterstaat te Brielle, de Ingenieurs in het 4e en 6e rivierarrondissement te Dordrecht en Rotterdam en den 1en Rijkshavenmeester te Rotterdam, besluit van 1 Feb. 1896, blz. 13.

VUGHT. (*De Dorpspolder van-*) Zie *Dorpspolder van Vught (De-)*

WAARDEN. (*De-*) gem. Besoijen en Capelle. Oprichting van dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.
WACHTDIJKEN (*De Kil- en*) Zie *Kil- en Wachtdijken (De-)*.
WARGASTERMEER. (*De Groote-*) Zie *Groote Wargastermeer (De-)*.
WARTENASTERTREKVAART. (*De Oude-*) Zie *Oude Wartenastertrekvaart (De-)*.
WATERSCHAPPEN. Zie *Groningen*, *Noordbrabant* en *Friesland*.
—— (*Maken van keuren door-*) Zie *Noordbrabant*.
WATERSTAAT. Zie *Commissiën*.
—— (*Korps en bestuur van den-*) Nadere regeling der toekenning van pensioen, te verleenen aan ambtenaren en beambten in dienst der provincie Overijssel, besluit van 9 Sept. 1896, blz. 173.
—— Nadere bepalingen in zake de vergoeding van verplaatsingskosten, besluit van 19 Aug. 1896, blz. 153.
WATERSTAATSWERKEN. Zie *Friesland*.
WEGEN. Zie *Noordholland*, *Zuidholland*, *Utrecht*, *Overijssel* en *Drenthe*.
WERKEN IN HET ALGEMEEN. Wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het toezicht bij het oprichten van inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken, wet van 4 Sept. 1896, blz. 158.
—— Plaatsing in het Staatsblad van de geheele wet, besluit van 15 Dec. 1896, blz. 231.
WESTDONGERADEEL. Zie *Oost- en Westdongeradeel*.
WESTERGEEST. (*Oudwoude-*) Zie *Oudwoude-Westergeest*.
WESTERHAVEN. Wijziging van het politiereglement op het gebruik van de Westerhaven, de haven in het Boterdiep, de haven in het Damsterdiep en de haven in het verbindingskanaal Damster-Boterdiep, besluit van 8 Sept. 1896, blz. 158.
WESTERKWARTIER. Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 2 Maart 1896, blz. 66.
WESTERLEESCHE LAGEMEEDEN. (*De-*) Vergrooting van dit waterschap en wijziging van het reglement, besluit van 18 Jan. 1896, blz. 12.
WESTERPOLDERZEEDIJKEN. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.
WESTERVOORT. Nadere aanwijzing van perceelen, te onteigenen voor den bouw van eene nieuwe brug over den IJssel bij Westervoort, in den Staatsspoorweg, gedeelte Arnhem—Zevenaar, besluiten van 3 Oct. en 23 Dec. 1896, blz. 195 en 248.
WESTERWOLDE. Wijziging van het besluit tot oprichting van dit waterschap en van het reglement, besluit van 13 Oct. 1896, blz. 196.
WESTSTELLINGWERF. Zie *Groote veenpolder in Weststellingwerf*

WESTZANDEMERMOLENPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Jan. 1896, blz. 1.

WILLEMSOORD. Nieuw reglement van politie voor het Afsluitingskanaal, de Houthaven en Maritieme binnenhaven, behoorende tot 's Rijks werf te Willemsoord, besluit van 1 April 1896, blz. 74.

WINSCHOTERDIEP. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Groningen, op bezwaren tegen opmaling van water uit het Winschoterdiep, besluit van 3 Juli 1896, blz. 122.

WINTERSWIJK. Beslissing in hooger beroep, met gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen den ligger B der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 193.

WORKUMERMEERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het besluit tot oprichting van dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

WORKUMER NIEUWLAND. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

WIJNGAARDENSPOLDER. (*De van-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

IJMUIDEN. (*Visschershaven te-*) Instructie voor de havenbeambten der visschershaven, beschikking van 9 Juni 1896, blz. 94.

—— Reglement van politie voor de visschershaven, besluit van 15 Juni 1896, blz. 109.

—— Reglement voor het gebruik van de vischhal op de visschershaven, beschikking van 20 Juni 1896, blz. 118.

IJPMAPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

IJSBANEN OP DE RIJKSKANALEN. (*Bescherming van-*) Zie *Circulaires.*

IJSSEL. Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor de verbetering van den waterweg tusschen den IJssel en de Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder, besluit van 14 Aug. 1896, blz. 152.

IJSSELVELD. Zie *Rapijnen en IJsselveld c. a.*

IJZERMIEDEN. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZANDERIJPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZANDSLOOT (*De-*) gem. Achtkarspelen. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

—— gem. Voorhout, Sassenheim en Warmond. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZEELAND. Wijziging van het reglement op de tramwegen, besluit van 28 Aug. 1896, blz. 153.

ZES MOLENS. (*Het Land der-*) Intrekking van het reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders, te zamen uitmakende het Land der Zes molens, en vaststelling van een reglement voor den polder, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.

ZUIDBROEK. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den wijzigingsligger van de wegen in deze gemeente, besluit van 3 Aug. 1896, blz. 141.

ZUIDER RIETVELD (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZUIDHOLLAND. Nieuwe bepalingen en voorschriften voor het onderhoud der zee- en rivierwaterkeerende dijken, welke in het gemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten bestaan en moeten worden onderhouden, besluit van 18 Jan. 1896, blz. 12.

—— Wijziging van het reglement voor den polder Oude Nieuwland, besluit van 27 Jan. 1896, blz. 13.

—— Wijziging van de reglementen voor den Veen- en Binkhorstpolder, den Vennipperpolder, den Zanderijpolder, den Buurterpolder, den polder het Vinkeveld, den Kleinen Heiligengeestpolder, den Duivenvoordschen Veenzijdschenpolder, den Oosteinderpolder, den polder de Zandsloot, den Aderpolder en den Piespolder, en vaststelling van een gewijzigd reglement voor den polder Blommersdijk, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

—— Wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, besluit van 28 Augustus 1896, blz. 153.

—— Wijziging van het reglement van politie voor het vaarwater tusschen Rijn en Schie en de daartoe behoorende kunstwerken, besluit van 8 Sept. 1896, blz. 158.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap voor de Kil- en Wachtdijken, wijziging van de reglementen voor de polders Heerjansdam, Rijsoord en Strevelshoek en Oudenhof, en voor den Rijnsaterwoudschen polder, besluit van 11 Sept. 1896, blz. 177.

—— Opheffing van het waterschap de Gemeene boezem van Rapijnen en IJsselveld, Cattenbroek en Haanwijk, en intrekking van van het reglement, besluit van 14 Sept. 1896, blz. 178.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Hooge Boezem achter Haastrecht, en aanvulling van het reglement voor den polder Bergambacht, besluit van 17 Sept. 1896, blz. 181.

—— Intrekking van het reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders, te zamen uitmakende het Groot Gemeeneland van Arkel, opheffing van de gemeenschap genaamd het Groot

Gemeeneland van Arkel, intrekking van het reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders, te zamen uitmakende het Land der Zes molens en van de reglementen voor de polders Schelluinen, Lang Scheiwijk, het Oudland en Kort Scheiwijk, Hoornaar en Arkel, vaststelling van reglementen voor den polder het Land der Zes molens en voor het waterschap de Gemeenschappelijke stoombemaling van de polders Buitenland en Zuidpolder, besluit van 2 Oct. 1896, blz. 192.

ZUIDHOLLAND. Wijziging van de reglementen voor de polders Roozand c. a., Boudewijns Hartsland, Pernis c. a., Zwijndrecht, Heer-Oudelands-Ambacht, van Biesland, Eskamppolder, Kromme Geer en Zijde, Lisserbroek-, den Meer- en Duinpolder, den Gecombineerden Starrevaart- en Damhouderpolder, Nieuw-Rozenburg en Blankenburg en Middelburg, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

ZUIDOOSTERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZUIDPOLDER. Zie *Gemeenschappelijke stoombemaling van de polders Buitenland en Zuidpolder* (*De-*).

ZUIDWENDING. Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Oct. 1896, blz. 196.

ZWADDE-OOSTELIJK DEEL. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZWADDE-WESTELIJK DEEL. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZWAGERMIEDEN EN DE TRIEMEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZWEMMER. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, onder Kollumerland en Nieuwkruisland, besluit van 18 Jan. 1896, blz. 12.

ZWETTE. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Aug. 1896, blz. 145.

ZWIJNDRECHT. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 10 Dec. 1896, blz. 230.

ZIJDE. Zie *Kromme, Geer en Zijde.*

Door MARTINUS NIJHOFF, te 's Gravenhage, is uitgegeven :

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN EN TRACTATEN

OP DEN

WATERSTAAT IN NEDERLAND.

(1669—1857.)

MET AANTEEKENINGEN EN ALPHABETISCH REGISTER.

Een deel. gr. 8vo. . . . . f 9.50
Eerste vervolg, 1858—1860. . . . . - 3.25
Tweede vervolg, 1861—1863 . . . . . - 4.50
Derde vervolg, 1864—1866 . . . . . - 4.75
Vierde vervolg, 1867 . . . . . - 1.50
Vijfde vervolg, 1868 . . . . . - 1.70
Zesde vervolg, 1869. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1868. . . . . - 3.—
Zevende vervolg, 1870. . . . . - 2.—
Achtste vervolg, 1871 . . . . . - 2.—
Negende vervolg, 1872. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1871. . . . . - 3.50
Alphabetisch Register over de jaren 1669—1872 . . . - 3.25
Tiende vervolg, 1873 . . . . . - 2.25
Elfde vervolg, 1874. . . . . - 2.10
Twaalfde vervolg, 1875. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1874 . . . . . - 4.25
Dertiende vervolg, 1876. Idem op de jaren 1669—1875 . . - 4.40
Veertiende vervolg, 1877. Idem op de jaren 1669—1876 . . - 3.25
Vijftiende vervolg, 1878. Idem op de jaren 1669—1877 . . - 2.40
Zestiende vervolg, 1879. Idem op de jaren 1669—1878 . . - 3.50
Zeventiende vervolg, 1880. Idem op de jaren 1669—1879 . . - 5.25
Achttiende vervolg, 1881. Idem op de jaren 1669—1880 . . - 4.75
Negentiende vervolg, 1882. Idem op de jaren 1669—1881. . - 3.—
Alphabetisch Register over de jaren 1873—1882 . . . - 1.90
Twintigste vervolg, 1883. Idem op de jaren 1669—1882 . . - 3.—
Een en twintigste vervolg, 1884. Idem op de jaren 1669—1883. - 4.25
Twee en twintigste vervolg, 1885. Idem op de jaren 1669—1884. - 3.50
Drie en twintigste vervolg, 1886. Idem op de jaren 1669—1885. - 3.90
Vier en twintigste vervolg, 1887. Idem op de jaren 1669—1886. - 3.90
Vijf en twintigste vervolg, 1888. Idem op de jaren 1669—1887. - 2.20
Zes en twintigste vervolg, 1889. Idem op de jaren 1669—1888. - 2.90
Zeven en twintigste vervolg, 1890. Idem op de jaren 1669—1889. - 2.90
Acht en twintigste vervolg, 1891. Idem op de jaren 1669—1890. - 2 60
Negen en twintigste vervolg, 1892. Idem op de jaren 1669—1891. - 5.80
Alphabetisch Register over de jaren 1883—1892 . . . - 2.40
Dertigste vervolg, 1893. Idem op de jaren 1669—1892 . . - 5.40
Een en dertigste vervolg, 1894. Idem op de jaren 1669—1893. - 3.—
Twee en dertigste vervolg, 1895, Idem op de jaren 1669—1894. - 3.—

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building

Form 419